88 עמודים

העולם הזה

ו"ח ניסן תשמ"א, 22.4.1981 מיספר 2277 שנה 45 המחיר: 13 שקלים

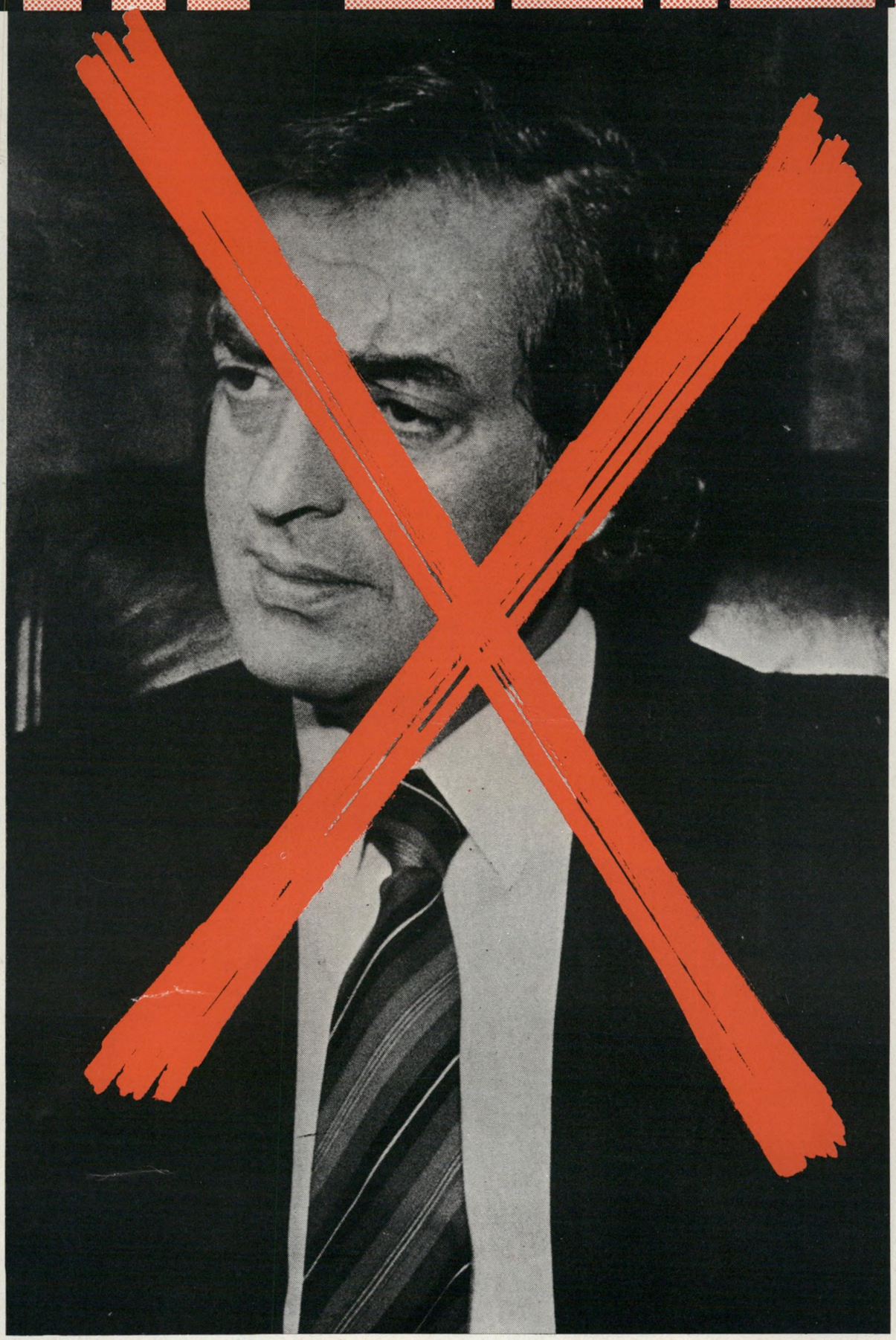

יש עתיד למדינה

עם צוות המוחות של פלאטו-שרון

להשיג: **בתל אביב:** "סופר ג'ינס", יהודה המכבי 57 טל': 456351; חנויות "מצקין, "ג'ינס סנטר", דיזינגוף 66; "בוב 2" דיזינגוף 185; "מיי ג'ינס" בן-יהודה 14; "ווסט ג'ינס" בן-יהודה 1; "בוטיק 109" אינבן גבירול 109; אפנת סגל, העליה 6; "לי" בזר אמריקאי, סולומן 20; **יפו:** "מזן", שד' ירושלים 48; אופנת גזר, שד' ירושלים 43. **בת ים:** "זה מה שיש", רוטשילד 27. **רחובות:** "סופר ג'ינס", הרצל 181. **רמת גן:** "סופר ג'ינס", ד"ר כהן 2, (פינת ביאליק 66); **גבעתיים:** "טופ ג'ינס", ויצמן 23. **אשדוד:** "רוקי". **פתח תקוה:** "שאול" חיים עוזר 10. **רמת השרון:** "אפרל" סוקולוב 52, "לי" סוקולוב 64. **הרצליה:** "לי" סוקולוב 47. **חולון:** "אפנת דבש", סוקולוב 66; "ארי לונדון", סוקולוב 19. **נתניה:** "בלו ג'ינס", דיזינגוף פינת הרצל; "אדם וחווה", הרצל 29. **ירושלים:** "מצקין", "ספורט רחביה" קק"ל 29; "ספורט אולימפיה", כיכר הדוידקה; "מחסן הג'ינס", שץ 8; "סקופ" שמאי 8; "לי" בן הלל 7. **באר שבע:** "ג'ינס סנטר", החלוץ 81. **קרית מלאכי:** "רוקי". **חיפה:** "מצקין", "בית הג'ינס" הרצל 20, "אור הג'ינס", הרצל 7. "הג'ינס" שדי הנשיא 124. **קרית ביאליק:** "ג'ינס לי"; **עפולה:** בוטיק "סיימון" – "שולמית", ארלוזורוב 14.

ובחנויות נוספות בכל הארץ

היבואנים והמפיצים: אחים נקש

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136 • מען מברקים: „עולמפרס" • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורך־תכנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: לילית בוארון • צלמי מערכת: ציון צפריר וענת סרגוסטי • כתב בכיר: יוסי היימן • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב בז־אביגדור • הפצה „גד" בע"מ • גלומות צינקוגרפיה „כספי" בע"מ.

קריאה נבונה

בפסח מלאו 45 שנים לייסוד העולם הזה, וגם 31 שנים להקמת המערכת הנוכחית. שני האירועים היוו מהפכה בעיתונות הישראלית.

אורי קיסרי המנוח חולל ב־1937 את המהפכה הראשונה. השבועון 9 בערב (שמו המקורי של העולם הזה) הכניס לעיתונות הארצישראלית נימה שחסרה לה כליל — נימה קלילה, חופשית ופיקנטית. סיסמתו היתה: „ריתמוס החיים — דופק הזמן".

ב־1950 חוללנו את המהפכה השניה. היא לא היתה רק סיגנונית, אלא נגעה לשורש קיומה של העיתונות. אפשר לאמר: לפילוסופיה של התיקשורת ההמונית. סיסמתה היתה „בלי מורא, בלי משוא פנים".

מבחינה סיגנונית שברנו את כל המוסכמות. במקום הסיגנון המשעמם המקובל, מין תערובת של מליצות העיירה היהודית ושיעמום גרמני, יצרנו סיגנון עיתונאי חדש. גם הוא היה תערובת: הסיגנון הצברי, כפי שהתגבש בחטיבות הלוחמות של מילחמת־העצמאות, והסיגנון העיתונאי האנגלו־סאכסי, החד והתרעלתי.

לקורא של 1981 קשה לדמיין לעצמו מה היה סיגנון העיתונות הישראלית לפני שמערכת זו התחילה בפעולתה. כי סיגנון זה שוב אינו קיים, מילבד, אולי, בהצופה ובהמודיע, עם שיירים בעל המישמר.

ניצחון העולם הזה בשטח זה היה מוחלט. כל העיתונות הישראלית מעתיקה עתה את הסיגנון שהמצאנו, כשם שהיא משתמשת בעשרות המילים החדשות שהנהגנו בשפה העברית.

(כאשר זינקה החללית האמריקאית בשבוע שעבר אל על, מי העלה על דעתו כי עצם המילה „חללית" הומצאה על־ידי העולם הזה, כאשר פירסמנו את הכתבה העתידנית הראשונה שהופיעה בעיתונות העברית על עתיד המסע בחלל, שהפך בינתיים עבר?)

פמיניזם, 1950

אך המהפכה הסיגנונית — חשובה ככל שהיתה — לא היתה העיקר. המהפכה האמיתית שלנו היתה במישור אחר, וגם בה נחלנו ניצחון ניכר — אך עדיין לא מכריע.

מהפכה זו נוגעת לעצם קיומה של העיתונות בחברה המודרנית.

זו מול זו עומדות כאן שתי תפיסות. שאין ביניהן גשר.

התפיסה האחת, שאפשר לכנותה „הרשימית", אומרת: על העיתונות לפרסם רק חומר מועיל. תפקידה לחנך. היא צריכה לפעול לטובת הכלל (משמע, למעשה: לטובת המימסד, או השילטון.)

התפיסה השניה, שאפשר לכנותה „האנגלו־סאכסית", אומרת: על העיתונות לפרסם את הכל, אלא אם הוכח שיש בכך נזק מיוחד וחריג.

כל העיתונות הישראלית דגלה, ב־1950, בתפיסה הראשונה. על שטחים נרחבים של החיים לא דווח כלל, או שדווח בצינעה. ליקויים חברתיים — כגון הפשיעה — פשוט טושטשו והועלמו. הממשלה קבעה במידה רבה מה לפרסם ומה לא. דויד בן־גוריון התפאר בכך שהוא יכול לכנס את עורכי העיתונים ולגנוז כל ידיעה שהיא.

אל השטח הזה פרץ העולם הזה, ושבר את כל קישרי־השתיקה. הוא החל חושף שחיתויות, מאיר את חייהם ופעילותם של ראשי הציבור, מפרסם את הנעשה בחדרי־חדרים.

הטפנו לתורת „הרשות הרביעית" — התיזה שלנו האומרת כי לצד הרשות המחוקקת, המבצעת והשיפוטית עומדת בחברה המודרנית הרשות הממדעת, התיקשורתית, שבילעדיה מוכרחות כל שאר הרשויות להתנוון ולהסתאב.

גישה זו התקבלה מאז במידה רבה, תודות למילחמתנו. אך הדבר לא בא בלי מאבקים עקשניים, שבהם שילמנו מחיר כבד מאוד, שלא קל לקורא של 1981 להעלותם על דעתו.

אולי כדאי להזכיר אחד מהם, לדוגמה.

לפני כמה ימים שידרה הטלוויזיה סרט ביקורתי על מקומה של החיילת בצה"ל. הדבר לא עורר רעש רב, ואיש לא נזף בראשי הרשות על שהעזו לשדרו.

ב־1950 היה המצב שונה לגמרי. כחודשיים וחצי אחרי שקיבלנו את השבועון לידינו, החלטנו לערוך מחקר על התפקיד שממלאות החיילות בצבא. מתחנו ביקורת קשה על המצב, ברוח שהיינו קוראים לה, כיום, „פמיניסטית". קבענו שהחיילות מנוצלות לרעה, שאינן ממלאות תפקידים רציניים, ושמוטב היה לוותר על שירות־החובה ביכלל בתנאים אלה. בראש הכתבה הוספנו תצלום שצילם צלם־המערכת, מסוג חדש — חשבץ־ההיגיון, הוא תשבץ בצופן.

תשבץ מסוג זה קנה לו מישכן־קבע בליבם של חובבי־התשבצים בארץ. הוא מבוסס על מחשבה אסוסיאטיבית. אני מקווה שימצא חן בעיני המשוגעים־לדבר, בערד ששאר פותרי־התשבצים ימשיכו למצוא סיפוק בתשבץ הרגיל, שיופיע בכל שבוע שני.

קל מאוד להתמכר לתחביב זה, וקשה מאוד להיחלץ ממנו. ברגע שנלכדת, אתה נשאר לכוד. ניתן להסיק זאת מן הזרם של התגובות והתשובות, הגובר לאחרונה מדי שבוע. יתכן שגם הפרסים, המוגרלים בין פותרי התשבצונן, עוזרים.

מקסים סלומון, במישרד צבאי ביפו, שבו נראית חיילת מסתרקת.

אחרי שהגשנו את הכתבה לצנזורה, התקשר עימנו דובר צה"ל של אז, משה („מוישי") פרלמן, שהיה אז גושא־כליו של הרמטכ"ל, ייגאל ידין (לפני שהפך גושא־כליו של משה דיין). הוא ניסה לשכנע אותנו לוותר על הכתבה, ומשלא הצליח, הגיש לנו אולטימטום פשוט וגס: גניזת הכתבה או התרמה טוטאלית בידי מערכת־הביטחון.

באומץ־הלב של נצורים דחינו את האולטימטום ופירסמנו את הכתבה ביוני 1950 (העולם הזה 662). התשובה היתה מוחצת. כל שערי צה"ל נסגרו לפני העולם הזה. הזמנת אלפי העותקים בשבוע, שסיפקנו עד אז למחנות, בוטלה. כל מגע של צה"ל עם המערכת נותק. תרם זה קויים במשך שנים רבות, ובחלקו הוא קיים עד היום.

בעיקבות צה"ל הלכו, תוך זמן קצר, גם כל שאר חלקי המימסד המפא"יי. על העולם הזה הוטל חרם טוטאלי של כל מערכות־ההכלכלה של הממשלה, הסוכנות וההסתדרות — חלק־הארי של המשק. הדבר הסב לנו במשך הזמן נזקים של מאות מיליוני לירות, בערכים של היום. הוא גם הביא לנו התנקשויות גופניות, פצצות וחבלות אחרות.

לא נכנענו. החרם עלינו התמוטט בהדרגה. וחשוב יותר — חלקים גדולים של החברה הישראלית קיבלו את תפיסתנו.

אין סירוש הדבר שהמילחמה בהעולם הזה פסקה. היא קיבלה דווקא לאחרונה תנופה חדשה, עם חקיקת חוק־התערבה המתעטף באיצטלה של „חוק הגנת הפרטיות", אשר יוזמיו כיוונוהו בגלוי נגד שבועון זה.

בהיכנסנו לשנתנו ה־33, ערב יום־ההולדת ה־33 של המדינה, כוחנו עימנו, ואנו מוכנים להמשך המאבק.

המדריך קפץ לאמבטיה

חובבי־התשבצים הבחינו בוודאי בשינוי שחל בשבועות האחרונים במדורם. הכנסנו למדור, אחת לשבועיים, תשבץ

תצלום החיילת כ„העולם הזה" 662 (אוגוסט 1950)
בלי מורא, בלי אולטימטום

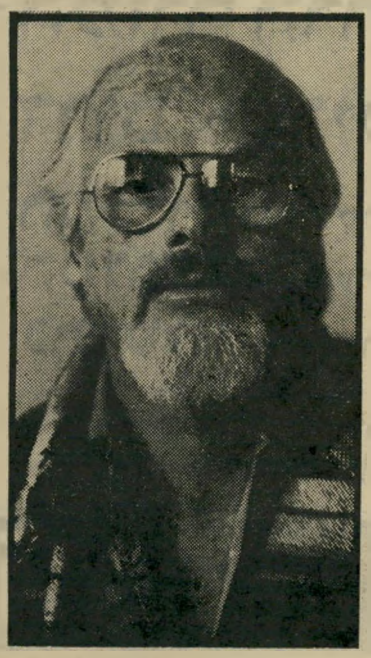

חשבצן אבידן
בלי טיפול מתאים, לא שחקן כדורגל

„משוגע", „סוער", „הפכפך" וכו', אז בכל מילה אחרת היכולה לרמוז על הצורך „לשחק" את האותיות.

● **כפילות פונטית.** (שמענו ש... או — על פי השמועה...) ההגדרה: „חוסר־לפה השמועה שנופל בחבר־ממשלה ליד הכינרת." הפיתרון: גינוי־שר, „גינוסר".

● **קריאה הפוכה.** ההגדרה: „בדיעבד ניתן להבחין שהמיכתב הזה נשלח על־ידי זמר." הפיתרון: „רשום"־מושר.

מסובך? אולי. אך הנסיון מוכיח שזו משימה אפשרית. וזה יכול גם להסיר פיסחק חברתי בליל־שבת.

כל הערכים מופיעים בכתיב חסר, אלא אם־כן מופיעה האות (מ) בסוף ההגדרה. במיקרה כזה הכוונה לכתיב מלא. הספרות בסוף הגדרה מציינות את מיספר האותיות של המילה או המילים.

מסיים נדיב אבידן: „או קדימה, כהלחי. סליחה, כה־לחי!"

אבידן (44), יילד תל־אביב ואב (גרוש) לבן, הוא — לא במפתיע — מורה למתימטיקה במיקצועו. מזה שנים הוא עוסק בחידות ובחשיבה מאתימטית. אין הוא מתעניין בפוליטיקה, לדבריו, אך הוא משוגע לספורט (כדורסל, קאראטה) ולפילוסופיה. הוא גם אוהב — שוב לדבריו — כלבים, ילדים ונשים. כל זה משתקף, בוודאי, בתשבצופנים שתפתור מעתה, אם תידבק במחלה.

כדי להרחיב את חוג הפותרים, מביא עורך התשבצופן, נדיב אבידן, כמה דוגמאות אופייניות, שיסייעו לפותרים המתחילים להיכנס לעניין. למשל:

● **אסוסיאציה:** ההגדרה: „כניסה אוסטימית לעיר קטנה." הפיתרון: „פתח־תיקוה."

● **מילה המסתתרת בתוך מילה.** ההגדרה: „מימרח צימחי מוסיע באופן קבוע במעגן־הסירות." הפיתרון: „מר־גוריגה."

● **אפשרות חילופית לקריאת הערך.** „מדריך ספורט ברמה גבוהה קפץ משימחה באמבטיה." הפיתרון: ארכימדס".

דוגמה נוספת: „השאלה מקיפה פחד נורא באסם." הפיתרון: „מ־מגור־ח".

● **שינוי מקומן של האותיות** (אנגראם). ההגדרה: „בלי טיפול מתאים לא יוכל להיות כוכב־כדורסל." הפיתרון: „ליליפוט." מדוע? האותיות המרכיבות של המילה ליליפוט מופיעות בסדר שונה במילים „בלי טיפול".

אגב, השימוש בטכניקת האנגראם מלווה על־פי־רוב במילים כגון „משונה", „מוזר",

מכתבים

משל היה

תוצאות הבחירות להסתדרות מוכיחות שהעם אינו טיפש — הוא לומדי.

אי אפשר לרמות את כל העם כל הזמן, אבל כולם מנסים. מה יש להם להפסיד אם לא יצליחו? הליכוד ניסה למכור לנו את דויד לוי כאיש חזק. בטח חזק. האיבר הכי חזק אצלו זו הלשון. המערך ניסה למכור את ירוחם משל כ־

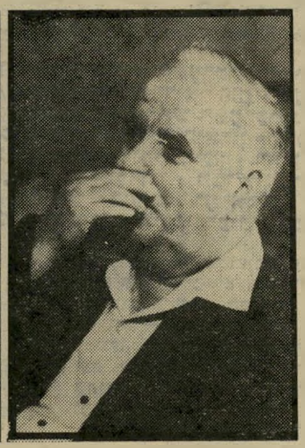

אחראי משל

חזק זוי

העם לא טיפש!

איש אחראי. בטח שהוא אחראי. אחראי לשמירת האינטרסים של המערך. אבל העם לא טיפש. העם למד, וחציו לא הלך להצביע בבחירות. בחירות היו אלה? אך משל היו.

גבי אלקוש, ירושלים

● ● ●

נובל וירושלים

מי מייצג את הקולוניאליזם הבריטי, אם לא חתן פרס ירושלים?

אנשים טובים ושקטים, אוהבי־שלום ונחת, הופכים לחיות טורפות ורצחניות בביקורה של הגברת הזקנה של פרידריך דירנמט. ירד־שלים, לעומת זאת, זכתה בביקורו של „האדון הזקן". גרהאם גרין, יקיר־ירושלים טרי, שאמר בהזדמנות זו דברים מאלפים המתובלים בהומור אנגלו־סכסי מגושם ומעייף. נציגו המובהק של הקתוליציזם האנגלי „הליברלי" מחלק ציונים מוסריים לאומות העולם.

בין השיטין מתגלה, כי הסופר סופר „מטעם" מובהק, להעלות באוב נשכחות כמו, למשל, המסע המפואר לארץ גושן? הרי כבר מנחם בגין טען כי הפירמידות נבנו בידי העבד העברי! הו, חתני פרס־נובל ופרס־ירושלים!

יצחק סובוב, תל־אביב

● ● ●

איוש חסר

הקורא אינו מרוצה ממה שחסר בממשלת הצללים של המערך.

עם כל הכבוד למר שמעון פרס, יו"ר מיפלגת־העבודה, בפירסום מועמדיו לאיוש תפקידי המפתח ב־

רוצים חמשיר?

יש שיר־חם

בעיקבות דברי אורי אבנרי על הוולדת ה־חמשיר הפוליטי ביש־ראל („העולם הזה" 2275).

מנחם בגין הוא גם שר־ביטחון / זה אמת, זה יציב, זה נכון / הפלאקט כבר מוכן / אך לי לא מובן / הן א מ ת, זה פטנט של שימעון!

סמי איירון, תל־אביב

ממשלתו העתידה, אם יזכה המערך בבחירות הבאות, בולט בהעדרו ה־חלק החסר.

מיפלגה הטוענת שבעיות החברה הגן מרכז דאגותיה, חייבת לענות על שאלות נוספות החשובות להחלטת הבוחר לא פחות משאלות חוץ, ביטחון וכספים.

לא ייתכן שיימשך המצב שבו מצביעים בעד מיפלגה מסויימת ואחרי הבחירות מתמנים שרים לתפקידי מפתח ממיפלגה אחרת, המנוגדות לרוחו של הבוחר, בשיטת ההסכמים הקואליציוניים.

אנו מבקשים, איפוא, היום את תשובת המערך לשאלותינו, מי

(המשך בעמוד 6)

קורא סובוב
„האדון הזקן"

המזדקן כועס על שליט לוב — כנראה משום שמנע בכוח חדירתן של „בריגדות אדומות" לשטחה של לוב. נכבדי ירושלים מחאו כפיים סוערות למשמע דבריו כי הרודן „לא יחיה לנצח".

גרהאם גרין, הסופר הליברלי־קתולי, אוהב להשתעשע ברעיונות טרוריסטיים. אנגליה, ברוך השם, הופשטה כבר ממושבותיה, אבל מנטליות של מעצמה קולוניאלית פועמת בחוזקה תחת אגרופם והבל פיהם של אנשי „רוח" מטעם. גרהאם גרין מתגעגע כנראה לגייסות מונטגומרי השועטים בדרך לטרי־פולי. האין זו הזמנה עבור הקולגה, ח"כ משה שמיר, שגם הוא

אירופה טורס EUROPA TOURS

מציעה

טיולים נהדרים

* לאירופה.
* ארה"ב, קנדה ומכסיקו.
* המזרח הרחוק.
* דרום אמריקה.

המסלולים - מקיפים ומושלמים.
המדריכים - מעולים ומנוסים.
בתי מלון - טובים, רובם מדרגה א'.

דרוש מסובן הנסיעות שלך את חוברת טיולינו!

50 שנות נסיון לשרותך!

הטיול הטוב ביותר שלך

אירופה טורס EUROPA TOURS

קול המפרסם

איך את אוהבת את זה?...

מקש, מבד, מדמוי עור, מעור, מבד מצנחים.
בצבעים שקטים, בולטים, אופנתיים
את תשתגעי מהמבחר, יקנאו בך על הסגנון

אלה הם ארנקים שאצל **צנטנר** נמצאים
והוא פותח לך את אופנת הקיץ,
במבחר אקסקלוסיבי מתוצרת הארץ
ותוצרת חוץ של ארנקים שאת אוהבת
הכנסי לבחור את מה שאת אוהבת!

צנטנר

פינסקר 4 קומה ב' תל־אביב (מעל קפה נוגה).

שחקנים אומנים ודוגמנים

זקוקים אתם לפירטפוליו?

ישמח לעזור לכם בבניית תדמית. התמחות בצילומים המיועדים לסוכנים ופרסומאים

במחיר סביר.
סטודיו פורטפוליו
6 5 7 7 8 7
16.30—21.30

חן טרמפ לחייל

CF-71 2way, 4 speaker system, 15W stereo

איתך לכל מקום...
...וכעת במחירי מבצע במשביר לצרכן

CF-85 3 way, 6 speaker system, 10W stereo

CF-65 2 way, 4 speaker system, 7W stereo

CF-55 1way, full range, 7W stereo

CF-45 1way, full range, 7W stereo

CF-33 2 way, speaker system 4W mono

CF-31 2 way, speaker system 3W mono

CF-23 2 way, speaker system 4W mono

הניידים של SONY®

פרסום מתן קן | רכאל טירוץ

גזר ושמור

אולי חסיפור שלך ייזכה אותך בסך

?$10,000.—

חב' הפקות מחפשת בישראל סיפורים אישיים ואנושיים המתאימים לכיתוב ותיסרוט להפקות בינלאומיות

לפנות בפרטים מלאים אל ת.ד. 14011 ת"א 61140 / עבור תסריט / חסודיות מובטחת

גזר ושמור

עקב ההוזלות של משרד האוצר
15% הנחה על המקולים של

BOSE

הקניה הטובה ביותר באמריקה לשנת 1980

דגם 301

● 5 שנות אחריות
● תוצרת אוה"ב

דגמים נוספים להספקה
BOSE 501
BOSE 601
BOSE 901

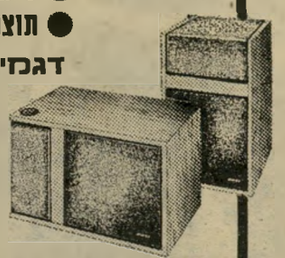

נציגים בלעדיים בישראל יסמור
אלמור ככר המדינה, ה' באייר 52, ת"א
טלפונים: 03-455620, 455938

בריזה
מוסיקפה
הרברט סמואל 80 טל. 656992

בלוז, פולק, כל יום א' ג'ז

פתוח כל יום כולל יום א' משעה 21.00

ארמון

● ציורי שמן מקוריים
● הדפסים על נייר, קרטון, פלסטיק ומשי
● בד לציור תוצרת חוץ
● מסגרות לתמונות מעץ ואלומיניום בסגנונות שונים: מודרני, בארוק ורוקוקו
● מסגרות מיוחדות (אנטיק) גילוף יד לאספנים, מוזאונים וציירים ידועים
● תמונות אלומיניום מחליפות צבע

dufex dufex dufex dufex dufex

רח' אילת 47, ת"א, טל': 657112

מכתבים

(המשך מעמוד 4)

יהיה שר־החינוך הבא? מי יהיה שר־הפנים הבא?

יצחק חסון, יו"ר מזכירות האגודה ההומניסטית החילונית בישראל (אגודה בלתי־מפלגתית), תל־אביב

● ● ●

בטוח או לא בטוח

לקורא יש עירעור חמור על מהימנות המידע שנמסר בסידרת על ביטוח־חיים („העולם הזה" 4—2273).

כמה מדהים שמר „פרנקל", המתיימר להיות „מומחה" מיוחד בענף, בתוקף היותו חוקר נושא עדין ורגיש זה, לא ידע פרט אל־מנסרי, כי בביטוח־מנהלים, בחברת־ביטוח, קיים ערך פידיון מינימלי של 75%. לכן, השקעה של 2006 שקל כפול 5 שנים נותנת פידיון של 7.522 שקלים, בניגוד לכתוב בטבלה: 3.600 שקלים. לכן יש כאן אינפורמציה מטעה ופוגעת.

יהושע ברנסדורפר, ירושלים

● „המומחה" מר „פרנקל" משיב: הטבלה מבוססת על מיספרים שמספקות חברות־הביטוח עצמן. יהושע ברנסדורפר צודק רק במיקרה שמבוטח בגיל 30 פורש

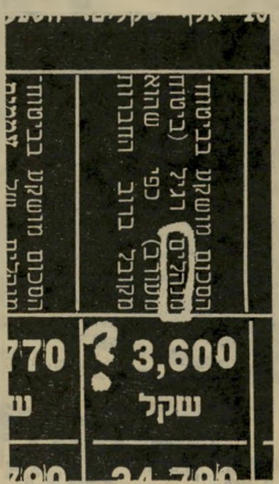

כמוח?
או ביטוח?

מהעבודה בגיל 35. זהו מיקרה נדיר. כאשר המבוטח מבקש להפסיק את הביטוח — הוא מקבל כמצוין בטבלה.

● ● ●

על מה הכעס?

בגין והליכוד רוגזים על פגישות אנשי האופוזיציה עם מנהיגים ערביים — ועליהם דווקא לשמוח.

קיתונות של רותחין נשפכו על שימעון פרס. בבדיקה מדוקדקת יותר, נראה שאין דרך אחרת בפני ישראל, ולמעשה על מר בגין לבקש ממנהיגי האופוזיציה להיפגש עם מנהיגי מדינות ערב.

המנהיגים היחידים בממשלת־ישראל הנוכחית שבאו בחשבון לפגישות כאלה היו משה דיין ועזר וייצמן — והם התפטרו בגלל אי־יכולתם לתפקד בממשלת בגין. אין כיום בקואליציה מנהיג שיש לו מה להציע למדינות ערב. מנחם בגין, שהציע מה שהציע בקמפ־דייוויד, אינו מסוגל ליישם מה שהוחלט, ומעמיד מיכשולים אין־ספור: אוטונומיה לאנשים ולא לשטח, התנחלויות, מעורבות בדרום־לבנון, רעיונות־סיפוח וכו'.

דן יהב, תל־אביב

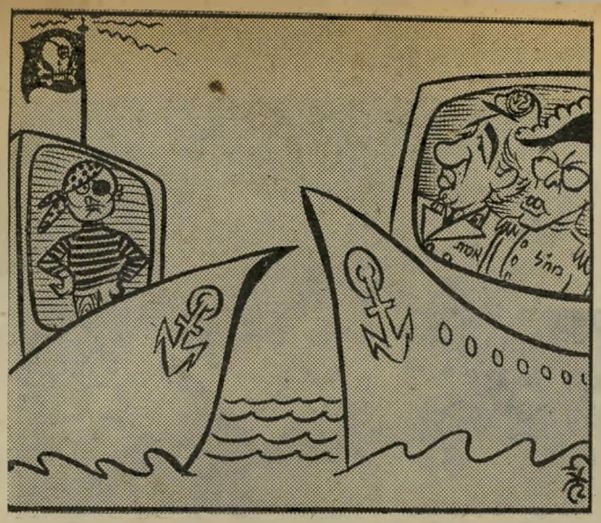

„הארץ", 8.4.1981
זאב, זאב

„העולם הזה" 8.4.1981
מי הפיראט?

מי העתיק?

ברור שהוא פיראט — אבל של מי הרעיון?

בגיליון העולם הזה (2275), ש־הופיע ב־8 באפריל 1981, נכתב בכותרת־מישנה לכתבה על הקמת הרשימה החדשה של דיין: „תחת נס הגולגולת והעצמות, אסף הפיראט הפוליטי חבורה חדשה". והנה, בדיוק באותו יום הופיעה בעיתון הארץ קריקטורה של זאב, בה נראה הפיראט דיין מתחת לנס הגולגולת והעצמות. מי גנב ממי?

אהרון גבריאלי, תל־אביב

● **העולם הזה** מופיע בתל־אביב כבר ביום השלישי אחר־הצהריים, **והארץ** מופיע רק למחרת בבוקר. זו אינה הוכחה שזאב העתיק מ־**העולם הזה**, אבל זו בוודאי ההוכחה ש**העולם הזה** לא העתיק מ־זאב.

● ● ●

דיין רוכב או שט?

בכתבה „הפיראט הפוליטי" נאמר, כי דיין סבור שסיכוייו טובים יותר ב־רשימה עצמאית („העולם הזה" 2275).

מדוע סבור כך השר לשעבר? ההיפך הוא הנכון. נבחר־ציבור ה־בוחר ללכת ברשימה עצמאית, סיכויי הצלחתו קלושים, ומי ששט במיסלגה גדולה — סיכויי הצלחתו אדירים.

לפי דעתי דיין חייב לפנות ל־מערך או לליכוד, ואז יעלה ויצליח.

דויד צדקה, רמת־גן

● ● ●

די! מספיק!

עובד מישרד־התרווחה קיבל מיכתב מחמנכ"ל, ומודיע שנמאס לו.

מנכ"לנו היקר, מר ישראל גורלניק, קיבל מיכתב־נזיפה מאדון ישראל סחרוב העומד בראש הקרן לביטחון ישראל. מר גורלניק עבר על חרם דרבנו גרשום ופירסם ברבים את המיכתב שנשלח אליו, כאשר שלח את העתקו לעובדים בתיקווה שיבינו את הרמז.

ובכן, אני מודיע שנמאס לי. תרמתי שלוש שנים מחיי לצה"ל. אני תורם לצה"ל מזה עשר שנים, 40 יום בממוצע מדי שנה. זה כשאין מילחמות. אני עופד שש שנים במישרד־העבודה־והרווחה, ו־מתבייש לומר מה גובה משכורתי. אין לי כסף לתרום. אני גם לא מאמין בתרומות. אם צריך כסף בשביל צה"ל, שיתחילו לקחת מי־סים כמו שצריך ממר סחרוב וחבריו המיליארדרים.

ח.ח., ירושלים

● השם והכתובת שמורים ב־מערכת.

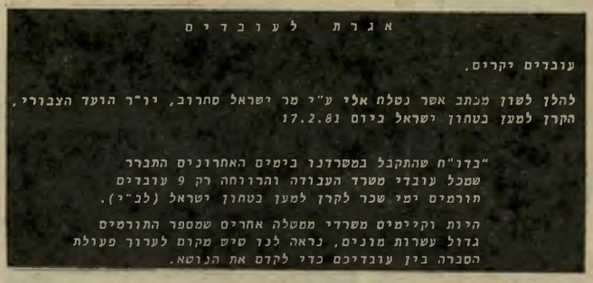

מכחריב לגורלניק
מנורלניק לעובדים

לא בעסק

חקוראה מבקשת להבחיר שמה שחיה לא יהיה.

כאחד החתומים על קוויי־היסוד של ר"ץ, התנועה לזכויות האזרח — תנועת ה' באייר, אני רואה חובה לעצמי להודיע, כי איני מזדהה יותר עם הגוף שסימנו הפרליטי הוא ר"ץ.

אני עומדת מאחרי כל הכתוב באותם קוויי־יסוד, אולם איני בטוחה עוד כי ר"ץ עומדת מאחוריהם.

ספיקות חמורים לגבי דרכה של ר"ץ הובעו במיכתב גלוי משותף על־ידי לבים מחותמי קוויי־היסוד,

(המשך בעמוד 8)

גביע האלופים לאלף ילדים!

כל משתתף זוכה בפוסטר

מבצע זיפ-בוא להצטלם עם גביע אירופה לאלופות

לרגל זכיתה של קבוצת מכבי ת"א בגביע אירופה לאלופות, מכריזה חברת עלית, החברה המאמצת של מכבי ת"א זה 9 שנים, על מבצע מיוחד:

★ כל ילד שישלח 10 עטיפות ריקות של זיפ יקבל בדואר את הפוסטר הצבעוני המיוחד של מכבי ת"א עם גביע אירופה.

★ המשתתפים במבצע יכללו ב-4 הגרלות שיערכו בכל חודש:
ההגרלה הראשונה - **14.5.81;**
ההגרלה השניה - **15.6.81;**
ההגרלה השלישית - **15.7.81;**
ההגרלה הרביעית - **16.8.81.**

ובכל הגרלה יקבלו 250 ילדים את הזכות הגדולה:

להניף אישית את גביע אירופה, להצטלם ולקבל את התמונה למזכרת!

כל ילד יקבל הזמנה לביתו עם מועדי הצילומים. את העטיפות יש לשלוח במעטפה ל:
„זיפ - מבצע הגביע" ת.ד. 3468 תל-אביב 61033.

חשוב לזכור
אין הגבלה על מספר המעטפות שאפשר לשלוח למבצע.
מי שישלח יותר מעטפות (בהתאם לכללי המבצע) מגדיל את סיכויו לזכות.
בכל הגרלה ישתתפו כל המעטפות שיגיעו עד תאריך ההגרלה.
בהצלחה עם גביע זיפ

טוב לי עם עלית

זיפ והמשקה מוכן!

ההשתתפות במבצע אסורה על עובדי עלית ועובדי משרד הפרסום.

וימר יעקבסון טמיר

תשבצופן

2277

מאת **נדיב אבידן**

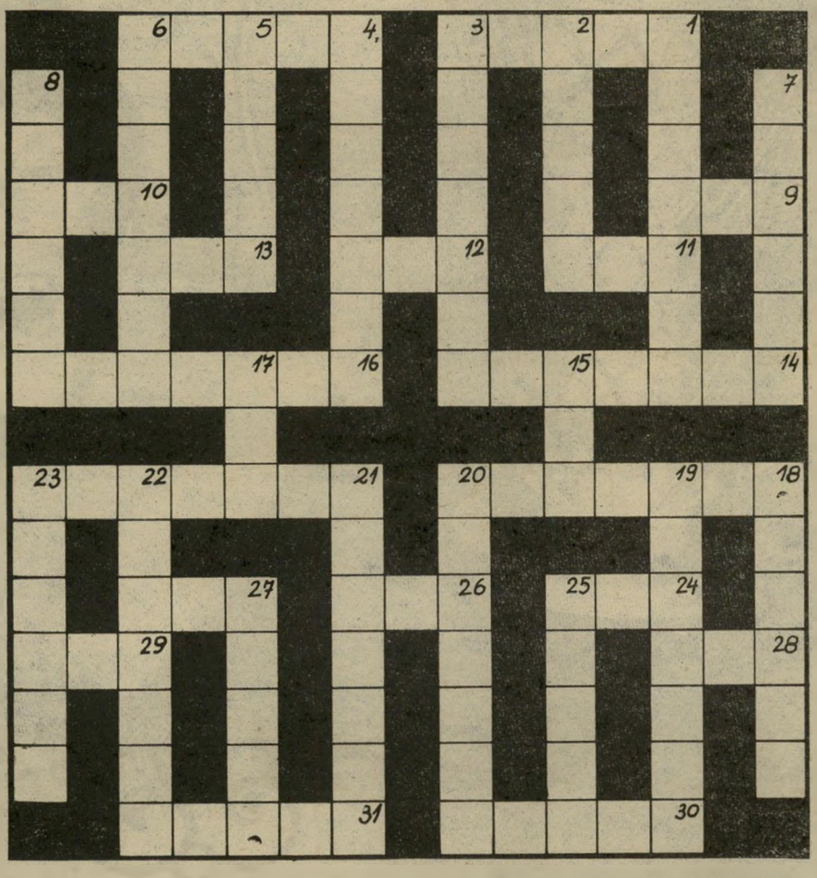

מאוזן:

1. מיהו המוסיקאי הנודע הנשקף מחלונך? (5).
4. האופטיקאי והסורגת חברו יחדיו למטרה משותפת (5).
9. קריאות בוז וזלזול באות לידי ביטוי בקבוצה ספולית (3).
10. משועבד לאדונו כמו סוס לעגלה (3).
11. את התשובה אפשר למצוא בקיבוץ (3).
12. בלוף כזה אפשר למכור רק לאנשי־מילואים (3).
13. זה רצח זה? שטויות! (3).
14. במנשר יפה כזה ניתן למצוא הוראות למפ"ל (2, 5).
16. האם רק בסין חיים כך גם הרווקים? (4, 3).
18. נערכה ספירת־מלאי במקורות, תוך כדי שינה (7).
21. לתיר גיב משונה, וזו אולי הסיבה שקשה להחלץ ממנו (7).
24. מה שמעסיק את צ'יבוטרו וללא חפזון (3).
26. אריה עוסק ביוגה? זה כנראה נגד עין הרע (3).
27. בית־המשפט קבע: שמואל זכאי בגלל מחלתו (3).
28. רק הוצא בחזרה מהתנור וכבר התעקם (3).
29. על־פי השמועה, הקרבן הגיש תלונה במשטרה נגד המציל (3).
30. אומרים שטוב במנרה, אך אסור לגלות זאת לאיש (5).
31. אבי שם פלט כדור תוך כדי שינה (5).

מאונך:

1. בטיול חופים מלווה במוסיקה נעימה, ראינו באניה את יפו (7).
2. בטונפן הוא אחראי על כל־מה שקשור בים (5).
3. למו"ל כמוך אין בעיות, הכל הולך בקלות (3, 4).
4. בנכישת צפע אולי יש 50% סיכויי הישרדות (2, 2, 3).
5. בבקשה, זה חלקך על גי־לוי הלויאליות (5).
6. מעון העופות שלי נראה ב־רדאר כמו חפץ לקישוט (7).
7. נחש טרי ומפותל בתור מנה עיקרית? זה לא רציני (6).
8. אחי הנשיא אינו נץ? אם כך זה ממש עצום! (6).
15. לא צריך לשלם? זה מבל־בל אך גם מעודד (3).
17. למשל: ככל שעובדי־התב־רואה משקיעים פחות מאמץ, כמות האשפה גדלה (3).
18. הבה נסדיר את ענין העי־שון באופן קבוע (6).
19. כיוזם נפט, לעשיית רווחים למקורבים בלבד (7).
20. הבהמה מספקת חלב ב־נגריה? האם זה כשר למהד־רין? (4, 3).
21. לדב"א אין הצלחה עם נשים, אך זה לא מטריד אותו במיוחד (2, 2, 3)
22. אינו מקמץ בסטירות (2, 5).
23. מחפשים מנין בתנ"ך (3, 3).
25. ניצח במבחן לריקודים סיערים (5).
27. היו גם כאלה שהאמינו שמהכוכב תבוא הישועה (5).

פיתרון תשבצופן 2273

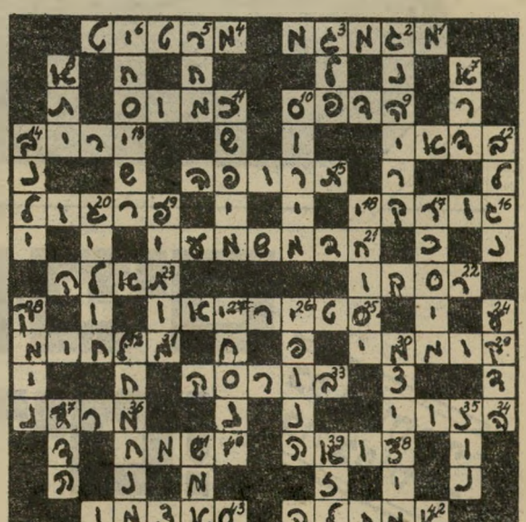

מכתבים

(המשך מעמוד 6)

בכנס התנועה בבית ברל בשבת האחרונה, אולם קולם הושתק.

יואלה הר־שפי, תל־אביב

● ● ●

אחד העם, לא ביאליק

יעקוב שרת, במדורו „איש ממאדים" („העולם הזה" 2274), מתקן את טעותו בגיליון קודם ומציין שאת המימרה „יותר משמרו ישראל על השבת שמרה השבת על ישראל" (לפי ניסוחו) לא אמרו חז"ל אלא ביאליק. שרת טועה, טוען הקורא.

אחד העם, אבי הציונות הרוחנית, במאמרו „שבת וציוניות" (על פרשת דרכים, חלק ג'), שנתפרסם לפני 83 שנה, הוא שאמר דברים אלה, והרי הם כדיוקם: „אפשר לאמור, בלי שום הפרזה, כי

משורר ביאליק
לא הוא

יותר משישראל שמרו את השבת שמרה השבת אותם, ולולא היא שהחזירה להם, נשמתם' וחידשה את חיי רוחם בכל שבוע, היו התלאות של „ימי המעשה" מושכות אותם יותר ויותר כלפי מטה, עד שהיו יורדים לבסוף לדיוטא התחתונה של „חומריות" ושפלות מוסרית ושכלית".

(ד"ר) ראובן סיוון, ירושלים

● ● ●

מהשרותים ל"יצור

המומחים בודקים מדוע מזדקקים נוסעי חברת התעופה הלאומית „אל על" לחדרי השירותים ב־מטוסים יותר מבכל חברה אחרת (תשקיף, „העולם הזה", 2275).

הרשו לי להציע את עזרתי לחברה, כ„משתמש" בעל ניסיון.

ראשית, הצפיפות. כשיושבים כמה שעות בצפיפות האופיינית למטוסי אל־על, חשים צורך לחלץ עצמות, ומכיוון שבמטוס אין מירפסת — הולכים לשירותים.

שנית — השירותים במטוס ניתנים חינם. אתם רוצים שיהודי שקנה כרטיס (בדרך־כלל במיטב כספו של מישהו אחר) ורואה בית־שימוש שכלול במחיר, יעמוד בפיתוי? אפילו אם יותקנו בכל מטוס 20 בתי־שימוש, לכולם יימצא שימוש.

יש עוד סיבה: המזון. מה שמוגש משמש קטליזטור (זרז) מצויין לשימוש בשירותים. אני מציע לחברת אל־על לנסות שיטה של שטיפת־מוח, עם כרוזות וג'ינגלים. הסיסמה: „עזוב את השירותים — לך לייצור!"

משה רון, רמת־גן

מי שטורח בערב שבת, אוכל טוב בשבת

בין הפותרים נכונה את התשבץ יוגרט פרס: ארוחה זוגית מלאה (כולל יין) במיסעדה ה„טייכת", רחוב הר־ברט סמואל 80, ת"א.

את התשבץ הפתור יש לשלוח למערכת „העולם הזה" עם חותמת דואר של לא יאוחר מיום חמישי, שבוע אחרי הופעת הגליון. הפיתרונות הנכונים, שיגיעו למערכת עד יום רביעי שבועיים אחרי פירסום התשבץ, ייכנסו להגרלה. התוצאה על הזוכים תפורסם ב„העולם הזה" 4 שבועות אחרי הופעת התשבץ.

אסוף 12 פקקי כתר

או
24 פקקי הברגה
(בקבוקים משפחתיים)

מבצע טמפו-להיט
פקקים ותקליטים

אין הגבלה על מספר התקליטים שאפשר לקבל.

איך זוכים בתקליט במבצע טמפו להיט?

שותים טמפו ונהנים מכל הטעמים והסוגים.
אוספים את הפקקים: 12 פקקי כתר (טמפו או קווינס) **או** 24 פקקי הברגה (בקבוק משפחתי).
בוחרים בתקליט ממבחר הלהיטים לפי הרשימה שלמעלה.
מביאים את הפקקים לתחנות האיסוף המפורטות להלן בצרוף 30 שקל, ומקבלים את התקליט במקום.
חיפה - רח' הרצליה 4.
ירושלים - רח' אגריפס 113 (בנין עיני).
באר־שבע - רח' קרן קימת 73.
חולון - ככר סטרומה.
תל־אביב - רח' בן־יהודה 196.
רמת־גן - רח' ז'בוטינסקי 127.
(רחבת קולנע רמת־גן).
אפשר גם לשלוח הפקקים במעטפה ל-„טמפו" אזור התעשיה חולון, 58850.
לצרף 32 שקל (כולל הוצאות אריזה ומשלוח) ולא לשכוח לציין שם מלא, כתובת מדוייקת וכמובן ... את התקליט הרצוי.

טמפו שותים בצמא.

תחנות האיסוף יהיו פתוחות בימים א'—ה' בין השעות 16.00—19.00. התשלום במזומנים בלבד.

וימר יעקבסון טמיר

מרים בנימיני

מזל החודש: שור

השפעת ונוס על האומנים

מזל שור מגלם בתוכו את הארציות, הבסיסיות והמעשיות, המאפיינים את מזלות־האדמה. אך בנוסף לאלה, הוא מושפע מכוכב ונוס, שתכונותיו הן המש־פיעות על בני המזל.

כוכב ונוס, שנקרא על שם אלת־האהבה במיתולוגיה היוונית — אפרודי־טה — מסמל את האהבה, החן, היופי והאמנות. ונוס משפיעה במיוחד על צייר־רים, מוסיקאים ומשוררים, שכן היא מסמלת — השראה, עדינות־נפש, ואופי נוח וטוב־לב. ונוס נקראת המיטיבה ה־קטנה, העיגול שמעל הצלב מסמל את השאיפה להתעלות מעל למיגבלות ה־חומר.

למרות שנהוג לתאר את בני מזל שור כאנשים אדמתיים ומעשיים, שרא־שם עסוק במשך מרבית הזמן בענייני רכוש, הרי שבמציאות מתברר שרבים מבני מזל זה מושפעים מאוד מכוכב ונוס, ונטייתם לעסוק באמנות היא ה־מאפיינת את אישיותם. למעשה, גם אלה מבני המזל שאינם עוסקים באמנות, אינם יכולים להתעלם ממשיכתם החז־קה לאחד משיטחי האמנות. על־פי־רוב נמשכים במיוחד אל המוסיקה והזימ־רה. אך גם שטחים אחרים באמנות מושכים אותם. אם נזכיר כמה מן האמ־נים הגדולים, בני מזל שור, יתכן שזה

יעורר הרחור נוסף והיבט נוסף על תכו־נותיהם של השוורים.

מוסיקאים מפורסמים הם: יוהנס ברהמס, פיוטר, א. צ'ייקובסקי, אוסקאר המרשטיין ודיוק אלינגטון. הסופרים או־נורה די באלזאק, קנוט המסון וויליאם שקספיר. הצייר סלוודור דאלי. בארץ: יהודה עמיחי, אהרון אמיר. המנצח זו־בין מהטה וגארי ברטיני. ואמנים רבים יכולים להתווסף לרשימה זו, אך כאן לא יספיק המקום להזכיר את כולם.

לאמנים בני מזל שור ניתנת כאן תח־זית, המבהירה בקווים כלליים את ה־תקופה המסתיימת בינואר 1982.

במאי

במאי יהיו שרויים במצב־רוח אופ־טימי ועירני. המרץ המתחדש יוציא או־תם משלוותם ומהשתיקה, שבה היו נתו־נים בעת האחרונה. האמנים בני מזל שור יחושו צורך לפעול באימפולסיביות, ולהקדים מעשה למחשבה. זו הדרך ה־טובה עבורם באותה תקופה.

ביוני

אלה שהיו שקועים בבעיות כספיות, יוכלו להשתחרר מבעיות אלה. הזדמנו־יות למכור יצירות אמנותיות, או לאח־רים, הזדמנויות להופיע בפני קהל, ישפ־רו את המצב הפיננסי. ואגב, יוסיפו לא מעט לביטחון־העצמי. לקראת מחצית יוני עלול המצב להשתנות, ויש לתת יותר תשומת־לב לכל הצעה שתבוא, מאחר שחלק מההצעות יכולות לגרום לסיבוכים מאוחר יותר.

ביולי

אי־יציבות מסויימת בחיים. קשה יהיה להתמיד ולהסתגל לעבודה שיגרתית. יח־סים מעט מעורערים עם הסביבה, בגלל גישה עקשנית וחסרת־פשרות. רצוי לא להתחייב לתאריכים מסויימים, קשה יהיה לעמוד בהבטחות. הקלה במצב

ונוס משפיעה במיוחד על אמנים ומשוררים ומשרה על־יהם עדינות־נפש וטוב־לב

יחושו בנסיעות קצרות, שיביאו עימן פגישות עם אנשים, היכולים לקדם אותם

באוגוסט

יחושו שוב צורך להסתגר בבית ולע־בוד לבד. כושר היצירה יראה פורה מן הרגיל. טוב לנצל תקופה זו בחברת עצמם, ולא לבזבז זמן על יחסים חב־רתיים. יכולת־הריכוז תעלה, וכן יכולת השיפוט לגבי עבודתם. העירנות לגבי פר־טים, וכן סבלנות רבה מן הרגיל, יביאו עימם הספק רב ותוצאות משביעות־רצון.

בספטמבר

אלה שאוחזים בעט יחושו משיכה חז־קה להעלות על הכתב רעיונות, המחכים זמן־רב שיוציאום לאור. ביקורת־עצמית רבה מדי עלולה לגרום למעצורים ולעי־כובים. אך קיימות באותה תקופה דרכים רבות להתגבר על כך, בייחוד בעזרת ידידים, העוסקים אף הם בשטח דו־מה. בתקופה זו עשויה להתקבל הצעה לחרצות על השטח שבו הם עוסקים בפני קהל גדול.

באוקטובר

שפע עבודה ודגש מיוחד על הדיוק והסדר בעבודה. המצב הגופני יהיה רגיש במיוחד, ועומס־עבודה עלול לגרום לעי־כובים, בגלל הצורך לעסוק בעניינים ה־קשורים עם הבריאות. יש להיזהר מלח־תום על חוזים או מיסמכים חשובים, המחייבים לתקופה ארוכה, קשה לראות את מיכלול הפרטים, וקיימת אפשרות להיכנס לסיבוכים.

בנובמבר

אי־הבנה עם בני־הזוג בתחילת נובמבר עשויה להביא אותם להתרכז יותר בת־חום האמנותי. במחצית נובמבר מת־בררים היחסים, והחיים שבים להיות שקטים. העבודות האמנותיות יתבצעו בשותפות עם אדם נוסף, או עם אנשים שיוכלו ליצור לעצמם צוות הרמוני ומצליח.

בדצמבר

שינויים פתאומיים ובלתי־צפויים עלו־לים לגרום לשינויים דרסטיים בחיים. כספים הקשורים לשותפים עשויים לחולל שינוי מהפכני. קשרים עם חוץ־לארץ מת־פתחים בדרך חיובית. יש להיזהר מחו־סר־בחירות בהצעות שתתקבלנה, לכן יש להתייעץ עם מומחים ובעלי נסיון ב־שטח האקטואלי. יש להתכונן לנסיעה הקשורה בעבודות או הופעות בארצות אחרות.

בשטח העבודה עולים על דרך המלך, העניינים מסתדרים, גם המצב הכספי עומד להשתפר בעוד זמן קצר. תקופה מה־נה, מועילה ומבטיחה לעוסקים בעסקים. התחייבויות חברתיות, הגורמות למתח מסו־יים, תהפכנה מענגות ומשמחות. קשרים עם ידידים החוזרים מ־חוץ־לארץ יוסיפו הנ־אה וריעיונות, הקשו־רים בארצות אחרות ומקומות חדשים.

* * *

השמש נכנסת למזל שור, ומביאה עימה שינוי במצב־הרוח. מתעורר החשק לצאת לחופשות ולטיולים, ו־להתחיל בדברים חד־שים ושונים. אנשים יאירו אליכם פנים, ודברים שהתקשיתם ב־השגתם, יגיעו אליכם ללא־מאמץ. הזמנות ל־השתתפות במסיבות ו־שמחות תגענה לידכם, מכרים ישנים עתידים להיראות בצורה שונה לחלוטין במקומות אלה וזה יעזור בעתיד.

* * *

עוד לא הספקתם להינפש ולנוח מכל המצוקות והצרות שפקדו אתכם לאחרו־נה, וכבר מגיע שוב מצב־רוח, שאינו מהש־מחים ביותר. בעיות בריאותיות מטרידות אתכם, וקרובים מבו־גרים מכם יוכיחו נא־מנות, וישפרו את הר־גשתכם בנתינת מירב העזרה שלה תזדקקו. בשורה, שעתידה להגיע מחו"ל, תוסיף נחת. עם זאת יביא סוף־השבוע טובות.

קשרים ידידותיים מתהדקים בתקופה זו. אתם חשים הקלה מהמתח שמלווה אתכם מיספר חודשים. הזמן מתאים לבילוי חופשה בחברת ידידים ובמקו־מות פתוחים. בילוי ב־קירבת הים ישחרר את־כם, ותוכלו להתפנות לענייניים שברגש, ו־לפתח קשר מיוחד, מעניין ומפתיע. ענייני כספים עלולים עדיין להטריד, אך עדיף להניחם כפי שהם, לבסוף זה יסתדר טוב.

* * *

תוכניות חדשות מתבשלות אצלכם ברגע זה, ההתלבטויות מפריעות להחלטה, ואינן מתאימות לאי־שיותכם. כדאי לבחור לפי נטיית־הלב, שהוא כידוע מנחה אתכם תמיד בדרך הנכונה והטובה ביותר עבור־כם. ילדים ובני־הזוג עשויים לגזול חלק ני־כר מזמנכם בשבוע זה, נסו לא לאבד סב־לנות. במחצית השבוע תגיע הודעה, הקשורה להתקדמותכם.

* * *

יתכן שתיאלצו בשבוע זה לבלות חלק מהזמן בביתכם, ולהתמסר לאירוח ידי־דים או קרובים, שיגי־או ממוץ־לארץ. את ה־עייפות תוכלו לשחרר לקראת סוף־השבוע, ש־בו צפוייה נסיעה בחב־רה נעימה, ובילויים לא מתוכננים, שיפתיעו אתכם לטובה. יש בכל זאת להיזהר מנהיגה בלתי־זהירה, כיוון ש־מעשים נמהרים של זו־לתכם עלולים לסכן אתכם יותר מכולם.

תוכניות שתכננתם עלולות להתעכב, או כלל לא לצאת לפועל. שינויים מפתיעים בענייני כספים יתרח־שו גם הם בפתאו־מיות, ויהיו קשורים בעיקר בפעולותיו של מישהו אחר. יתגלו לכם מיספר דברים חשובים בקשר לעתיד, ולא תדעו אם עליכם לשמוח או להצטער בגללם. פגישה עם מכר ישן יכולה להביא לחי־דוש זמני של קשר, שהיה עמוק וחשוב, אך סיכוייו להאריך־ימים קטנים.

* * *

מצב־רוח של ביזבוזים יביא אפילו את החסכנים מביניכם להוציא יותר מכפי שהתכוונתם מראש. עי־סוקים חשובים, שבהם התחלתם לא מזמן, עשויים להתעכב, ית־ברר שקשה מאוד ל־התמיד ולהתייחס ברצי־נות ובחשיבות הראו־יים. עדיף לעשות הפ־סקה קצרה, אולי אפי־לו להינפש, שבוע לאחר מכן לא תיתקלו בקשיים. בעניינים רומנטיים — זה השבוע שלכם, אף אחד לא יוכל לעמוד בפניכם.

* * *

אמנם מוטלת עליכם עבודה רבה בשבוע זה, אך זו תיעשה במצב־רוח טוב, ולא תכניס אתכם למתח וללחץ. בתוך עומס ה־עבודה תמצאו בכל־זאת זמן לטיולים ובי־לויים, שבהם תוכלו ליצור קשרים מעניי־נים. העניינים המיק־צועיים עומדים בפני קידום, אנשים יכירו בהצלחותיכם, ואתם עשויים לקבל שבחים על תגליותיכם ואף לשפר את מצבכם.

ממצב של עבודה מכבידה והתבודדות שלא מרצון, תמצאו עצמכם מוקפים בחברה, ומוכנסים כמעט בכוח לתוך השיחה המשו־תפת. תחביבים ומופעי ספורט ובידור ימלאו חלק ניכר מזמנכם, וגם אתם תוכלו להרשות לעצמכם להשתעשע ו־להנות. אהבות פתאו־מיות יוסיפו התרגשות ותיקווה, כדאי לרסן את ההתלהבות, שכן לא בטוח שאותן אהבות תחזקנה מעמד.

* * *

חריכוז יהיה מופנה לענייני הבית, הדי־רה והרכוש. הצרכים של הורים או ידידים מבוגרים ית־פסו חלק מזמנכם. ה־שבוע יבקרו בביתכם אורחים רבים, אך למ־רות הטירחה שבעניין, הם יגרמו הנאה. צרי־דות וכאבי גרון עלו־לים להופיע לדליים, הרגישים בבריאותם. לבני מזל טלה סיכוי לעניין, להלהיב ולמ־שוך אתכם להרפתקות מרגשות מאוד.

* * *

שבוע שבו תחושו צורך לשנות מקום, ולרענן את ידיעותיכם בקשר לדברים המעניינים אתכם. טי־לים משותפים עם אנ־שים, העשויים לקדם אתכם, יוסיפו הנאה. מצב־הרוח יהיה אופטי־מי ונינוח. חוש־ההו־מור החבוי בתוככם יג־רום שימחה לסובבים אתכם. כמו־כן צפויות הכרויות חדשות ומר־שימות עם אנשים דוב־רי שפה שונה. עבודה חדשה באופק.

ישר לכספומט והשיק בבנק!

כל הפקדה-פחות מזקה אם מכינים קודם את המעטפה.

להפקדת שיקים בבנק אני מקדיש עכשיו בסך הכל חצי דקה ביום. אני אפילו לא נכנס לסניף, אלא ניגש ישר לכספומט.

אני מחזיק אצלי טפסים ומעטפות להפקדה, לוקח את השיקים, ממלא את הטופס ומכניס למעטפת ההפקדה.

לכספומט אני מגיע בשעה שנוח לי, מפקיד את המעטפה וחשבוני מזוכה כאילו ביצעתי את ההפקדה בסניף.

דרוש בסניף והחזק אצלך תמיד מלאי נוספיק של מעטפות וטפסי הפקדה.

כספומט

בכל הארץ בכל שעות היממה*

בנק לאומי · בנק דיסקונט

בנק אגוד · בנק ברקליס דיסקונט · בנק ערבי ישראלי · בנק עליה · לאומי

וימר יעקבסון טמיר

אחרי המודעה הזאת תישאר רק פינה קולדה אחת.

*מתוך הכתבה בירחון "OUI"

לא כל משקה יכול לקרוא לעצמו פינה קולדה–כך הוכח במבחן טעימה שערך הירחון האמריקאי "OUI" כדי לקבוע מהי הפינה קולדה האהודה ביותר על האמריקאים.

חבר השופטים טעם מספר משקאות פינה קולדה והעניק להם ציונים בצורת גבינים.

הפינה קולדה של "קוקטיילס פור טו" זכתה בציון הגבוה ביותר: 4 גבינים. במבחן טעימה נוסף שנעשה בארה"ב העדיפו 89% את הפינה קולדה של "קוקטיילס פור טו".

כך השאירה מאחוריה הפינה קולדה של "קוקטיילס פור טו" כמה חיקויים לא מוצלחים, ביניהם "מיסטר בוסטון", שנאלץ להסתפק בגביע אחד בלבד בגלל היותו "מלאכותי" מימי. מכיל תחליף קוקוס בטעם של סוכריה וצבעי מאכל" (ראה צילום הכתבה בירחון "OUI").

מבחן הטעימה של הירחון "OUI" הוכיח שוב, שיש רק פינה קולדה אחת שבאה בחשבון בשביל האמריקאים–ובשבילך: הפינה קולדה של "קוקטיילס פור טו". כי זוהי הפינה קולדה היחידה שיש בה מרכיבים טבעיים בלבד: רום, קוקוס ואננס.

אמת בפרסום

הפינה קולדה של COCKTAILS FOR TWO

העולם הזה

מטיל אור על הקבוצות המתרוצצות בשוליים הימניים

של הבמה הפוליטית – המצפות להתמוטטות המישטר הדמוקרטי בישראל

חוד החנית

החזרה הכללית: הקרב של מתנחלי נאות־סיני נגד חיילי צה"ל בגוש־חירק
בפקודת מי?

כנס של "אזרחים לשינוי פני החברה" בבית ציוני אמריקה בתל־אביב. מניע התנועה ומייסדה, אלי שימעון, מסביר כי מיעוט המשתתפים נובע מ"בילבול ש־היה בהזמנות". מגיעים כ־40 איש. שניים מהם אנשי תנועתו של עזרה זוהר, "עצמאות". שלושה צעירים חובשי כיפות הם מאנשיו של הרב כהנא. המנחה, על הבמה, שואל אם מישהו מהקהל מוכן לעלות על הבמה ולהסביר מדוע הגיע לכנס. גבר ממושקף, בעל זקן לבן וארוך, לבוש בחולצה לבנה, מתנדב להסביר. הוא מציג את עצמו כ"רוזנטל".

המודעה סיקרנה אותו, טוען רוזנטל. הוא הסכים לכל מילה. אחרי שהגיע וקיבל את המצע הכלכלי־חברתי של התנועה, גברה התלהבותו. יש רק בעייה אחת: המצע אינו מתייחס כלל לשאלות מדיניות.

"אני עצמי," מגלה רוזנטל את קלפיו, "חבר בתנועת התחייה, והמצע החברתי של תנועתכם ממש דומה למצע של תנועת התחייה. מצע התחייה כאן בכיסי, והייתי יכול להראות לכם כמה רב הדימיון. אני חושב שיש מקום לשיתוף־פעולה בין שתי התנועות. אולי לאיחוד. עלי להדגיש שאני מדבר כחבר תנועת התחייה, אבל רק כחבר. זו לא הצעה מוסמכת."

מנהיג נאמן
לימי?

כסף של הליכוד, כסף של המערך

כמה ימים מאוחר יותר, בבית־הקפה סקאלה בתל־אביב, נפגשים גרשון שפט, מזכיר תנועת התחייה, וד"ר עזרה זוהר, מנהיג תנועת עצמאות. הם מחייכים זה לזה, לוחצים ידיים. זוהר מתיישב ליד השולחן לכמה דקות. השניים מחליפים מיספרי טלפונים. "צריך להיפגש לשיחה," אומר זוהר, ושפט מבטיח להתקשר.

מנהיגי הימין מכירים איש את רעהו. היום הם מפוזרים, עדיין, איש־איש במפלגתו. אידיאולוגיה ושיקולי־יוקרה אישיים מפרידים ביניהם. אך הם נפגשים כאשר יש צורך בפעולה — נגד הנסיגה מסיני או בעד התנחלות זו או אחרת. אחדות־המעשה הזאת מבטיחה רעות לכל ממשלה שתנסה אי־פעם להגיע להסדר שלום במחיר פינוי הגדה המערבית ורצועת־עזה. לאיש מהם אין ספק שכולם יהיו שם, "ביהודה והשומרון", עשרות אלפי אנשים. אם יימצא להם גם המנהיג, שיקרא להם להתגבר על חילוקי הדיעות האידיאולוגיים — שאינם עמוקים במיוחד — יהיה זה סופה של הדמוקרטיה הישראלית.

גוש־אמונים ותנועת התחייה יהיו חוד החנית של התארגנות כזאת. גרשון שפט, חבר הקיבוץ הדתי עין־צורים, היה המזכיר המדיני של גוש־אמונים. היום, נוסף על תפקידו כמזכיר התחייה, הוא גם הממונה על ההסברה.

המקום השלישי ברשימת תנועת התחייה לכנסת העשירית, מיד לאחר גאולה כהן, מיועד למי שהיה מוכר במשך זמן רב כמנהיגו של גוש־אמונים, חנן פורת. ההחלטה שהתקבלה בגוש־אמונים, שלא לרוץ לבחירות ולא להצטרף לתנועת התחייה, לא נבעה מחילוקי דיעות, אלא משיקול פוליטי נבון: תנועת התחייה תוכל לגייס קולות רבים גם בקרב הציבור החילוני, שלחלקו יש רתיעה מהקנאות הדתית של הגוש. גוש־אמונים תלוי היום במידה רבה בסיוע הכספי שמעניקה לו ממשלת הליכוד, ומחר אולי תעניק לו ממשלת המערך. הפיכת הגוש למיפלגה עלולה לחבל במענקים הנדיבים הללו. גוש־אמונים גם מבקש לשמור על אחיזתו באגף הניצי במפד"ל, באמצעות הרב חיים דרוקמן.

שפט אינו מסכים להגדרה שהרב דרוקמן הוא "סוס טרויאני" של גוש־אמונים במפד"ל. "אנשי טרוייה לא ידעו מה מסתתר בתוך הסוס היווני שהוחדר לעירם," הוא אומר. "במפד"ל יודעים היטב מיהו דרוקמן, והוא לא מסתיר זאת. אני מעדיף שלא יפרוש. כך יהיה לנו יותר כוח."

מזכיר שפט
את מי?

כשמדברים עם אנשי התחייה, הם מרבים להדגיש את דבקותם ב"דמוקרטיה". אך לזו אין זכר בתנועה עצמה. התחייה הוקמה לפני כשלוש שנים, אחרי חתימת הסכם השלום עם מצריים. עד עתה לא התכנסה ועידה, ואין שום מוסדות נבחרים. המוסד המבצע הוא מזכירות, המונה 14 חברים. המזכירות מינתה "הנהלה", המונה כ־100 חברים.

הפרופסור יובל נאמן עומד בראש התנועה, ואין עירעור על מנהיגותו. עליו הוטל להרכיב את רשימת התחייה לבחירות לכנסת העשירית. נאמן הביא את הרשימה לאישור המזכירות, והתעוררה בעייה: היו חברים שהתנגדו להצבתו של אריה בוצר, איש נהלל, במקום הרביעי, מייד לאחר חנן פורת. בסופו של דבר אושרה הרשימה על־ידי המזכירות.

גרשון שפט אופטימי באשר לסיכויי תנועת התחייה בבחירות הקרובות. הוא מבסס את האופטימיות שלו על הסקרים, שלפיהם, לדבריו, 60% מהציבור הצביעו נגד נסיגה מסיני, 70% הם בעד החלת הריבונות הישראלית ברמת הגולן, ו־62% מהציבור מתנגדים לנסיגה ישראלית מהגדה המערבית — אפילו תמורת שלום."

שפט אומר שייחודה של תנועתו הוא בכך, שלראשונה יש שיתוף פעולה מלא כתחילה בין דתיים וחילוניים. אך גם שיתוף פעולה זה ניגזר מהעיקר הראשון של תנועת התחייה: "כאשר יש מילחמה על יהודה והשומרון, אנו חושבים ששאר המאבקים מישניים. עמדתנו ביחס לנושאים האחרים ניגזרת מעמדתנו המדינית." וכך גם העמדות החברתיות־כלכליות.

מימין תפתח הרשה

גאוזה כהן בגן־חירק
דחיה

(המשך מעמוד 13)

שפט מדבר על הוויתור של הנפט בסיני שגרם לפגיעה במאזן התשלומים, על ה־תמיכה הכלכלית של ארצות־הברית ש־אינה מאפשרת לנו „לשחק את המיושה גרוסו" (הוא אינו מציע לוותר על הסעיף העיקרי בתמיכה זו — הסיוע הצבאי), על עוצמתם המופרזת של הבנקים וחב־רות־הביטוח, על מוסר העבודה הירוד ועל הירידה. שני האחרונים, הוא אומר, הם תוצאה של חוסר חינוך לערכים.

התחייה אינה מאמינה בשלום במזרח־התיכון. עמדה זו אינה נובעת מהערכת־מצב פוליטית, אלא מהשקפה ברורה של טבע האדם הערבי.

שפט: „בוא נדבר על המילה שלום. אני חושב שכאן, באיזור הזה, זה לא כמו באירופה או באמריקה. ההבדל נובע מ־השקפתם של הערבים על השלום. התפיסה שלהם שונה מהתפיסה האירופית. כאן, כאשר אין לך כוח לתקוף ולהשתלט, אתה מגיע להסכמה זמנית עם האוייב, עד ש־תצבור מספיק כוח. זה לא כמו באירופה."

אני מנסה לשאול את שפט אם השקפתו על טבע העמים האירופים והשלום ביבשת זאת מביאה בחשבון גם את גרמניה ה־נאצית. הוא משיב לי בבלגיה והולנד, וחוזר למזרח התיכון:

„המגמה הערבית היסודית, לגרש אותנו מהמזרח התיכון, עדיין קיימת. השלום הטוב ביותר יכול להתבסס רק על ישראל חזקה, שבידיה גם קו הירדן, גם גב ההר וגם ההר עצמו."

את הבעייה הפלסטינית מציע שפט לפי־תור בדרך הבאה: „ברגע שאנו מספחים את הגדה המערבית, צריכים הערבים שם לדעת שהם חיים בתחומי מדינה ציונית ויהודית. את כל העזרה הניתנת היום לפליטים במחנות, צריך להעביר לביסוסה של מדינה פלסטינית בתחומי ממלכת ירי־דן, לבניית תשתית כלכלית. אילו זה היה נעשה, היה חלק גדול של האוכ־לוסיה ביהודה והשומרון נשאב לירדן. אם יהיו ערבים שלא ירצו לעבור, שיגידו, סבא שלי גולד בשכם, ואני רוצה לחיות בה", תהיינה להם שתי אפשרויות. האחת — להישבע לדגל העברי, לשלם מיסים ולחת שירות לאומי של שלוש שנים — וכך להחשב לאזרחים לכל־דבר הכולל זכות הצבעה. הדרך השניה: להמשיך ולהחזיק בדרכון ירדני."

בדרך, בין קפה סקאלה ומשרדי תנועת התחייה, בשדרות רוטשילד בתל־אביב, אני שואל את גרשון שפט מה דעתו על המתרחש בשכם. על כך שילדים בבית־הדסה משתינים על ראשי הערבים. מי שהיה המזכיר האירגוני של גוש־אמונים אומר שלא שמע על כך. שאינו יודע פרטים. הוא גם אינו יודע דבר על „חת־מוטטות" הריצפה בבית־הדסה על חנותו של ערבי מקומי, זה שיוכל, לפי שפט, לבחור אזרחות ישראלית או אזרחות ירד־נית או „להשאב לירדן".

הגוש המזויין

חי הנגבי הוא בנה של חברת־הכנסת גאולה כהן, מס' 2 ברשימת התחייה בבחירות הקרובות.

הנגבי אומר: „היסוד הוא זה: בארץ־ישראל חי העם היהודי. הוא יצר את תרבותו לא בשפלה, אלא ביהודה ובשומ־רון. לכן הקשר העמוק ביותר שלי הוא אל ענתות, תרצה, שילה ושכם. עם אינו מוותר לעולם על חבלים מארצו. אך אני לא אנסה לשכנע את העם בישראל, היום, על עניין הקשר אל ענתות ותרצה, אלא רק על הנקודה הביטחונית. על קירבת הגבול הירוק אל מרכזי האוכלוסיה, על התותחים הסוריים שיאיימו על עמק ה־ירדן, ועל כך שזכותנו להחזיק בשטחים בסיני כדי להגן על ביטחוננו, לאחר שהותקפנו שלוש פעמים."

ההתנחלות היא העיקר:

הנגבי: „ציונות היא שירות בצבא קבע. יש לנו צבא מפואר. ציונות היא גם בתעשייה. יש לנו תעשייה מפוארת ש־מייצרת את טנק המרכבה. אך העיקר, לדעתי, הוא התיישבות באותם מקומות שבהם ישבו אבותינו. זוהי חזרה אל ה־דבר האמיתי, התחדשות של ערכים. ה־מקומות הללו, ביהודה ובשומרון, אלה הם המקומות שבהם עם ישראל יכול למצות את הפוטנציאל הרוחני שלו."

הנגבי מודה שהוא מודאג ממה שעלול להתרחש אם תחליט הממשלה יום אחד לפנות את הגדה המערבית. מה שקרה בסיני.

המזויין

חי הנגבי הוא בנה של חברת־הכנסת גאולה כהן, מס' 2 ברשימת התחייה בבחירות הקרובות.

הנגבי אומר: „היסוד הוא זה: בארץ־ישראל חי העם היהודי. הוא יצר את תרבותו לא בשפלה, אלא ביהודה ובשומ־רון. לכן הקשר העמוק ביותר שלי הוא אל ענתות, תרצה, שילה ושכם. עם אינו מוותר לעולם על חבלים מארצו. אך אני לא אנסה לשכנע את העם בישראל, היום, על עניין הקשר אל ענתות ותרצה, אלא רק על הנקודה הביטחונית. על קירבת הגבול הירוק אל מרכזי האוכלוסיה, על התותחים הסוריים שיאיימו על עמק ה־ירדן, ועל כך שזכותנו להחזיק בשטחים בסיני כדי להגן על ביטחוננו, לאחר שהותקפנו שלוש פעמים."

ההתנחלות היא העיקר:

הנגבי: „ציונות היא שירות בצבא קבע. יש לנו צבא מפואר. ציונות היא גם בתעשייה. יש לנו תעשייה מפוארת ש־מייצרת את טנק המרכבה. אך העיקר, לדעתי, הוא התיישבות באותם מקומות שבהם ישבו אבותינו. זוהי חזרה אל ה־דבר האמיתי, התחדשות של ערכים. ה־מקומות הללו, ביהודה ובשומרון, אלה הם המקומות שבהם עם ישראל יכול למצות את הפוטנציאל הרוחני שלו."

הנגבי מודה שהוא מודאג ממה שעלול להתרחש אם תחליט הממשלה יום אחד לפנות את הגדה המערבית. מה שקרה בסיני. הוא גם אינו יודע דבר על „חת־מוטטות" הריצפה בבית־הדסה על חנותו של ערבי מקומי, זה שיוכל, לפי שפט, לבחור אזרחות ישראלית או אזרחות ירד־נית או „להשאב לירדן".

משה שמיר בגן חירק*
הסתה

בנאות־סיני ומה שמתרחש היום בפיתחת־רפיח הוא כאין וכאפס לעומת מה שעלול להתרחש בהתנחלויות של גוש־אמונים. זו היתה רק החזרה הכללית.

כימעט לפני שנתיים, במאי 1979, היו אנשי התחייה וגוש־אמונים אורחים ב־נאות־סיני. זה הספיק. מזל כהן ירקה בפניו של שר־הביטחון דאז, עזר וייצמן, ח"כ משה שמיר עסק בהכנת כלי־נשק ממוטות ברזל. גאולה כהן ניסתה לדחות את הפינוי. חנן פורת הסביר למתנחלים את חשיבות המאבק.

התוצאה: חיילי צה"ל שבאו לפנות את המתנחלים מגן חירק נפגעו מטרקטור דר־הר, ממכות של אלות, מפגיעות של אבנים שהושלו עליהם, ומחומרי־הדברה נגד מזי־קים שהושלכו לעברם.

בנאות סיני פונו לבסוף המתנחלים, בהשפעת אנשי ועד המתנחלים של פית־חת־רפיח, חרף התנגדותם של אנשי גוש־אמונים.

בגדה המערבית לא יהיו אנשי גוש־אמונים אורחים. שם הם עצמם המתנחלים „בעלי־הבית". יש להם יחידות צבא מש־להם. אנשי גוש־אמונים הוצאו מיחידו־תיהם, ואורגנו בגדודי הגנה מרחבית, ה־מוויינים בנשק רב. הנגבי אינו מאמין שמישהו יתן אי־פעם פקודה ליחידה כזאת של אנשי גוש־אמונים לפנות התנחלות.

חיי רגע וחיי נצח בשטחים

„מ ה שקורה היום בימית," מסביר הנגבי, „הוא שאנשים מוכנים ל־התפנות, ויש להם רק ויכוח על פיצויים. דבר כזה לא יקרה לעולם ביהודה וב־שומרון. אני מכיר את המתנחלים שם. הם אינם חיים את הרגע. הם חיים את הנצח. אני מכיר אותם. גם אם תהיה החלטת רוב לפנות אותם, הם יעשו מה שצריך לעשות על פי צו מצפונם. הם מבטאים רצון בסיסי, ויש מקומות והז־דמנויות שנכון לעשות זאת. למשל: אם בלחץ המצרים תסכים ממשלה בישראל לבטל את חוק־השבות. האם אסור להתנגד עד הסוף להחלטה כזאת? אין הבדל בין החלטה כזאת, ובין החלטה לפנות את יהודה והשומרון.

„הם ייאבקו. יתכן שבסופו של דבר יהיה להם, למתנחלים, שיקול דעת כזה: מאבק עד הסוף, פירושו להילחם בנשק נגד צה"ל. זוהי מילחמת־אחים, זהו דבר נורא. יכול להיות שיחשבו שהתוצאות של מילחמת־אחים יהיו גרועות יותר מהאפ־שרות האחרת, ויעצרו. אבל אני לא מא־מין שנגיע לזה. אני לא מאמין שתהיה החלטה לפנות התנחלויות. הנה, היום שלח שימעון פרס מיברק לאנשי העיר אריאל בשומרון — אולי לצורך הבחירות, והוא מבטיח להם שלא יפנה אותם, ולא אף אחד אחר."

התחייה היא הזרוע הפוליטית העיקרית של גוש־אמונים. היא הוכיחה כבר בכנסת התשיעית את כוחה, כאשר גררה את הליכוד ואת מפלגת־העבודה לקבל את חוק־ירושלים. ככל הנראה יהיו לה בכנסת העשירית יותר משני ח"כים. כאשר תעמוד על הפרק האפשרות להמשיך בתהליך השלום, תעמוד התחייה במרכז המחנה שיתנגד בכל כוחו לכל אפשרות של ויתור ישראלי על שטחים למען השלום.

* מכין נשק למתנחלים למאבק בחיילי צה"ל.

מ'דאונציו עד הנגבי

כ אשר מתבקש צחי הנגבי להגדיר פאשיזם, הוא אומר: „זוהי העמדת טובת המדינה, האומה או העם מעל ל־טובת הפרט, ושיעבוד כל היעדים הפרטיים לייעוד הלאומי."

כפתח „הקול הקורא" של תנו־עת התחייה, שפירסם עם ייסודה, נאמר כך:

להתחיל מבראשית פירושו —

● להתעלות מעל לשיקולים אישיים למען ייעוד, שאינו ניתן לוויתור ולפשרה, והוא: גאולת עם ישראל כולו בארץ־ישראל כולה.

● להסיר מחיצות שגבהו בין המחנות הנקראים „דתיים" ו„חילוניים", „לאומיים" ו„סוציאליסטים", ולהניח יסוד למחנה אחד, מתוך אמונה כי כוחה המאחד של ארץ־ישראל יעמוד לנו לגלות, שהמחיצות — חיצוניות הן, ואילו היעד — שורשו אחד: תחיית האומה על אדמתה ושיבתה למקו־רות.

עד כאן הקול הקורא.

לאידיאולוגיה של תנועת התחייה יש דימיון רב לאידיאולוגיה של הפאשיזם האיטלקי. תחייה, פירושה, לידה מחדש. בתומר התעמולה של התחייה יש דיבורים רבים על „שורשים", „חזרה למקורות" ו„תקומת העם".

ביסוד האידיאולוגיה של הפאשיזם ה־איטלקי עמדה הקריאה לתקומת האימ־פריה הרומית, „הרייך הראשון", לחזרה אל גבולותיה ולתחיית ערכיה ועוצמתה. אך לא רק האידיאולוגיה דומה. „הפטנט" של הקמת התנחלויות שייך למשורר ה־איטלקי גבריאלה ד'אנונציו.

■ ■ ■

א יטריה היתה בין בנות־הברית ש־ניצחו במילחמת־העולם הראשונה. כוחותיה כבשו את העיר פיומה, בברך המגף האיטלקי. בהסכמי וורסאי, אחרי המילחמה, הועבר חבל פיומה לרשות יוגוסלביה.

המשורר ד'אנונציו, ועימו כמה מאות עריקים מן הצבא האיטלקי, השתלט על פיומה בסיועו השקט של הצבא האיטלקי, חרף מחאותיה הקלושות של הממשלה. הוא שלט בעיר במשך כשנתיים, כשאנשיו נושאי הפיגיונות משליטים מישטר של טירור ומבצעים מעשי־רצח באוכלוסיה הקרואטית של פיומה.

בנאום שנשא ד'אנונציו בפיומה אמר:

הסכמי וורסאי משמעותם תשישות, התי־פורדות, ניוון, סתימות־מוחין, הונאה, בגי־דה ומעשה אכזריות, המתבוננים בעולם בעיניים שטופות אימה. רונצ'י (המחוז של פיומה) משמעותה נעורים, יופי, העזה, קורבן נעלה, ייעוד נשגב, תחייה עמו־קה... עלינו לעצור כאן את זרימת השבטים הבלקניים, את שטף הברבריים הסלאבי, שבלעדינו יתקדם ויימצא במרחק של עש־רים קילומטרים מחומות טריאסט.

בקול־הקורא של התחייה נאמר:

הסכמי קמפ־דייוויד והחזרת הישראלי־מצרי מכונים „הסכמי שלום", אך למעשה אינם אלא הסכמי נסיגה, המקרבים מל־חמה נגד ישראל קטנה, מותשת וחלשה. משמעותם הריאלית של הסכמים אלה היא אובדן כל סיני, על מרחביו האיסטרטגיים, והפקרת משאבי האנרגיה של המדינה... קביעת דגם לנסיגה טוטאלית בכל החזי־תות, לרבות מזרח־ירושלים, ושיבה לגבו־לות שאינם עמידים בפני התקפת־פתע ואינם בני־הגנה.

נעלי אלים

alice

בגללן הנעלים האיטלקיות
לא הולכות יותר...

נעלי אליס להשיג ב: תל־אביב: רונדו – אלנבי 29, דיזנגוף 119. מיקולינסקי – אלנבי 45. די־וי – אלנבי 35. בוקאי – נוה שאנן 9. כל־בו שלום.
ירושלים: מרה – בן־יהודה 5, פרידמן – יפו 45. שוק פריזאן – יפו 45. בג'יו – יפו 48. חיפה: צוריאנו – הרצל 29, העצמאות 84. צמרת – שד' הנשיא 117.
אזור המרכז: רחובות:באום – הרצל 166. ראשל"צ: א.מ.או. – רוטשילד 52. קיראון – אבניר (שטיינגרטן) – המרכז המסחרי. בת־ים: לילידי –
בלפור 37. חביב – אנילביץ 7. הרצליה: אריה – סוקולוב 10. הרצליה – סוקולוב 13. רמת־גן: מקסים – ביאליק 37. בני־ברק: שוינפלד – רבי
עקיבא 62. נתניה: גזית – הרצל 29. כפר סבא: כפיר – ויצמן 72. לוד: לילי – המלך דוד 2. אזור הצפון: עכו: ארבע עונות – בן עמי 26.
חדרה: – נעלי נתן – ויצמן 50. קרולה – רוטשילד 10. מעלות: יהודית. נהריה: דויטש – הגעתון 26. אזור הדרום: באר־שבע: נזרית – מורדי

KENT

KENT
שווה כל מחיר.

מפעם לפעם אני מרשה לעצמי
משהו מיוחד. כמו קנט למשל.
אני מדליק לי קנט ונהנה מהשילוב
הנפלא של רעננות וטעם עדין, נקי ורך.
הטעם המיוחד של תערובת הטבק
האמריקאית ופילטר המיקרונייט
המפורסם. קנט.
מפעם לפעם מגיע לי.

הקניה הטובה ביותר 1987

מודעה בשיווק

חשבון עובר ושב

מאת שלמה פרנקל

פטרוזיליה

היום אספר לכם סיפור יפה עם מוסר השכל על ראש־הממשלה שלנו לשעבר, יצחק רבין, עוד מהימים שהיה רמטכ"ל. באותו זמן הייתי בצבא הסדיר, בנח"ל, מה שנקרא נח"ל עבגניות. אחרי מיל־חמת ששת־הימים היינו תקועים על קו התעלה, בכל מיני מוצבים קטנים כאלה. הרבה מה לעשות לא היה לנו, חוץ מלספור את הפגזים שנפלו לעתים פה ושם, לבשל חביתות משמונה ביצים ל־ארוחת־בוקר שהיינו אוכלים בארבע אחר־הצהריים, ולרקום מזימות רצח נגד הרב־סמל הפלוגתי שלנו, שעשה לנו את המוות.

אבל מה שבייחוד ספרנו, זה היה ה־ימים שנשארו לנו עד השיחרור, אחרי שנתיים וחצי בצבא. הרבה זמן לא נשאר לנו כבר, וכל אחד חלם חלומות על מה שיעשה אחרי השיחרור. בהזדמנות זאת אני רוצה להכחיש סיפור שהתהלך

עבגניות
לא רק באיסמעליה־דרום

עלי באותם ימים, כאילו התוכנית שלי היתה למכור נקניקיות בחמבורג אחרי השיחרור, זה פשוט לא נכון.

אבל מה, נח"ל עבגניות, או לא נח"ל עבגניות? אז אחד מהחברים, שמואליק קראו לו, נדמה לי, מגרעין שהיה מיועד לאיזה קיבוץ בפרוזדור ירושלים, עשה גינה קטנה על גג המוצב באיסמעיליה־דרום, וגידל בגינה פטרוזיליה, כי הוא אהב חביתות עם פטרוזיליה, וגם ביגלל שפטרוזיליה זה צמח שצומח מהר, ולנו, כאמור, לא נשאר עוד הרבה זמן עד השיחרור.

וחנה, יום אחד עשה הרמטכ"ל דאז, יצחק רבין, סיור במוצבים. היה יום יפה, בלי פגזים. רבין הגיע עם הפמליה, ובדיוק תפס את שמואליק כשהוא מעשב את ערוגת הפטרוזיליה שלו.

„מה אתה מגדל פה, חייל?" שאל רבין את שמואליק.

שמואליק שלנו ממש התרגש, ויצא לו: „פה־פה־פטרוזיליה, המפקד."

„אתה מהנח"ל, נכון?" שאל רבין, „אז למה אתה לא מגדל עבגניות?"

„כי־כי־כי־כי אנחנו עוד מעט משתח־ררים, והעבגניות לא יספי־פי־פי־קו להב־שיל, המפקד," השיב שמואליק.

„אתה יכול להתחיל לגדל עבגניות, חייל," אמר רבין, וכבר נודע לנו שהח־ליטו להאריך את השירות שלנו בחצי שנה. זה הסיפור.

נו, אז עכשיו יש לי הזדמנות פז בלתי חוזרת לנקמה קטנה. נדמה לי שרבין חושב שלמרות החתמודדות והכל, הוא עוד יכול לשחק אותה ובעוד איזה זמן, אם הכל יהיה בסדר, להיות ראש־ממ־שלה. וככה הוא ניצב לו בגן, ומגדל פה־פה־פטרוזיליה מה שנקרא — משקה, מדשן, מעשב, וחושב על החביתה.

אבל מה, לי נדמה, חבר רבין, שאתה יכול להתחיל לגדל עבגניות. יש זמן.

חזרה בתשובה

אם הקוראים מחפשים להם חווייה נעימה לחג, אני מציע להם לחזור ב־תשובה. אין הרגשה יותר מענגת, תחושה יותר אינטליגנטית ונעלה ממה שמעניקה החזרה בתשובה. אני לא מתכוון דווקא לחזרה בתשובה במובן הדתי, אלא לחז־רה בתשובה במובן הכללי של הנושא.

לחלן כמה דוגמות מומלצות של חזרה בתשובה:

פעם הייתי חילוני. חשבתי שהעיקר בחיים זה לעשות חיים, לצבור כסף ו־לנחול כבוד. מה שעניין אותי זה היה רק בחורות, וויסקי וקלפים. הייתי גדול החוללים של דיזנגוף. פעם אפילו עישנתי חשיש והייתי מכור לקלפים. חשבתי שאני מבין הכל, וזה מה שחשוב בחיים.

השינוי היה איטי, אבל בא פתאום. ויום אחד, או יותר נכון לילה אחד, תפסתי את עצמי. אני זוכר בדיוק איך זה קרה. בדיוק הייתי על בחורה אחת, עם כוסית קוניאק ביד אחת וקארה אס ביד השניה, ואז שאלתי את עצמי: מוישה, לעזאזל, מה זה נותן לך, כל זה? לאן אתה הולך? מאיפה אתה בא? לא נמאס לך לבזבז בצורה כזאת את החיים שלך? ואז הלכתי לחפש תשובות לשאלות שלי, והיום אני עובד במחש־בים, אלמן עם שלושה יתומים קטנים, וכבר לא עושה מילואים.

או, למשל:

אני הייתי קיבוצניק. האמנתי שהעיקר זה המשק, אתה יודע. החריש, הבציר, הגדיש, האסיף והקטיף. חייתי פשוט מכור לזה. חשבתי שהמשק זה כל ה־עולם, וזו הדרך האחת והיחידה לשרת באמת את הציונות. אף אחד לא היה יותר שרוף ממני לעניין הזה. ואז חל השינוי, בעיקבות פגישה שהיתה לי ב־מילואים עם חסידי חב"ד.

מרוב התלהבות נסעתי לרבי שלהם בניו־יורק, והוא פשוט פתח לי את ה־עיניים. היום אני נמצא במדינת ניו־יורק, יש לי חווה קטנה, ושם אני מגדל חמורים. למה חמורים, אתה שואל? זה לא ברור? כאשר יחליט הרבי שלנו לעלות לארץ, יש לי תבטחה שלו שהוא בא אלי לקחת את החמור.

וגם זה יש:

בנעורי הייתי מארכסיסט אדוק. חשב־תי אז שיש לי הסבר לכל דבר עם ה־מארכסיזם. כל השאלות היו לי קלות כל כך, כל התשובות ברורות כל־כך, אין לך מושג. היה נדמה לי שאני מבין הכל פי שניים יותר טוב מכל האחרים. אבל מה, הייתי צעיר. הייתי רדיקל. הייתי מאמין גדול באחוות־עמים, בשיתוף, ב־סולידריות, בכל הדברים האלה. וחנה, פתאום, מה קורה?

יום אחד, לגמרי במיקרה, אני פוגש את המנחיג שלנו. סוציאליסט גדול כמו־הו, שיש לו נאומים יפים כל־כך, ומה אני רואה? שהוא בוגד באשתו! אתה יודע מה זה עשה לי? אתה מתאר לעצמך מה ההרגשה של צעיר כמוני, כמעט בתול, שפתאום רואה שהמנחיג שלו יש לו פילגש? ומי היתה הפילגש שלו? אמא שלי! מייד עזבתי את ה־מארכסיזם המחורבן הזה, והבנתי איך עבדו עלי בעיניים שהייתי צעיר. היום, חביבי, כבר אין חוכמות אצלי! כל מי שרוצה איזה עסק עם אמא שלי, משלם כסף טוב. סיפורים על אהבה אנחנו במישפחה כבר לא קונים.

אלה הסיפורים של החזרים בתשובה.

א' וא' רובינשטיין

יום אחד נולדו לקבלן א. רובינשטיין שני בנים תאומים, ושמותיהם א' ו־א' רובינשטיין. שני הבנים למדו בבית־ספר, הלכו לצבא, למדו באוניברסיטה ונעשו פרופסורים.

אחר־כך ראו הפרופסורים א' ו־א' רובינשטיין כמה זיפת המצב במדינה, והקימו תנועה לשינוי המצב הזיפת. התנועה ניסתה לשנות ושוב לשנות אבל לא הצליחה כי היתה קטנה.

ואז נפרדו דרכיהם של התאומים. א' רובינשטיין אחד, הבכור, החליט שבשביל לשנות לא מספיק רק לשנות, אלא צריך גם לשנות, ולכן הקים עם עוד פרופסור אחד,

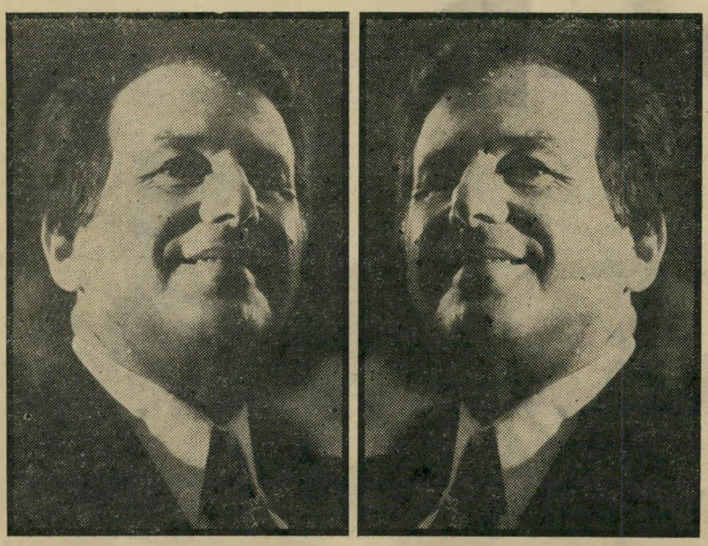

האחים א' ו־א' רובינשטיין
שינוי לשם שינוי

י' ידין, את תנועת ד"ש לשינוי. א' רובינשטיין השני, האח הצעיר, החליט שבשביל לשנות, לא צריך לשנות, ומספיק לא לשנות, וכנראה נשאר בבית.

לא עברו יותר מארבע שנים, והנה התברר סופית שמי שצדק היה דווקא א' רובינשטיין הצעיר, שחבין שבשביל לשנות לא צריך לשנות, ומספיק לא לשנות. החוכחה: תנועת ד"ש לשינוי התפרקה, התפוררה, התמוססה, התמוטטה והתרסקה, ואם זה לא מספיק, גם עשתה צחוק מעצמה.

וכאן התברר מה כוחם של התאומים. א' רובינשטיין הבכור ירד מהבמה, ובמקומה עלה עליה א' רובינשטיין הצעיר וחזק.

„ידינו לא היתה במעל הזה ששמו ד"ש!" צעק א' רובינשטיין הצעיר. „זו היתה בסך הכל חטאת נעורים של אחי הבכור! אחי הבכור זה לא אני! אני לא חייתי בעסק הזה! אני לא אשם! על העיבור הנבון ללמוד להבחין בין ד"ש ובין התנועה החדשה לשינוי, זו שלא חושבת שבשביל לשנות לא מספיק לשנות אלא גם צריך לשנות! זה מה שאנחנו חושבים עכשיו! אנחנו בשום אופן לא נלך לבחירות עם פרופסור י' ידין! מספיק לנו הפעם פרופסור אחד לשם שינוי!"

ואילו האח א' רובינשטיין הבכור ישב בקהל והתבונן בסיפוק באחיו הצעיר חיורש אותו עוד בחייו, כמו יעקב את עשיו ויוסף את אחיו.

ובשבוע הבא: פרק נוסף בעלילות האחים רובינשטיין.

היום לבנון. מחר נצרת

בחוגים מקורבים לחוגים מקורבים חובעה דאגה חמורה מהמעורבות ה־ישראלית לטובת הנוצרים בדרום־לבנון. במיוחד חובעו שם דאגות מעמדתו ה־פילנטרופית של ח"כ משה ארנס.

חוג מקורב אחד מגדיר את הדאגה:

„אני לא מבין מה קרה למישה, ש־היה תמיד איש קשוח. מה פתאום הוא מגלה דאגה כזאת לנוצרים? נוצרים נוצ־רים, מה, הם לא ערבים? אנחנו צריכים לדאוג שהסורים לא יהרגו אותם? ומה, הסורים בעצמם, אין ביניהם נוצרים? בסך הכל מה קורה? אלה הורגים את אלה, ואלה הורגים את אלה, והמצב הדימוגרפי באיזור משתנה בינתיים ל־טובתנו, לא? אתה יודע כמה יהודים מקזזת מילחמה קטנה כזאת בלבנון?

„בטח, אני מבין ממה זה בא. האמ־ריקאים ביקשו יפה. אז מה, כל מה שהאמריקאים מבקשים, מישה צריך ל־הסכים? אני אגיד לך מה מדאיג אותי עוד יותר מהמיקרה של לבנון לגופו. מה שמדאיג אותי זה התקדים. חיום הוא דואג לנוצרים בלבנון, ומחר הוא ידאג לנוצרים בנצרת. ואחר־כך תדרך לא רחו־קה לזה שהוא ידאג לדרוזים בג'וליס, או לערבים בכפר יאסיף. לאן אנחנו נגיע אם אפילו איש כמו מישה ארנס דואג פתאום לערבים? אין לו מספיק יהודים שצריך לדאוג להם? הצרות עם האנטי־שמיות ברוסיה כבר נגמרו?

עין־גדי
אופציה אפס ארבע

האווירה היתה סוערת. זוהר אורות הניאון טישטש במקצת את הלוח הגדול שעליו נרשמו המיספרים במחירות. צילי־צולי הטלפון היו קצרים וחדים, וטיר־טור המחשבים היה בלתי־סדיר. במרכז ישבו הכרוזים שהקריאו בקול מונוטוני את השמות. הקונים ישבו סביב השולחן, עצבניים לגמרי, מכוסים ציפורניים ו־מכלים סיגריות.

„עין־גדי אופצייה חמש," אמר הכרוז, „שמונה יחידות באפס ארבע."

הוא קלט בווזית עינו את היד שהונפה מימין, ומיהר להמשיך: „אופצייה שמו־נה במחיר תשע אחת."

כאן היתה מהומה גדולה. הכרוז נזקק לעזרת שניים מחבריו כדי להבחין ב־ביקושים. השערים טיפסו במהירות, ו־לבסוף הכריז הכרוז: „נמכר בשלוש־עשרה שבע."

ההמשך היה מסעיר לא פחות.

„אמ. אמ. תשע שתיים עשרים וארבע יחידות על־שם," אמר הכרוז.

האצבעות הזקורות הונפו בזו אחר זו סביב השולחן הסגלגל.

מיקוח סוער התנהל גם סביב מבוכרות ג'. גם כאן היו עליות שערים חדות. לעומת זאת ניסחרו כנען עשרים וארבע ואופציות בלו־בנד בירידות מוגבלות.

בסוף היום יצאה גברת בוקובזה מן השוק כשבסלה שלושה קילוגרם ענב־ניות מוניימייקר, אופציה לעבגניות עין־גדי, גבינת כנען וקצת מרגרינה. תהליך חקניות בעידן החדש מעניין הרבה הרבה יותר.

רק
טנדר אחד טוב יותר
מ-404...

טנדר פיג'ו 504!

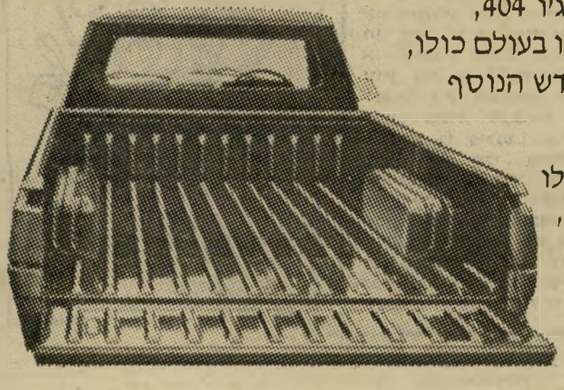

אתה מכיר ודאי את הטנדר המעולה פיג'ו 404,
שיותר מ-500.000 אנשי מקצוע משתמשים בו בעולם כולו,
רק טנדר אחד טוב יותר ממנו - זה הדגם החדש הנוסף

טנדר פיג'ו 504.

זהו טנדר חזק יותר, כושר ההעמסה שלו
גבוה יותר, משטח העבודה גדול יותר,
וכל זאת -
בתצרוכת דלק נמוכה יותר.

הארי שבחבורה

PEUGEOT

דוד לובינסקי בע"מ מפיץ פיג'ו בישראל.

אריאלי

המפיץ הבלעדי: דוד לובינסקי בע"מ, תל־אביב: רח' שונצינו 16, טל. 6־333214 ירושלים: רח' הס 3, טל. 222666, 228888. סוכנויות ירושלים: מוסך גסנר, איזור התעשיה טל. 2־523221 טל. 2־523221. **חיפה:** אוריאל כהן, רח' אלנבי 51, טל. 523363, 536822, רכב הצפון בע"מ, שדרות בן גוריון (שד' הכרמל) 8, טל. 538228. **נצרת:** מישל וזוהיר סרוג'י, מרכז התעשיה החדש, טל. 71339 – 56860. **חדרה:** קל־נע שיווק רכב בע"מ, הרברט סמואל 25, טל. 31689. **שכם:** עומר כליפא, רח' פייסל, טל. 7894. **רמאללה:** מכון "אל מצרי" אל בירה, איזור התעשיה, טל. 3657. **נאר־שבע:** מוסך אכספרד, איזור התעשיה טל. 78292. אשנב הנגב, דרך חברון 3, טל. 33210. **ראשון־לציון:** מוסך "שרתון" רח' הרצל 41. טל 994481. **אשקלון:** אלבי ושות' סוכנות לרכב פיג'ו, איזור התעשיה, טל. 2־52757־051. **כפר־סבא:** מוסך פוספלד, טל. 20161. **נתניה:** לוינקופף הרמן, רח' שוהם 4, טל. 37821 ; 35081.

בריטניה: שכונת־התיקווה של לונדון

עשרות מכוניות שרופות, ביזה המונית בחנויות כל־בו גדולות, פאב שרוף עד היסוד, מאה שוטרים פצו־עים — השבת השחורה בבריקסטון הפכה את השכונה הנידחת והעלובה בדרום־לונדון למוקד־חדשות מרתק בכל כלי־התיקשורת העולמיים.

גם הטלוויזיה והעיתונות בישראל הביאו את סיפור בריקסטון במינון הרגיל: הרבה מאוד מה וכימעט כלום למה.

כדאי להבהיר כמה עובדות. 29% מתושבי בריקסטון הם שחורים, 62% לבנים. יתר התושבים הם מהגרים זרים מקפריסין, מאלטה, אמריקה הלאטינית וויאט־נאם. המהומות לא היו על רקע בין־גזעי בלבד. התושבים הלבנים בבריקסטון לא נפגעו, ומארגני ההפגנות ראו בהן התקוממות של הקהילה כולה נגד המישטרה.

למשקיפים ניטראליים אין ספק שהאוכלוסיה השחורה בבריטניה סובלת ממצוקה כלכלית, מבעיות שיכון חמו־רות, מאבטלה ומאפלייה גיזעית בלתי־רישמית. אבל חריפה. 35 אחוז (!) משני מיליוני השחורים בבריטניה הם מובטלים! כל הצעדים שננקטו על־ידי ממשלת הלייבור, להקלת המצוקה במרכזי ההגירה, בוטלו על־ידי ממשלת מרגרט תאצ'ר. רוב המדריכים הקהילתיים, ש־גוייסו כדי לסלק נוער מובטל ומלא מרירות מהרחובות, פוטרו מעבודתם בשל הקיצוצים בתקציב. התחרות הקשה על כל משרה פנויה הגבירה עוד יותר את המתח בין הגזעים. בשנה וחצי האחרונות נרשמו אלף מיקרי־תקי־פה נגד שחורים, שבוצעו על רקע גיזעני על־ידי נאצים וקבוצות פאשיסטיות אחרות.

פאב של נאצי. בבריקסטון עצמה שוררת אבטלה קשה בקרב הנוער השחור. כ־60% מהשחורים בגילים 16—19 מסתובבים ברחובות ללא שמץ של סיכוי להשיג מישרה כלשהי. רבים מהנערים השחורים האלה עברו בהצלחה את בחינות־הבחרות והם שואפים לחיים טובים יותר מאשר אלה של הוריהם, שואבי המים וחוטבי ה־עצים של החברה הבריטית.

על רקע זה מקצינה התגובה נגד גילויים משפילים של אפלייה גיזעית. הפאב שנשרף בבריקסטון שייך לפרו־נאצי, שמסרב באורח שיטתי לשרת שחורים, בני־גוד לחוק נגד אפלייה גיזעית הקיים בבריטניה. אבל הבעיה העיקרית היא היחסים עם המשטרה.

גיזענות במדים. כמו בבריסטול, לפני שנה, פרצו המהומות בבריקסטון על רקע נוכחות מישטרתית מוג־ברת. המישטרה ניסתה לערוך חיפוש בתחנת מוניות של שחורים, ברחוב הראשי של השכונה. הוויכוח השיג־רתי הפך להתפרצות אלימה. אין ספק שקהילת בריקס־טון כולה (בה גרים גם הרבה לבנים מתקדמים, סוציא־ליסטים הפועלים להבנה בין הגזעים) מתייחסת בחשד

מוצדק למישטרה. כל בריטניה יודעת שרוב השוטרים, שלא לדבר על הפיקוד הבכיר, נוטים לימין. רבים מהם תומכים בסתר בתנועה הניאו־נאצית נאשיונאל פרונט, ומתייחסים בסלחנות לתעמולה פאשיסטית במוקדי־מתי־חות. מעצרים שרירותיים של שחורים, מכות ועלבונות על רקע גיזעי הם מעשים שבכל יום.

אומר על כך עובד קהילתי שחור בבריקסטון, אנתוני סטאר: „שחצנות המישטרה היתה הקש ששבר את גב הגמל. אבל האחריות הפוליטית נופלת אך ורק על שיכמה של מרגרט תאצ'ר."

איזורים כמו בריקסטון פרושים לאורכה של אנגליה, בעיקר בערי התעשיה שבהן מכה האבטלה ללא רחמים. קשה להאמין שהמהומות בדרום לונדון הן המילה ה־אחרונה.

פולין:

מה יקרה לקאניה?

כאשר עולם קטן קבע, לפני חמישה חודשים, שפלי־שה סובייטית לפולין איננה עניין של יום־יומיים, עורר הדבר תגובה נזעמת. חבר טוב מקיבוץ גזר, אפילו טילפן להביע את אכזבתו. היום גם אלכסנדר הייג, כבר לא מדבר על סכנה מיידית.

כדאי להבהיר, שהסובייטים היו רוצים מאוד לחסל את סולידריות בפרט, ואת התופעה המרגינה של דימו־קראטיזציה בחברה הפולנית בכלל. אם עד כה לא ניסו לממש את רצונם, הרי זה אך ורק בשל האילוצים הבינ־לאומיים והעובדה שהם מעצמה בנסיגה, או לפחות היו במצב זה עד שבא רונאלד רגן והחזיר אותם, ברוב תבו־נתו, לאפריקה ולאמריקה הלאטינית.

ברור שהסובייטים עדיין רואים בתופעות הדימוקרא־טיות בפולין סכנה לעצם קיומם. עתה הם מבקשים לש־מור, לפחות על צביון שמרני למפלגה, ובהקשר זה רואים משקיפים ביגלאומיים את הידיעות על כוונות הסובייטים להדיח את מזכיר המפלגה המתון, סטאניסלאב קאניה. צעד זה נועד לפייס את הניצים במוסקבה אבל הוא עלול להצית אש חדשה בפולין, ולהקדים את העימות אותו מבקש ליאוניד ברז'נייב לדחות בכל מחיר. אין ספק שפולין תוסיף להעסיק את כלי־התיקשורת העולמיים בשנה הקרובה.

דרום אפריקה:

מי מגייס עובדים ישראליים?

בספר הטלפונים אי אפשר לגלות חברה הקרויה טכנופלאן מאן פאוור. את נייר המיכתבים שלה מעטר, אמנם, סמל הדומה קצת לסימלה של חברת כור, אבל בהעדר כתובת מפורטת ומיספר טלפון, קשה מאוד מלאכת האיתור.

המיכתב, שצילומו מתפרסם בעמוד זה כשירות לקורא, לא משאיר מקום לספקות. טכנופלאן מאן פאוור עוסקת בגיוס עובדים לפרוייקטים מיסתוריים בדרום־אפריקה. תחת הקטיגוריה הכללית — מיפעלים שונים ומישרדי־תיכנון — מחפשת החברה עובדים טכניים, רצוי רווקים או נשואים בלי ילדים, מפרטת את תנאי התעסוקה. החברה חיפשה לא פחות מאלף עובדים במיקצועות שונים עבור מדינת האפרטהייד.

המהנדס שהביא את המיסמך לעולם קטן, שקיבל אותו מהחברה שאינה אלא סוכנת־מישנה של חברת כור ההסתדרותית. הוא עצמו, אזרח אורוגוואי שגוייס לעבודה בארץ באמצעות חברת מאן כור, הופנה מאוחר יותר לטכנופלאן כדי לקבל מישרה בדרום־אפריקה.

זהירה וחשדנית. במרכזיה בחברת כור תעשיות בע"מ, ברח' שאול המלך 8 בתל־אביב, לא שמע איש על טכנופלאן. אבל המרכזנית ידעה לספר שבקו פנימי 223 עובדת אשה בשם שושי, העוסקת בגיוס עובדים למיפעלי כור בדרום־אפריקה. שם המחלקה הוא דווקא כור אסיה...

שושי הנ"ל שוחחה בקו השני. חברתה לחדר אמרה, שהבחורה המטפלת באירגון עובדים לדרום־אפריקה תשוחח עימנו מייד. אבל שושי עצמה היתה זהירה וחשדנית. הכחישה כל מידע בנוגע לטכנופלאן או לדרום־אפריקה.

השיחה עם שמואל סולר, דובר ההסתדרות, לא הועילה הרבה. סולר היה אדיב, טען שאין לו מושג מה נעשה בכור, „שהיא אימפריה בפני עצמה". סולר הפנה אותנו לדוברת כור, רחל שילה. לבקשתה הצגנו שלוש שאלות ספציפיות:

(א) האם קשורה חברת טכנופלאן מאן פאוור לקונצרן ההסתדרותי כור?

(ב) האם יש לכור פרוייקטים בדרום־אפריקה שבהם מועסקים ישראלים?

(ג) האם יש לכור סחר חוץ ולכור מתכת קשרים כלכליים עם דרום־אפריקה?

24 שעות מאוחר יותר הכחישה הדוברת כל קשר עם חברת טכנופלאן, או עם דרום־אפריקה, ולא התייחסה כלל לשאלה השלישית. העולם הזה יקבל בתודה כל מידע בעניין זה, שהוא בעל חשיבות ציבורית, לאומית וביגלאומית רבה.

technoplan man power

לכבי

9.6.80

הנדון: בקשתך לעבודה בחו"ל

בהמשך לפניתך אלינו, הרינו לאשר בחזקה קבלת השאלון והתעודות המצורפות ששלחת אלינו.

אנו מתכבדים בזאת להעביר אליך מספר פרטים הנוגעים לבקשתך.

1. ארץ היעד - דרום אפריקה.
2. מקום העבודה - כמפעלים שונים ובמשרדי הכנון.
3. שכר מוצע - לעובדים על בסיס של חוזה זמני $6.25-$12 בשעה לשעת עבודה בהתאם למקצוע ולכישורי המועמד
לעובדים על בסיס של חוזה קבוע $1,400-$2,000 לחודש.
4. תנאי העבודה - מועמדים לעבודה עפ"י חוזה זמני יוחתמו על חוזה עבודה למשך 6-12 חודש עם אפשרות להארכה עד 12 חודשים נוספים.
מועמדים לעבודה עפ"י חוזה קבוע יוחתמו על חוזה עבודה למשך שנתיים עד חמש שנים
5. שעות העבודה - לעובדים עפ"י חוזה זמני - מינימום 200 שעות עבודה בחודש אם אפשרות לישעות נוספות" בהתאם לצרכים ולרצון העובד.
עובדים עפ"י חוזה קבוע - 9 שעות עבודה רגילות, 5 ימים בשבוע.
במקרים בודדים גם עבודה במשמרות.
6. שליטה באנגלית - יועדפו מועמדים השולטים באנגלית, לפחות ברמה שכנית סבירה
7. הנזרים והכלכלה - תינתן עזרה במציאת למפעלים השכנים בהם יועסקו המועמדים, כמו כן יכסה המעסיק את הוצאות הביטוח הרפואי לעובד. בלכלה עיית העובד.
8. משפחות - יועדפו עובדים רווקים או נשואים שיצאו לארץ היעד בגפם. עובדים על בסיס חוזה זמני. הרוצים לצרף אליהם את משפחתם - כל האחריות להיזר ולאירגון מערכה החיים המשפחתיים תחול על העובד בלבד.
לעובדים בחוזה קבוע תינתן עזרה מסויימת בסידור ואירגון חיי משפחה בקהילה.
9. טיסה - הטיסה לארץ היעד, חלור וחזור עיית המעסיק. הטיסה תוענק לעובד בלבד.
10. חתימת חוזה - העובד יחתום על החוזה מצידו בעת התקבלו לעבודה בישראל. המעסיק יחתום על החוזה בדרום אפריקה ותוך חודש מיום תחילת עבודתו של המועמד.
11. אשרת עבודה - חתימת החוזה וקבלת העובד לעבודה תלויה בקבלת אשרת עבודה דרום-אפריקאית. לצורך קבלת האשרה, חייב כל מועמד ללא יוצא מן הכלל, להציג תעודת יושר משטרתית שניתן לקבלה בכל תחנת משטרה הסמוכה לאיזור מגוריו. כמו כן, יהיה על המועמד להציג תעודת סונות בנוגאט לנרישת שלטונות דרום אפריקה.
12. מיון וקבלה - השאלונים שהגיעו למשרדנו נשלחוכבר לדרום אפריקה למיון ראשוני. אנו מקוונים כי תוך חודש ימים נתחיל לקבל את הדרישות הראשונות לעובדים למי מיזמי האמתחם והצרכים השונים.
עם קבלת הדרישה לפי מספר הנודי תוזמן לראיון אישי לצורך מיון סופי וקבלה לעבודה. הודעה על מקום ומועד הפגישה תישלח במועד מאוחר יותר.
13. משך הזיסמון - עפ"י הנתונים הנמצאים כרגע בידינו, נהיה זקוקים לכ-1000 עובדים במקצועות השונים בדרום אפריקה. תהליך המיון והקבלה היבו ממושך ולא תלוי רק בנו. אי לכך בקשה והשתנו תוכניותיכם נא הודע לנו על כך בהקדם ובהיסחה.

טכנופלאן - כי'אדס

ת.ד. 22485

ת.ד. 22485 ס.פ.ס

ORIENT

דק ונגד מים

השעון המתוכנן במיוחד לצעירים היודעים להנות מהחיים

דגם 713401 דגם 713304

מותאם לפרק היד

דגם 725601

דגם 725601

שעון עצר (סטופר) כפול;
כולו פלדת אל-חלד; נגד מים
עד 20 מ'; זכוכית קריסטל;
מראה: שעות, דקות, שניות,
תאריך, יום וחודש; תאורת לילה.
אחריות לשנתיים (כולל הסוללה).

629.- ש"ח ~~729.-~~

דגם 713304

שעון נשים עם תאריכון מתוכנת
(FULL AUTOMATIC CALENDAR),
כולו פלדת אל-חלד; נגד מים;
זכוכית קריסטל. מראה: שעות,
דקות, שניות, תאריך, יום וחודש;
תאורת לילה.
אחריות לשנתיים (כולל הסוללה).

715.- ש"ח ~~828.-~~

דגם 713401

שעון נשים, עם תאריכון מתוכנת
(FULL AUTOMATIC CALENDAR).
נגד מים; מצופה זהב:
זכוכית קריסטל; מראה: שעות,
דקות, שניות, תאריך, יום וחודש;
תאורת לילה.
אחריות לשנתיים (כולל הסוללה).

799.- ש"ח ~~945.-~~

מבצע מיוחד לחגים

להשיג בחנויות המובחרות בארץ. שרות יעיל ומהיר, חלפים מקוריים.

אוריינט בדיוק בזמן הנכון.

שעון מעולה ללא בעיות. יבוא שיווק והפצה: בני משה קרסו בע"מ-סוכנים בלעדיים של: ORIENT WATCH CO. JAPAN

אנשים בעולם

השימלה המפורסמת: בעיקבות אליזבט

ליידי די. (דיאנה ספנסר בתמונה למעלה) עוררה שערורייה והת־פעלות גם יחד בשימלה שלבשה בהופעתה הפומבית הראשונה בתי־אטרון גולדסמית. השמרנים. שהזדעזעו מעומק המחשוף, שכחו ש־המלכה אליזבט עוררה סנסאציה דומה לפני עשרים שנה (משמאל).

גרייס קלי: תיזכורת הוליוודית

הנסיכה גרייס קלי עדיין „שייכת" לקהילה של אנשי עו־לם־השעשועים. בקבלת־פנים היא זוהרת לקראת וולטר קרונקייט, המראיין המפורסם ביותר באמריקה, שפרש מעבו־דתו לאחרונה. לידו נראית ה־שחקנית האמריקאית שחידשה את הצלחתה מלפני 10 שנים — סאלי קלרמן (מ.א.ש.).

ז'יסקאר־ד'סטאן: מילחמת הכוכבים

נשיא צרפת, ואלרי ז'יסקאר ד'אסטאן, לוחץ ידיהם של אלן דלון ומיריי מאתייה. מול צלמי העיתונות. המטרה ברורה — לקראת הבחירות הקרובות מנסה ד'סטאן לגייס לעצמו תמיכת כוכבים ובדרנים — בנוסח אמריקה.

מקסימום אירופה במינימום מחיר

פרסום ראשון

בוא נחסוך 45 אלף ל"י ויותר בטיול משגע לאירופה עם

קמפינגטורס

במחיר הנמוך ביותר! ולהנות יותר לראות יותר, לבלות יותר

16 יום אירופה החל מ- $595.

18 יום אירופה החל מ- $720.

25 יום אירופה החל מ- $1000.

30 יום אירופה החל מ- $1150.

22 יום סקנדינביה $960.

28 יום (טיול משולב) סקנדינביה+פריז+לונדון! $1100

לנרשמים עד 15.5.81 תשלומים נוחים בשקלים ללא רבית וללא הצמדה

טיולים במסגרת בינלאומית לארה"ב! בקמפינג ובמוטלים

המחירים אינם כוללים טיסות

מחירי טיולי קמפינגטורס כוללים:

אוטובוס צמוד לאורך כל המסלול*, שתי ארוחות מלאות ליום, דמי כניסה לכל האתרים המתוכננים (לפי החוברת), מלווה מנוסה המומחה לקמפינג, ערבי בידור ופולקלור.

* למעט לונדון

בטיולי קמפינגטורס –

אופי אחר בנוסף לביקורים באתרים הקלסיים, הטיולים כוללים:

סיורים רגליים, שייט, דיסקוטקים, טירות ועיירות שמחוץ למפת התיירות המוכרת.

אוירה שונה אוירת צעירים וצעירים ברוחם, מלווה מנוסה, לינה בחניוני קמפינג והווי אותו לא תמצא בכל טיול אחר.

מחיר ללא תחרות המסלולים הארוכים והמעניינים ביותר, במחירים הנמוכים ביותר.

הטיולים מחולקים לגילאים: 18–17; 26–20; 40–26.

קמפינגטורס Campingtours

חברה מס. 1 בטיולי הקמפינג

8 שנות נסיון – אלפי מטיילים מרוצים.

דרוש חוברת קמפינגטורס 81 מסוכן הנסיעות שלך

לקבלת פרטים על מבחר טיולי קמפינג לאירופה וארה"ב מלא תלוש זה ושלח אל: קמפינגטורס ת.ד. 3415, ת"א 61033

שם _____ □ אירופה □ ארה"ב

כתובת _____ מיקוד _____

אנשים בעולם

ג'ודי פוסטר: הקורבן החמישי של ג'ון הינקלי

ג'ודי פוסטר, השחקנית האמריקאית, שמבחינה מוסרית הפכה לקורבנו החמישי של ג'ון הינקלי (המתנקש בחייו של הנשיא רונאלד רגן), באחת התמונות שהלהיבו את דמיונו של הינקלי המאוהב. הכוכבנית, שהחלה דרכה כלוליטה, היא היום בת 18, ועזבה את הוליווד. לפי שעה, כדי ללמוד דראמה באוניברסיטת ייל.

בט מידלר: הצלחה פאריסאית

בט מידלר "האלוהית" הגיעה לפאריס להקרנת סירטה החדש, וחילקה את הזמן בחדווה רבה בין ראיונות עיתונאיים לקניות. בט החליטה לרכוש בפאריס רהיטים עתיקים לדירתה החדשה שבלוס־אנג'לס, אך לא תיארה לעצמה שגם בחנויות־הרהיטים ילווה אותה זנב ארוך של צלמים סקרנים. אבל האלוהית לא החמיצה פנים לאיש.

אילי נסטאסה: סוף הנישואין

סיפור האהבה הגדול נמשך שמונה שנים, והסתיים ברוגז: הטניסאי בעל הפה הגדול, אילי נסטאסה, נפרד מרעייתו הצרפתייה, דומיניק, שנטלה את בתם בת השש, נאטאלי, וחזרה למקום־הולדתה, פאריס.

אסתר עופרים: אהבה חדשה!

עיתוני גרמניה מפרסמים בהרחבה את תמונותיה של הזמרת אסתר עופרים יחד עם ידידה החדש, ומתארים את השפעתה החיובית של אהבתה החדשה על הקאריירה שלה, שנמצאה בסימן ירידה. מאז, "חזרה האהבה לפרוח, יש לה מצב־רוח מרומם, עיניים מאירות ושירים חדשים". בישראל הופיעה אסתר בתסרוקת החדשה, שהזכירה לכולם את אסתר שלפני עשרים שנה. גם זה חידוש.

אנשים בעולם

ז'אן־פול בלמונדו: עשור ברומא

לפני עשר שנים בדיוק נפגשו לארה אנטונלי וז'אן פול בלמונדו, בהסרטת דוקטור פופול, ומאז לא נפרדו. בתחילת העשור השתדלו להסתיר את יחסיהם, גם משום שבלמונדו היה קשור לאור־סולה אנדרס, וגם משום טענתה של אנטונלי, שעליה להצליח בכוחות עצמה. מאז התגרש בלמונדו מאשתו, אלודי, ואנטונלי עשתה קאריירה.

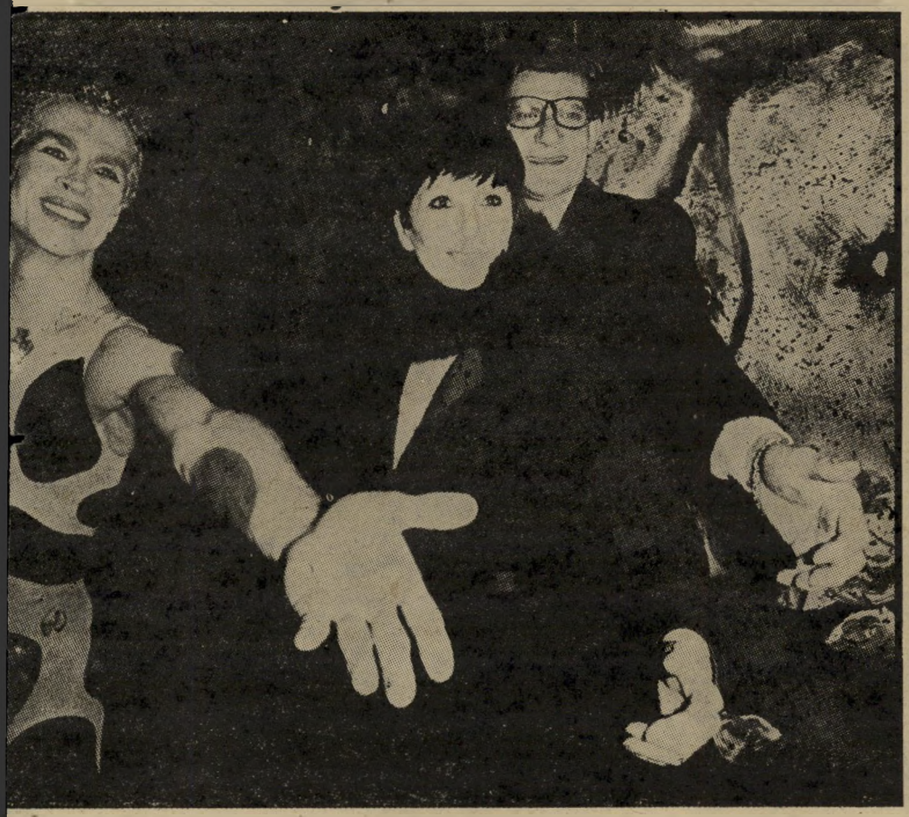

איב סאן־לורן: הזדמנות בלתי־חוזרת להפגנת הקו

להצגת הבכורה של דון קישוט, לפי כוריאוגרפיה של רודולף נורייב ובכיכובו, הגיעו כל היפים והיפות של פאריס, בניצוחו של איב סאן־לוראן, שהבגדים שבעיצובו שלטו בכיפה. אחת הלקוחות הקבו־עות של סאן־לוראן, הרקדנית הוותיקה זיזי זאנמייר, לבשה את אחת מיצירותיו האחרונות, ובאה יחד איתו לברך את רודי מאחרי הקלעים. נורייב, מאופר כדון קישוט, שטף את סאן־לוראן הביישן במחמאות: לפי הנשים שבאולם, קשה להחליט מי היה כוכב הערב, החמיא לו הרקדן.

לארי הגמן: תמונה מישפחתית

בסידרת הטלוויזיה דאלאס שוררים ביניהם יחסים מתוחים. ג'יי. אר. הטיפוס הגבל של הסידרה ואשתו, סו אלן, שונאים זה את זה בלהט. במציאות אין זה כך, עובדה: לארי הגמן ולינדה גריי מיודדים ושופעי חוש־הומור. בתמונה — בהפסקה בין צילום אחד למישנהו.

ג'ק להמוסה: שתי נשים בלי אגרופים

שנים רבות אחרי שפרש מזירת־האיגרוף חזר ג'ק להמוסה לחדשות, בעיקבות הסרט השור הזועם, שבו מגלם רוברט דה־נירו את המתאגרף־לשעבר (עבור תפקיד זה זכה דה־נירו בפרס האוסקר). חלק מן הסרט מוקדש לתיאור יחסיו עם נשים. להמוסה לא היה מעולם הבעל האידיאלי: הוא היה נשוי חמש פעמים ויש לו שישה ילדים. בתמונה נראה להמוסה עם שתיים מנשותיו, האחת, משמאל, היא ויקי, אשתו הנוכחית, השנייה היא קאתי מוריאטי, אשתו בסרט.

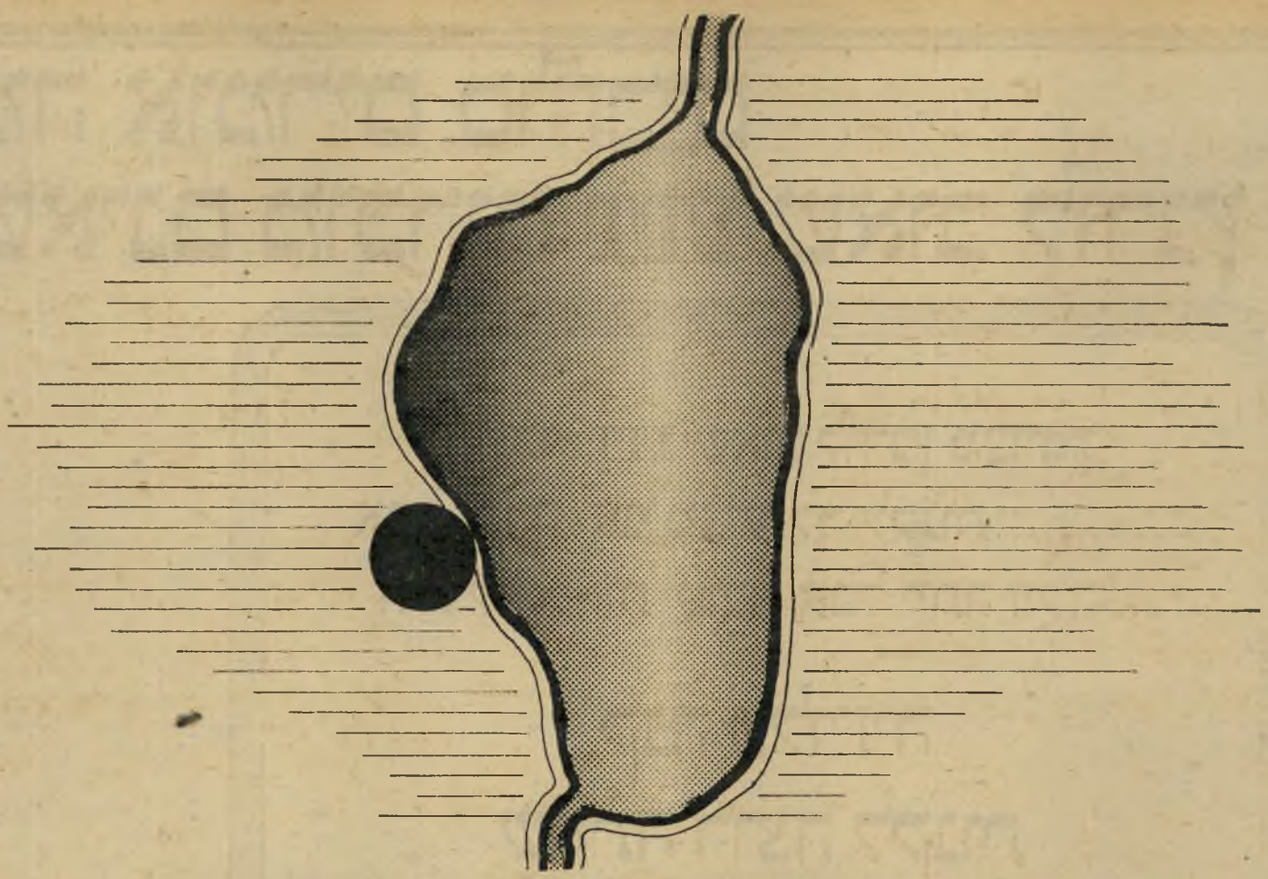

נקודת חן ליד הכנרת

בדרככם לטיולי פסח בכינרת, או בצפון הארץ, בואו לנקודת
חן אמיתית: אתר הנופש של טבריה קלאב הוטל.
הנוף הנשקף עוצר נשימה, בכל ימות השנה — וביחוד עתה, באביב.
מלון הנופש נמצא בשלבי הקמה מתקדמים;
תוכלו לראות זאת, כמובן, בביקורכם באתר.

שימו את טבריה קלאב הוטל על מפת הטיולים שלכם.

אנשינו יעמדו לרשותכם
באתר הנופש בתאריכים 25.4.81 — 17.4, בין השעות 1800 — 0900.

טבריה קלאב הוטל — סוף רח' אחד העם — טבריה.

טבריה קלאב הוטל

שלך לתמיד.

tiberias club hotel · Time Sharing · מלון

תל־אביב — רח' ריב"ל 18, טל. 03-331251. **ירושלים** — רח' המלך ג'ורג' 33, טל. 02-234934. **חיפה** — שד' הנשיא 124, טל. 04-87628.
רחובות — רח' רמז 61, טל. 054-56468. **בני־ברק**, רח' רבי־עקיבא 158 - טל' 03-704895. **פתח־תקוה**, רח' חיים עוזר 30 - טל' 03-901210.
נתניה, רח' הרצל 3 - טל' 053-40374.

מה אומרים סוחרים שאינם מוכרים ITT שאוב לורנץ?

...״נכון, ITT שאוב לורנץ מצוינת,
אבל יקרה. אני מציע לך לקנות ״.....״
היא לא פחות טובה אבל יותר זולה״...

קנה טלויזיה
שאתה רוצה לקנות
ולא את זו
שלסוחר כדאי למכור!

ITT
SCHAUB-LORENZ

איכות ויוקרה

נתונים מתוך מחקר
״גאלופ ישראל״
בקרב סוחרי טלויזיות
על עמדתם כלפי
ITT שאוב לורנץ:״

א. דעה חיובית עד
חיובית מאוד 88%

ב. ״ראוי לציין שברוב
החנויות בהן אין
טלויזיות ״שאוב לורנץ״
בכל זאת קיימת דעה
חיובית לגבי טלויזיה זו״.

להשיג בחנויות האלקטרוניקה המובחרות

היבואן הבלעדי כנור בע״מ
רחוב פרץ 4, תל-אביב, טלפון: 621984 624193.

ITT
שאוב-לורנץ
MADE IN W GERMANY

הטלויזיה הטובה בעולם.

אנשים

אסטרולוגיה במישכן נשיאי ישראל

וח"כים השואפים להצטלם בכל מחיר

■ כשמלאו לדפוס אחדות 70 שנה, הוזמנו אנשי הנהלתו למישכן הנשיא בירושלים, לציון המאורע. בהזדמנות חגיגית זו העניקו לנשיא את אחד מספרי־היוקרה שלהם, אסטרולוגיה וההורוסקופ שלך מאת **טלילה סטן**. הנשיא, **יצחק נבון**, סיפר להם כי רעייתו, **אופירה**, מתעניינת מאוד באסטרולוגיה.

■ יושב־ראש הכנסת, **יצחק ברמן**, נסע באחד מלילות השבוע שעבר אל המישכן, והבחין במצלמות של המישטרה מוצבות ליד הכנסת. אמר ברמן לנהג שלו: „אל תספר לח"כים שיש פה מצלמות, כי הם עוד יתחילו לנסוע הלוך ושוב, כדי להצטלם, מבלי לדעת אפילו בשביל מה."

■ בטכס כינון האירגון של בוגרי בית־הספר למינהל־עסקים של אוניברסיטת הארוארד, שהתקיים השבוע בארץ, ושבו 100 חברים, בירך בין היתר ח"כ **שימעון פרס**, שעבר קורס באוניברסיטה: „לעולם איני שוכח את המסר־השכל שלימד אותי אחד ממורי בהארוארד — העדף תמיד את תיסכולי ההווה על הישגי העתיד."

■ בכירי המיפלגה הליברלית התכנסו בתל־אביב, כדי לדון בשאלה מי יקבע את רשימת מועמדי המיפלגה לכנסת — הליברלים לבדם או מוסדות הליכוד. אחד מפעילי המיפלגה, **אליעזר סורוקה**, סיפר: „זה מזכיר לי מפקח כשרות שניגש למעביד וביקש העלאה של 50 אחוזים במשכורת. השיב לו המעביד: תה, **אביבה**, שיחול בשבוע הבא. אביבה היא רעייתו של האלוף (מיל') כבד־הגוף **אבי דהם יפה**, המנהל את הרשות לשמורות־טבע.

■ בטכס צבאי אי־שם, לרגל גמר ייצורה של סידרה חדשה של טנקי מרכבה, ניגנה תיזמורת צה"ל את ההימנון הלאומי. בשורות הראשונות שבאולם ניכרה מבוכה בקרב הקציניס, כולל הרמטכ"ל **רפאל איתן** („רפול") — האם להצדיע בשעה שמנגנים את התיקווה, או לעמוד דום ככל האזרחים. סגן הרמטכ"ל, האלוף **יקותיאל אדם** („קותי"), הצדיע, ואחריו הצדיעו כל יתר הקציניס. אחרי בירור בענף־מישטר־ומישמעת של צה"ל הוחלט, כי יש להצדיע בשעת השמעת ההימנון רק בטכס שנערך תחת כיפת השמיים. תחת קורת גג יש להסתפק בעמידת דום רגילה.

■ במכירה פומבית מטעם האגודה למען החייל נמכרה מפה של הגדה המערבית ב־45 אלף שקל. הרוכש החדש תרם את המפה מייד לאחר מכן, והיא נמכרה שוב. הפעם בעשרת אלפים שקלים. בעל המפה המקורי הוא שר־החקלאות **אריק שרון**.

■ באותה הזדמנות נמכרה גם מישקפת־שדה מיוחדת, שימשה את **משה דיין** בעת שהיה רמטכ"ל. המישקפת מותאמת להתבוננות בעין אחת בלבד. היא נרכשה ב־9.000 שקלים על־ידי קבלן מראשון־לציון, שחזר ותרם אותה ב־שנית.

■ לזמר **אריק לביא**, שהופיע באותה מכירה, היתה תרומה משלו למען חיילי צה"ל. הוא השמיע את השיר ראי רחל תמורת כסף שנתרם לאגודה למען החייל.

■ בתוכנית הרדיו שאלות אישיות סיפר מזכיר מועצת פועלי תל־אביב **דב בן מאיר** למנחה **יעקב אגמון**: „מזה עשר שנים אני כותב חוברות אידיאולוגיות לרבבות קוראים ומוצא את עקבות הדברים שלי במאמרים של עיתונאים שונים. הלוואי לא מזכירים, כמובן, את שמי, וזו המחמאה הכי גדולה בשבילי."

■ ועוד סיפר בן־מאיר: רה העיתונאית שכלל לא התקשרה אליו ושיתכן כי זוהי הודעה של מתחזה. אמר מני: „לך אין מתחזים, אלא מתחזים."

■ כאשר מכר מני פאר לקבלן **אריה פירץ** תמונה התעופה בן־גוריון שתרם חצי ממשכורתו למען הילדים הנכים. היא התרגשה, טילפנה לאחד המוקדים ותרמה אלף שקלים. אחר כך הציבה את־גר לעמיתיה, הבטיחה להוסיף 100 שקלים לכל תרומה של עיתונאי. אולם לשווא. העיתו־

יוסף לפיד

מנכ"ל רשות־השידור, היה עסוק מאוד בערב שבו התגייסה הטלוויזיה למיבצעה הגדול — „טלתרום". בתחילת הערב הוא צולם, בחברת רעיית ראש־הממשלה, עליזה בגין, בשורה הראשונה של הנכבדים שהתאספו למכירה הפומבית במלון „הייט" („איש חזק") לוי. אך לפיד שהה במקום רק דקות ספורות, שכן היה עליו להתרוצץ בין מוקדי השידור השונים. אמר לפיד: „רק באותו הלילה נוכחתי לדעת מה עשיתי כאשר יזמתי את מיבצע ההתרמות. לשבת במישרד זה דבר אחד; לראות את כל המדינה מסתובבת סביב זה — זה דבר אחר, זו חוויה מרגשת. זה היה הערב היפה ביותר שלי מאז שהגעתי לרשות־השידור. לכן לא הרגשתי עייפות כלשהי." לדעת לפיד, שינה מיבצע „טלתרום" את יחס הציבור אל הטלוויזיה, לטובה.

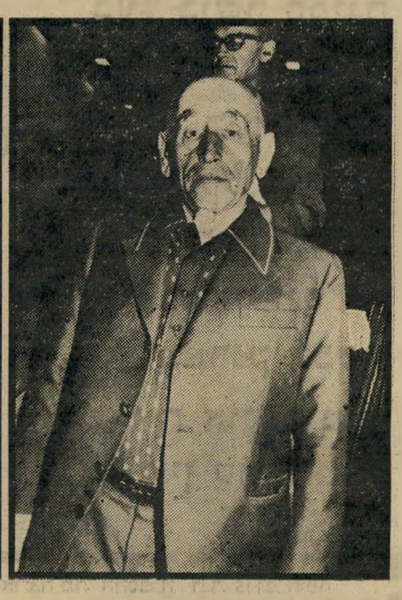

איסר הראל

מי שהיה הממונה על שירותי־הביטחון בא למוסיאון תל־אביב לרגל הקרנת הסרט המצרי „הומומיה — ליל מניין השנים". ההקרנה החגיגית נערכה במלאת עשר שנים למוסיאון והוזמנו אליה אישים ישראליים ומצריים הקשורים לתהליך השלום. אך באו גם מי שאינם קשורים כלל לעניין. מלבד הראל באה גם סוזי אבן, רעייתו של ח"כ אבא אבן, שאינו קשור לתהליך השלום. הסיבה: היא ילידת מצריים. בא גם אליהו בן־אלישר, מי שהיה השגריר הישראלי הראשון במצריים, ועימו משה ששון, השגריר הנוכחי, אשר התחלפו בתפקיד. גם אנשי השגרירות המצרית באו לאירוע.

„אתה מקבל משכורת גבוהה גם עכשיו, ואם תלחץ אותי יותר מדי, ישתלם לי להתחיל לקנות. באמת בשר כשר."

■ במישפחת רבין חוגגים נון־סטופ. זה עתה סיימה רעייתו של ח"כ **יצחק רבין**, **לאה**, את חגיגת יום־ההולדת שלה, והרי היא מתכוננת לחגוג את יום־ההולדת של אחר־

„בבחירות הבאות בהסתדרות לא יהיה מנוס מלהעסיק מזכירים בשכר בכל קלפי, בגלל חוסר המימונות של המתנדבים."

■ מנחה שעה טובה בטלוויזיה, **מני פאר**, קיבל הודעה טלפונית בביתו — להתקשר עם העיתונאית **עדה הוז**. כאשר טילפן אליה, אמר של הצייר **צבי שור**, במיסגרת הטלתרום, אמר לו: „עכשיו תוכל לתלות את התמונה בפתח התחנה המרכזית החדשה." פילץ הוא הקבלן של התחנה המרכזית שבנייתה לא הושלמה.

■ העיתונאית **מירה אבנרך** ראתה על מירקע הטלוויזיה את אחד מעובדי נמל־

שאינם לא נענו. כמו הבנקים.

■ לעורך־הדין הירושלמי **אבי ברדוגו** יש הומור שחור: זוג ישישים, הוא בן תשעים והיא בת שמונים, באו למישרדי הרבנות כדי להתגרש. כאשר נשאלו מדוע המתינו כל כך הרבה שנים, השיבו: „כדי שהילדים שלנו ימותו בשיבה טובה. לא רצינו להעציב אותם..."

■ המלחינה **נורית הירש** ובעלה, עובד המחשבים **יורם רוזנר**, מכרו את ביתם ברמת־גן ועברו להתגורר בכפר — בגני־עם שליד הוד־השרון. „זה תענוג להתעורר בבוקר לקול ציוץ הציפורים, לשבת ליד הפסנתר ולהתחיל לעבוד," אומרת נורית. הם קנו את הבית מידי המשורר **עזמר** („ע. הילל") הירץ ארכיטקט־גנים במקצועו, שהעביר לרשותם בית משוכלל ומטופח.

■ **ברוריה פרסבורג**, אשתו של אלוף־מישנה (מיל') **שמואל פרסבורג**, חבר מועצת עיריית ירושלים, התגאה בשבוע שעבר במכוניתה באוטובוס של אגד. לתאונה היו עדים גם בתוך האוטובוס: בניה של ברוריה, **גדי ואוהד**. למרות זאת לא הצליח אגד לאתר את שם נהג האוטובוס.

■ השבוע הופיעה כתבה באחד העיתונים על נשות סגל־השגרירות המצרית בארץ. הקונסול **צלאח פוימאן**, המדבר עברית, קרא את הכתבה והודיע כי הוא מתכונן להתלונן במישרד־החוץ על כמה אי־דיוקים וסילופים, שהושמו מפי אשתו.

אם את דואגת לבתך תני לה טמפון בלי מוליך

רק או־בֶּה טבעי ובטוח!

בתך הגיעה לגיל שבו היא עשויה לקבל את המחזור החודשי בכל יום. מנסיונך את יודעת שההתחלה קובעת לא מעט את התיחסות הנערה ל"אותם ימים". הכיני בביתך קופסה של או־בֶּה מיני בלי מוליך — המיועד במיוחד לנערות ולבתולות החל מהמחזור הראשון.

טמפון או־בֶּה אינו זקוק למוליך - דחיפה קלה והוא בפנים. כדאי שתזכרי שמוליך ולו גם העדין ביותר, אינו טבעי ולכן הוא עלול לפגוע. המוליך הטבעי ביותר נמצא בקצות האצבעות... או־בֶּה מיני הנו בעל כושר ספיגה הטוב בעולם, קטן ובלתי מורגש, קל לשאתו ולהסתירו אפילו בכיס הג'ינס או בארנק הכסף. נסי את או־בֶּה מיני אין טוב ממנו.

לכ' או־בֶּה מח' ההסברה ת.ד. 2115, חיפה
אבקש לשלוח אלי את חוברת ההדרכה + השי:
3 טמפונים בנרתיק

שם _____

כתובת _____

_____ גיל

☐ משתמשת בטמפונים ☐ לא משתמשת

o.b.

או־בֶּה טבעי ובטוח.

אנשים

לטיפות במקום מכות ומיבצע ההתרמות של צ'יצ' למען גן־העדן בלב תל־אביב

גילה אלמגור

השחקנית באה להקרנה של סירטה „על חבל דק", שבו היא מגלמת את התפקיד הראשי. „ראיתי את הסרט בפעם השנייה," סיפרה ב־גלוי־לב, „ובכיתי בהקרנה. הילדה בסרט כל כך דומה לבתי, הגר, שלא יכולתי לעצור בעד דמעותי." גילה אל־מגור קיבלה מחמאות רבות על משחקה בסרט זה.

ההסברה והפירסום. אמר אד־מון: „המערך מנהל מערכה לא־מאסיבית והליכוד מנהל מערכה בנאלית. כולם עסו־קים בשני מתגוששים שהחלי־טו לבדוק בסיבוב הראשון את כוח הריב באמצעות לטיפות תחת מכות נמרצות." ועוד הוסיף הפירסומאי: „אילו ה־דבר היה תלוי בי, הייתי מציב את **יצחק רבין** בראש ה־מערך."

■ ראש עיריית תל־אביב, **שלמה** („צ'יצ'") **להט**, גילה כי תורם גרמני שאלו עבור איזה יעדים הוא מבקש לגייס כספים. צ'יצ' השיב כי הוא מעוניין ביותר בגנים ציבו־ריים. התרעם התורם: „אני מנסה לשכנע תורמים פוטנ־ציאליים בגרמניה שהפכתם ארץ מידבר לגן־עדן. כיצד, אם כן, אוכל להתרימם עתה למען גנים?"

■ הציירת **נירה חורב** נולדה בבוסטון בשעה שאביה, **עמוס חורב**, שהיה אז איש צבא, שהה בשליחות בארצות־הברית. חורב מכהן כיום כ־נשיא הטכניון בחיפה. בשבוע שעבר, כשפתחה נירה תערוכה חדשה, השתתף בטכס הפתיחה שגריר ארצות־הברית בישר־אל, **סמואל לואיס**. אמר ה־שגריר לציירת הישראלית: „בעיני את אמריקאית לכל דבר. לכן אני מציע את בניין השגרירות שלנו כמקום מת־אים להציג בו את התערוכה השניה שלך."

■ מנכ"ל מישרד־האנרגיה, תת־אלוף (מיל') **דויד** („ג'ו־קי") **הגואל**, נסע למצריים עם כמה פקידים בכירים מ־מישרדו. ביום שהגואל יחליט לחזור ארצה, לא היה מטוס ישיר ממצריים לישראל, והגו־אל החליט לטוס לאתונה, ומ־שם לתפוס מטוס לארץ. אולם מטוסו נתקע באתונה, והוא חזר אחרי שכבר הגיע המטוס הישיר שהגיע למחרת היום ל־מצריים.

■ סדר־פסח מקודי התקיים אצל הציירת **אורה פטוקי־ליצקי** בתל־אביב. היא הזי־מינה את ידידיה וידידותיה ל־סדר של צעירים, ואף הכינה במו ידיה סליבוביץ חזק ב־מיוחד. כשעמד טכס הסדר ל־התחיל, לא התנדב אף אחד מן הגברים הנוכחים לערוך אותו. אורה החליטה לקחת את הענ־יינים לידיה, וכך התקיים הסדר על טהרת שיחרור־האשה, כא־שר גבר מגיש לה את המים לנטילת־הידיים, והיא עצמה עו־רכת את הסדר כדת וכדין.

■ במקומם של **פיקרי נחל'ה**, מי שהיה הנספח ה־כלכלי בשגרירות מצריים בישׂ־ראל, שעבר להמבורג, באו לארץ **פארוג** ואשתו **שא־פיקה מברוק**, סאמיה. אשתו של נחל'ה ושאפיקה למדו ביחד אגרונומיה באוניברסיטה של קאהיר.

■ עורך הדין התימני **צדוק צארום**, מי שהיה סניגורה של **שרה דנוך** במשפט הרצח הכפול סיפר את הבדיחה ה־באה: „מה ההבדל בין אב־טיח לבין מדינת ישראל? מה־אבטיח אפשר להוציא את ה־שחורים."

■ בשיחה בצוותא בתל־אביב, בנושא ההנדסה הגנטית אמר בין היתר הפרופסור **ישעיהו לייבוביץ**: „יותר טוב שהמדינה תפנה כספים למחקר רפואי מאשר להתנח־לויות."

חנוך לוין

המחזאי (משמאל) נוכח בחזרה הגנרלית למחזהו החדש „יסורי איוב" ב„תיאטרון תקאמרי". עם תום החזרה ירד למזנון וגילה שנפתח שם בית־קפה חדש, סניף של אחד מבתי־הקפה היותר אלגנטיים בתל־אביב. חנוך, שאינו נוהג להשתתף באירועים חברתיים ולרבוץ בבתי־קפה, שוחח כל הערב עם השחקן אורי לוי, שאיננו משתתף בהצגתו, אך התרשם ממנה עמוקות.

אורנה שחר

השתתפה בתצוגת־אופנה שנערכה בחלון־ראווה של אחת החנויות ברחוב דיזנגוף. לפתיחת החנות בא גם ראש עיריית תל־אביב, שלמה („צ'יצ'") להט. כשראה את הדוגמנית וחברתה בחלון, אמר: „אתן ממש מקשטות את העיר ותודה לכן על כך."

כרמליטה סנגריה, זה מה שהיה חסר אצלכם בחגיגה

היפכו את כרמליטה למשקה אישי העשוי בסגנון שלכם, לאנשים שאתם אוהבים. שתו והגישו כרמליטה סנגריה קר או חם, לבה, בזוגות, במסיבה ובכל מקום.

כרמליטה פונש
חממו את הכרמליטה בסיר עמוק. הוסיפו פלחי פרי הדר טבעי. פירות העונה וקינמון לפי הטעם.

כרמליטה קר
הוסיפו לכרמליטה קוביות קרח. פלחי לימון, או פרי הדר אחר, פלחי תפוחי עץ, וקינמון לפי הטעם.

אלקטרה

תמיד רצית, עכשיו את יכולה:

1.
מקפיאים.

מבחר מקפיאים בגדלים שונים: 120 ליטר, 200 ליטר, 250 ליטר.

2.
מקררים.

מבחר מקררים מתוצרת ווסטינגהאוז ופריז'ידר ארה"ב מ־14 עד 26 קוב.

3.
מכונות כביסה.

מבחר מכונות כביסה ווסטינגהאוז, סלקטרה וסלקטרה עם ייבוש.

להשיג בסניפי אלקטרה ואצל המפיצים הנבחרים.

אלקטרה.
שרות נאמן שעמד במבחן.

סניף ת"א:
דיזנגוף סנטר, טל': 03־298987/8/9

סניף חיפה:
רח' הרצל 18/20,
טל': 04־670870; 04־670009.

סניף ירושלים:
מרכז כלל,
טל': 02־227852; 02־222475.

סניף אילת:
מרכז מסחרי ע"ש רכטר,
טל': 059־72933

סניף באר־שבע:
החלוץ 96, טל': 057־72211

סניף נתניה:
שד' בנימין 18,
טל': 053־91096; 053־28641.

אלקטרה
מקבוצת כלל תעשיות

אנשים

ג'רי לואיס כלהטוטן

והתסריט שהפך מציאות

■ אחרי שתם מיבצע טלתרום, בשלוש לפנות בוקר, הלכו ג'רי לואיס, הקומיקאי האמריקאי, וארנין

אושי בוכפלנר חברתו בת ה־19 של נער־השעשועים הניצחי שימעון עדן, הצליחה במקום שבו לא הצליחה אף נערה אחת מלבדה. היא הציתה בעדן, שנהג להחליף נשים צעירות חדשות לבקרים, את אש האהבה. ביום הולדתו ה־51 ניגן עדן בבאר שלו בברלין, ואושי לא משה מצידו אפילו לרגע. השניים נוהגים עד היום, אחרי שנתיים של ידידות אמיצה, ללכת ברחובות אוחזים יד ביד, מתנשקים ומתגפפים.

שרון וינר בת ה־16, בתה של שושנה שיף, חברתו לחיים של המלונאי חיים שיף, הצטרפה אל אמה בטכס פתיחתו של אחד מבתי־המלון החדשים של שיף בבת־ים. שרון, הלומדת בפנימיה בלונדון, באה ארצה לקראת החגים והיא מצטרפת אל האם וידידה באירועים רשמיים. הבת דומה מאוד לאמה, הניצבת בתווך בינה לבין ידידה המלונאי, שיף.

מיצ'ן, המפיק הישראלי, למועדון־לילה בתל־אביב, שבו הופיע הזמר **אריק סיני**. לואיס הגישו גם חומוס וגם טחינה והוא גילה בקיאות. הבדיל בין השניים. אחרי שתה כמה כוסיות של יין, נטל הקומיקאי האורח סכין, עלה על הבמה והחל מתופף בו אחר כך העיף סכינים באוויר ותפס אותם. עם עליית השחר החליטה החברה שלו כי הוא שתוי מדי, וגררה אותו לחדרו שבמלון.

■ בסרט הישראלי העייט משתתף **שיש קורן** בתפקיד נציג מס־הכנסה, התובע את גיבור הסרט על העלמת מס. רצה הגורל וסיפורי הבד הפכו מציאות — במהופך. לאחרונה הסתבך קולר עם רשויות מס־ההכנסה והדבר זכה אף בסירסום. אלא שסוף טוב הכל טוב. אחרי בירור קפדני הסתיימה הפרשה. אנשי המס נוכחו לדעת כי קולר הוא אזרח הגון.

■ בתפקיד מפקד־חטיבה משחק באותו הסרט **משה ינאי**, שהתגלה לפני שנים רבות בסרטו של **אורי זוהר**, כל ממזר מלך. כאשר ליהק הבמאי **יקי יושע** את סרטו, ייעץ לו החוזר־בתשובה זוהר לאחר את ינאי ולשתפו בסרט, והוא אכן עשה זאת.

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

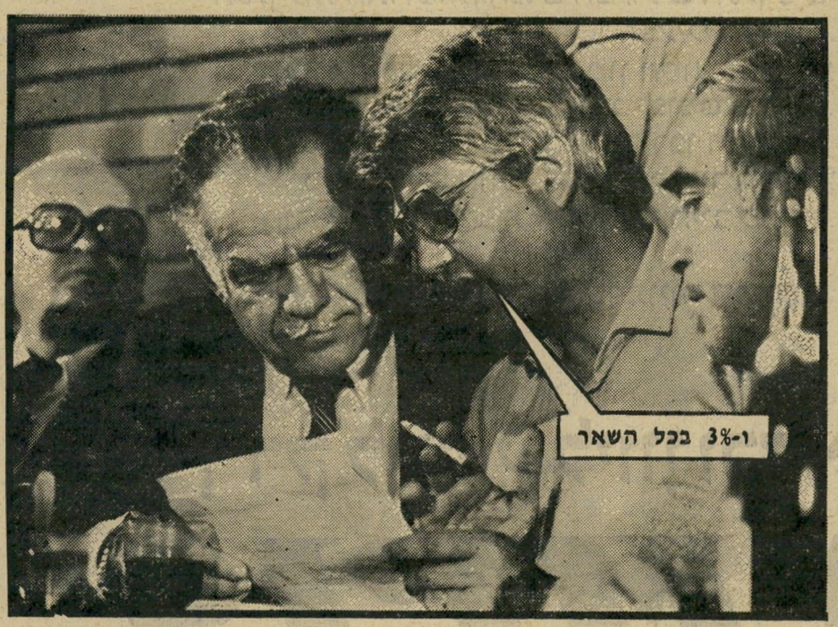

דויד לוי ויצחק שמיר במוצאי יום־הבחירות בהסתדרות

"ללכת לאיבוד" בקורפו.

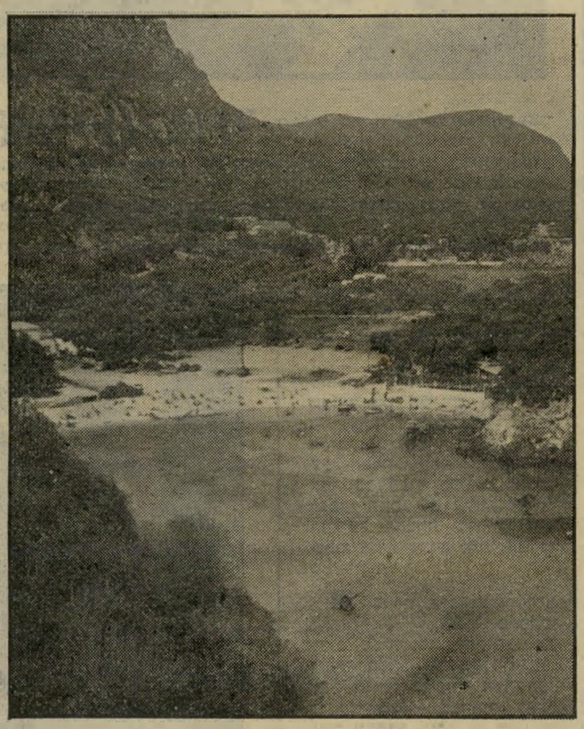

בין חולות הזהב,
השקיעות האדומות, המים הכחולים השקופים
וצלילי הבוזוקי.
ללכת לאיבוד הרחק מההמון הסוער, טרדות
היום יום והטלפונים במשרד.
ללכת לאיבוד בשלווה של קורפו ולהצטער
כשמוצאים אותך - בשביל לחזור הביתה.
קורפו השלווה הפרטית שאתה חייב לעצמך.

פרטים בכל סוכנויות הנסיעות.

צריך רק לקפוץ ליוון וכדאי באולימפיק.

OLYMPIC
AIRWAYS

להשתין בחברון

ולינגטון, המצביא הבריטי הדגול, טען באימרה מפורסמת כי „הקרב של וטרלו הוכרע במיגרשי־הספורט של איטון.“

איטון הוא שמו של בית־הספר לבני האצולה הבריטית. ולינגטון ביקש לומר כי הקרב ההיסטורי הוכרע על־ידי תכונות־האופי של הקצינים הבריטיים, שהחזיקו מעמד בתנאים הנוראים של הקרב הממושך ורב־הקורבנות, בעקשנות עילאית, מול פני ההפגזה האיומה וההסתערות של מיטב הגייסות של נפוליון, עד בוא התיגבורת הפרוסית, שסתמה את הגולל על תיקוות הקיסר הצרפתי.

אברהם

תכונות־אופי אלה הוקנו לילדים הבריטיים הצעירים על־ידי המורים של איטון, לא רק בכיתות אלא גם (ואולי בעיקר) בתחרויות הספורט.

אני חסיד קיצוני של השקפה זו. מה שקורה היום בבית־הספר, הוא אשר יקרה מחר במדינה. מה שקורה כיום במדינה הוא תוצאה של מה שקרה בבית־הספר לפני ארבעים ושלושים שנה.

עליית הליכוד וגוש־אמונים הפכה ודאית ביום שמסר דויד בן־גוריון את בית־הספר העברי לדתיים, במעשה־בגידה שמעטים עמדו בשעתו על חומרתו. מי שרוצה לדעת מה תהיה דמות האדם הישראלי בעוד כמה שנים — די לו לקרוא את סיפורי־הלימוד של היום.

ואכן, זהו חומר־קריאה מרתק.

הנה, למשל, המאורעות המתרחשים כיום בתוך מערת־המכפלה וסביבה. ילדים יהודיים משתינים מן המירפסת על ראשי ערבים עוברי־אורח. אנשי גוש־אמונים עורכים פוגרומים יומיים לשם גירוש הערבים מסביבת בית־הדסה. „מתפללים“ יהודיים מבזים בין ובשירה את רגשות המוסלמים, מתפללי המיסגד.

(אגב, את השם „מערת־המכפלה“ יש לשים במרכאות כפולות. אין כל אסמכתא לכך שהמיבנה הקיים אכן שוכן במקום המוזכר בתנ“ך. זהו מיסגד מוסלמי, שהוקם אלפי שנים אחרי תקופת־האבות, על סמך מסורת מוסלמית מקומית, שאין לה ולא כלום עם מסורת יהודית כלשהי).

מי מלמד ילדים יהודים טובים — אותם ילדים שאת פיאותיהם גזזו אך אתמול פורעים באירופה — להשתין על בני־המקום, לגפף חלונותיהם באבנים ולנהוג בערבים בדרך כלל כאילו היו כלבים?

כדאי להסתכל בסיפורי־הלימוד. מה הם אומרים שם על מערת־המכפלה ועל בני־חברון?

הנה, למשל, ספרו של נפתלי ידלין, הוראת סיפורי התורה לילדים, מהדורה שניה ומתוקנת, תשי“ט. (כן, כן, 1959 — בימי שלוט המלך דויד בן־גוריון, הרבה זמן לפני שמערכת־החינוך נמסרה לשר של גוש־אמונים).

כדאי לקרוא תחילה את פרק כ“ג בספר בראשית. זהו פרק מקסים, המספר על רכישתה של מערת־המכפלה על־ידי אברהם אבינו.

הנה הדברים:

ותמת שרה בקריית־ארבע, היא חברון. ויקם אברהם מעל פני מתו, וידבר אל בני־חת לאמור: „גר ותושב אנוכי עימכם. תנו לי אחוזת־קבר עימכם, ואקברה מתי מלפני.“

ויענו בני־חת את אברהם לאמור: „שמענו, אדוני, נשיא־אלוהים אתה בתוכנו, במיבחר קברינו קבור את מתך. איש מאיתנו את קיברו לא אכלה ממך מקבור מתך.“

ויקם אברהם וישתחו לעם־הארץ, לבני־חת. וידבר איתם לאמור: „אם יש את נפשכם לקבור את מתי מלפני, שמעוני ופיגעו לי (בקשו למעני) בעפרון בן־צוחר, ויתן לי את מערת־המכפלה אשר לו, אשר בקצה שדהו, בכסף מלא יתננה לי בתוככם לאחוזת־קבר.“

ועפרון יושב בתוך בני־חת. ויען עפרון החיתי את אברהם באוזני בני־חת, לכל באי שער־עירו, לאמור: „לא, אדוני, שמעני — השדה נתתי לך, והמערה אשר בו לך נתתיה. לעיני בני־עמי נתתיה לך, קבור מתך!“

וישתחו אברהם לפני בני־הארץ. וידבר אל עפרון באוזני עם־הארץ לאמור: „אך אם אתה לוא שמעני, נתתי כסף השדה — קח ממני, ואקברה את מתי שמה.“

ויען עפרון את אברהם לאמור לו: „אדוני, שמעני, ארץ ארבע מאות שקל־כסף ביני ובינך, מה היא? ואת מתך קבור!“

וישמע אברהם את עפרון, וישקול אברהם לעפרון את הכסף, אשר דיבר באוזני בני־חת, ארבע מאות שקל־כסף עובר־לסוחר.

זהו אחד הסיפורים הקדומים ביותר על מינהגי עם־הארץ וגימוסיו — מינהגים הנהוגים עד היום בקרב הבדואים. קנייה של שדה היא טכס הכרוך בגימוסים רבים, קבועים מראש. כל המשתתפים בטכס זה יודעים, כמובן, שיש כאן עמידה על המקח. אך אין זה נאה להתמקח על כסף בצורה גלוייה וגסה. נאה להציע את השדה כמתנה, תוך דיברי־נועם רבים, ולהפציר בקונה לקבלו בחינם. אילו היה הקונה מקבל את ההצעה, היה מבזה את עצמו ומציג את עצמו כאדם גס־רוח וחסר־תרבות, שלא יכירנו מקומו בחברה הנוגה. על כן הוא עומד על זכותו לרכוש את השדה בכסף מלא. לבסוף, אחרי דברים רבים (התנ“ך מקצר את הדברים, בסיגנונו התמציתי האלגנטי) מציע המוכר את המחיר המציאותי, הידוע מראש לכל, והרוכש מסכים לו.

לשם מה כל זה דרוש? כדי להנעים את החיים, כדי לשמור על רמה של תרבות, כדי לכבד את הזולת. ביגלל אותן הסיבות הגורמות לנו להפוך מישגל גם לאקט רומנטי, ואת הפעולה הגסה של טריפת־מזון ל־סעודה תרבותית.

למרבה הצער, מינהגים אלה נולדו והתקיימו בתקופה של חוסר־מתח יחסי, כשהזמן היה מצוי בשפע. התרבות המערבית השחיתה את אורחות־חיינו ללא־תקנה. הקצב גבר, הזמן דוחק, ההתחרות רבה, התוקפנות חוגגת, יחד עם האלקוס והסרטן. אך נעים לזכור כי פעם היו פני הדברים שונים, וכי אבותינו היו שותפים לתרבות יפהפיה של יחסי־אנוש.

אשתי רחל, שלימדה את הפרק ברוח זו, שאלה פעם מורה של כיתה מקבילה איך היא לימדה את הדברים באותו היום. השיבה זו: „מה זאת אומרת? אמרתי לילדים שזוהי דוגמה אופיינית של שקרנות ערבית! עפרון מעמיד פנים שהוא מציע את השדה בחינם, ואחר־כך דרש כסף.“

אפשר היה לרחם על אותה מורה (ועוד יותר על תלמידיה) לולא בא אותו ספר מנחה.

אודי אבנרי

יהו אני

הנה מה שנאמר בו על פרק זה:

היכן יקבור אברהם את שרה? הוא אינו רוצה ששרה תשכב בין האנשים הפשוטים.

הלא כל יושבי חברון כנענים — ואברהם אינו מסכים שתהיה קבורה ביניהם.

הוא מבקש מאת בני חת — כך קוראים לכנענים בחברון — שיתנו לו שדה לקבר; שיהיה זה מקום רק בשביל שרה, בשביל מישפחתה.

בני חת מכבדים את אברהם. הם קוראים לו אדון וגם נשיא־אלוהים.

הם מוכנים לתת לו את הקבר הטוב ביותר שלהם.

אבל אברהם אינו מסכים. הוא מודה להם ומשתחווה להם ומבקש מהם שידברו אל עפרון ויבקשוהו שימכור לו את מערת־המכפלה שלו, והוא ישלם לו בכסף מלא...

אברהם אינו אוהב מתנות. אברהם שונא בצע, אינו רוצה ששרה תשכב בקבר שנתקבל במתנה...

ועתה נכיר את עפרון החיתי.

בתחילה הוא מציע לאברהם הרבה... אפשר לחשוב שהוא מסכים לתת לו כל זאת חינם, והוא עוד מוסיף שכל בני־עמו יהיו עדים.

אבל כאשר אברהם מסרב לקחת חינם ומבקש „נתתי כסף השדה, קח ממני“, הוא דורש 400 שקל־כסף, ועוד מעמיד פנים כאילו סכום קטן הוא זה. „ארץ ארבע מאות שקל־כסף ביני ובינך, מה הוא?“ והוא מקבל עוד „כסף עובר־לסוחר“, שקלים טובים.

תחילה הבטיח לתת חינם ולבסוף דרש מחיר גדול.

ההיפך מאברהם. אברהם „אומר מעט ועושה הרבה“, וזה „אומר הרבה ואפילו מעט אינו עושה.“

אך אברהם אינו עומד על המקח, משלם מה שדורשים מעימו. והכל למען כבודה של שרה, שתשכב בקיברה, במערת־המכפלה, ולא בין הנשים הנוכריות.

סיכום: אברהם היהודי הראשון שקנה לו אחוזה בארץ. מעתה חדל להיות גר ותושב — מעתה הוא אזרח בארץ. גם לו יש שדה בתוכה. ממנו למדו כל הדורות לאהוב את הארץ, לבוא אליה ולהתאחז (להתיישב) בתוכה.

התיאור כולו חדור בשיגעון־גדלות לאומני ובבוז עמוק לזולת. אברהם הוא נהדר, יפה־נפש, נדיב. (אין המחבר עומד, כמובן, על התכונה החיובית העיקרית של אברהם, המתגלה גם בפרק זה: חוכמת־החיים העמוקה שלו, שגרמה להחלטתו הנחושה שלא לעורר זעם והתנגדות אצל עם־הארץ.) עפרון, והחברונים כולם, בזויים. מובן ששרה לא תיקבר בין הכנענים הנחותים, שהרי היא שייכת לעם־האדונים. גם במותה אין מקומה בין הנוכריות.

שים לב לביטוי: נוכריות. הכוונה היא לבנות־המקום! (הדבר מזכיר לי קאריקטורה של ביל מולדין מימי מלחמת־העולם. שני חיילים אמריקאיים מטיילים בנאפולי המשוחררת, שרחובותיה הומים אדם, ואחד מהם אומר לשני: „האם ראית פעם כל־כך הרבה זרים ביחד?“)

המחבר מדבר על „מחיר גדול“. מניין לו מה היה המחיר הסביר לשדה בקריית־ארבע לפני קרוב ל־4000 שנים? די בפרט קטן זה כדי לחשוף את דמותו ואת כוונתו. זוהי מלאכה נקייה של שטיפת־מוח של הדור הצעיר ביותר, בשנים הרגישות ביותר שבהן מעוצב עולמו הרוחני של אדם.

אם להשתמש במילים בוטות: בפרק־לימוד זה משתין המחנך הנכבד על ראשי החברונים מלפני 150 דורות. הוא מחנך את הנערים, המשתינים על ראשי צאצאיהם היום.

ולחזור אל ולינגטון: הקרב על דמותה של מדינת־ישראל מחר מוכרע היום בכיתה ב' של בית־הספר היסודי.

גנדי והבדואים

לא פעם באו אלי בטענות על יחסי הדו־ערכי לרחבעם זאבי, הוא גנדי. מדוע איני פוסל אותו מכל וכל? הנה דיעותיו שחורות משחור, הוא איש ארץ־ישראל השלמה, הוא עשה כך וכך, יש לו ידידים מפוקפקים שבמפוקפקים, הוא מסובך בעניין זה ובעניין אחר, וגו'.

הצרה היא שיש לגנדי תכונה אחת המדברת אל לבי. הוא אוהב את הארץ.

לא, איני מתכוון למה שקרוי „אהבת ארץ־ישראל“. זו מתבטאת בקטע של אברהם אבינו שהבאתיו לעיל. אותם אוהבי־ארץ־ישראל אוהבים ארץ שאינה קיימת, ארץ שאין בה „נוכרים“, ארץ ריקה, חסרת־דמות, ואופי. את ארץ־ישראל האמיתית הם שונאים ומשחיתים ומזהמים מדי יום — משחיתים אותה בכריתת עצים ובחציבת ההרים ומזהמים אותה בשיגאה לכל דבר בה שאינו יהודי.

גנדי אוהב את הארץ כמות שהיא, על אבניה ובניה. גם ה„נוכרים“, שהם בני־הארץ.

איך זה מסתדר ביחד? לשאוף לארץ־ישראל־השלמה ולאהוב את ההווי הערבי?

במישור של היגיון, אין זה „הולך ביחד“. במישור הריגשי, זה הולך איכשהו.

לוחמי־האינדיאנים בארצות־הברית, שביצעו זוועות לאין־ספור, אהבו את התרבות האינדיאנית, סיגלו לעצמם לבוש אינדיאני וסיגנון אינדיאני, וקראו ליישוביהם בשמות אינדיאניים. אנשי השומר הפלמ“ח, שדגלו ב„טוהר־הנשק“ יותר להלכה מאשר למעשה, לבשו עקאל וכפייה, והכניסו לשפה העברית מילים כמו „צ'ובאות“ ו„ג'בלאות“ ו„עלה כיפק“ (שהפכה, בינתיים, „על ה־כיפק“).

זהו יחס דו־ערכי מאוד, מורכב מאוד. אפשר לומר שיש בכך זיוף עמוק. אך איך אפשר לכעוס על בן־אדם הטורח להוציא ספרים יפהפים על ארץ־ישראל, על עם־הארץ, על פלסטין העות'מאנית — והכל באהבה עמוקה לכל חי וצומח בארץ זו, בעבר ובהווה?

לפני כמה ימים שלח לי גנדי את סיפרו של פסח בר־אדון, באוהלי מידבר, שיצא לראשונה לאור ב־1934. בר־אדון הוא אדם תימהוני, בחור־ישיבה, איש־ההגנה, בדואי יהודי, שחי הרבה בקרב הבדואים ותיאר את אורחות־חייהם בדייקנות ר־באהבה אין־קץ. המהדורה החדשה, שיצאה עתה ב־יוזמת גנדי ועם הקדמה שלו, מקושטת בעשרות ציורים, מעשי ידיהם של תיירים בריטיים במאה ה־קודמת. אני משוגע לציורים אלה, כשם שאני משוגע למפות עתיקות של ה־ארץ.

בר־אדון

גנדי מספר כי הכיר את בר־אדון כשהוא (גנדי) היה בן שלוש. אז נשלח בר־אדון על־ידי ההגנה להגן יחידי על שכונת ימין־משה בירושלים, שהיתה אז מבודדת, ב„מאורעות“ 1929. הערבים תקפו, בר־אדון ירה מעל לראשיהם באקדח בלתי־חוקי והגיסם. (הוא היה חכם מדי מכדי להרוג בהם, כי ידע מה טיבה של ניקמת־דם. מה עצום ההבדל בין איש כזה ובין הפוגרומצ'יק המצוי של גוש־אמונים בימים אלה, הפועל בחסות צה“ל!)

אחרי ההתקפה באה המישטרה הבריטית וחיפשה את האקדח שירו בו. אמו של גנדי הסתירה אותו מתחת למיזרון של מיטת התינוק. כשנכנסו הבריטים, צבטה האם את גנדי, וזה צרח בכל פה והבריחם. זה היה תפקידו הראשון בהגנה.

Target Adv.

חסל חרקים.

משרד הבריאות מחנגד לשימוש בתכשירי לינדן

מאת ישעיהו אביעם

משרד הבריאות החליט אתמול לנקוט צעדים שיפ־ חיתו באורח מירבי את ה־ שימוש בתכשירי קוטלי חרקים הי לינדן ב־ ל החשש שהוא חומר ש־ עלול לסרטן חיות מעבדה. משרד הבריאות התחיל ב־

משרד החקלאות להפסיק את השימוש בלינדן לריסוס פרות חולבות. השירותים הווטרי־ נריים של משרד החקלאות נענו לפניה זו.

מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' ברוך מודן, ערך אתמול ון מחודש עם צוות מומחים על בעיות הכינמת, שלפתרונן רווח השימוש בתכשירים ה־

אל תחסל את עצמך!

אתה חייב לדעת

1. לינדן הוא חומר שנאסר לשימוש בארה"ב. לפי המלצת משרד הבריאות הישראלי אין להשתמש בו. **בשום מוצר של סנו אין לינדן.**
2. קוטלי החרקים של סנו, שזכו השנה בתואר "הקניה הטובה ביותר", מכילים את הריכוז היעיל ביותר של חמרים פעילים — **ללא שימוש בלינדן.**
3. כל החומרים של סנו מסדרת "K" עומדים בתקן האגודה האמריקאית לשמירת איכות הסביבה E.P.A. וזכו כמובן לאישור משרד הבריאות.
4. סדרת קוטלי החרקים של סנו הכוללת את סנוטוקס, K-200 K-300 K-400 אלתוש 15 — מבטיחה חיסול מוחלט של כל החרקים הזוחלים והמעופפים **ללא סכנה בריאותית.**

אתה חייב לוודא

שהתרסיס שאתה קונה אינו מהווה סכנה בריאותית לך ולבני משפחתך. קרא היטב את הכתוב על המיכל. **אם החומר שבידך מכיל לינדן — החזר אותו מיד למדף.**

קוטלי החרקים של סנו שהם היעילים ביותר אינם מכילים לינדן. **אם ברצונך להיות בטוח ב־100% גם בלי לקרא את "האותיות הקטנות" — קח סנו.** כך תבטיח לך ולבני משפחתך קיץ נקי מחרקים — ללא סכנה בריאותית.

הקניה הטובה ביותר 1981

מה הבעיה? קח סנו.

מראש הקפצה

ע"ד **פסק־הדין** של בית־משפט השלום בירושלים נגד שמואל פלאטו־שרון סיפר אמנון ורנר, מזכיר קיבוץ כרמיה, את הבדיחה הבאה:

המציל בבריכת־שחייה ציבורית צועק לעבר אחד המתרחצים: „היי, אתה שם! צא מהבריכה!"

„מה יש?" מיתמם ההוא.

„השתגע בבריכה!" זועם המציל.

„אז מה? כולם עושים את זה!" מצטדק המתרחץ.

„אבל לא כולם עושים את זה מעל המקפצה!" צועק המציל.

פלאטו סוען שהוא עשה רק מה שעושות כל המיפלגות. הוא קנה בוחרים בסיטונות ובקימעונות. הוא שיחד. הוא הבטיח (ולא קיים). כמו כולם.

יתכן שזה נכון. אבל לא כולם עשו זאת באותה עוזת־המצח השחצנית, באותה הפומביות חסרת־הבושה, באותו הבוז הסוטלי לדמוקרטיה.

מכאינה זו קבע פלאטו־שרון נורמה חדשה. ועל כך הוא נשפט.

■ ■ ■

אני מתקשה להבין את גל הרחמים על פלאטו־שרון, שהציף השבוע רבים וטובים. אין כאן שום מקום לרחמנות, כשם שאין מקום לשימחה־לאיד.

הגימוק של COSI FAN TUTTE — „כך עושות כולן" — אינו יכול לעמוד לפלאטו־שרון. לא בעת ההרשעה, לא בעת גזירת הדין.

אם עובר על העיר גל של מעשי־רצח — האם זהו נימוק להקל בעונשם של רוצחים, או להיפך?

אם גוברת השחיתות בחיי המיסחר — האם יקל בית־המישפט בעונשם של רמאים, או שיראה במצב סיבה טובה להחמיר בעונשים?

אם כימעט כל המיפלגות קונות קולות בדרך פלילית, או בדרך שהיא על גבול הפליליות — האם משום כך יש להקל בדינו של מי שנתפס בקלקלתו?

ההגיון אומר: להיפך. יש להחמיר, למען יראו וייראו.

■ ■ ■

ומדוע זה צודק. „מדוע לרדת על אחד, שנהג כמו כולם?" טוענים הרחמנים. „איך היה האיש הזה צריך לדעת כי המעשים האלה יביאו דווקא אותו אל ספסל־הנאשמים?"

זה יכול היה להיות נימוק נכון אילו היה המדובר בעסקן קטן של הליברלים, במפד"ל, במיפלגת־העבודה או ד"ש בנצרת. והרי ברור ששם קנו כימעט כל המיפלגות קולות בדרכים נלוזות.

איש כזה, אילו נתפס, יכול היה לטעון: „מדוע אני? איך יכולתי לדעת שהנורמה השתנתה? אם עצמתם עד היום עין, מדוע אהיה דווקא אני הראשון?"

אמנם, זה לא יכול היה להיות נימוק לאי־הרשעתו של האיש. אך זה יכול היה לשמש נימוק סביר להקלה בעונש.

אך אין זה חל על שמואל פלאטו־שרון. כי כאן פועל ההגיון של בריכת־השחייה: הוא עשה את חצרכים מעל המקפצה.

הוא לא הסתפק בכך שעשה מה שעשו כולם. הוא לא התחרה רק במיפלגות המושחתות ביותר — המפד"ל, מיפלגת־העבודה, הליכוד. הוא עלה עליהן בהרבה. הוא קבע שיאים חדשים של שחיתות פוליטית. הוא טיפס על הר־אוורסט של ביזוי וביזיון.

משום כך אין הנימוק של „המיקרה הראשון" תופס כאן. תמיד מוכרח להיות מיקרה ראשון. ואין זה מיקרה שפלאטו הוא המיקרה הזה.

זה מגיע לו. פשוט אין אדם בי־אין שזה מגיע לו יותר.

■ ■ ■

אני אומר זאת מתוך רגשות של שימחה־לאיד, שינאה או קינאה. אני חש את עצמי טהור מכל הרגשות האלה כלפי איש זה.

גישתי למיקרהו של שמואל פלאטו־שרון חמורה הרבה יותר. אין היא ריגשית, אלא הגיונית.

האיש הזה הוא אחד הקברנים הראשיים של הדמוקרטיה הישראלית. משום־כך הוא מהווה סכנה לאומית.

הוא פושע בינלאומי.

מזה כמה שנים הוא משטה במדינת־ישראל, בבעלי הרצון הטוב, בכולנו.

וכל דבר שהוא נוגע בו — הוא משחית ומנוון והורס ומפקר.

הוא דומה למורפה של מוגלה.

שמואל פלאטו־שרון ואשתו: למען יראו וייראו!

הפושטת בגוף הלאומי.

אין דבר יפה, הגון וטוב שלא נוצל על־ידו. הרגשות הלאומיים. הפטריוטיזם. הדמוקרטיה. המצוקה הכלכלית. הרגשת העוול העדתי. רגשות דתיים. הסולידריות היהודית. הרחמים על פליט פוליטי. ההזדהות עם קורבן של אנטי־שמיות. זיכרונות השואה. ומה לא?

כל אלה נוצלו באופן ציני, בקור־רוח של מאפיוזי, הסבור כי העולם כולו מטומטם, וכי ניתן לרמות את כל האנשים במשך כל הזמן. לא היה גבול לתעלולים ולפעלולים של האיש, ידיעות הכזב שהוכנסו לעיתונים באמצעות עיתונאים ששוחדו (וביניהן ידיעות וספרים שבאו כביכול להשמיץ את פלאטו, אך שפורברקו על־ידו עצמו כדי ששמו יופיע באמצעי־התיקשורת). למיבצעי־הראווה הכוזבים שלו בחו"ל — החל בגיוס שכירי־חרב להגנה על יהודים וכלה באינטרגות בינלאומיות.

פלאטו זיהם את האוויר הציבורי בארץ. הוא השחית את האמון הלאומי בדמוקרטיה — מישמר הביטוס כי־כיום על אמנן הדרי, ושאינו יכול להתקיים ביקעדין.

עצם נוכחותו בכנסת היא פצע מזוהם שותת־דם בגופה של הדמוקרטיה הישראלית. העובדה שהוא מהווה בה קאריקטורה, ושפעילותו האפסית בה לא נועדה אלא כדי לעשות רושם על כסילים, אינה מקטינה את הסכנה, אלא להיפך. פרלמנט שיש בו קאריקטורה כזאת מעורר בהכרח געגועים לדיקטטורה.

הצורך בסיניקון של איש זה מחמת כמה הציבורית אינו נובע מרגשות של שינאה וקינאה. הוא עניין של היגיינה לאומית.

יש הטוענים כי בית־המישפט נטל לידיו סמכויות לא־לו, שהוא פירש את החוק הקיים בצורה שלא פורש בעבר, שהוא יצר נורמות חדשות.

אז מה?

במדינה הזאת אין חוקה. גמדי כל המיפלגות, כל הממשלות וכל שרי־המישפטים שעד כה מנעו את חקיקתה. הכנסת הראשונה („האסיפה המכוננת") מעלה בתפקידה, וכל שמונה הכנסות שנבחרו מאז המשיכו במעילה.

לולא פסיקת בית־המישפט, היתה נוצרת בארץ הפקרות גמורה. בעל כורחו, נאלץ בית־המישפט למלא את החלל המישפטי בחיי הדמוקרטיה. כמו בבריטניה, פסיקת בית־המישפט יוצרת מעין חוקה. בית־המישפט בא במקום המחוקק.

„המחוקק" הוא דמות אגדתית, המורכבת מעסקני־מיפלגות, שיש להם עניין משותף במניעת כל חקיקה שתגביל את השחיתות המיפלגתית. לישרי־המישמרה כי וודאי לא היה כל עניין בהפעלת מזרדות־החוק נגד מיפלגותיהם.

משום־כך הוטל התפקיד על בית־המישפט. ויש לברך אותו על כך שקיבל על עצמו, באומץ־לב הראוי־לציון, להפעיל את החוק ולפרש אותו כראוי.

לא נקבעה כאן נורמה חדשה. זו כבר נקבעה בחוק. אלא שהפעם הופעלה הנורמה, שממנה רצו המיפלגות להתעלם.

לפסק־דין זה, כאשר יהיה חלוט, יכולה להיות השפעה חינוכית עצומה. הוא ירתיע את מאות העסקנים, שעשו עד כה מעשים מסוג זה בצינעה.

כל אחד מהם יידע עתה כי מחר עשוייה זרוע־החוק להגיע אליו, וי־הוא ימצא את עצמו מאחורי סורג ובריח.

האם זה יעזור? האם זה ישנה את המצב?

זה תלוי בבוחר הישראלי. זה תלוי בכנסת שתיבחר. זה תלוי במיספר האנשים ההגונים שיימצאו בכנסת העשירית, ובכוחיחימתם.

■ ■ ■

ד"ר עתי על נושא זה נחרצת. אני מקדם בברכה את פסק־הדין. אני סבור שהוא צודק, נכון וחיוני. אני רואה בו תמרור בדרך לביצור הדמוקרטיה הישראלית, לטיהור חיינו הלאומיים.

לא כן דעתי על הנסיונות להשעות את פלאטו־שרון מן הכנסת באמצעות החלטה של ועדת־הכנסת.

אני מזכרת לאמר כי מכרסמים בליבי ספקות חמורים ביותר לגבי מאמצים אלה, וגם לגבי החוק הי־מאפשר אותם.

חוק זה התקבל בכנסת בימיה האחרונים, אחרי שכבר התפטרתי. לולא כן, הייתי מזעיק נגדו שמיים וארץ.

החוק אומר שהכנסת יכולה להפסיק את חברותו של אחד מחבריה, שהורשע בפלילים. הוא העניק לוועדת־הכנסת את הסמכות להשעות זמנית חבר שהורשע.

זהו חוק מסוכן ביותר.

איני מתעלם מכך שיש בעייה. עם הידרדרות הכנסת — הנובעת מהידרדרותו המוסרית של המיפלגות ובוחריהן — נוצר מצב מחפיר, שאי־אפשר להשלים עימו.

ראש־מאפיה, המבוקש על־ידי המישטרה בחצי־תריסר ארצות, יכול להיבחר לכנסת ישראל. חבר־כנסת, המורשע בקבלת־שוחד, יכול להמשיך ולכהן בה. בתיאוריה, יכול מועמד לרצוח את קודמו ברשימה, ולתפוס את מקומו.

(אני רואה בעיני סרט היתולי, שבו רוצח המועמד ה־11 את כל עשרת קודמיו, אישראיש בצורה אחרת. השחקן אלק גינס יכול לגלם את כל 11 התפקידים.)

המצב הזה היה טעון תיקון. לא על כך אני בא לערער.

אני מערער על מסירת סמכות כלשהי בעניין זה לכנסת או לאחד מוועדותיה, ועל אחת כמה וכמה למוסד הקרוי „ועדת־הכנסת".

■ ■ ■

אני מרתי פעם לאחד השליטים בוועדת־הכנסת (זה היה עוד לפני שירדנו לרמה של חיים קורפו): „קודמיך היו רגילים לנעוץ בגב חבריהם סכינים חלודות. אני סומך עליך שאתה, לפחות, תחטא את הסכין לפני שתנעץ אותה בגבי, כדי שלא אמות בהרעלת־דם."

ועדת־הכנסת היא המוסד שאליו שולחות הסיעות הגדולות את הסכינאים שלהן. אחדים מאלה ראויים בהחלט לתואר של גאנגסטרים פרלמנטריים.

שום דבר פוליטי אינו מוכרע בוועדה זו על פי קריטריונים של צדק ומישפט. אמת־המידה היחידה היא האינטרס המיפלגתי הגס. כמה מחברי הוועדה, בהווה ובעבר, לא היססו מעולם לבטא את הדברים בצורה הגסה ביותר.

הפרשות של אהרון אבו־חצירא (ובכללן הפרשה האחרונה של הבקשה להסרת חסינותו בשנית), פרשת סעדיה מרציאנו ופרשות ידועות אחרות הסירו את הספק הקלוש ביותר לגבי רמתה המוסרית של ועדה זו. לא הייתי מוסר בידיה את ההכרעה על גורלו של כלב שוטה, ולא כל שכן של פוליטיקאים, מושחתים ככל שיהיו. גם הפוליטיקאים הם, אחרי ככלות הכל, בעלי־חיים הראויים לצער.

איני מוכן לקבל את הנימוק שיש לי־הקל בדינו של פלאטו־שרון, מפני ש־„כולם עשו כך". אבל איני מוכן גם לי־מסור את הסמכות על גורלו של פלאטו־שרון בידי פוליטיקאים השייכים למיספר גות, שרובן ככולן „עשו כך".

עם כל הכבוד לח"כ יוסי שריד — האם אפשר לשבוח שהוא מזיי־נצ את המיפלגה שבה למד מר יעקוב חלפון את המיקצוע, ושבו הוא רכש את הנסיון שהוא העמיד לרשות פלאטו־שרון?

מה זכותו של נציג המפד"ל לדון בעניין זה, אחרי שח"כ דויד גלאם הכריז בבית־המישפט כי „המוסר והפוליטיקה לא תמיד הולכים ביחד"?

מה זכותן של מיפלגות, כמו הליכוד ורשימת־יוזמה, שזכו באלפי קולות בציבור ה־ערבי, מבלי שהיה להם מסר חיובי כלשהי לציבור זה? איך הושגו הקולות? באילו שיטות? לאן הלכו המיליונים שהושקעו על־ידי תנועות אלה?

אכן, יש צורך להרחיק ולהשעות, במיקרים קיצוניים, חברי־כנסת שהורשעו במעשה פלילי מובהק. אך אין למסור סמכות זו לשום מוסד של הכנסת. היא צריכה להיות מסורה בידי בית־המישפט העליון, על פי נוהל מיוחד שייקבע בחוק.

מכאן כל המסקנות שיש להסיקן מפרשת פלאטו־שרון, זוהי אחת החשובות ביותר.

פסק־הדין נגד פלאטו: איך הוא ישפיע על התנהגות המיפלגות במערכת־הבחירות

מותר לקיים, אסור להבטיח

ב פולקלור הבחירות האמריקאי ידוע הסיפור באותו מועמד, שגזר לשניים עשרת אלפי שטרות בני דולר, וחילק ל־בוחרים במחוז הבחירה שלו, לפני מועד ההצבעה, חצאי שטרות — חצי שטר לאיש. החצי השני, כך הובטח, יימסר לידי הבוחרים לאחר ההצבעה — אם תוצאותיה יצדיקו זאת.

בארצות־הברית שייכים סיפורים כאלה לפולקלור, כשם שדמותו של סאלח שבתי, שעסקני מיפלגות דוחפים לידיו שטרות־כסף ופתקי הצבעה, שייכת לפולקלור ה־ישראלי של שנות ה־50.

מן העובדות שהתגלו במישפטם של ח"כ שאול פלאטו־שרון ושני עוזריו, ז'אק בן־אודיס ויעקב חלפון, התברר שהשיטות השתכללו בינתיים.

עסקני המיפלגות אינם זקוקים למישפט זה כדי ללמוד את השיטות — אך עליהם ללמוד היטב את פסק־הדין, כדי ללמוד ממנו מה מותר להם לעשות — ומה אסור. את פסק־הדין, שניתן בבית־המישפט בירושלים בשבוע שעבר, צריכים לקרוא בעיון עסקני תנועת שינוי, למשל.

מיפלגה זו אוהבת להתהדר בטוהר־כפיה, בהוקעת כל המיפלגות האחרות ובהצבעה על שחיתותן, תוך טפיחה עצמית על ה־שכם: אנחנו לא כמו כולם.

אך בבחירות האחרונות להסתדרות, ש־נערכו רק שבוע לפני מתן פסק־הדין ב־מישפטו של פלאטו־שרון, קיבלה שינוי 5,000 קולות (מתוך 17,000) בכפרים ה־ערביים. כיצד הגיעו קולות אלה לידי שינוי הטהורה?

הצבעה מן הסוג הרביעי

ה ערבים בישראל — כמו בוחרים אחרים — מצביעים על־פי שלושה סוגי מניעים:

● הם מצביעים למען מיפלגות ה־שילטון, או המיפלגות העשויות לתפוס את השילטון. אלה הן המיפלגות המאשרות תקציבים, והמעניקות מקומות־עבודה. מ־שום כך מצביעים ברחוב הערבי למען מיפלגות כמו הליכוד, המערך או המפד"ל, בלי שים־לב לאידיאולוגיה שלהן.

● הם מצביעים הצבעה אידיאולוגית — למען מיפלגות הנאבקות לשיוויון־זכויות של הערבים במדינה, כמו רק"ח או של"י.

● הם מצביעים למען מיפלגות או רשימות המעמידות בראשן מועמד מתוך החמולה, הכפר, העיר או השבט, כמו הרשימות הערביות הקשורות למערך. מוע־מד זה אמור לייצג ישירות את בוחריו. מצדדי שיטת הבחירות האזורית מבקשים, למעשה, כי מניע זה יהיה הקובע תמיד.

אך מדוע יצביעו 5,000 ערבים למען שינוי? מה יכולה שינוי להבטיח לבוח־ריה הערבים בהסתדרות? מהי האידיאו־לוגיה של שינוי, שהעומד בראשה תובע עונש־מוות לערבים בילבד?

בשינוי חבר שמואל טולידאנו, שבמשך שנים ארוכות היה יועץ ראש־הממשלה לעניינים ערביים, ותמיד ידע כיצד לגייס קולות למען מפא"י. חבר שם גם זיידן עטשי, הדרוזי, שלרשותו הועמד סכום כסף נכבד, כדבריו, כדי לנהל את המערכה ברחוב הערבי. זהו הסוג הרביעי של ה־הצבעה, ולכן על ראשי שינוי לקרוא היטב את פסק־הדין הזה.

נגד פלאטו שרון ועוזריו היו ארבעה סעיפי־אישום עיקריים. הם זוכו מכל אש־מה בכל הכרוך בשני סעיפים, והורשעו בשניים אחרים.

קולות בפיטונות:

יעקב חלפון הואשם על כך, שבשמם של הנאשמים האחרים פנה אל ראשי חמולות, וגייס אותם לעבודה למען שולחו. פעולה זו מתבצעת בדרך־כלל בצורה ה־באה: נציג המיפלגה מגיע אל ראש־חמולה, אב למישפחה גדולה, או אדם רב־השפעה בציבור מסויים. אדם זה נשכר לעבודה במיפלגה, ומועמד לרשותו סכום כסף גדול, כדי "להקים סניף" או לגייס עובדים למען המיפלגה שהוא עובד ל־מענה.

"העבודה" עצמה, או "הסניף", אינם מעניינים את המיפלגה. מעניינות אותה התוצאות בקלפי. תוצאות אלה ניתנות לבדיקה, כיוון שבקלפי אפשר להצביע ב־שלושה סוגי פתקים שונים: פתק בחירה בעברית, פתק בחירה בערבית, או פתק בחירה רשום בכתב־יד. בין המיפלגה וראש החמולה נקבע מראש באיזה סוג מסוגי הפתקים הללו יצביעו האנשים שיביא ל־קלפי, וכך תדע המיפלגה אם אמנם הצדיקה ההשקעה את עצמה.

בית־המישפט בירושלים קבע ששיטה זו מותרת. המיפלגות יוכלו להמשיך ולהש־בה ללא חשש.

קולות בקמעונות:

השיטה הזו דומה לראשונה. במקום לש־כור ראש־חמולה אחד, ולהפקיד בידו סכום כסף גדול, שוכר שלית המיפלגה אלפי "עובדים", בדרך־כלל ליום הבחירות עצמו. אנשים אלה מקבלים סכום כסף מסויים. אך גם במיקרה זה לא "העבודה" מעני־יינת את המיפלגה השוכרת, אלא תוצאות הבחירות. כדי לבדוק אם ההשקעה הש־תלמה, ולמנוע "רמאויות", פועלת גם כאן שיטת הפתקים השונים.

בשתי שיטות אלה, כפי שהעיד יעקב חלפון, נעשה שימוש נרחב במיפלגות רבות. חלפון זוכה מאשמה גם על סעיף זה. מכאן שהמיפלגות רשאיות להמשיך ולהשתמש בשיטה זו, אם בית־המישפט־המחוזי לא יפסוק אחרת, לאחר הערעור שתגיש התביעה.

סיוע על תנאי:

בין רשימת ר"ט, שביקשה להתמודד ב־בחירות המונציפליות לעיריית דימונה, ו־בין פלאטו שרון ועוזרו נחתם הסכם, על־פיו התחייבו אנשי ר"ט לסייע לפלאטו במערכת הבחירות לכנסת, ותמורת זאת יסייע להם פלאטו־שרון "בסכום בן שש ספרות" במערכת הבחירות המוניציפא־ליות. פלאטו־שרון וז'אק בן־אודיס הור־שעו בסעיף זה.

גם כאן לא ענייינה את פלאטו־שרון "העזרה" של אנשי ר"ט, אלא התוצאות בקלפי. על־פי תוצאות אלה אפשר היה לקבוע אם אנשי ר"ט "זכאים" לסיוע שהבטיח פלאטו־שרון, אם לאו. שיטת הבדיקה: הפתקים השונים. אסור להשתמש בשיטה זו, על־פי פסיקת בית־המישפט.

שיכון על־תנאי:

שרון ועוזרו פנו לבוחרים בארץ, ו־הבטיחו להם דיור לאחר הבחירות. את הדיור עמדה לספק חברת־בניה של ה־מתמודד עצמו "ומשקיעים אחרים", כולם עתירי־הון. שככל הנראה לא היו ולא־נבראו ואך משל היו. הזוגות הצעירים וגזקקי הדיור נקראו להרשם בתוכנית ה־שיכון פד"ם, שהציע להם פלאטו־שרון. ה־הרשמה נעשתה במקומות יישוב קטנים, בדרך־כלל, שם ניתן לעקוב אחרי ה־מצביעים בקלפיות. שיטת הבדיקה, גם הפעם, היא שיטת הפתקים השונים. גם שיטת ה"עזרה על־תנאי" אסורה מעתה.

שכירי יום־הבחירות

ה הבדל בין שני סעיפי־האישום ש־עליהם זוכו הנאשמים ובין שני סעיפי־האישום שעליהם הורשעו הוא זה: בשני המיקרים הראשונים, אין כל התנייה. ראש־החמולה או שכירי יום־הבחירות מקבלים את כספם מידי המיפלגה המעוניינת ב־שרותיהם ללא כל התנייה. לכאורה, כל מה שעליהם לעשות מרגע שקיבלו את הכסף, הוא אכן לעבוד למען המיפלגה, ואין עוד שום דרך שבה תוכל המיפלגה לאלץ אותם להצביע למענה בקלפי.

במיקרה השני, לעומת זאת, התגמול הניתן למצביעים הוא תגמול "על־תנאי". הם אינם מקבלים כל תמורה ממשית ל פ נ י ההצבעה. התגמול יינתן להם רק ל א ח ר ההצבעה, בין שיש על כך הסכם ובין שהדבר משתמע.

לכאורה ניתן לשאול: מה ההבדל בין פלאטו־שרון, שהבטיח שיכון ובין מיפלגות אחרות, המבטיחות הרים וגבעות לפני ה־בחירות?

קיים הבדל חשוב. במיקרה שעושות זאת המיפלגות האחרות, אין כאן הבטחה לפרטים מ ס ו י י מ י ם. מעולם לא הוכח כי חברת הבניה משהב, למשל, שיש לה זיקה למפד"ל, עסקה בהבטחות לפרטים מסויימים כדי להתנות את הצבעתם. לעו־מת־זאת בתוכנית פד"ם של פלאטו־שרון נרשמו אנשים מסויימים, שניתן היה לע־קוב אחר אורח־הצבעתם.

אין ספק, מעתה יהיה על פעילי ה־מיפלגות להתחיל להיזהר. במיוחד אמורים הדברים באותם פעילים העובדים במיג־זרים ה"עדינים", שם ידוע שניתן לרכוש קולות בדרכים שאינן כשרות תמיד, ב־"ישראל השנייה" של שכונות העוני ו־עיירות־הפיתוח, ובקרב האוכלוסייה הער־בית. מפסק־דינו של בית־המישפט בירו־שלים התברר: מותר לקיים, אסור ל־הבטיח.

כיוון שקשה להניח, שהדיון בערכאות המישפטיות הגבוהות יותר בפרשת פלאטו־שרון יתקיים לפני מועד הבחירות לכנסת התשיעית, יהיה פסק־הדין שניתן בבית־מישפט־השלום בירושלים בבחינת מורה־נבוכים בחודשים הקרובים.

חקיקה באמצעות פסיקה

פ סק־הדין המרשיע את ח"כ שמואל פלאטו־שרון ועוזרו, ז'אק בן־אודיס, בשוחד בחירות, היה בגדר הפתעה וחידוש לקהילה המישפטית בארץ.

מישפטנים יודעי־דבר שמעו כבר מזמן כי אחד מפרקליטי המחוז הגיש בזמנו חוות־דעת, שהמליצה לסגור את התיק בלי להעמיד את הח"כ לדין, כיוון שלא מצא ראיות מספיקות. המוכיחות כי המעשים שנחקרו במישטרה מהווים אמנם עבירות לפי חוק הבחירות.

רק כאשר מיכאל קירש, פרקליט מחוז ירושלים, נטל את התיק לטיפולו, הוא הגיש חוות־דעת שונה ליועץ המישפטי, ושיכנע אותו להגיש את כתב־האישום לבית־המישפט, אחרי הסרת החסינות בכנסת.

ואמנם, כאשר ניתן החודש פסק־הדין, היה זה פסק־הדין הראשון בישראל הדן בעבירות שוחד לפי חוק הבחירות לכנסת, שנחקק בשנת 1969, ומאז טרם פורש. כיוון שכך, וכיוון שטיבה של עבירת השוחד אינו מפורט בחוק, יש בפסק־דין זה משום חקיקה באמצעות פסיקת בית־משפט.

הפרשנות המישפטית, שנתן בית־מישפט השלום בירושלים לחוק הבחירות בפעם הראשונה, תיבדק בוודאי בערכאה נוספת אחת לפחות. כיוון שפרקליט המחוז, קירש, כבר אמר ליעקב חלפון, קבלן הבחירות, כי אם ימצא טעויות בפסק־הדין המזכה אותו, לא יהסס לערער עליו. ברור גם כי סניגוריו של חבר־הכנסת, שלמה תוסיה־כהן ויצחק לאלו, יערערו גם הם על ההרשעה.

בשלב זה נותר עדיין לצדדים להתדיין על העונש. וגם כאן, נראה כי יהיו חידושים. פרקליט המחוז היה מוכן לטעון לעונש מיד אחרי ההרשעה. הוא ביקש להביא בפני בית־המישפט את הרשעותיו הקודמות של פלאטו מצרפת. זהו דבר נדיר, אשר כימעט לא השתמשו בו מעולם בבית־מישפט ישראלי. ברור כי פרקליט המחוז יבקש מבית־המישפט להחמיר בעונשו של פלאטו, מכיוון שהוא יודע כי הסניגורים יטענו לקולות העונש, כי לפי כלל מישפטי עתיק "אין עונשין, אלא מזהירין".

כיוון שבמיקרה זה פורש החוק הבלתי ברור בפעם הראשונה, יטענו הסניגורים כי מן הצדק הוא להטיל עליהם עונש סימלי וראשוני בלבד. וכדי להקדים סעודה זו יטען, כנראה, פרקליט המחוז כי חבר־הכנסת אינו בעל עבר נקי, אלא אדם המורגל בפרשות שחיתות ורמיה. ולכן יש למצות איתו את הדין גם במיקרה זה.

השופטת אור הדגישה בפסק־דינה הנפרד, כי למרות שהחוק לא הופעל כל השנים, והמפלגות היו רדומות להשלכותיו, אין בכך כדי להכשיר את המעשים שנעשו, ובכך רמזה כי יש מקום לעונש ממשי.

במדינה

העם

עכברים מסוממים

זה קורה פעם כארבע שנים: עונת הייחום המיפלגתית

אילו היה חוקר ענק מסתכל במתרחש בישראל מבעד למיקרוסקופ, היה מגלה כי פעם בארבע שנים נאחזים העסקנים הישראליים בקדחת של טירוף. הם מתחילים להתרוצץ בכלוביהם כמו עכברים מסוממים, לטפס על הקירות, לגשוך ולשרוט.

זה מתרחש בששת השבועות האחרונים לפני הגשתן של רשימות־המועמדים של המיפלגות לכנסת.

השבוע היתה עונה זו בעיצומה. היא לא פסחה אף על מיפלגה מיפלגה אחת:

● **במערך** נמשכה המהומה. אחרי המשבר שבעיקבותיו פרש או הופרש יצקוב לווינסון מן המועמדות לתפקיד שר־האוצר, התמהמה סביב אי־בחירת מזכ"ל המיפלגה, פרש השבוע יוסי שריד מתפקידו כמנהל מטה־ההסברה. שריד, כמו רבים מחבריו, צפוי להצבעה במרכז, שבה ייקבע אם יוכל להיות שוב מועמד לכנסת.

● **בליכוד** עמד במרכז המהומה הטרמפיסט הניצחי, שמואל תמיר, שביקש לחזור הביתה בפעם השלישית או הרביעית. אחרי שפשט את הרגל בד"ש, מבקש תמיר לזכות בעמדה בכירה בליכוד, ואף להביא עימו שובל של מלחכי־פינכתו. היעד: לא רק כיסא בכנסת הבאה, אלא גם עמדת־זינוק טובה במאבק על ירושתו של מנחם בגין, בבוא היום. אולם תמיר איחר את המועד הנוח. הליכוד התאושש ומתחזק מחדש, בניצוחם של יורם ארידור ודויד לוי, ולאלה אין כל חשק לתת דריסת־רגל לתמיר.

● **במפד"ל** פועל מצביא לי־לא־גיסוס: חיים דרוקמן, איש גוש־אמונים. לדרוקמן אין בוחרים, כי חסידיו מצביעים בעד תנועת־התחייה. אך "צעירי" המפד"ל ביקשו להשתמש בדרוקמן כדי להדיח את יוסף בורג ולהמליך את זבולון המר. על רקע זה נעשה המיפלגה, כאשר בורג משתוקק לפילוג, אשר יסלק סוף־סוף את כל יריביו מן המיפלגה.

● **בתי"ם**, רשימתו של משה דיין, עשה האיש כבתוך שלו, ציירף, סיפח, הזיז, מבלי לשאול איש. ייגאל הורביץ, שנחל תבוסה במבחן־הכוח בהסתדרות, נאלץ לחזור לבן־דודו על ארבע, וזכה במקום השלישי ברשימה. כל האחרים נאלצו לזוז אחורה.

● **כר"ץ** שרר מצב דומה. ותיקי התומכים בשולמית אלוני התקוממו נגדה ופרשו בזעם, אחרי שזו הרכיבה רשימה לפי צרכיה האישיים. במקום השני ברשימה הועמד מרון בנבנישתי, המטיף בגלוי לסיפוח מוסווה של הגדה המערבית, ואחריו שני מגורשי שלום עכשיו, שניסו באופן נואש להסתיר את העובדה שנפגשו פעם עם נציג אש"ף.

● **ברק"ח** השמרנית נראה הכל שקט ורגוע, אך מתחת לפני השטח התמדדו הערבים נגד מצב שבו מספקים הערבים כימעט את כל הקולות לרשימה, ואילו רוב הכספות בכנסת נמסרים ליהודים. במוקד המאבק האילם: צ'רלי ביטון, שהוכיח בבחירות בהס־תדרות שאינו מביא עימו קולות. רק ב**אגודת־ישראל** אין חוכמות. שם שולטים גדולי־התורה, היונקים את השראתם במישרין מן הקדוש־ברוך־הוא.

הפרד ומשול בגליל

תיפול האשמה המעשית לפוגרום בכפר־יסיף (ראה עמודים 49—48) על מי שתיפול — שורש הרע נעוץ במדיניות הנקוטה מאז הקמת המדינה בידי כל ממשלות ישראל: המדיניות של הפעלת הדרוזים נגד שאר הערבים במדינה.

הרומאים קבעו את הכלל divide et impera ("הפרד ומשול!") מאז נהגו כך כל המישטרים הקולוניאליים. ממשלות ישראל, מימי דויד בן־גוריון והלאה, לא חרגו מכלל זה ביחסן לערבים במדינה.

המורים היו הצרפתים. לפני מאה שנים העניקו אזרחות צרפתית לא רק ליהודי צרפת, אלא גם ליהודי אלג'יריה. בכך יצרו באותה ארץ חיץ עמוק בין המוסלמים, שלא קיבלו אזרחות, ובין היהודים. בימי מילחמת־השיחרור האלג'ירית התייצבו היהודים לימין השילטון הצרפתי, נגד לוחמי־השיחרור האלג'ירים. התוצאה: בריחת כל יהודי אלג'יריה, עם השגת העצמאות.

בסוריה נהגו הצרפתים על פי אותה השיטה. הם הפרידו בין סוריה, המוסלמית בעיקרה, ובין לבנון, שהיתה אז נוצרית ברובה. בסוריה ובלבנון הם הקימו עדה מול עדה, סיכסכו בין כולן, העניקו כוח לבדלנים שבכל אחת מהן. כך נוצרה שיגאה של כולם נגד כולם: מוסלמים ונוצרים, סונים ושיעים, מארונים ודרוזים, עלאווים וכל האחרים. כל מי שהטיף בעדתו לשיגאה נגד שאר העדות זכה בתמיכה ממשלתית גלוייה או מוסווית.

למרות תכסיסים אלה איבדה צרפת, בסופו של דבר, את סוריה ולבנון. אך זרעי השיגאה שזרעה נבטו, והתוצאות משתוללות עד היום הזה.

ממשלות־ישראל, שהעריצו תמיד את השיטה הקולוניאלית הצרפתית, אימצו אותה לעצמן. אחת התוצאות היתה הוצאת העדה הדרוזית מכלל האוכלוסיה הערבית בישראל, והענקת מעמד מיוחד לה.

הדרוזים הם ערבים לכל דבר, בדיוק כמו שאר הערבים בארץ. במוצאם, בתרבותם ובשפתם אינם שונים מהאחרים. בשום מקום במרחב אין הדרוזים מוציאים את עצמם מן הכלל הערבי. להיפך, בכמה מדינות הם הפטריוטים הערביים הקיצוניים והקולניים ביותר.

ההבדל היחידי בין הדרוזים והערבים־המוסלמים הוא דתי. הדת הדרוזית היא ביסודה כת מוסלמית־שיעית, שפרשה מן האמונה השיעית המקובלת. על דרך המשל, ניתן להשוות את ההבדל בין השיעים ובין הדרוזים להבדל בין היהודים הרבניים והקראים, או, לכל היותר, בין היהודים והשומרונים.

על פי העיקרון של "הפרד ומשול" טיפחה ממשלת ישראל את הדרוזים, הוציאה אותם מן הכלל הערבי ותתייחסה אליהם כאילו היוו עם שלישי ונפרד בארץ — יהודים, ערבים ודרוזים. מבחינה מדעית זוהי שטות, אך מבחינה פוליטית זה היה מחוכם.

אמנם, היחס המעשי לכפרים הדרוזיים לא היה שונה מאשר לכפרים הערביים הסמוכים. קרקעותיהם הופקעו בסיטונות, לשם "יהוד" הגליל. כמו הערבים, הם לא שותפו בשום תוכנית־פיתוח. אך הם גויסו לצה"ל, ובעיקר ליחידה אשר עיקר תפקידה הוא להילחם בערבים: מישמר־הגבול. מבחינה מסויימת ניתן לאמר כי הדרוזים הם שכירי־החרב היחידים במדינת־ישראל, כשם שמישמר־הגבול הוא החיל השכיר היחידי במדינה.

הרגשת־העליונות כלפי הערבים, שממשלת־ישראל טיפחה בשיטתיות בקרב הדרוזים, יצרה זה מכבר מירבצים עמוקים של שינאה הדדית בין העדות. חלק מן הדרוזים, החמושים עד הקודקד בנשק חוקי ובלתי־חוקי, ואשר מחסני צה"ל פתוחים לפניהם, מאמינים כי הממשלה תעצום עין אם יתנפלו על המוסלמים והנוצרים, אף כי אלה עולים עליהם במיספרם.

מובן שאין זה חל על כל הדרוזים במדינה. יש ביניהם רבים הרואים בהיפרדות מן הערבים סכנה לעצם קיום העדה לאורך־ימים, והמטיפים לקו של "חזרה אל הציבור הערבי". אולם אלה נרדפים על־ידי השילטונות, מכיוון שהם מטיפים גם נגד גיוס־החובה לצה"ל, בשעה שאין חובה זו חלה על שאר הערבים. כל עמדות־המפתח הפולטיות והדתיות בעדה נמסרו על־ידי השילטונות לאנשים המייצגים את הקו האנטי־ערבי.

אחד האבסורדים הטמונים במצב הקיים הוא ההבדל בין פעולת ישראל משני עברי הגבול. גם בלבנון מופעל הכוח הישראלי על פי השיטה של "הפרד ומשול", כאשר ממשלת־ישראל נוקטת קו של התערבות מאסיבית לטובת עדה אחת, נגד העדות האחרות. אולם מצפון ל"גדר הטובה" המצב הפוך מזה הקיים מדרום לה. בגלל תומכת ממשלת־ישראל בדרוזים נגד הנוצרים. ואילו בלבנון תומכת ישראל בנוצרים נגד "חזית השמאל" המוסלמית־פלסטינית, שבראשה עומד ראש מישפחת ג'ומבלט הדרוזית.

מאורעות ג'וליס־כפר־יסיף צמחו על רקע זה. גם אם תושג הפעם סולחה, לא יהיה בכך פיתרון אמיתי למצב — כל עוד לא יושם קץ למדיניות של "הפרד ומשול".

אירגונים

המדינה - יוק

בשבוע שעבר השתמש ראש־הממשלה ושר־הביטחון, מנחם בגין, בסמכותו ואסר עד קיומה של "ועדת תיאום" של אירגונים ערביים קיצוניים

מדווח כתב "העולם הזה" שלמה פרנקל:

יתכן שזהו עוד תעלול בחירות של מנחם בגין, המבקש להפגין, סוף־סוף, "יד חזקה", ואוסר בצו, בתוקף התקנות המנדטוריות לשעת חירום, על קיומו של גוף שאין צורך לאסור על קיומו, משום שאינו קיים כלל. שר־הביטחון הודיע שקיומם של האירגונים עצמם (שהידועים שבהם הינם בני הכפר והתנועה הלאומית המתקדמת) עדיין מותר, אך קיום אירגון־הגג שלהם, המאוחד על בסיס "הצהרת אום־אל־פחם", אסור על־פי הצו.

העיתונות, שדיווחה על פעולתו "האמיצה" של ראש־הממשלה, השתמשה בקלישאות הרגילות כדי לתאר את סכנתו של האירגון שהוצא אל מחוץ לחוק, אך כנראה שאיש מבין העיתונאים לא קרא מעודו את הצהרת אום־אל־פחם, ששימשה תואנה למעשה בגין.

להלן תירגום ההצהרה:

(1) הבעייה הפלסטינית היא לב־ליבו של הסיכסוך בין תנועת השיחרור הלאומית הערבית לבין המחנה הציוני, הריאקציוני והאימפריאליסטי.

(2) ראשיתו של הפיתרון היסודי של השאלה הפלסטינית טמון בזכות השיבה; בהגדרה העצמית של העם הערבי הפלסטיני ובקיומן של מדינתו העצמאית על האדמה הפלסטינית.

(3) אירגון השיחרור הוא נציגו האמיתי, הלגיטימי והיחיד של העם הערבי הפלסטיני; כל הנסיונות ליצור אלטרנטיבות לאירגון השיחרור — מבוססות על סוכני הכיבוש או על עמודי־התווך של הריאקציה הערבית — הם נסיונות־שווא, שנדונו לכישלון.

(4) הערבים הפלסטינים בישראל מהווים חלק בלתי־נפרד מן העם הערבי הפלסטיני; פיתרון הבעייה הפלסטינית חייב לקחת בחשבון עובדה זו.

(5) אנו חלק מתנועת השיחרור הלאומית הפלסטינית, המהווה עצמה חלק מתנועת השיחרור הערבית, שהינה חלק מתנועת השיחרור העולמית.

(6) מחנה האוייבים מגולם בציונות, באימפריאליזם ובריאקציה הערבית; מחנה הידידים מגולם בכוחות השיחרור הלאומיים העולמיים, במדינות הסוציאליסטיות ובכוחות הקידמה בעולם.

עד כאן נוסח ההצהרה.

על בסיס זה נוסחה גם תוכנית פעולה.

להלן הנוסח המלא של התוכנית:

(1) עלינו לפעול למען הגנת זכותנו להישאר במולדתנו ולהבליט את השייכות הפלסטינית; עלינו לתבוע את אדמותינו, רכושנו, כפרינו והקדשינו המופקעים, כדי לממש את מלוא הזכויות הפוליטיות, האזרחיות, החברתיות והתרבותיות שלנו.

(2) עלינו לפעול למען חשיפת הציונות בכל התחומים, להבליט את מהותה הגזענית ואת אופיה ההתפשטותי ולהיאבק בה.

(3) עלינו לפעול להידוק שיתוף הפעולה עם הכוחות המתקדמים האנטי־ציונים (או: לשיתוף הכוחות היהודיים האנטי־ציוניים במיסגרת משותפת), בתנאי שהדבר לא ייעשה על חשבון ההשתייכות הפלסטינית במיסגרת זו.

(4) עלינו לפעול לשיתוף פעולה של כוחות דימוקראטיים יהודיים וערביים, בהתאם למידת המשותף שביניהם.

(5) על כל הכוחות הלואמיים בקרב הערבים הפלסטינים בישראל להתלכד במיסגרת זו, המושתת על הפרוגרמה המגדירה את המשימות ואת האמצעים המוסכמים. המיסגרת בנויה על בסיס דימוקראטי והיא מורכבת מגופים ולא מבודדים; היא פועלת למימוש מטרותיה באורח דימוקראטי ותוך כדי ויכוח דימוקראטי.

עד כאן נוסח התוכנית.

די במבט אחד, כדי לראות שכמעט כל מישפט בהצהרה ניתן לפירושים שונים. זוהי, כנראה, תוצאה של הניסיון לגשר על פני חילוקי־הדיעות הרווחים בקרב המנסחים עצמם. שכן בקרב קבוצות "בני הכפר", כמו בשורות אש"ף, יש בעלי דיעות שונות — החל בחסידי "מדינה חילונית דימוקרטית" בכל שיטחי ארץ־ישראל־פלסטין, וכלה באלה הדוגלים בהקמת מדינה פלסטינית לצד מדינת ישראל.

האם יהווה צעדו של בגין תקדים, שיגרור הוצאה אל מחוץ לחוק של אירגונים וקבוצות אחרות — או שזהו מעשה חד־פעמי?

אכסודוס, 1981

ארמון

- ציורי שמן מקוריים
- הדפסים על נייר, קרטון, פלסטיק ומשי
- בד לציור תוצרת חוץ
- מסגרות לתמונות מעץ ואלומיניום בסגנונות שונים: מודרני, בארוק ורוקוקו
- מסגרות מיוחדות (אנטיק) גילוף יד לאספנים, מוזאונים וציירים ידועים
- תמונות אלומיניום מחליפות צבע

dufex dufex dufex dufex dufex

רח' אילת 47, ת"א, טל': 657112

מועדון 5 לתרבות חדשה

רח' הס 5, תל־אביב
טל' 297263

יום שלישי 28.4.81

במועדון:

תוכניות פוליטיות, ערבים אומנותיים וסרטי איכות.

המועדון פתוח בימי שלישי משעה 8.30 בערב. התוכניות מתחילות בשעה 9.00 בערב.

האביב הגיע!

וכן עונת הטיולים.
קיבלנו משקפות רחבות־זוית!
מבחר גדול של מצלמות ואביזרים.
פיתוח צבעוני במיטב המעבדות בארץ.
צילומי־פספורט, בן־רגע!
מכירה — קניה — החלפה
בימי שלישי — סגור כל היום.

פוטו־ברנר
חיפה, רחוב החלוץ 31

תן טרמפ לחייל

העובדות מדברות בעד עצמן

אחרי 30 חודשי נהיגה אלפי נהגים נהנים להתניע מכוניתם במצברי גולד

המצבר האמין ביותר בעולם.
* ללא טיפול
* ללא הוספת מים
* ללא קורוזיה
* מצבר סגור
36 חודשי אחריות (פרו רטה).

אחים פולק בע"מ
סוכנויות · יבוא
ת"א, רח' לינקולן 19, טל. 284976

חיפה והצפון: גולדנר, המגינים 100, טל. 04-533293
באר שבע: חשמל לרכב "שאול", איזור התעשיה, כביש חברון, טל. 057-3511
ירושלים: גוטמן דוד, איזור התעשיה תלפיות, טל. 02-781818

"התענוג כולו שלי"

אירופה-רלת ניקוטין בעישון עשירה בטעם.

מה באמת התרחש במועצה הפלסטינית בדמשק

הפצצה של סרטאווי

ס זק־סוף הוא הצליח. הוא הפך גיבור־היום בישראל.

במשך חמש שנים, מאז נודע שמו בישראל, היה קיים נגד הד"ר עיצאם סרטאווי קשר של השתקה, שהתחיל מפעם לפעם בקשר של השמצה.

כאשר הסתבר לציבור, לפני ארבע שנים וחצי, בדרך של הדלפה זדונית, כי מת־קיימים מגעים סודיים בין מישלחות המו־עצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלס־טיני ובין מישלחות מטעם אש"ף, ברא־שות סרטאווי, הופעלו נגדו בישראל כל שיטות הביזוי. נאמר שזהו איש ממדרגה עשירית, שאין לו שום חשיבות באש"ף. נאמר שזהו הרפתקן בודד. נאמר שהוא מכהן, בעצם, כראש יחידה למילחמה פסי־כולוגית, שמטרתה היא להרוס את ישר־אל מבפנים.

כאשר הופיע סרטאווי, לפתע, כדובר מרכזי של אש"ף בביטאון הרישמי של ה־ארגון, ירד עליו מסך ההשתקה. שום אמצעי־תיקשורת ישראלי, מילבד העולם הזה (2264), לא הזכיר את המאמר ה־מהפכני בפלסטין אל־תורה („פלסטין ה־מהפכה"), שבו קבע סרטאווי כי יש עתה בתנועה הציונית מגמה חיובית, המכירה בזכויות הפלסטינים. גם המסר המהפכני שמסר סרטאווי למועצה הישראלית, שבו קבע כי יקום שלום „בין המדינה הפלס־טינית ובין מדינת ישראל" לא הוזכר אלא בשני עיתונים, בידיעות זעירות.

סרטאווי לא היה קיים. ואם היה קיים, היה בלתי־חשוב ו/או סוכן מסוכן.

השבוע, לפתע, דרך כוכבו של סרטאווי בכל אמצעי־התיקשורת הישראליים. כי סרטאווי, כך נמ־סר, הודה מתפקידו.

לפתע הפך איש חשוב מאוד־מאוד. קול ישראל דיווח עליו בראש מהדורות החד־שות. הטלויזיה עסקה בו בהרחבה. ה־עיתונים הקדישו לו ידיעות מפורטות ב־עמודיהם הראשונים.

עתה, כשהודח כביכול, תואר סרטאווי כאיש חשוב מאוד, בכיר מאוד, הגון מאוד, לוחם־שלום אמיתי — אדם שהדחתו מאש־רת מחדש כי אש"ף אינו רוצה בשלום, וכי כל התולה תיקוות בהסדר עם אש"ף משלה את עצמו. כי הנה: סרטאווי רצה בשלום, וסרטאווי הודח.

פסיכולוג לא היה מתקשה להסביר את השינוי הדרמאתי שחל בחשיבותו של ה־איש: כל עוד נגדו מעשיו את התפיסה השלטת בישראל („אש"ף הוא אירגון־מרצחים המתנגד לשלום") פשוט התעלמו ממנו. עתה, כשנדמה כאילו גורלו מאשר את התפיסה הזאת („תראו מה קרה לו, הוא הודח!") עלה לראש החדשות.

אלא שהמאורעות לא התאימו לתפיסות פשטניות אלה. מה שקרה בדמשק, בשבוע שבו נערך שם מושב המועצה הלאומית הפלסטינית („הפרלמנט של המדינה ה־פלסטינית בדרך") היה הרבה יותר מורי־כב, ונובעות ממנו מסקנות שונות לחלו־טין.

מגעים סודיים

ה הצהרה הנועזת של סרטאווי ב־זכות השלום עם „מדינת ישראל", בשמה המפורש, נמסרה לראשי המועצה ב־31 בדצמבר 1980. המאמר המהפכני שלו על המגמה החיובית, הקיימת בתנו־עה הציונית, פורסם במהדורה היומית של ביטאון אש"ף ב־13 בדצמבר, והועתק ב־מוסף השבועי של הביטאון ב־15 בדצמבר. יש להניח שפירסום מובלט כזה לא היה אפשרי ללא אישור מפורש מטעם יאסר ערפאת עצמו.

אם היה ספק בכך, בא הראיון שהעניק יאסר ערפאת לגדוד ח' שבועונים הערביים, „אל־חוואדת", הכבירותי, ב־19 בדצמבר 1980, ו־בו הודיע לראשונה פומבית על קיום מגעים עם תנועת־השלום ד' של"י בישראל.

כשנשאל על מגעים אלה, אמר ערפאת: „אנו ממשיכים (בהם). ההחלטה שלנו היא מטעם המועצה הלאומית הפלסטינית, ש־התקבלה ב־1977. היא מדברת על פתיחת דו־שיח עם כל הכוחות הדמוקראטיים וה־מתקדמים בישראל ומחוצה לה. אנו נמ־שיך בכך. מי שמוכן להצטרף לדו־שיח איתנו, שיבוא גם הוא. אני מחוייב לדו־שיח הזה. אני יו"ר הוועד הפועל (של אש"ף), ונבחרתי על יסוד תוכנית זו."

סביב אותה החלטה סתומה של המועצה משנת 1977 היה נטוש השבוע הקרב ברמשק. מה נאמר בה באמת? מי היה מוסמך לפרש אותה, וכיצד זה נעשה?

כדי להבין זאת, יש לחזור אל התחלת המגעים.

ראשיתם במגע האישי שנוצר במהלך 1974 בין נציג אש"ף בלונדון, סעיד חמא־מי, ובין אורי אבנרי, שהיה אז ח"כ־לשע־בר מטעם תנועת העולם הזה — כוח חדש.

קדמו להם הכנות מרובות. אחרי ש־נערך המיפגש הראשון, נמשכו המגעים ברציפות בפגישות אישיות ובמגעים טל־פוניים. אבנרי הודיע על כך מדי פעם לראש־הממשלה, יצחק רבין. לפחות פע־מיים מסר חמאמי לאבנרי הודעות שעל פי טיבן ותוכנן היו מיועדות לראש־הממשלה.

בתקופה ההיא עלתה לא פעם השאלה: בשם מי פועל חמאמי? סוד זה פוענח במפתיע לפני חודשיים, כאשר הופיע יא־סר ערפאת בטלוויזיה של ג'דה, ערב וע־דת־הפיסגה המוסלמית במכה.

מבלי שנשאל כלל עליידי ה־מראיין המקומי, אמר ערפאת לי־צופים הסעודיים: „הנה, אנחה לך סוד כמוס. ב־1974 התקבלה ב־אש"ף החלטה סודית לפתוח ב־מגעים עם גורמים ישראליים..."

חמאמי שילם עבור מגעים אלה בחייו. הוא נרצח בינואר 1978 על־ידי סוכנים עיראקיים. אך שנה וחצי לפני כן כבר הופיע בזירה האדם שהיה ממונה עליו, אף שזה לא היה ידוע בשעתו. היה זה איש מייוחד במינו: עיצאם סרטאווי (סרטה היא כפר ליד רמאללה), מנתח־לב מצטיין שלמד בבוסטון, שהקים בשנות ה־60 ה־מאוחרות אירגון־פידאיון עצמאי משלו שאף ביצע פיגועים (בין השאר: ההתנק־שות בנמל־התעופה במינכן, שבה איבדה חנה מרון את רגלה). סרטאווי הצטרף לא־חר מכן לתנועת פת"ח, והפך לוחם עיקבי ואמיץ למען השלום.

באמצע 1975 הגיעו שיחות חמאמי־אבנ־רי לשלב שהו הודיע חמאמי כי אש"ף מו־כן לנהל עתה מגעים קבועים עם גוף ישראלי ציוני. כתוצאה מכך קם גוף חדש: המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני. אחרי שפירסם את המינשר שלו, שדגל בפירוש בזכותו של העם ה־פלסטיני להגדרה עצמית, וביכללה בזכו־תו למדינה משלו לצד ישראל, פתח אש"ף במגעים עימו.

האיש הממונה על המגעים היה סרטאווי.

במחצית השניה של 1976 התקיימה שו־רה של מיפגשים, שבהם הופיעו אישים שונים מטעם אש"ף. מטעם המועצה ניצחו על המיפגשים האלוף (מיל.) מתי פלד,

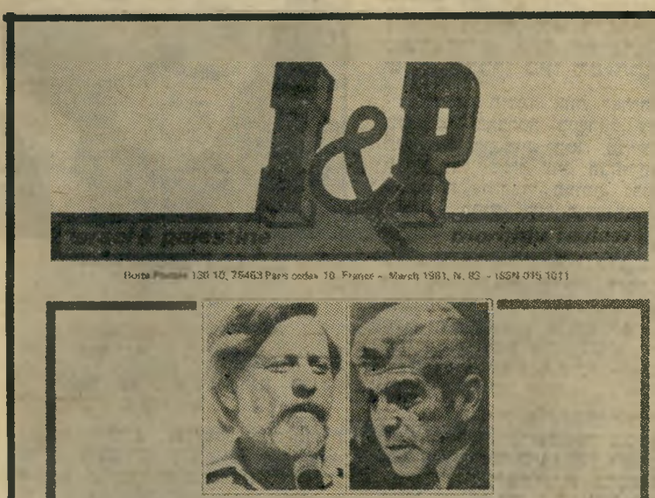

עילת ההתקפה

כעילה להתקפה על עיצאם סרטאווי (מימין) במועצה הלאומית הפלסטינית שימש המסר של סרטאווי שהכיר במדינת־ישראל, שפורסם גם בביטאון הפרסאי המוקדש ליחסי ישראל־פלסטין.

הודעת ההתפטרות של סרטאווי

מאז קיבלה המועצה הלאומית הפלסטינית, במושבה ה־13 אשר נערך ב־1977, את החלטתה המחייבת קיום דו־שיח עם הכוחות המתקדמים הדמוקרטיים בתוך ישראל ומחוצה לה, קיבלתי על עצמי את האחריות לחגשמת החלטה זו.

בהתוועדותי עם הכוחות אשר לגביהם חלה החלטה זו, וידאתי כי הם יכללו את הגופים המכירים בזכויות הלגיטימ־יות של העם הפלסטיני, וביכללו זכותו להקים את מדינתו העצמאית, ובאש"ף, כנציג החוקי הבילעדי של העם הפלס־טיני.

על יסוד זה התנהלו המגעים מן השלב הראשון עם המועצה (הישראלית) לשלום ישראלי־פלסטיני, מיפלגת של"י והמיפלגה הקומוניסטית הישראלית רק"ח.

במחנה הפלסטיני הדיעות התפלגו ביחס למגעים אלה, והנושא הפך מוקד לוויכוח בכל הגופים הפלסטיניים. תדיעות התפלגו גם ביחס להגדרת הכוחות אשר לגביהם חלה החלטת המועצה הלאומית הפלסטינית.

חלק מן האירגונים (הפלסטיניים) עמד על כך שההחלטה תחול רק על המיפלגה הקומוניסטית הישראלית. אך אני, ומיספר רב של אישים פלסטיניים רמי־דרג, היינו סבורים שההחלטה צריכה לחול גם על מיפלגת של"י. הדבר נובע מן העמדות הידועות שפורסמו מטעם אותם אישים.

נוכח סתירה זו לגבי פירוש ההחלטה, ונוכח השאלות הרבות אשר התעוררו לגבי חוקיותם של מגעים אלה, אשר רבו והלכו לפני התכנסותה של המועצה הלאומית, נוצר הכרח להציג את הבעייה לפני המועצה כדי שזו תחליט מצד אחד אם יש ברצונה בהמשכת המגעים, וכדי שתגדיר מצד שני את הכוחות שאליהם התכוונה ההחלטה — אם אכן תחליט שיש להמשיך בהם.

מבחינתי האישית, עמדה כאן בעיה שלישית, בעלת חשי־בות רבה לגבי אחריותי כלפי המהפכה הפלסטינית: הגשת דיון־וחשבון למועצה על הפעולות אשר התקיימו במהלך ביצוע החלטה זו.

על יסוד הנאמר לעיל, באתי אל המושב הנוכחי של המועצה הפלסטינית כדי להגיש לה דו"ח ולהציג לפניה את שתי הבעיות: מתן יפוי־כוח להמשכת המגעים, והגדרת הכוחות שעליהם מדובר. לא היה גבול להפתעתי כאשר יושב־ראש המועצה סירב למסור לי את רשות־הדיבור ואף את רשות־התשובה, כשהוא מפר בכך את התקנון ופוגע בזכות המועצה לשמוע את הדו"ח שלי על המגעים. בכך עיירר היושב־ראש את תפקיד המועצה כגוף המחוקק וכמנהי־גות העליונה של העם הפלסטיני.

נוכח מצב זה לא נותרה לי ברירה אלא להגיש את התפטרותי מחברותי במועצה, וכך עשיתי בסוף הישיבה של ליל ה־15 באפריל 1981, רגעים ספורים בטרם נגעל הוויכוח הכללי.

כאן חייב אני למסור את ההודעה הבאה:

(1) עקב הגשת התפטרותי מהמועצה הלאומית, אין לי מעתה כל סמכות ייצוגית מטעם אש"ף. מאחר שהמגעים, אשר התקיימו בעבר, היו על רקע חברותי במועצה הלאומית, והחלטתה הרישמית, הרי יש לראות מעתה את המגעים האלה כמושעים מבחינה רישמית, במידה שהדבר קשור בי רישמית.

(2) התפטרות זו אינה פוגעת בהשקפתי לגבי חוקיותם של המגעים, אשר התקיימו בעבר מטעמי ומטעם חברים אח־רים, ואשר בוודאי יתקיימו בעתיד על־ידי מי שאש"ף יטיל עליהם לקיימם.

(3) למרות המרירות שהתלוותה אליו, הגביר נסיוני זה את אמונתי באש"ף כנציג החוקי היחידי של העם הפלסטיני, ובתשתית של עמנו לקראת הניצחון של מטרותיו הלגיטימיות.

לוחם־שום סרטאווי
בתוך לוע הארי

(המשך מעמוד 39)

אורי אבנרי והד"ר יעקוב ארנון, המנכ"ל לשעבר של מישרד־האוצר *.

פגישות אלה היו, על פי הסכמה הדדית, סודיים. אולם יד זדונית סמוייה הביאה להדלפת העניין באמצעות שלמה נקדימון בידיעות אחרונות — וכך נודעו הדברים ברבים.

החלטה דו־משמעית

שיא הגיעו הדברים ביום האחרון של 1976. בפגישה של סרטאווי עם פלד נוסח מיסמך — הודעה חד־צדדית אך מוסכמת על קיום המגעים מטעם המועצה הישראלית. כפי שנקבע מראש, החלטה זו, אילו התגשמה, היתה שמה קץ למגעים עם המועצה הישראלית ועם של"י — שני גופים המגדירים את עצמם כציונים מובהקים, ומותירה רק את רק"ח האנטי־ציונית, שהשפעתה על דעת־הקהל היהודית היא אפסית.

אולם באותו מושב גם התקבלה החלטה שמסרה להנהגה הנבחרת סמכות בלתי־מוגבלת לקבוע את הטאקטיקה של אש"ף.

הנהגת אש"ף לא התייחסה בי־רצינות לסייג שהוכנס להחלטה. הי־מגעים עם המועצה ושל"י נמשכו במלוא המרץ, ולא הופסקו אף ב־משך חודש אחד. להיפך, בארבע שנים שעברו מאז הם התהדקו.

היתה רק תוצאה אחת לאותה החלטה, שפורסמה בהבלטה בישראל על־ידי ה־תעמולה הרישמית. היא הנחיתה מכה חמורה על של"י ערב הבחירות לכנסת התשיעית, ותרמה תרומה נכבדה לכך שהשיגה בקושי שני מנדאטים.

יאסר ערפאת לא התייחס מעולם לאותה החלטה כלשונה. בראיון שלו באל־חוואדת', לפני ארבעה חודשים, דיבר על "כוחות הדמוקרטיים והמתקדמים", תוך השמטת ההמשך. הוא הרחיק לכת וטען כי ההחלטה מחייבת אותו לקיים מגעים עם גופים ישראליים כמו של"י — שהיא ציונית לכל הדיעות.

כך נשארה אי־הבהירות המילולית בעינה. נראה כי בכוונו לפני שבוע למושב ה־14 של המועצה הלאומית הפלסטינית בדמשק, היה מנוי וגמור עם סרטאווי לשים קץ לדו־משמעות זו, ולהבהיר את המצב אחת ולתמיד. בכך טמון, כנראה, סוד התנהגותו.

רוצה בן 16

תנאים שבהם התכנס מושב המועצה לא היו נוחים ביותר להכרעה שביקש סרטאווי.

החלטה זו, אילו התגשמה, היתה שמה קץ למגעים עם המועצה הישראלית ועם של"י — שני גופים המגדירים את עצמם כציונים מובהקים, ומותירה רק את רק"ח האנטי־ציונית, שהשפעתה על דעת־הקהל היהודית היא אפסית.

אולם באותו מושב גם התקבלה החלטה שמסרה להנהגה הנבחרת סמכות בלתי־מוגבלת לקבוע את הטאקטיקה של אש"ף.

הנהגת אש"ף לא התייחסה בי־רצינות לסייג שהוכנס להחלטה. הי־מגעים עם המועצה ושל"י נמשכו במלוא המרץ, ולא הופסקו אף ב־משך חודש אחד. להיפך, בארבע שנים שעברו מאז הם התהדקו.

היתה רק תוצאה אחת לאותה החלטה, שפורסמה בהבלטה בישראל על־ידי ה־תעמולה הרישמית. היא הנחיתה מכה חמורה על של"י ערב הבחירות לכנסת התשיעית, ותרמה תרומה נכבדה לכך שהשיגה בקושי שני מנדאטים.

יאסר ערפאת לא התייחס מעולם לאותה החלטה כלשונה. בראיון שלו באל־חוואדת', לפני ארבעה חודשים, דיבר על "כוחות הדמוקרטיים והמתקדמים", תוך השמטת ההמשך. הוא הרחיק לכת וטען כי ההחלטה מחייבת אותו לקיים מגעים עם גופים ישראליים כמו של"י — שהיא ציונית לכל הדיעות.

כך נשארה אי־הבהירות המילולית בעינה. נראה כי בכוונו לפני שבוע למושב ה־14 של המועצה הלאומית הפלסטינית בדמשק, היה מנוי וגמור עם סרטאווי לשים קץ לדו־משמעות זו, ולהבהיר את המצב אחת ולתמיד. בכך טמון, כנראה, סוד התנהגותו.

רוצה בן 16

תנאים שבהם התכנס מושב המועצה לא היו נוחים ביותר להכרעה שביקש סרטאווי.

מרות הגורמים השליליים האלה, יכול היה סרטאווי לסמוך על ההתייצבות הד־משמעית של ערפאת מאחרי ההידברות עות האחרונים) חוששים הסורים שמא הכוונה היא לפתוח ציר נוסף, להתקפה ישראלית אפשרית על סוריה, והם הגיבו בתקיפות רבה.

ערב כינוס המושב נפוצו בעולם ידיעות כי ישראל עמדה לפתוח בפלישה־רבתי ללבנון, לשם מסירת השילטון בלבנון לידי הנוצרים, חיסול המדיניות של אש"ף ו־הבסת הסורים (העולם הזה 2276). על פי הידיעות, נמנעה התקפה זו רק ברגע האחרון, על פי דרישתו של שר־החוץ האמריקאי, אלכסנדר הייג. (יתכן כי הפנטאגון עודד התקפה ישראלית, וכי מישרד־החוץ האמריקאי התנגד לה.)

מוך פני התקפה ישראלית אפשרית, כחסות האמריקאים, גוברת אוטומטית ההשפעה הסובייטים. כדי לגונן על עצמם, נאלצים גם אש"ף וגם המישטר הסורי להזדקק לסיוע סובייטי ולכוח־ההרתעה הסובייטי, ולשלם את המחיר.

נראה שזה היה המצב בדמשק. חסידי ברית־המועצות שלטו בכיפה. לסורים היתה השפעה רבה. גם לסובייטים וגם לסורים לא היה שום עניין בטיפוח הידברות ישירה בין כוחות־השלום הישראליים והפלסטיניים. גם אלה וגם אלה מתנגדים לכך — מסיבות משלהם.

לברית־המועצות יש עניין בכך שה־צינור היחידי להידברות פלסטינית־ישראלית יעבור במוסקבה, ומשום כך היא רוצה לשמור על הבילעדיות של רק"ח בישראל בקצה האחד של הצינור. (מבחינה זו אין הבדל בין הסובייטים והאמריקאים, המחבלים גם הם בפועל בכל נסיון של הידברות ישראלית־ערבית ישירה, מתוך כוונה כי גם הישראלים וגם הערבים יהיו תלויים בשירותיה ובחסותה של ארצות־הברית.)

לסורים אין שום עניין בהידברות ישראלית־פלסטינית, המגבירה את העצמאות של אש"ף.

למרות הגורמים השליליים האלה, יכול היה סרטאווי לסמוך על ההתייצבות ה־חד־משמעית של ערפאת מאחרי ההידברות

כשנפתח הוויכוח הכללי, ערכו הדוברים הקיצוניים וחסידי ברית־המועצות התקפה מרוכזת על סרי־טאווי.

הדוברים הצביעו על חולשתם של כוחות־השלום הציוניים בישראל, ויכלו להסתייע בעובדה שמחנה של"י זכה זה עתה רק באחוז ושלישׁ בבחירות בהסתדרות. הם יכלו גם להזכיר כי מזכירות „שלום עכשיו" הדיחה שניים מחבריה, מפני שנפגשו לפני שנה פגישת־אקראי חד־פעמית עם סרטאווי, בביתו של המיליונר היהודי קארל כהנא בווינה. אותם השניים הצטרפו בינתיים לרשימת ר"צ בישראל, שאימצה לעצמה זה עתה מצע של סיפוח מוסווה של הגדה־המערבית („תוכנית בנבנישתי").

יריבין של סרטאווי לא הסתפקו בכך. אחד מאנשי־המפתח בפת"ח, מג'ד אבו־שראר *, הגדיל לעשות וטען כי האלוף (מיל') מתיתיהו פלד התפאר פומבית בכך ש„הרג את הערבי הראשון שלו בגיל 16."

היה זה, כמובן, סילוף מוחלט. אותו פסוק אומלל נאמר על־ידי לובה אליאב, ודווקא מתוך כוונות טובות. באחד מנאומיו הזכיר אליאב כי נמצא בהגנה בגיל 16, וכי כבר אז נאלץ להרוג ערבים. מסקנתו של לובה: יש לעשות את הכל להשגת שלום עם העם הפלסטיני, כדי שהדור הבא יינצל מגורל זה.

אין ספק כי הציטוט המעוות, שיויחס באופן כוזב למתי פלד, סופק לאנשי־אש"ף על־ידי ישראלים — אותם המעוניינים לחבל במגע הישיר בין פלסטינים לאומיים ובין ישראלים ציוניים.

מעשה דרמאם"

עץ ? רקע זה באה ההתפוצצות.

עצם הופעתו של סרטאווי בלוע־הארי — בדמשק, במועצה שבה משתתפות גם קבוצות לאומניות וקנאיות קיצוניות — היתה מעשה־גבורה, המתאים לאומץ־ליבו

על־ידי התפטרותו הדראמתית שלא התקבלה הפך עיצעם סרטאווי את המגעים עם כוחות השלום הציוניים למוקד המועצה הפלסטינית

נמסרו הדברים בישראל, במסיבת־עיתונאים שגרמה לסנסציה עולמית.

אולם כוחות־הנגד לא טמנו את ידיהם בצלחת. תוך ניצול אי־דיוקים בדיווח ה־עיתונאי, פירסם פארוק קדומי, האחראי באש"ף על ענייני־החוץ, הכחשה רשמית. „שום נציג פלסטיני מוסמך", כך נאמר, לא קיים מגעים עם גוף ישראלי.

הכחשה זו, אשר התעמולה ה־ישראלית הרישמית עטה עליה, כמובן, כמוצאת שיך רב, גרמה לעניין־השלום נזק כביר. היא עיר־ערה את אמון הציבור הישראלי במגעים ובבעליהם. לסרטאווי ול־ממונים עליו היה ברור כי יש ל־הכנים סדר לעניין.

על רקע זה התקיים המושב ה־13 של המועצה הלאומית הפלסטינית, במארס 1977, בקאהיר. במרכזו עמדה פעילותו של סרטאווי, והצורך למסד את המגעים.

אנשי חזית־הסירוב פתחו בהתקפת־מחץ על סרטאווי, תיארוהו כבוגד וכעוכר העניין הפלסטיני. בישיבות נרגשות מאחרי דלתיים סגורות, יצא יאסר ערפאת להגנה נמרצת עליו ותיאר אותו כגיבור העניין הפלסטיני.

ערפאת הוא איש־פשרה, המשתדל תמיד להעביר החלטות הנשענות על קונסנזוס רחב. כך גם נהג במושב ה־13. בסופו של דבר התקבלה החלטה רשמית, שקבעה שאש"ף שואף לקיים מגעים עם כוחות „דמוקרטיים ומתקדמים בישראל ומחוצה לה." אולם כדי לפייס את האגף הקיצוני, נוספו להגדרה המילים „האנטי־ציוניים".

* בין השאר השתתפו במיפגשים, בי־אותו שלב, לובה אליאב, מאיר פעיל ויוסי אמיתי.

המקום: דמשק. כל מושב המתכנס ב־בירה הסורית מושפע מן האווירה הקיצונית השוררת בה, והדבר מחליש את כוחם של המתונים. גם כאשר נוקטים הסורים עצמם קו מתון־יחסית, נשאר סיגנגם המילולי קיצוני ואלים, והוא דבק באורחיהם.

העיתוי: המשבר המחודש בלבנון. אין עוד ספק כי הסיבוב האחרון נפתח ביוזמת הנוצרים, הנתמכים על־ידי ממשלת ישראל. אלה סללו מעין „כביש־בורמה" לעיר זחלה, כדי לצרפה למדינונת העצמאית שלהן בצפון. הסורים ראו בכך איום ישיר על עצמם. מכיוון שהנוצרים מצויידים במיטב הנשק הישראלי (כפי שהודו דוברי של ממשלת־ישראל סוף־סוף בשבו־מצלמה הראתה את סרטאווי ואת שאר ראשי אש"ף. היא העבירה את נאומו של אל. אלה סללו מעין „כביש־בורמה" לעיר זחלה, כדי לצרפה למדינונת העצמאית שלהן בצפון. הסורים ראו בכך איום ישיר על עצמם. מכיוון שהנוצרים מצויידים במיטב הנשק הישראלי (כפי שהודו דוברי של ממשלת־ישראל סוף־סוף בשבו־

אבנרי, פלד, סרטאווי וארנון במיפגש באירופה
בפרהסיה, על שולחן הדיונים

המזכיר התוניסי של הליגה הערבית, שכלל בדבריו פעמים רבות את השם המפורש „מדינת ישראל", מבלי שהדבר גרר אחריו מחאות קולניות. רק אחריו דיבר הנשיא האפט' אל־אסד, כמארח. הוא נאם נאום שיגרתי.

עם של"י, כפי שהתבטאה בראיון שפורסם. וגם על העובדה שבינתיים השתתפו כמה מראשי אש"ף במיפגשים עם ישראלים „ציוניים".

צופים בירושלים ובמקומות אחרים יכלו לעקוב אחרי דיוני המועצה במישרין, מפני ששודרו בהרחבה בטלוויזיה הסורית, שנקלטה בימים אלה היטב. ה־של האיש. התעקשותו לעורר בפורום זה במלוא חריפותה את בעיית ההכרה הרישמית בכוחות־השלום הציוניים בישראל היתה נועזת לא־פחות.

לקראת סוף הוויכוח הכללי תבע סרטאווי את רשות־הדיבור, ואף החל משיב למתקיפיו. כאשר פיתח את התיזה, שעליה מבוססת ההידברות של אש"ף עם המועצה הישראלית ושל"י, נתקל במקהלת־שיטנה מטעם אנשי חזית־הסירוב. יו"ר המועצה,

* אבו־שראר היה חבר המישלחת של אש"ף שהשתתף בספטמבר 1979 בכינוס ברומא, לצד מישלחת ישראלית שכללה את אורי אבנרי ויעקב ארנון.

חאלד אל־פאהום, בן מישפחת פאהום ה־גדולה מנצרת, היה חסר־אונים מול תופעה זו, ושלל מסרטאווי את רשות־הדיבור.

אז עשה סרטאווי את המעשה, שהטביע מאותו רגע את חותמו על המועצה כולה: הוא התפטר.

בכך הביע לא רק את מורת־רוחו על כך שהנהגת אש"ף, שהטילה עליו את המשימה, לא הכריחה את המועצה לשמוע את הדו"ח מפיו. היה בכך גם מעשה סכ־סיסי גאוני.

כי בעיקבות מעשה זה קרה בי־דיוק הדבר אשר יריביו ניסו ל־מנוע: עניין החידברות עם כוחות־השלום הציוניים בישראל הונח ב־פעם הראשונה בפרהסיה על שול־חן־הדיונים. אי־אפשר היה עוד להתעלם ממנו. הוא הפך העניין המרכזי, שהכל נאלצו להתייחס אליו.

מאז החלה ההידברות של חמאמי עם אבנרי ב־1974 לא היה קיים מצב כזה באש"ף. ניתן היה לנהל את המגעים, בסוד ואף כימעט בגלוי, מבלי להתייחס אליהם רשמית. אפשר היה להתייחס אליהם ב־ראיונות עיתונאיים, ולאחרונה גם בעיתו־נות הערבית, מבלי להעלותו לדיון גלוי על סדר־היום של המוסדות המרכזיים.

עתה, בפעם הראשונה, באמצ־עות מעשה שגבי בהקרבה עצמית, הצליח סרטאווי סוף־סוף להעלות את העניין רשמית וחד־משמעית על סדר־היום.

ההמשך פורט בידיעות של סוכנויות־הידיעות, ובעיקר הצרפתית, שעקבה אחרי העניין בדריכות ואף הקדישה לו ידיעות מיוחדות ונפרדות:

סארטאווי עצמו פירסם את נוסח ההת־פטרות שלו (ראה עמוד 39) ומסר אותו לעיתונות העולמית. אחר־כך עבר מדמשק לביירות.

במוסדות אש"ף החלה התרוצצות. ביום השבת, נערך בניגוד לתוכנית, דיון נוסף על נושא זה. יאסר ערפאת עצמו התערב (לדברי סוכנות הידיעות הצרפתית) כמה פעמים "באופן נמרץ ובמלוא כוחו" בוויכוח. הגן על סרטאווי ועל ההידברות עם "הכוחות הדמוקרטים והמתקדמים היהו־דיים" — מבלי להוסיף את המילים "לא־ציוניים". בגבור להט הוויכוח, ציטט ער־פאת מדבריהם וממעשיהם של הד"ר נחום גולדמן, מתתיהו פלד ואורי אבנרי, והזכיר את הצגת הדגל הפלסטיני בכנסת.

התוצאה היתה שהתקפת מתנגדיו של סרטאווי הובסה — בניגוד לידיעות כוזבות, שהופצו על־ידי החוגים הקיצוניים. לא נת־קבלה שום החלטה שהגבילה את המגעים בעתיד לכוחות "אנטי־ציוניים". ערפאת עצמו הודיע, בתשובה לשאלת כתב ה־סוכנות הצרפתית, באופן חד־משמעי כי "הדו־שיח עם הכוחות הדמוקרטיים והמת־קדמים יימשך."

כמחווה של פשרה, לא עמד ערפאת על כך שתתקבל החלטה חדשה ברוח זו. אך הוא מנע קבלת החלטה נגדית. כך נותר ה־סטאטוס־קוו, כאשר הכל תלוי, לי־מעשה, בוועד־הפועל החדש של אש"ף.

בינתים סניף הפלסטיני

התוצאה האמיתית של מושב ה־וועד־הפועל היתה טמונה בהרכב ה־וועד־הפועל החדש.

המושב נועד, בין השאר, לאשר את שיבת ארגונו של ג'ורג' חבש, החזית ה־עממית לשיחרור פלסטין, למוסדות אש"ף, אחרי פרישה וחרם של כמה שנים. עצם רצונו של חבש לשוב "הביתה" היתה הודאה בכישלון. כי חבש אינו חוזר ל־אש"ף כמנצח וכמתחרה של ערפאת, אלא כמי שמקבל את מרותו ואת מרות הקו שלו — ביודעו היטב כי במשך השנים פעל סרטאווי על פי הוראותיו של ערפאת.

לכן, למרות ששיבת חבש עלולה להביא בטווח הקצר להקצנה מילולית מסויימת באש"ף, בטווח הרחוק מחזק הדבר את המחנה המתון.

הדבר מתבטא בהרכב. למרות מאבק עז על מקומות נוספים בוועד־הפועל, נאלץ

(המשך בעמוד 53)

השבוע במשק

החלב ומוצריו הוזלו, הנפט והקמח התייקרו

יום שני, 13.4 — ירידה תלולה בריווחיות מיפעלי מערכת־הביטחון *** 17 חברות ממשלתיות נמכרו מאז מאי 1977 *** הממשלה אישרה התוואי הסופי של תעלת־הימים *** סוחר חיפאי מוכר שטיחים במזומן ומחזיר את מחיר הקנייה בהמחאות לחמש שנים; הנהנה: הסוחר; המפסיד: מס־הכנסה *** מישרד־התיקשורת יפעיל מרכזיה ל־100 אלף "ביפרים" *** מחלוקת בין ההסתדרות למעסיקים מקשה על עידכון השכמי השכר *** הפרופ' חיים בן־שחר ייצא לחופשה עד יום הבחירות *** בורסה: גל של מימושים וירידות.

יום שלישי, 14.4 — סיבוב הוזלות נוסף צפוי אחרי הפסח *** החלב ומוצריו הוזלו מהיום ב־18% — לשבועיים; סולר, נפט, מזוט וקמח התייקרו ב־12% *** אלפים קיבלו הודעת שומה לפי מיטב השפיטה *** סיכום התרומות ל"טלתרום": כ־30 מיליון שקל *** הממשלה תמכור את "החברה לפיתוח התיירות" *** השר אריאל שרון חתם על הסכם לשיתוף פעולה עם פרו *** שונתה הגבלה ב"חוק הקילת המלאי"; התעשיינים יוכלו לנכות 50% מהכנסתם החייבת, לצורך מס *** הוועדים של עובדי הקרקע ב"אל־על" מאיימים בשביתה; "נמאסנו על ציבור הלקוחות" — ראש אגף ההסברה בחב־רה *** עובדי הדואר בערי השדה חזרו לעבודה *** בורסה: מעורב במניות, עליות בצמודים.

יום רביעי, 15.4 — המדד לחודש מרס עלה ב־4.8% *** הרב הראשי שלמה גורן הוסמך על־ידי האוצר למכור את כל החמץ של המדינה *** האוצר יאריך הפחות־מס על מכוניות ומוצרי חשמל *** תיקרת השכר החד־שה בביטוח הלאומי: 16 אלף שקל *** בחודשים פברואר ומרס נמכרו 87 אלף טלוויזיות ו־6465 מכוניות *** "שופרסל" רכשה 5% ממניות "עלית" *** "דיסקונט השקעות" הרוויחה 65 מיליון שקל ב־1980 *** בורסה: יציבות במניות, ירידות בצמודים.

יום חמישי, 16.4 — מאמצים קדחתניים למניעת השביתה בחברת "אל־על" *** מצריים הסכימה להוזיל הנפט הנמכר לישראל *** מיפעל מתכת בכרמיאל החל לייצר אקדח משוכלל (מאלומיניום) *** עובדים בכירים ב"פז" פתחו בשביתה *** הופחתו שיעורי־המס על רישום דירות בטאבו *** צפיפות בשווקים: "תראה, תראה, כולם קונים וקונים, אז מי אמר שאין לנו כסף?" *** הקילומטראז' הממוצע לרכב נוסיפים פרטי ירד ב־1980, ל־1280 ק"מ לחודש *** בורסה: עליות חדות במניות ובצמודים.

יום שישי, 17.4 — עובדי "אל־על" באו הבוקר לעבודה; לאחר שנענו לפניית השרים דויד לוי ויורם אריזר *** הטלוויזיות הצבעוניות יוזלו במאי ב־15% *** בעל כרטיס מיפעל הפיס מס' 253736 זכה ב־500 אלף שקל *** הפרופ' חיים בן־שחר, המיועד לשר האוצר מטעם המערך: לא נפגע בצמודים ובבורסה *** אושרה הנחה של 25% למקדימים לשלם מקדמות־מס *** תקופת האשראי ליצרנים, לתשלום מס־קנייה, הועמדה על חודש אחד בילבד *** בורסה: היום, מחר וגם מחרתיים, אין מסחר בבורסה.

הבורסה

חגיגה בחול־המועד

השבוע (13.4—17.4) היה שבוע טוב בבורסה. היקף המסחר היומי גדל. גם העליות "העפילו". ואפילו הצמודים, כיאה לשבוע שבו מתפרסם המדד ה־חודשי, עלו באחוזים יפים. הכל היו שבעי־רצון. השבוע החל בעליות, המ־שיך במימושים צפויים והסתיים שוב בעליות. כזה יהיה המצב, קרוב לוודאי, גם השבוע, בשינויים קלים. ימי חול־המועד יהיו חג בבורסה.

כוכב חדש

לאחרונה אישרה הרשות לניירות־ערך הקמתה של קרן חדשה סגורה — "כו־כב" של "בנק הפועלים". הקרן, שהי־קפה קטן יחסית, 20 מיליון שקל בילי־בד, תשקיע לפחות מחצית מנכסיה ב־מניות. היתר, ככל שייראה למנהלים. רבים וטובים בבורסה ומחוצה לה תו־הים, מה ראתה הרשות לניירות־ערך לאשר קרן חדשה במתכונת זו, שקל לתמרן בה. שמא כל כולו של "כוכב" חדש זה לא בא לעולם, אלא כדי להג־דיל את יוקרת הבנק המנפיק, על־ידי תימרון הקרן לתחרות "לוחצת" נגד קרנות אחרות, על מקום טוב ברשימת הישגי התשואה.

"בנק הפועלים", על פי הקריטריונים המקובלים, הוא הבנק השני בגודלו ב־מדינה, אך הוא מפגר בביצועי קרנות־הנאמנות שלו. וכאן נכנסת לעניין ה־יוקרה. כדי להגיע למקום טוב בביצועי הקרנות ולעשות זאת מהר יחסית, כדאי להקים קרן כדוגמת "כוכב". הקרן קיב־לה את תיק־ההשקעות היסודי שלה במחיר נמוך יותר ממחירים של אותם ניירות־ערך, ביום המסחר הראשון של תעודות־הקרן. על־ידי כך זכתה למיק־דמה רצינית ביום המסחר הראשון. ה־אם גם בעתיד תיהנה הקרן משירותים כאלה?

בנקים

חיסכון - מה יותר כדאי

מילחמת המודעות של הבנקים, על כיסם של הלקוחות־בכוח, סביב תוכ־ניות החיסכון החדשות "שלוש שנים והלוואה" נכנסת לשלב מכריע. הנהנים הבטוחים: מחלקות המודעות של ה־עיתונים היומיים. הם חייבים תודה ל־אוצר, על היוזמה הבלתי רגילה שהוא מגלה, בהעלותו אחת לחודשיים תוכ־ניות־חיסכון חדשה. ולמה לא? מגיע לעיתונים ולפירסומאים. יחי החיסכון! הדרך הטובה ביותר לחסוך, וכמובן ה־כדאית ביותר, היא באמצעות קניית איגרות־חוב צמודות בבורסה, שהתשואה שלהן אינה נופלת מכל תוכנית־חיסכון עליה ממליצים הממונה על החיסכון באוצר והבנקים. לקנייה הישירה בבור־רה יש יתרון אחד ברור ומכריע: אפשר לממש את ההשקעה בכל עת.

אבל מי שרוצה להשקיע בתוכנית־החיסכון החדשה, יואיל לקרוא את ה־מודעות המתפרסמות מדי יום ולהשוות את התנאים המוצעים על־ידי כל אחד מן הבנקים. על פי חישובים שנערכו באוצר, שיעורי התשואה שמציעים הבנ־קים הם אלה: שלושת הגדולים — "לאומי", "הפועלים" ו"דיסקונט" — תשואה של 3.5%; "בנק המזרחי" — 4.4%; "הבנק הבינלאומי — 5.5%.

ביטוח

המכוניות של "לוי"

בכל נושא ובכל ענף או מקצוע יש ספר־יסוד: "התנ"ך של המקצוע". כך, למשל, הספר של סמואלסון, "מבוא ל־כלכלה", היה בשנות ה־50 וה־60 התנ־נ"ך של כלכלני העתיד בישראל. והנה רק לאחרונה הופנתה תשומת הלב לחור־ברת יסוד בענף ביטוחי הרכב בישראל, היא החוברת של לוי. חוברת זו, שלא כשאר ספרי־היסוד, מתעדכנת אחת לחו־דש. בכל מחדורה חדשה מופיעים המ־חירים החדשים של המכוניות המשומ־שות המהלכות בארץ.

אם חוברת זו היתה מוצעת לקוראיה לצורך מידע בילבד, ניחא. אך לא. חוב־רות אלה מהוות את הבסיס על פיו מבטחות חברות־הביטוח את הרכב ה־משומש. נא לזכור, המדובר הוא בפר־מיות־ביטוח לרכב של מאות אלפי מכו־ניות, שסכומן עולה על מיליארד שקל לשנה. (על כל 100 שקל ביטוח מקיף, הפרמיה היא 6.2 שקלים, כולל הצמדה, ועליהם נוספים 35% דמים, 22% דמי אשראי ועוד).

ובכן, בחוברות של לוי טמון אוצר. לעיתים מופתע הקורא למצוא, שמחיר המכונית שלו, חישנה, גדול בהרבה ממה שחשב, ולעיתים גם להיפך. כל עוד נעים אי הדיוקים סביב 10%, העניין נראה הגיוני, אך כאשר ההפרשים הם גדולים יותר, הדבר מתמיהה. ויש מי שמרוויח מהעניין, פעם הקורא, ולעי־תים קרובות המבטחים. לדוגמה: טנדר אמריקאי מרווח, מודל 1979, מופיע אצל לוי במחיר של 100 אלף שקל. מחירו של טנדר חדש כזה — 350 אלף שקל. לעניות דעתו של סוחר המכוניות, שוויו של הטנדר 150 אלף שקל. הטנ־דר יבוטח רק במחיר של "לוי". דוגמה אחרת: בעיקבות הפחתת המיסים על מכוניות חדשות עד 1300 סמ"ק, לא עלו מחירי המכוניות הישנות בנפח מנוע זה, ובחלקם אף ירדו. אלא ש־עובדה זו אינה משפיעה על המחירון של לוי. המחיר בשוק ירד, ואילו אצל לוי הוא נותר כשהיה.

בזכות מי לוי הוא אדון מחירי המכו־ניות המשומשות? בזכות עצמו ובזכות הלגיטימציה שרכש אצל חברות־הביטוח. האם באמת לכל שתי מכוניות זהות יש מחיר זהה, ולא חשוב הקילומטראז', המצב הטכני והמרכב?!

מדוע הממונה על הביטוח באוצר, הד"ר בן־עמי צוקרמן, שהוא בחור טוב לכל הדעות, לא יבדוק את הנושא ויציע להקים ועדה לקביעת מחירי רכב משו־מש. היכן אגודות הצרכנים למיניהן?

בנקים של שבת

על פי התקנות החדשות, שוב אין סוכן־הביטוח שלך יכול לתת לך כתב כיסוי זמני על ביטוח רכבך. אתה עצמך חייב לגשת לבנק, עם הספח בכתב הכיסוי, ולשלם את הסכום המופיע בו. אז ורק אז הרכב מבוטח. הקושי הוא, אם רוצה בעל הרכב לנסוע עם רכבו ביום השישי או בשבת, ובדיוק אז נגמר הביטוח והבנקים סגורים. לידיעת הקור־אים: הבנקים בנצרת פתוחים בשבת עד 12.30. וגם בכמה מכפרי המשולש.

הענקים של 1980

● מכירות חברת "אקסון" (שיווק נפט) הגיעו ב־1980 ל־110,469 מיליוני דולרים. (כ־110.5 מיליארדי דולר או כ־1000 מיליארדי שקלים). המכירות של חברה זו גדלו ב־30% לעומת 1979. הרווחים גדלו ב־32% והגיעו ל־5,660 מיליון דולר. ● מכירות איי־טי־טי (אינטרנשיונל טלפון אנד טלגרף) הגיעו ב־1980 לסך של 23,810 מיליוני דולר. הרווח היה 6,043 מיליוני דולר. המכירות וגם הרווחים גדלו ב־8% בילבד. ● למרות הסיוע הפדראלי הכבד לו זכתה חברת המכוניות האמריקאית "קרייזלר" (400 מיליון דולר), צפויה התמוטטות החברה תוך שלושה חודשים.

דף תשקיף

מועדי ייחקר

במישטרה

המישטרה עומדת לבקש מהיועץ־המישפטי־לממשלה, הפרופסור יצחק זמיר, רשות לחקור את ח"כ ג'אבר מועדי בקשר לתקרית בכפר־יסיף.

המישטרה מבקשת מידע, הנמצא כבר בידי הח"כ, וגבי מצבורי־הנשק בכפרים הדרוזיים בגליל. כפר־יסיף הוא סמוך לכפר־יראכא, כפרו של מועדי.

חלפון

חוזר לפלאטו

יעקוב חלפון, שזוכה במישפט־החשוחד הידוע כ„מישפט פלאטו־שרון", ינהל את מטה־הבחירות של רשימת פלאטו, פ"ש, גם בבחירות לכנסת העשירית.

גם ז'אק בן־אדיס, מי שהורשע יחד עם פלאטו, יחזור למטה־הבחירות של פ"ש, ויכהן בו כראש מטה־ההסברה.

בלום רצה

להישאר

בניגוד לידיעה שהופיעה בשבוע שעבר בעיתונים, שלפיה ביקש ראש־מישלחת ישראל באו"ם, הפרופסור יהודה בלום, שלא להאריך את כהונתו בניו־יורק, רוצה בלום להמשיך בתפקיד, לפחות עוד שנה.

בלום פנה בעניין זה לראש־הממשלה, מנחם בגין. שר־החוץ, יצחק שמיר, מתנגד להמשך כהונתו של בלום באו"ם.

אבו־חצירא

יקים רשימה

שר־הדתות, אהרון אבו־חצירא מזעין שהחליט לחקים רשימה עצמאית, שתתמודד בבחירות לכנסת הבאה — אם תחליט מיפלגתו, המפד"ל, שלא להכניסו לרשימתה בעיקבות מישפטו.

המישטרה מסרבת

לחקור רצח

מישטרת־ישראל מסרבת לחקור את מיקרה מותו של סוחר־הקרקעות הירושלמי, ברוך זינדר.

גופתו של זינדר התגלתה לפני כמה שבועות, כשהיא צפה במי הכינרת. המישטרה מסרבת לחקור בפרשה, למרות שהובא לידיעתה שכנופיית־עבריינים מתנה היתה בסיכסוך כספי עם זינדר, ואף איימה על חייו.

ידוע למישטרה גם שעל גופו של זינדר היו יותר מ־15 אלף דולרים, בשעה שעזב את ביתו ביום מותו, וכסף זה לא נמצא.

זינדר היה עיריכי, ואין מי שידרוש מהמישטרה לחקור את מותו.

אבו־חצירא מעריך שהוא יכול להיכנס לכנסת, ואולי להכניס איתו עוד אחד או שניים, גם אם יורשע במישפט־השוחד שלו.

עוד ערים

תאומות

לגורמים יהודיים באנגליה נודע על כוונת ערים בריטיות נוספות לכרות ברית־ערים־תאומות עם ערים בגדה המערבית וברצועת־עזה.

דגל פלסטין עדיין מונף על בניין עיריית־דאנדי, אשר כרתה ברית־ערים־תאומות עם שכם. בעיקבות הברית, והמישלחת העירונית מדאנדי שביקרה בשכם, קיימת בדאנדי התעוררות פרו־פלסטינית חזקה ביותר.

האמריקאים

ממשיכים להזמין

עוד שני עיתונאים ישראליים עומדים לצאת לארצות־הברית, לטיול בן חודש ימים על חשבון ממשלת ארצות־הברית.

המעם נכחרו לנסיעת־שיכנוע זו רפיק חלבי ויגאל גורן מהטלוויזיה הישראלית.

השניים מכקשים למצוא דרך לצירופו של גלם ל„מיפגה", אולם אישים בסיעה זו, וביניהם האיש החזק שלה, משה בן־נתן, מתנגדים לקשרים עם גלם.

חרגיל לפרס

אחד מצעירי העסקנים במיפלגת־העבודה בירושלים, עורך־הדין יחיאל („חליק") גוטמן, ביקש לחוכיח לחבריו שמנהיג מיפלגה זו, ח"כ שימעון פרס, מוכן להכטיח לכל אדם כל דבר.

גוטמן פנה לפרס וביקש ממנו מקום ברשימת המערך לכנסת „בסביבות המקום ה־70". פרס נענה לבקשה מייד.

הסחי״מה החקירה

נגד תורגמן

חקירת המישטרה נגד מפקד מרחב־חיפה של המישטרה, תת־ניצב אברהם תורגמן, הסתיימה. תורגמן הוחשד עליידי קצינים־ישעבר, שפיטרו עליידו, בקיחת־שוחד, אולם החקירה לא גילתה שום מעשים פליליים מצידו.

למרות זאת מנסה מפכ"ל המישטרה, רב־ניצב אריה איבצן, לעכב את התקדמותו של תורגמן. היחסים האישיים בין השניים מעורערים.

הטרגדיה של אסיר מפורסם

אחד האישים המפורסמים, המרצה עתה תקופת־מאסר ארוכה בעיקבות עבירות־שוחד, מעורב בסיפור אנושי מזעזע.

ערב כניסתו לכלא הכניס אותו איש את מזכירתו להריון, והשניים החליטו להביא את היוד לאוויר העולם. כדי שהמזכירה תוכל לבקר את אהובה בכלא, מכדי שאשת האיש תדע על הקשרים בינה ובין בעלה, הסכימו שילטונות־הכלא להכפיל את מיספר הביקורים המאושרים לאיש בכלא.

?פני כחודשיים יצאה המזכירה לאירופה, שם ילדה את בנו של האיש, אך התינוק נפטר כעבור כמה שבועות. שילטונות־הכלא אישרו לאיש חופשה מיוחדת בת שלושה ימים, כדי שיוכל להשתתף בחלוויית בנו.

משל מרהט ל׳שכה

מזכ"ל ההסתדרות, ח"כ ירוחם משק, חוגג בצדרה מקורית את ניצחונו בבחירות להסתדרות. משק עומד לרהט מחדש את לישכתו, והכנים בה שטיחים מקורי־לקוי וזרכוש יצירות־אמנות, שיקשטו את קירות הלישכה.

שיחות דיין - ידין

בין ראש תל"ם, ח"כ משה דיין, ובין סגן־ראש־הממשלה, הפרופסור ייגאל ידין, נערכו בשבוע שעבר שתי שיחות ארוכות, בביתו של דיין בצהלה.

בין דיין לידין קיימים יחסים ידידותיים מאז ועדת־אגרנט, שבה היה ידין חבר מרכזי, ושטיהרה את דיין מכל אשמה.

פרנקו יודח מתפקידו

תת־ניצב דויד פרנקו, מפקד מרחב הגליל של המישטרה, יודח, ככל הנראה, מתפקידו.

למפכ"ל המישטרה, רב־ניצב אריה איבצן, נודעו פרטים מזעזעים על אחריות מרחב הגליל לאירועי־הדמים בכפר־יסיף. התברר שלמישטרה היה מידע מוקדם על הכוונה של דרוזים „לפשוש" לכפר, ולמרות זאת לא נעשה דבר.

השוטרים שנשלחו לכפר היו ברובם דרוזים ממישמר־הגבול, למרות שהוראות־הקבע במישטרה אומרות שלא לשלוח שוטרים דרוזים לאירועים בכפרים דרוזיים.

גלם יצטרף

ל׳למיפגה׳?

לאחרונה חלה התקרבות בין מנהיג סיעת למיפגה בממפ"ל, שר־הפנים הד"ר יוסף בורג, ובין יושב־ראש ועדת־החוקה של הכנסת, ח"כ דויד גלס.

תיחקר אישיות

מרכזית בבורסה

אישיות מרכזית ביותר בבורסה תיחקר בעיקבות החקירה על פעולת „הבנק הפרטי" בין כתלי בורסת־היהלומים.

לחוקרי־המישטרה התברר שאותה אישיות מרכזית בבורסה ידעה על קיומו של הבנק הבלתי־חוקי, ואף סייעה למפעיליו, וזאת מפני שאחד מקרובי־המישפחה של אותה אישיות היה מעורב בעיסקי הבנק הבלתי־חוקי.

המפכ"ל וכנע

לממונה

מפכ"ל המישטרה, רב־ניצב אריה איבצן, ביקש למנות את אחד מקציני־מטהו, בדרגת סגן־ניצב, לתפקיד דובר־המישטרה. תפקיד זה אינו מאוייש מאז נכנס איבצן לתפקידו.

הממונה על אגף־המישטרה במישרד הפנים, יעקוב מרקוביץ, לא הסכים למינויו של אותו קצין, והמפכ"ל קיבל את הדין.

פשע ישראלי

חדש

ששה אזרחים ישראליים נעצרו בחודש האחרון עליידי מישטרת לונדון, כשברשותם כרטיסי־אשראי גנובים, שהם השתמשו בהם לקניות.

גונבי כרטיסי־האשראי ידעו שהחנויות ובתי־העסק אינם בודקים את כרטיסי־האשראי בחברות המנפיקות כרטיסים אלה, כאשר גובה הקנייה אינו עולה על 30 לירות שטרלינג. הם הקפידו לקנות בכל חנות מיצרכים במחיר נמוך יותר.

מרק אפונים מיוחד לוגואיד. לוגוד

מרק אפונים מיוחד לוגואיד. לוגוד, מרק, אפונים מיוחד לוגואיד. לוגוד, מרק אפונים, מרקמיוחד אפונים לוגואיד מרק מרק לוגואיד, מרקמיוחד אפונים מרק מרקלוגואיד, אפונים מרק לוגואיד מרק מיוחד אפונים מרק לוגואיד. מרק אפונים מיוחד לוגואיד. לוגוד, מרק, אפונים מיוחד לוגואיד. לוגוד, מרק אפונים, מרקמיוחד אפונים לוגואיד מרק מרק לוגואיד, מרקמיוחד אפונים מרק מרקלוגואיד, אפונים מרק לוגואיד מרק מיוחד אפונים מרק לוגואיד.

מרק אפונים מיוחד לוגואיד. לוגוד מרק אפונים מיוחד לוגואיד. לוגוד, מרק, אפונים מיוחד לוגואיד. לוגוד, מרק אפונים, מרקמיוחד אפונים לוגואיד מרק מרק לוגואיד, מרקמיוחד אפונים מרק מרקלוגואיד, אפונים מרק לוגואיד מרק מיוחד אפונים מרק לוגואיד.

מי גנב את התואר "יקה" מהגרמנים ואת ההצגה מהאמריקאים?

היקה היפני - בשלושה דברים ניכר היקה, בחריצותו, בדייקנותו ובמיומנותו המקצועית. עד עכשיו היו רק הגרמנים ידועים בתכונות אלה, אבל ב"סניו" שברו את המוסכמות.
"סניו" גילתה לעולם את היקה החדש - את המומחים היפנים.
וזה לא מקרה ש"סניו" כבשה בסערה גם את שוקי גרמניה.
במפעלי "סניו" עובדים עשרות אלפי יקים יפניים - בדייקנות, בחריצות ובמיומנות מקצועית על מנת שאתה תוכל להנות ממוצרים אמינים ומשוכללים.

היפנים גנבו את ההצגה - בארצות הברית של אמריקה נחשבת "סניו" לחברה הזרה הגדולה ביותר למוצרי חשמל ביתיים. הצרכן האמריקאי מכיר את "סניו" ומעדיף את מוצריה על מוצריהן של החברות הגרמניות והיפניות האחרות. מוצרי "סניו" הפכו לשם נרדף לאמינות תחכום ולשכלול. בארה"ב נמכרות יותר טלויזיות "סניו" מאשר "גרונדיג" ו"סוני" ביחד. האמריקאי ידוע כצרכן נבון ומקצועי ולכן אין זה פלא כי לכל אמריקאי שלישי יש מוצר של "סניו" בביתו.

המוח - בערים "גיפו" ו"אוסקה" נמצאים שני "מאגרי המוחות" של תשלובת "סניו". במעבדות המשוכללות ביותר, יושבים מהנדסי החברה, ה"מוחות הגדולים" ומיישמים רעיונות מתקדמים למוצרים, בקפדנות מקצועית ממדרגה הראשונה.

0 תקלות - כל סוחר שמשווק את מוצרי "סניו" וכל צרכן שכבר רכש אחד ממוצרי החברה, מכיר את המושג "0 תקלות", פרט לתכנון מדוייק ולביצוע מושלם דואגים ב"סניו" גם ל"משלוח בטוח" וכך מגיעים אליך מוצרי "סניו" כשהם תקינים ב-100%. לא במקרה "סניו" הנה החברה היחידה שנותנת לך 3 שנות אחריות על הטלויזיות כי ב"סניו" יודעים שלטלויזיות "סניו" אפס תקלות.

SANYO

האיינשטיין של יפן

SANYO תשלובת ענק לטכנולוגיה מתקדמת.

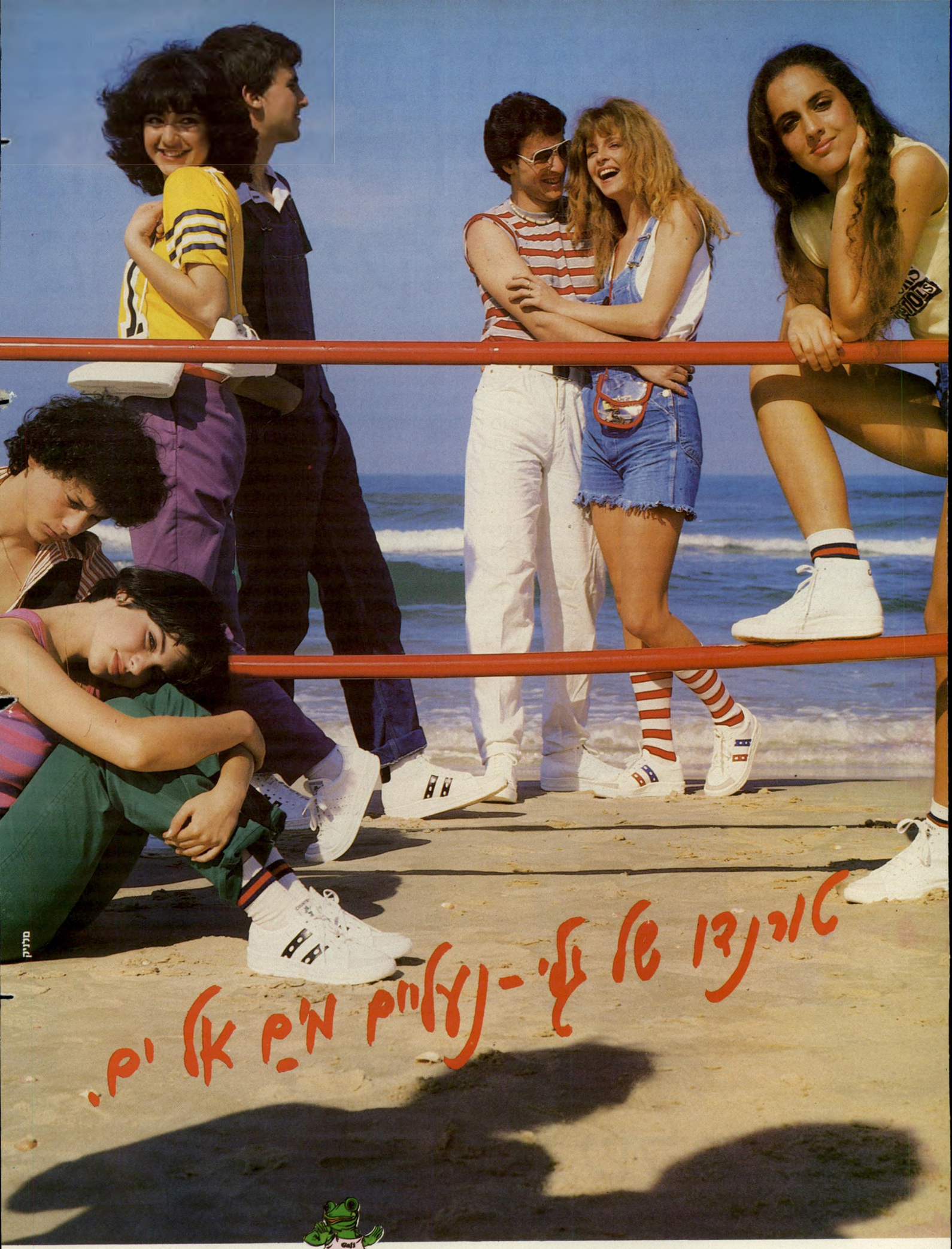

Gali-גלי®

הנעליים שבראש

אחרי שהבוטיקאית עדה תומר ראתה את תצלומי בעלה לשעבר בחברת הזמרת

ירדנה ארזי, „נדלקה" גם היא על חיי הבוהמה ומצאה את המלחין המפורסם. אשתו של זה הגישה תביעת מזונות על 300 אלף לירות לחודש, אך אינה תובעת גם

אהבת המלחין

ה שינוי בחייה של עדה תומר לא התחיל עם גירושיה. הוא התרחש כאשר גילתה כי בעלה לשעבר, המהנדס נתן תומר, החל מופיע בציבור צמוד מאוד ליפה הלאומית, ירדנה ארזי.

כל תמונה שלו בעיתוני הרכילות, ליד כוכבת להקת שוקולד מנטה מסטיק לשעבר, וכל איזכור שמו לצידה של ירדנה במופעים פומביים, הוסיפו שמן למדורה. ועדה, שעד אז היתה עקרת־בית, אם לשני ילדים, חסרת ייחוד וברק, החלה בדרכה לתהילה.

בתחילה מצאה לעצמה עבודה כמנהלת בוטיק אופנתי בכיכר המדינה. שם יכולה היתה לראות במו עיניה את מיצעד יפהפיות הצמרת — דוגמניות ושחקניות שעברו דרך הבוטיק שלה כדי להגיע למיספרת הצמרת של גילי גמליאלי, ה־נמצאת באותה דירה. וכך ראתה עקרת־הבית הקטנה אך בעלת המרץ, כיצד מת־לבשות, מתאפרות ונוהגות כל היפות וה־מפורסמות. היא למדה מהר, החלה לה־יות מוזמנת למסיבות ולאירועים חברי־תיים.

עדה היא אשה יפה, בשנות השלושים המוקדמות לחייה. גופה חטוב והיא יודעת כיצד ללכת ולחייך. כאשר פגשה במל־חין המפורסם, באחת ממסיבות הצמרת, כבשה את ליבו.

היא לא היתה יכולה להצליח יותר. ה־מלחין הוא גבר נאה, באמצע שנות ה־שלושים לחייו, אחד המצליחים ביותר בשטח הפיזמון הקל, ומלך הג׳ינגלים. הוא יכול היה להעניק לה את כרטיס־הכ־ניסה לעולם הזוהר והבוהמה שבו חשקה נפשה.

שוב לא היתה צריכה להציץ בקינאה בתמונותיו של בעלה לשעבר. גם לה היה מפתח פרטי לעולם ההצלחה, הכסף, וה־שאר־ביזנס.

לא די לו בפגישות חטופות

ה רומן עם המלחין התחיל כמו כל רומן חטוף עם צלע שלישית. מכיוון שהמלחין נשוי מזה 15 שנים, ולו שלושה ילדים, חשבו כולם, שכמו הרבה רומנים אחרים המתלקחים וכבים תוך ימים ספו־רים, יגיע גם רומן זה לקיצו המהיר. אבל להפתעת הכל נראה היה כי הרומן רק מתחזק יותר ככל שעובר הזמן.

המלחין לא הסתפק יותר בפגישות חטו־פות ונסתרות עם אהובתו, אלא החל מחכה לה בשעת הפסקת הצהריים ולוקח אותה עימו למיסעדות האהובות על אנשי ה־בוהמה התל־אביבית. גם את הערבים החל מקדיש יותר ויותר לאהובתו, ובילה פחות זמן בחיק מישפחתו.

חלומותיה הוורודים ביותר של עדה התממשו, כאשר לקח אותה המלחין לערב שבו נבחר השיר שייצג את ישראל ב־אירוויזיון השנה. שם, בין כל המוצלחים והמוכשרים, יכולה היתה עדה לאמר לעצ־מה כי עשתה זאת — היא לא הפסידה ב־תחרות עם בעלה לשעבר.

אחרי אותו ערב הזמין אותה המלחין לנסוע אתו לשטרסבורג, למישחק הגמר של גביע אירופה לקבוצות אלופות, שבו זכתה קבוצת מכבי תל־אביב. את הטיול סיימו השניים בלונדון, ומשם חזרו ארצה.

סבלנותה של אשת המלחין הגיעה כאן לקיצה היא ידעה כמעט שנה על הרומן של בעלה, אבל חשבה כי הוא יסתיים מעצמו. אבל מבטי החמלה של החברות וה־ידידים, הגיפגוף הפומבי של עדה בפני החברה הישראלית, שברו את רוחה של האשה.

חיים טובים — מחוץ לבית

כ מו בסיפור הקלאסי, החלו המלחין ואשתו את דרכם כצעירים חסרי־כל. הם הכירו בלהקה צבאית שבה שירתו שניהם, ונישאו כשהיו צעירים מאוד ו־עניים מאוד. תחילת דרכם היתה בקיבוץ בצפון הארץ, מקום הולדתה של האשה. יחד עברו תקופות של מאבקים, כישלו־נות והצלחות. רק לפני שנים אחדות דרך כוכבו של הגבר בעולם הבידור הישרא־לי, והמישפחה עזבה את הקיבוץ ועברה להתגורר בתל־אביב.

מאז היתה עלייתו של הבעל מסח־ררת. הוא כתב להיטים כמעט ללא תחרות. הפיזמונים שהלחין זכו בפרסים בתחרויות בינלאומיות, והכניסו לו הון־עתק. הוא יכול היה להרשות לעצמו לק־נות מישפחתו דירה בת חמישה חדרים ברמת־השרון, ולהעמיד לרשות המישפחה שתי מכוניות־פאר. החיים הטובים דרשו ממנו לצאת בענייני עבודה ארבע פעמים בשנה לחוץ־לארץ. כמו כן היה נוסע גם עם המישפחה לבילוי.

כאשר נראה היה שסיפור ההצלחה של המישפחה הגיע לשיאו, הכיר המלחין את עדה. שיכרון החושים שתקף אותו לא חלף. לאחרונה עזב את הבית, ועבר להת־גורר עם אהובתו במלון דן אכדיה שב־הרצליה־פיתוח.

„הוא משקיע את הונו ואונו באהובתו", מוענת האשה החוקית בתביעת המזונות

ידידי מישפחה משותפים ושליחים אח־רים ששלחה האשה על מנת להחזיר אליה את בעלה, דיווחו לה כי אין סיכוי. אך גם אז לא הגישה האשה תביעת־גירושין. היא הסתפקה בהגשת מזונות והח־זקת ילדים, אותה הגישה בשבוע שעבר לבית־המישפט המחוזי בתל־אביב.

גם בתביעה זו נזהרה האשה שלא לפ־גוע במישפחתו של בעלה ובילדיה, וביק־שה מהשופט כי יוציא צו איסור פירסום על שמות שניהם.

עורך־הדין יעקב („ג׳קי") סידי, שהוא עורך־דין הבוהמה לענייני גירושין, הגיש בשם האשה תביעת־מזונות שבה פירט את מקורות הכנסותיו של הבעל. הכנסתו של המלחין מוערכת על־ידי אשתו בסך של 150 אלף שקל לחודש. חלק גדול מהכנסתו בא לו מחיבורם של ג׳ינגלים עבור בנ־קים וחברות אחרות, המשמיעות אותן מדי כמה רגעים ברדיו.

ג׳ינגלים עיבודים ופיזמונים

ל דברי התביעה מחבר הבעל כשבעה ג׳ינגלים לחודש, ללא כל מאמץ, והוא מרוויח כ־10 אלפים שקל עבור כל אחד מהם. יתר הכנסותיו באות לו מהלחנת פיזמונים, עיבודים לפיזמונים של אח־רים, ותמלוגים על פיזמונים שהלחין בע־בר ואשר עדיין מושרים ומושמעים בארץ ובעולם. הוא עוסק גם בהפקות מתקלי־טים של זמרים ישראלים וזרים, והוא שותף במישרד־הפקות מצליח.

„כל עוד הוא מוציא את הונו ואונו על מאהבתו, „כפי שאומר כתב־התביעה, „זקוקה מישפחתו לפסק־דין שיחייבו ב־מזונות לאשתו וילדיו." המלחין טרם הגיש כתב־הגנה.

היה ברור מראש שמשהו נורא עומד להתרחש. אנשי כפר יסיף המתינו לפורעים בידיים ריקות. אנשי ג'וליס ידעו: "השילטון איתנו!" המישטרה עמדה מן הצד

פוגרום בחסות השילטון

הצלב המנוחץ אנשי ג'וליס פגעו בבתים ו־בחנויות, ולא הניחו גם לבית־התפילה הנוצרי. הם ירו אל תוך אולם הכנסייה, וניתצו בצרורות אש אוטומטית את הצלב המתנוסס על גגה. בכפר יסיף מתגוררים אלה בצד אלה ערבים נוצרים, מוסלמים ודרוזים. הפוגרום הסתיים בשני הרוגים ועשרה פצועים. בכפר הועלו באש בתים ומכוניות.

ס'אאח חסן הינו דרוזי צעיר בן 22, אב לשני ילדים. הוא נדקר למוות אחרי מישחק כדורגל בשבת, לפני כשבועיים. הקבוצות שהתמודדו, מג'וליס ומכפר יסיף, ניצבו בשני המקומות הראשונים בליגה ד'. תוצאות המישחק אמורות היו לקבוע איזו משתי הקבוצות תעלה לליגה השלישית.

חלפו שלושה ימים.

ביום השלישי נורה למוות ברחוב הראשי של כפר יסיף איבריק תחסין, תל־מיד בן 18 מהכפר הסמוך, אבו־סנאן.

לא הרחק משם, בתוך בית השוכן ליד הרחוב הראשי של הכפר, נורה בחזהו סאיג חדד דאוד, סוהר בן 33, נשוי ואב לילדים. עשרה אנשים נוספים, מתושבי כפר יסיף, נפצעו באותו היום. יותר מ־60 בתים נפרצו, נשרפו, נשדדו ונבזזו. עשרים מכוניות הוצתו. בתי־עסק נפגעו.

המפתח למאורעות מצוי בשלושה ימים שחלפו בין מישחק הכדורגל לבין הפוגרום שערכו 400 דרוזים חמושים בכפר יסיף ביום השלישי. קשה להניח שהאמת על מה שהתרחש באותם שלושה ימים תיוודע. יש מי שמעוניין להסתירה.

אלה הם המישטרה, הצבא ומישמר־הגבול. באחת — השילטונות.

המישטרה, על־פי הוראת השר הממונה עליה, מיהרה להקים ועדת־חקירה, כנהוג כדי למנוע הקמת ועדת־חקירה ציבורית. ועדת־החקירה של המישטרה מצאה שכולם אשמים — מילבד, כמובן, המישטרה עצמה. זו פעלה כראוי. על פי מימצאי הוועדה.

האמת, על־פי עדויות התושבים במקום, שונה לחלוטין.

מיד אחרי התקרית במיגרש הכדורגל בכפר יסיף, מיהר ראש מועצת כפר יסיף להתקשר בטלפון עם ראש מועצת ג'וליס, ג'אמיל נבואני. הוסכם ביניהם לפעול להרגעת הרוחות. פצועי התקרית כבר נמצאו בבית־החולים בנהריה. המישטרה עצרה שישה חשודים, מאנשי כפר יסיף. שני ראשי המועצות הסכימו לעשות כל שביכולתם, כדי לשמור על יחסי הידידות בין שני הכפרים, המקיימים קשרים הדוקים וטובים מזה עשרות שנים.

כדי לאפשר את הפיוס, כונסה, על־פי המסורת, ועדה שהורכבה מאנשים מכל

כדורים בסעודה האחרונה

בקומה השניה של בית הנרצח מכפר יסיף, סאיג חדד דאוד,

היתה תלויה רפרודוקציה של התמונה המפורסמת של ליאונרדו דה־וינצ'י, המתארת את הסעודה האחרונה של ישוע. הבית רוסס בכדורים. אחד מהם פגע בדאוד — שניים אחרים פגעו בתמונה.

נרצח שלשלת המאורעות החלה כאשר נדקר למוות הצעיר הדרוזי חסן הינו, במיגרש הכדורגל ביסיף.

כפרי האיזור, ובראשה הועמד שייח' סלח חניפס, דרוזי משפרעם שהיה חבר־כנסת. ועדה זו הגיעה לג'וליס כבר במוצאי־שבת, וכאשר חזרה לכפר יסיף נמסר לחברי המועצה שם שהסיכויים למציאת הבנה הם טובים. אנשי כפר יסיף התבקשו להכין 150 אלף לירות, כתשלום ראשון לפיצוי מישפחת ההרוג. ביום הראשון ב־בוקר נטלה עימה ועדת־הפיוס את הכסף, שנאסף במהירות, לג'וליס, שם התקיימה הלווייתו ההרוג.

באין סולחה — יש הרוגים

ביום הראשון אחר־הצהריים, חזרה ועדת־הפיוס לכפר יסיף, והחזירה את הכסף. שייח' חניפס הודיע: הוועדה נכשלה בתפקידה. לא הושג פיוס. לא תהיה שבירת־נשק. לא תהיה סולחה.

מאותו הרגע ואילך היה ברור: משהו עומד להתרחש. אם לא הושגה שביתת־נשק, פירוש הדבר שהנשק יופעל. אם אין סולחה — יהיו הרוגים.

בכפר יסיף היתה הדאגה רבה. זהו כפר גדול — כ־6.000 תושבים — המשמש מרכז לכפרי האיזור: הכפרים הדרוזיים ירקא וג'וליס, והכפר אבו־סנאן, שבו מתגוררים נוצרים, מוסלמים ודרוזים. גם בכפר יסיף עצמו מתגוררות כ־20 מישפחות דרוזיות.

לכאורה, נמשכו החיים כסידרם. ילדי ג'וליס המשיכו להגיע לבית־הספר בכפר יסיף, ונהגי המוניות מג'וליס המשיכו לבוא לתחנת המוניות שבכפר. הבנקים והחנויות שבכפר הגדול המשיכו לשרת את לקוחותיהם מכל כפרי הסביבה. אך לכל היה ברור, שהשקט לא יימשך עוד זמן רב.

מייד אחרי כישלונה של ועדת־הפיוס, טילפן נימר מורקוס, ראש מועצת כפר יסיף, אל סנ"צ דויד פרנקו, העומד בראש מישטרת האיזור. הוא תבע ממנו שיתגבר את כוחות המישטרה באיזור, אך לא נענה. פרנקו אמר שהכוח המצוי במקום מספיק.

באיזור ממוקמת נקודת מישטרה, בין כפר־יסיף ואבו־סנן. בתחנה זו משרתים שלושה שוטרים.

ראש מועצת הכפר הדרוזי ירקא, ש־הגיע לכפר יסיף, דיווח שאין מחסום מישטרתי בין ג'וליס וכפר יסיף, שהמרחק ביניהם הוא רק שני קילומטרים. מרחק תבע מחסום — ולא נענה.

ביום השני הבחינו תושבי כפרו בת־נועות חשודות: מכונית רנו בעלת מיספר צבאי הסתובבה ליד בית המועצה המקומית. מכונית אחרת חנתה ליד קבר קדוש לדרוזים, בעיבורי הכפר. צעירים מאנשי ג'וליס סבבו ברחוב הראשי בכפר יסיף,

ג'יס מבכה

זהו עסאד סאיג, גיסו של הנרצח, דאוד. גם דירתו שלו נהרסה ונבזזה. כל בקשותיו של נימר מורקוס, ראש מועצת כפר יסיף, להביא למקום כוחות מישטרה שיגנו על הכפר מפני ההתקפה הצפויה לא נענו.

דמות אדם בדם

הודה סאיג, אחות ההרוג, ואשתו ההרה, עפיפי דאוד, ניצבות ליד המקום שבו שכב הנרצח מתבוסס בדמו. כאשר פונה, זה היה כבר מאוחר מדי. הוא מת בבית החולים מאיבוד דם.

מכוחות מישטרה, מישמר־הגבול או צבא. ממתין לפוגרום.

ומה שהיה ידוע לתושבי כפר יאסיף היה ידוע יפה גם לאנשי ג'וליס. רבים מהם משרתים בכוחות הביטחון באיזור. היה ברור להם, שיוכלו לעשות בכפר יסיף כרצונם. המישטרה לא תתערב.

וזו אכן היתה הקריאה שנשמעה בג'וליס ביום השלישי בצהריים, כאשר נאספו הכוחות לפוגרום הגדול, המתוכנן היטב, ככל הנראה: „השילטון איתנו!"

בכפר יסיף שררה השלווה בצהרי היום. מרבית התלמידים כבר עזבו את בית־הספר היסודי, ונותרו שם רק תלמידי שתי הכיתות העליונות. החנויות ברחוב הראשי היו פתוחות, אך התנועה היתה דלילה. אחותו של ההרוג, הודה

(המשך בעמוד 52)

לה בתפקידה. לא הושג פיוס. לא תהיה שבירת־נשק. לא תהיה סולחה.

מאותו הרגע ואילך היה ברור: משהו עומד להתרחש. אם לא הושגה שביתת־נשק, פירוש הדבר שהנשק יופעל. אם אין סולחה — יהיו הרוגים.

בכפר יסיף היתה הדאגה רבה. זהו כפר גדול — כ־6.000 תושבים — המשמש מרכז לכפרי האיזור: הכפרים הדרוזיים ירקא וג'וליס, והכפר אבו־סנאן, שבו מתגוררים נוצרים, מוסלמים ודרוזים. גם בכפר יסיף עצמו מתגוררות כ־20 מישפחות דרוזיות.

לכאורה, נמשכו החיים כסידרם. ילדי ג'וליס המשיכו להגיע לבית־הספר בכפר יסיף, ונהגי המוניות מג'וליס המשיכו לבוא לתחנת המוניות שבכפר. הבנקים והחנויות שבכפר הגדול המשיכו לשרת את לקוחותיהם מכל כפרי הסביבה. אך לכל היה ברור, שהשקט לא יימשך עוד זמן רב.

מייד אחרי כישלונה של ועדת־הפיוס, טילפן נימר מורקוס, ראש מועצת כפר יסיף, אל סנ"צ דויד פרנקו, העומד בראש מישטרת האיזור. הוא תבע ממנו שיתגבר את כוחות המישטרה באיזור, אך לא נענה. פרנקו אמר שהכוח המצוי במקום מספיק.

באיזור ממוקמת נקודת מישטרה, בין כפר־יסיף ואבו־סנן. בתחנה זו משרתים שלושה שוטרים.

ראש מועצת הכפר הדרוזי ירקא, שהגיע לכפר יסיף, דיווח שאין מחסום מישטרתי בין ג'וליס וכפר יסיף, שהמרחק ביניהם הוא רק שני קילומטרים. מרחק תבע מחסום — ולא נענה.

ביום השני הבחינו תושבי כפרו בת־נועות חשודות: מכונית רנו בעלת מיספר צבאי הסתובבה ליד בית המועצה המקומית. מכונית אחרת חנתה ליד קבר קדוש לדרוזים, בעיבורי הכפר. צעירים מאנשי ג'וליס סבבו ברחוב הראשי בכפר יסיף,

והצביעו לעבר בתים וחנויות.

נימר מורקוס מצא עצמו במצב נואש. הוא ידע יפה מהם יחסי הכוחות.

רבים מאנשי ג'וליס משרתים במישמר־הגבול ובצה"ל. מצוי ברשותם נשק רב, ברישיון וללא רישיון. רמז על מה שעלול היה להתרחש ניתן כבר לפני שנים, בקרב שפרץ בין שתי מישפחות דרוזיות ב־אבו־סנאן הסמוכה. אז נעשה שימוש בנשק אוטומטי, ברימונים ובמטולי־רקטות (בזוקות). בכפר יסיף — אחד המעוזים העיקריים של רק"ח בגליל המערבי — מסוכן מאוד להחזיק נשק ללא רישיון או להשתמש בו.

אנשי כפר יסיף יכלו לסמוך רק על המישטרה או הצבא, שיגנו עליהם מפני זעמם של אנשי הכפר הסמוך. אך המישטרה לא נמצאה באיזור. עשרות שיחות טלפון שניהל מורקוס עם מטה המישטרה בעכו הביהרו לו, כי בעת צרה לא יעמדו כוחות החוק להגנת תושבי כפרו.

כפר יסיף היה חשוף לחלוטין. מפורז

שוד, ביזה, הרס

נשות מישפחת חזזה, סעדה ולמיה, הבן עיסא והבת ויוויאן, ניצבים ליד מיטותיהם. חדר השינה נשרף על־ידי אנשי ג'וליס. פוגרום זה מזכיר את הפוגרומים ברוסיה ובאוקראינה.

שמואל רכטמן, שריצה עונש מאסר בן 26 חודשים באשמת שוחד, מספר על חייו כאסיר הצווארון הלבן, על היחס לאסירים המפורסמים ועל פגישותיו עם עזר כהן שנרצח ברצח הכפול

ידלין היה מנודה ושנוא. האסירים התנכלו לו בכל הזדמנות

יעצתי לעזר כהן לעזוב את הארץ, כדי שהמישטרה תרד מעליו

מיכאל צור נערץ על האסירים. הם מתייחסים אליו בכבוד לא־יתואר

נכנסתי לעניין. הייתי מדבר עם האסירים בקללות ובצעקות

אברון העביר פתק לאשתו שתשלח למשפחת־אסיר 3000 ל"י לערוך את הסדר

ניסחתי לאסירים מיכתבי אהבה, עם „כפרה" של ו„סאבאבא" שלי

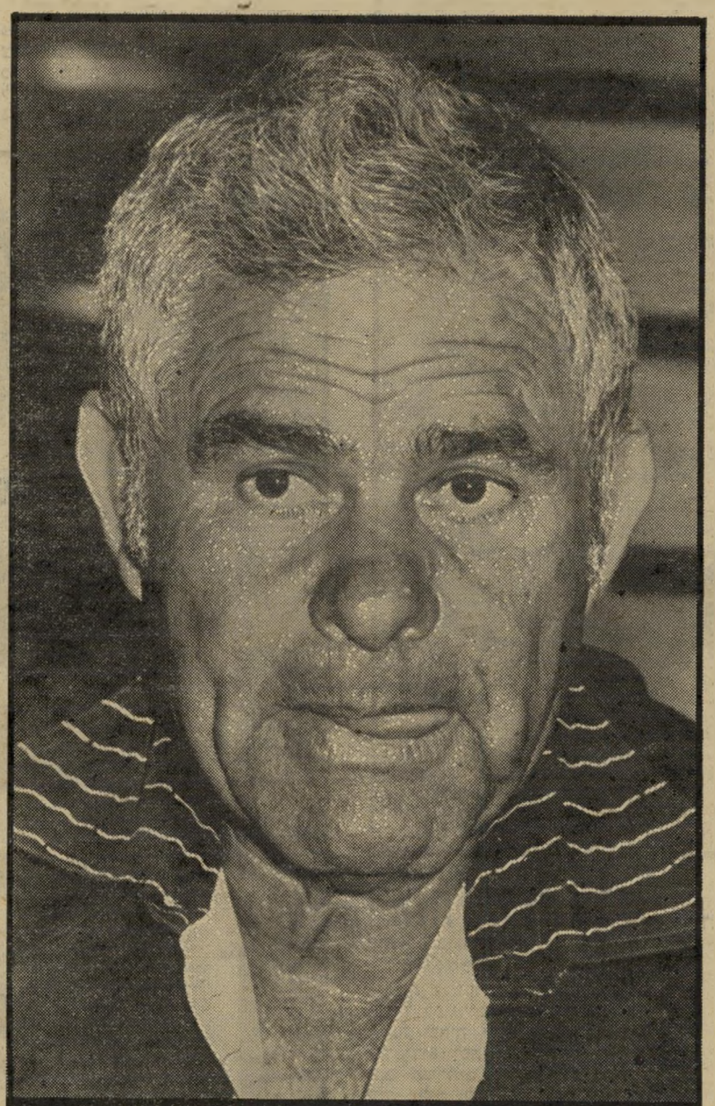

ריאיינה שרית ישי

„הפה שלי העלה אותי והוריד אותי!"

העובדה שהורשע בבית־המישפט וריצה עונש מאסר בן 26 חודשים אינה מעניינת, ככל הנראה, את תושבי רחובות. מאז שוחרר ראש־העיר־לשעבר, שמואל רכטמן, ממאסרו, ביום חמישי שעבר, שרוייה העיר בפסטיבל רכטמן.

בעלי הדוכנים בשוק המקומי הוזילו את מחירי הירקות, וצעקו לעבר קהל־הלקוחות: „עגבניות בחצי מחיר, רכטמן שוחרר!" גם מוכרי הפרחים הוזילו את המחירים, למרות החג, ומכרו פרחים בהנחה ניכרת, לכבוד שיחרורו מהכלא של ראש־העיר־לשעבר, הנערץ מאוד על תושבי עירו.

הגיבור הראשי של הפסטיבל נטל בו חלק מלא. מחלונות המכונית שהחזירה אותו חביתה מכלא מעשיהו נופף לאזרחי־העיר, לחץ ידיים ולא ויתר על ביקור בעירייה, מקום עבודתו במשך תשע שנים. התעבודה שם פסקה. פקידים טפחו על שכמו, מישהו השיג בקבוק שמפנייה, אחר השיג כוסות נייר, הכל שתו לחיים. מישהו משך אותו לעבר לשכת ראש־העיר, לשכתו שלו לשעבר. הפקידות „שלו", במזכירות „שלו", החדר „שלו" — כולם חגגו את שיחרורו, רק ראש־העיר הנוכחי, יחזקאל הרמלך, נראה מודאג משהו.

■ ■ ■

דירתם של הרכטמנים, נראית לאחר שיחרורו, כחנות פרחים. על הקיר ציורים שצייר רכטמן בכלא — נופים כחולים, אי בתוך ים אינסופי, על האי עצים דוקרניים בצורת גדרי־תיל. ציור בגוונים של אדום עז, ראשי בעלי־חיים, עיניהם מפוחדות. פסל של אסיר כפוף, ידיו ורגליו אסורות באזיקים כבדים, ואונייה ענקית בשם ויקטורי. עשרות קופסות של תכשיטים, והיאכטה של הנשיא סאדאת עשוייה מ־250 קופסות גפרורים. „עמדתי במירפסת ושרפתי את הגפרורים אחד־אחד. זה לקח לי שעות," אומרת נעמי, אשתו הסימפטית של רכטמן. אולי בגלל זה קרא בעלה ליאכטה של סאדאת נעמי, על שמה. כל השלל הזה הוא יבול 26 החודשים, שאותם בילה רכטמן בכלא מעשיהו. כולם יוצגו בתערוכה, שהכנסותיה קודש לשיקום ילדי אסירים, כך מבטיח רכטמן, רזה, שזוף ומעשן בשרשרת.

במהלך הראיון אמר דברים רבים: „יש לי פה גדול, אני לא יודע לשתוק, הפה שלי העלה אותי והפה שלי הוריד אותי.“ לכן הוא מבקש ממני שלא לפרסם כמה דברים המתייחסים למישפטו. אני נעניית לבקשה, רכטמן מבטיח להרשות לי לפרסם את דבריו במועד מאוחר יותר, יש לו סיבות משלו.

הוא פתוח מאוד, מדבר כמעט על כל נושא, אך הנושא המעסיק אותו ביותר הוא האסירים בכלא. כמו מי שגילה את אמריקה, גם הוא גילה עולם אחר, שלא היה מוכר לו לחלוטין, ובהתלהבות הוא מרצה לי שעה ארוכה על מצב האסיר, ועל מה שצריך לעשות למענו.

■ ■ ■

● איך אתה מרגיש?

אני אחוז התרגשות. ברגע שהתפרסם בכלי־התקשורת שאני משתחרר, זה עבר ברחובות כמו ברק, אנשים יצאו לרחובות וצעקו: רכטמן משתחרר! רכטמן משתחרר! התגודדו בחבורות ובבתי־הקפה, וזה הפך לשיחת־היום. אני אומר לך, בשיא הזוהר שלי לא זכיתי לאהדה כזו, לאהבה כזו. כשישבתי על כסא ראש־העיריה והייתי מלך, לא קיבלתי כאלה תגובות, כמו שאני מקבל היום.

מנהל הכלא קרא לי בשתיים בצהריים. נכנסתי אליו ללישכה, קצת חושש, אחרי הכל ידעתי שלא עשיתי שום דבר רע וששמרתי על כל החוקים. הוא אמר לי: „שב,“ וזה היה כבר יוצא־דופן, כי בדרך־כלל, כשאסיר נקרא למנהל הכלא, הוא עומד. ואז הוא אמר לי: התקבל מברק מהנשיא, ואתה צריך לעזוב בשמונה בבוקר למחרת. אבל אני, כמה שרציתי וכמה שייחלתי לרגע הזה, הייתי כל־כך נדהם, שאמרתי לו: שמע, אני לא מאורגן לצאת. תשמעי, הוא היה בהלם. בדרך־כלל, כש־אומרים לאסיר צא, הוא רץ. אמרתי לו תן לי עוד יום־יומיים, אני צריך להיפרד מהאסירים.

● כיצד התייחסו אליך האסירים?

הם נפתחו לפני, כמו שלא נפתחו קודם לכן בפני אף אדם. הייתי מנסח להם את מיכתבי־האהבה שלהם בסיגנון של אסירים, את יודעת, עם כפרה שלי וסבבה שלי ועיניים שלי. את יודעת מה זו אשה בשביל אסיר. בחוץ הוא יכול להכות אותה, בפנים היא המישענת שלו. את יודעת איזה אהבה קיימת בין אסיר ומישפחתו, בין אסיר לחברתו. האהבה היא פי כמה וכמה, כשהוא יושב בין כותלי־הכלא. אסירים נפתחו לפני עד כדי כך, שהם גילו לי עבירות שלא נתגלו.

למשל, בהיותי ראש־עירייה היו ברחובות כ־60—70 פריצות מדי לילה. קראתי למפקד המישטרה ואמרתי לו, שלא מעניינות אותי בעיות של מחסור בכוח־אדם, חייבים לפתור את הבעיה. זו היתה בעיה כאובה מאוד, שלא באה על פיתרונה, ושהעסיקה הן אותי והן את מישטרת רחובות. והנה בבית־הסוהר ניגש אלי אסיר ואומר לי: רכטמן, אני רוצה לשתות אתך כוס תה. אמרתי לו תפאדל, ואז הוא אומר לי: שמע, אני פעלתי ברחובות עם עוד בחור ובחורה. אני אמנם יושב על סמים, אבל אני מיררתי לך את החיים עם הפריצות. אחר כך הוא סיפר לי על שיטת העבודה.

רכטמן והספינה שהוא הרכיב בכלא
אחראי על חדר־תחביב

הבחורה היתה עוברת מבית לבית, דופקת על דלתות, כשלא היו עונים לה, היתה רושמת את הכתובת עם מיספר הדירה, נפגשת עם הבחורים, מוסרת להם את הפתק, והם היו בו במקום מבצעים את הפריצה. המישטרה, כמובן, לא עלתה עליהם.

● איך התייחסו אליך כשהגעת ל„מעשיהו“?

כבר בכניסה ביקשתי שיתייחסו אלי כאל יתר האסירים, שום עדיפות. השלמתי עם העובדה שנענשתי, ידעתי שחפותי תצא לאור, לא ידעתי מתי ואיך, אבל ברגע שעברתי את הכניסה למעשיהו החלטתי שאני כייתר האסירים, בלי פרי־בליגיות, זהו ביתי ועלי להסתגל.

● איך התייחסו אליך הסוהרים?

כמו לכל אחד אחר.

● ואסירי הצווארון הלבן?

ידלין כעס שאני לא שומר על דיסטאנס, כל הזמן הוכיח אותי על כך, וטען שאני חייב לשמור על המעמד שלי, ולא לשכוח אפילו לרגע שאני איש ציבור ושהשאר הם סתם עבריינים. מאוחר יותר, כשפירסם את הזיכרונות שלו, הוא טען שרציתי לקחת את המקום שלו בסיפריה. לא רציתי לקחת את המקום שלו בשום תחום. הוא היה מגודה ושנוא, האסירים לא יכלו לסבול אותו, התגכלו לו בכל הזדמנות, בזו לו וכינו אותו בשמות. החיים שלו היו גהינום. תאמיני לי, לא הייתי רוצה להיות במקומו, כשהוא השתחרר אף אחד לא אמר לו שלום.

● האם היו ביניכם יחסים רעים?

לא, לגמרי לא, אבל אני לא הייתי מוכן להתנהג כפי שהוא התנהג. לא אני ולא אברון ולא צור ולא פלד. פעם הוא אפילו אמר לי: תזמין את פלומין, שהיה אז אמרתי לך, את ידלין שנאו, פלד שמר עם האסירים על יחסים מצויינים. מיכאל צור נערץ, הוא בן־אדם נהדר, כל הזמן מלמד עברית ופירקי־אבות. הוא מכיר כל נושא ויודע אותו על בוריו. ההשפעה שלו על האסירים חיובית מאוד. הם מתייחסים אליו בכבוד שלא יתואר. הוא אינו מתייהר ואינו מתנשא. תמיד יש לו פנאי לכל אסיר שפונה אליו.

אפרים אברון, מנכ"ל פאן לון, בן־אדם זהב. אספר לך סיפור, בפסח שעבר הפניתי את תשומת־ליבו לעובדה שמישפחות אסירים רבות לא יוכלו לערוך סדר, בגלל מצב כלכלי אנוש. הוא ביקש ממני לערוך רשימה של מישפחות האסירים. עברתי בביתנים, והכנתי רשימה עם הכתובות והשמות. הוא העביר פתק לאשתו, וזו דאגה להעביר לכל אחת מהמישפחות צ'ק בסך 3.000 לירות. זו היתה מחווה יוצאת מהכלל, האסירים לא ידעו איך להודות לו. הוא בכלל עזר המון אסירים.

תראי, אסירים הם בני־אדם, ברגע שאתה מתברג בכלא, אתה אחד מכולם. אם יש לך תכונות מיוחדות, יודעים להעריך את זה. אם אתה בתור צווארון לבן והם מרגישים שאתה מנסה להתנשא, אתה אבוד.

■ ■ ■

● מי הם האסירים השנואים ביותר בכלא?

האנסים שנואים נורא. הם אומרים: „מה זה גבר?“ אחד שחזק על אשה הוא נמושה, ומציקים לו נורא.

האנסים השנואים ביותר הם אלה האונס־סים את בנותיהם. אלה מנודים לגמרי, איש אינו רוצה להיות בקירבתם.

אחר־כך באים הסרסורים. רציתי ללמוד מהם איך הם מורידים בחורה לזנות. שמעתי, למשל, מאסיר אחד, שהוא היה עם בחורה פעם ראשונה, בשבילה זו היתה אהבה גדולה ותמימה ביותר. כעת הוא מועמד להיות חתן, אבל הוא לא עובד. הוא מציע לבחורה שתחיה גם עם החבר שלו, שיתן להם כסף, והם יוכלו להתחתן, וכך הבחורה מידרדרת לזנות.

דבר אחר שעניין אותי היה האם הזונה מגיעה לסיפוק מיני בעבודתה? הסתבר שלא. לעומת זאת גילו לי, כי היא באה לסיפוק מיני רק עם מי שהיא אוהבת, כלומר, עם הסרסור שלה. סיפרו לי על זונה גרוזינית, שהיא חולת־מין, וידועה בכך שהיא באה לידי סיפוק מיני בעבודה. הבחורה הזו מפורסמת מאוד בשל כך.

את כל הסרקים האלה ריכזתי בספר, שאני רוצה לחוציא לאור. הייתי צריך להבריח את הדברים החוצה, כי ברגע שמנהל הכלא שמע שאני כותב ספר, הוא התחיל לערוך אצלי חיפושים. נתתי לו לקריאה כמה פרקים, שיירגע, אבל את רוב החומר הברחתי החוצה.

מה אני אגיד לך, האסירים היו משתפים אותי בכל חוויה שלהם. הנה, למשל, אותו אסיר שחי עם בחורה בפעם הראשונה בחייה, והיא התאהבה בו וכתבה לו מיכתבים בסיגנון של כפרה שלי, עיניים שלי. יום אחד האסיר יצא לחופשה, וחי עם חברתה הטובה ביותר. היא כתבה לו מיכתב, איזה מיכתב — איך ניצלת אותי ואיך רימית אותי ואת העיניים שלי נתתי בשבילך. והוא ביקש ממני לכתוב לה מיכתב תשובה, שבסך הכל הוא חי עם החברה שלה בגלל התערבות על קנטינה. קנטינה זה דבר חשוב מאוד לאסירים, זה סיגריות ומיני מתיקה, אז הוא התערב עם חבר שלו, שהוא יוכל לדפוק את החברה הכי טובה של החברה שלו, והרוויח בהתערבות. סוג המיכתבים הזה הוא משהו מיוחד. אין מיכתב בלי כפרה שלי עשר פעמים לפחות. מיכתב בלי כפרה זה לא מיכתב.

● כיצד מתנהלים החיים בכלא?

במעשיהו יש שלושה מחנות־מחנה אל"ף, בי"ת וגימ"ל. וזה הולך מגימ"ל לאל"ף. המטרה היא לעודד את האסירים שיתפקדו בצורה טובה, ושיגיעו למחנה אל"ף, שהוא הפתוח ביותר. בתקופה הראשונה, כש־הגעתי למעשיהו, לא עבדתי במשך חודש ימים. אחר כך עבדתי שלושה חודשים במחסן, אבל העבירו אותי משם, כי במחסן היה ציוד יקר, והאסירים היו מגיעים אלי בהמוניהם — זה רוצה בקשת חנינה, זה רוצה מיכתב, זה רוצה התייעצות — אז הנהלת הכלא חששה לציוד, והפסיקה את עבודתי, בגלל הפופולריות שלי. תקופה נוספת לא עבדתי, ואחר כך מוניתי כאחראי על חדר־התחביב, שם עושים האסירים כל מיני עבודות אמנותיות, וכל אדם מנצל את כישרונו.

● מהו סדר היום בכלא?

קמים בשש בבוקר, עומדים לספירה.

● איך מתעוררים?

הרמקול מודיע לך שאת צריכה לקום ואת קמה, זה בבית־סוהר. אחר כך בא הקציין לספירה, ואחר כך הולכים לארוחת־הבוקר.

● איך האוכל?

בסדר, אבל יש מקום לשיפורים. אני לא רוצה להתייחס כעת לתפקיד של האגי־הלה, כי אני צריך לשמור עם הנהלת הכלא על יחסים טובים. אחרי ככלות הכל אני צריך שיתוף פעולה מלא מצידם בפעולתי לשיקום האסיר.

אחרי האוכל יוצאים לעבודה, וכאן מתחילה לדעתי הבעיה. העבודה צריכה להיות שלב חשוב בשיקום האסירים, ועד שלא יימצא פיתרון, אסירים שנשפטו והשתחררו ישובו במציאות הקיימת ב־מדינה לפרוץ, כי לא תימצא להם מיסגרת, והם ישובו לכלא. כעת יש כמה אסירים שיוצאים לעבודה במיפעלים פרטיים, אלה מרוויחים 800—700 לירות ליום, ואילו אלה שעובדים במחנה מרוויחים 30 לירות ליום. את מבינה, אלה שעובדים בחוץ יכולים בתום מאסרם לצאת עם חיסכון של 200 אלף לירות, וזה יתן להם מרחב־מחייה, ולא יצטרכו תיכף ומיד ללכת גנוב. אלה שמרוויחים 30 לירות ליום, ירוצו לפרוץ

רציתי לבקש העברה לכלא רמלה, לראות מה זה כלא נוקשה וסגור

סגן־שר־אוצר, אני רוצה לדבר איתו. שאלתי אותו על מה, והוא אמר לי: אני רוצה לגלות לו לאן הולכים הכספים של קופת־חולים. הזמנתי את פלומין, הוא בא ושמע את ידלין, נדמה לי שאחר כך, כשרצה לפעול משהו, מנע מבעדו. אני לא יודע בדיוק, כי הייתי בפגים. מכל מקום, אני רוצה להגיד לך, שהידלין הזה, שביזה והתנהג בגסות עם האסירים האח־רים, לא היה שווה אותם. הם לפחות נאמנים. הוא, בהיותו בכלא, היה מוכן למכור את קופת־חולים ואת חברת־העובדים, לא נשאר בו כלום מהישור והמהנאמנות.

● מה היה יחסם של האסירים לאנשי הצווארון הלבן?

רכטמן בביתו, בין הפרחים ששלחו מוקיריו
„בשיא הזוהר שלי לא זכיתי לאהדה כזו“

(המשך מעמוד 51)

מיד עם שיחרורם, אחרת ממה יאכילו את הילדים שלהם?

● אתה מאמין שניתן לשקם עבריינים, אתה מאמין שעבריינות אינה טבע שני לאדם?

באלף אחנו אני מאמין בשיקום. שוחחתי עם אסירים, אני יודע שנמאס להם, לכן הם לומדים, לכן הם רוצים להתקדם בחיים. למה לא לתת לאסיר צ'אנס? אין פחד! אני מכיר המון אסירים שהשתקמו כתוצאה מכך שעבדו במשך המאסר שלהם במיפעלים פרטיים. ברגע שהם קשורים למקום עבודה, הם ממשיכים לעבוד שם. למה, למשל, לא להקים מיפעלים בבתי־הסוהר? כל המדינה קונה טלוויזיות, למה שלא יקימו מעבדה במעשיהו? יש שם כרגע מהנדס־אסיר, היושב על עבירות מס, והוא מוכן להכשיר אסירים טכנאים, למה לא? השיקום צריך לעמוד בראש דאגת נציבות בתי־הסוהר, אחרת כל עבריין יחזור לכלא מתוך חוסר־ברירה.

■ ■ ■

● מהו הבידור המסופק לאסירים?

יש כל מיני תוכניות: יש סרט אחת לשבועיים, סירטי פעולה בעיקר, המסופקים על־ידי הוועד־הפועל של ההסתדרות. אני עצמי לא הייתי הולך לסרטים, אלא אם כן זה היה קאובוי.

● ומה עם טלוויזיה?

במחנה אל"ף מותר לראות טלוויזייה עד תשע וחצי בערב, ואין אף אסיר שמחמיץ את האפשרות הזאת.

● מהו יחסם של האסירים, שרובם בני עדות המזרח, לסיירת "עמוד האש", איך התייחסו לי פרקים על השואה?

נתקלתי בתופעה מדהימה של אסירים שלא ידעו כלל על השואה, בני 23 שלא למדו בבתי־ספר. הם היו מרותקים לתוכניות, לא האמינו שהיה דבר כזה, והתקשתי על־ידם להרצות בפניהם על הנושא. גם את מיבנה הכנסת וההסתדרות לא ידעו. הבורות הדהימה אותי.

● האם האסירים באים לחרצאות מרצונם?

כן, יש כל מיני הרצאות. לא מזמן הרצה בפנינו, בהתנדבות, מרצה שביקר בקהילות יהודיות נידחות. הוא הרצה בליווי שיקופיות. לאחרונה התחילה במחנה פעילות תרבותית ענפה. ההנהלה באה לידי מודעות שצריך לתת תרבות ותוכן לחיי האסירים. היום, למשל, לא מעבירים ממחנה אחד למשנהו אסיר שלא נמצא באחד מהחוגים.

החוגים חשובים מאוד, ואת כולם מעבירים מתנדבים. העושים מלאכת־קודש. חברי קיבוץ גזר, הסמוך למעשיהו, שהם ברובם עולים מדרום־אפריקה, מעבירים למשל חוג לקראטה, שהוא מאוד פופולרי. רציתי לעודד מתנדבים מרחובות, אבל המנהל, שאול רוזנפלד, סירב. הוא פחד מהקשר ביני לבין הרחובותיים. בכל־זאת הגיעה לכלא פעם קבוצת ריקודים ופעם נבחרת כדורסל.

■ ■ ■

● האם היו לך עימותים עם הנהלת הכלא?

בהתחלה היתה לי תקופה קשה ביותר. הייתי בעייה בשביל ההנהלה. הם לא ידעו איך לאכול אותי. אני הצהרתי שאני רוצה להיות כייתר האסירים, והם, כדי שלא יגידו שמפני שאני רכטמן אני זוכה לפריבילגיות, מיקדו עלי את תשומת־הלב, וזה פגע בי. אם, למשל, הייתי מבקש משהו שאסיר אחר היה מקבל, אני לא הייתי מקבל אותו, כי ההנהלה פחדה שיגידו שקיבלתי משום שאני רכטמן. טוב, אחרי תקופה מסויימת הסתגלנו אחד לשני.

● היו לך בעיות עם סוהר שהכטיח לך בכירת־המישפט העדיון שהוא יסדר אתך את העניינים בכלא.

כן, זה היה כשנסעתי לעירעור בעליון. ידלין אמר לי: שלא תתן להם לשים לך אזיקים, גם אני לא נתתי להם. אמרתי: אם יש חוק, אז כולם שווים, אבל אם ידלין נסע בלי אזיקים, מדוע שאני אסע

(המשך בעמוד 54)

(המשך מעמוד 49)

סאיג, באה לבית אחיה כדי לסייע לאשתו ההרה לאפות עוגיות לקראת חג הפסחא הקרב.

שני ג'יפים עמוסים מג'וליס הגיעו לבניין המועצה בכפר יסיף. רימון נזרק לאולם הכינוסים שבקומה השניה, אך לא התפוצץ. אחד מנוסעי הג'יפים עלה לקומה השניה. הוא התייצב בפתח האולם, וממרחק בטוח ירה בנשק אוטומטי אל הרימון כדי לפוצצו.

הצרורות הללו נתנו את האות.

400 איש, חמושים בנשק, שהמתינו לאות מאחרי גיבעה, בצידו הדרום־מערבי של כפר יסיף, הסתערו קדימה. הג'יפים חזרו מבית המועצה ונסעו ברחוב הראשי, ממטירים אש אוטומטית ומשליכים רימונים לשני עברי הכביש.

אחד הכדורים פגע בסאיג חדד דאוד, סוהר מכלא דמון, שחזר הביתה אל אשתו ההרה. הכדור פגע בחזהו. הוא שכב בבית, מתבוסס בדמו. לא היתה כל אפשרות לפנותו. מאוחר יותר, כאשר ביקשה אחותו של הפצוע מאיש מישטרה שיעזור בפינוי, נדחפה פנימה, לתוך הבית. כאשר פונה, היה זה מאוחר מדי. הוא מת מאיבוד דם בבית־החולים בנהריה.

אנשי המישטרה היחידים שמילאו כנראה את תפקידם היו אנשי נקודת המישטרה במקום. שלושת אלה, בראשות רב־סמל אפרתי, הגיעו לבית־הספר ושלפו את נישקם. אפרתי אמר: „רק על גופותינו הם יכנסו לבית־הספר!" הוא גם הוציא קריאה לאנשי הכפר, להשתמש להגנתם, במיקרה הצורך, בנשק שברשותם, גם אם זהו נשק לא־חוקי. הוא הבטיח כי הדבר יהיה על אחריותו שלו. מנהל בית־הספר וצוות המורים נשארו עם התלמידים.

מורקוס התקשר למישטרה מייד עם תחילת הפוגרום. הוא נמצא בבית המועצה כאשר הושלך לשם הרימון. אך השוטרים לא הגיעו כדי לעצור את הפורעים.

באיזור מצויים כוחות רבים. הם נראים שם עכשיו. בצומת הכבישים ג'וליס־ירקא־כפר־יסיף נמצאת היום מחלקה של מישמר־הגבול. ג'יפים של מישמר־הגבול והמישטרה מסיירים ללא הרף בכפרים הנסערים. אך כל זה מאוחר מדי. אילו נמצאה המישטרה במקום כאשר היה בה צורך, היתה נוכחותה מיותרת עכשיו.

דרומית לדרום־לבנון

כפר יסיף יודעים לספר על מחסום מישטרתי שעצר 80 מאנשי ירקא, שביקשו להגיע לכפר יסיף כדי להפריד בין אחיהם הדרוזים מג'וליס ובין אנשי הכפר. יודעים לספר על 40 אנשי מישטרה חמושים באלות ובקסדות, שנמצאו בקירבת מקום, אך לא הגיעו לכפר.

הפוגרום בכפר יסיף נמשך שעה ו־45 דקות. זהו זמן ארוך מאוד. במהלכו אפשר היה להחיש כוחות מישטרה וצבא מאיזור ברדיוס של שישים קילומטרים — אילו היה למישהו עניין בכך.

אך נראה שהשר הממונה על המישטרה, יוסף בורג, לא חשב שמה שמתרחש בכפר יסיף מחייב פעולה מיוחדת. הוא ידע מראש על מה שעלול להתרחש בכפר. גם מפכ"ל המישטרה והקצינים הכפופים לו, כמוהם כקציני מישמר־הגבול, המחזיק כוחות בסביבה, לא סברו שעליהם להתערב. אריה איבצן הגיע לכפר במסוק רק יום אחרי הפוגרום.

גם שר־הביטחון לא התערב, אף לא מפקד פיקוד הצפון, האלוף אביגדור בן־גל, העסוק במילחמה בין־עדתית אחרת, בדרום לבנון.

האם יתכן שהדרוזים בג'וליס קיבלו כבר ביום הראשון רמז שלא כדאי להם להסכים לסולחה, ומשום כך דחו את נסיונותיה של ועדת־הפיוס?

מי היה מעוניין בליבוי מילחמה בין הדרוזים של ג'וליס והנוצרים והמוסלמים שבכפר יסיף — כמה עשרות קילומטרים דרומית לחזית־מילחמה אחרת בלבנון? לשם מה?

מתכונת המאורעות שהתרחשו בגליל המערבי מזכירה להפליא את מתכונת הפוגרומים ברוסיה ובאוקראינה, שנערכו תמיד כאשר הפורעים ידעו שהשילטון עומד לצידם, ולא יגע בהם לרעה. הם ידעו שיש להם כמה שעות שבהן יוכלו לעשות ככל העולה על רוחם — והמישטרה תגיע מאוחר מדי.

הכלל שהנחה כנראה את השילטונות, גם הוא עתיק יומין. הרומאים ניסחו אותו במילים קצרות ובוטות: הפרד ומשול.

„טלתרום": נחי הנקף?

ג'ירי זואיס עלה לבמה. הצופים הרבים של מיבצע הטלתרום, שציפו לרגע הגדול, לא ידעו כלל במה היה כרוך בואו של הבדרן המפורסם. „הטלוויזיה רצתה יוקרה, זו הסיבה היחידה לכך שג'רי לואיס הובא לארץ," אומר מרכז הוועדה הציבורית של המיבצע, ניסים פרג.

כאשר הועלתה ההצעה להביא את ג'רי לואיס לארץ על־ידי הטלוויזיה, התנגדו לכך נציגי אירגוני הנכים, שבידם היתה הסמכות לאשר את ההוצאות הכספיות השונות למיבצע. אנשי הטלוויזיה לא התייאשו, ודאגו למימון ההופעה. חברת אל־על תרמה את הסעתו מניו־יורק ובחזרה, חברת ארקיע תרמה את הטיסות בארץ, ומלון שרתון תרם את מימון שהייתו בארץ.

הכל סודר, פרט למימון הטיסה של לואיס עם שיבעת אנשי ציוותו מלאס־וגאס לניו־יורק, שעלתה 700 אלף לירות. האחראים לאישור כספי הטלתרום סירבו לשלם את הכסף, ומרכז הוועדה הודיע למפיק שעליו לממן את הטיסה מכיסו. המיקרה עם ג'רי לואיס הינו דוגמה קטנה לסירבול ולחוסר־התיכנון שאפיינו את הטלתרום.

מיבצע הטלתרום למען הילדים הנכים הינו השני במיספר. במיבצע הראשון נאספו תרומות למען ילדי קמבודיה, אך כאשר התרומות נמסרו לידי נציג הטלוויזיה, שהיה אמור להעביר את התרומות, צצו בעיות רבות.

הדבר שממנו נזהרו אנשי הוועדה חציבורית היה התקדים שנוצר במיבצע קמבודיה. מטרתם היתה לשלוט באופן מוחלט בכל הקשור לכספים, ולנתב אותם לידיים הנכונות. אך למרבית הצער, דומה שהדבר היחיד שעליו נתנו את הדעת, היה הניסיון למנוע הוצאות גדולות בעת התרמת הכספים.

ההחלטה של הגופים האחראים על התקציב היתה להפריש תישעה מיליון ל"י עבור הוצאות המיבצע. החלטה זו נשמרה

„המילחמה הגדולה"

ה התזהבות הגדולה של המתרימים דחקה לקרן זווית את האפשרות להחליט מראש מה הם הקריטריונים לגבי חלוקת הכספים: מי יהיו הגופים שייהנו מהכספים, לאילו מטרות, וכיצד יאורגן המיבצע. כולם שמחו לקראתו: כל אחד מהגופים הקשורים בילדים נכים הבין מההגדרה — „תרומה לילד הנכה בישראל" — כי הוא זכאי לחלק מהתרומות.

האירגונים שידעו מראש על המיבצע ושלקחו בו חלק, היו ששת האירגונים הגדולים בארץ: אילן, ניצן, שמע, מיכה, אקים ואלות. אירגונים אלה ראו כמובן מאליו שכספי התרומות יתחלקו רק ביניהם. מאוחר יותר, כשנודע לשאר האירגונים והמוסדות על המיבצע, הם פנו בדרישה להכיר גם בהם כזכאים לחלק מהתרומות. האירגונים הגדולים הודיעו על נכונותם לתת 10% מהתרומות לשאר האירגונים, ובזאת להבטיח לעצמם את רוב הכספים.

הוועדה הציבורית, שהוקמה לצורך העניין ושמונתה על־ידי הגברת עליזה בגין, הגיעה למסקנה שעליה לראיין את כל הגופים שבאו בדרישה כספית, ולהחליט מאוחר יותר כיצד ולמי יחולקו הכספים.

חברי הוועדה הציבורית המונה שיבעה אנשים, הם: השופט יואל זוסמן, עורך־הדין יהושוע רוטנשטרייך, חברי־הכנסת המארגנים ביקשו לגייס חלק נכבד מההכנסות ממכירת הכרטיסים למופע האומנים בהיכל־התרבות ומהמכירה הפומבית במלון הייאט. זמן קצר לפני תחילת השידור הבינו המארגנים כי האולמות יהיו ריקים, ופתחו את הדלתות בפני הקהל הרחב. מאוחר יותר הסתבר שרק חמישית מהכרטיסים נמכרו.

הורים קריים והילד יואב

„הטיפול השוטף בילד הנכה כרוך בשהייה צמודה עמו", מסבירה האם, נעמי. „התרוצצות לטיפולים בשלושה בתי־חולים רחוקים, וטיפול פיזיותראפי כל השבוע גוזלים זמן רב וכסף רב. את הדברים האלה שכחה הוועדה."

בדרן לואיס

הוזמן לארץ ועדיין לא הגיעו להסכם מי יממן את בואו לישראל.

בעלת־חסות על־זה בגין

רעיית ראש־הממשלה מינתה את הוועדה הציבורית, שתיפ־סוק בעניין הכספים. הוועדה החליטה שהכספים יופנו וישמשו לפיתוח בילבד.

חיים קופמן ושושנה ארבלי־אלמוזלינו, ד"ר ישראל היימן, רופא ילדים, אורה קדם, מדענית ממכון וייצמן ורואה־החשבון ניסים פלג, המשמש כמרכז הוועדה.

חברי הוועדה אינם אנשי מיקצוע, המכירים את בעיות הילדים הנכים ודרך הטיפול בהם. קשה להבין על סמך אילו קריטריונים הם נבחרו. לאחר שהגיעו הדרישות מצד הגופים השונים לכספי התרומות, ולאחר המילחמות בין הגופים השונים, החליטה הוועדה בשבוע שעבר על שני קריטריונים, שייקבעו את זכותו של אירגון זה או אחר להגיש את בקשתו:

● עליו להיות גוף ציבורי, המקיים מוסדות שיקום ארציים לילדים נכים.

● עליו להציג בפני הוועדה מאזן שנתי, שיוכיח את היקף ופירוט הוצאות הכספים שלו.

32 אירגונים העומדים בקריטריונים הללו פנו אל הוועדה. מתוכם רק שישה גופים יודעים בוודאות שיקבלו כסף. „בעצם, קיים עכשיו שקט, עדיין אין מילחמות, משום שכל אחד מהמועמדים אינו יודע עדיין אם יקבל כסף או יידחה. לאחר שיפורסמו התוצאות וההחלטות תתחיל הוועדה גם החליטה לאילו מטרות ייועדו הכספים.

„הכספים ישמשו לפיתוח בלבד," אומר ניסים פרג. „החשש הגדול שלנו היה שהכספים יגיעו לידיים לא־נכונות, וישמשו למטרות לא־נכונות. מטרות פיתוח, פירוש הדבר: בנייתם חדשים וציוד חדש, שישמש לאורך זמן וכו'."

על־ידי ההגדרה הברורה של מטרות הכספים, חשבו אנשי הוועדה הציבורית להימנע מדיונים ממושכים על הייעוד המתאים לכספי התרומות, ומוויכוחים עם המוסדות השונים.

בוועדה יש רק רופא ילדים אחד, המייצג את האינטרסים של הצד המטפל־המיקצועי, וגם הוא אינו מתמחה בטיפול בילדים נכים. אולם את הצד של הטיפול השוטף בילד הנכה אין איש מייצג. „הפיתוח הוא איש מעולם לא הסביר לי מהו גבול יכולתו ולאן הוא יכול להגיע. כדי לדעת מה יש ליואב, הייתי צריכה לפתוח מיכתב סגור של רופא אל בית־חולים."

בעיה נוספת, שעליה עומדת נעמי, היא מחסור בכוח־אדם במוסדות הקיימים. בגן־הילדים של יואב שוהים יותר מ־30 ילדים. הם זוכים לטיפול נאמן מצד המטפלים, אולם בכל הילדים מטפלות רק שתי פיז־יוטרפיסטיות, דבר המונע את התפתחות הילדים הנכים, האמורים לקבל מדי יום טיפול פיזיותראפי.

בשל בעיית המחסור בכוח־אדם נמצאים באותה קבוצה בגן ילדים הפגועים באופן מנטאלי וילדים הפגועים באופן פיזיולוגי, דבר המעכב את ההתפתחות השיכלית של הילדים המוגבלים בגופם.

נעמי טוענת, שמשום־כך חייבים לנתב את התקציבים להגברת כוח־האדם ולהגדלת התקנים, ולא להקים עוד מוסדות ובניינים.

מחסור בכוח־אדם

גיורא מנדלר, אביו של אוהד בן השלוש, שנפגע מדלקת קרום־המוח, חושב שכספי התרומות צריכים להביא לשיפור מצב הטיפול בארץ, על־ידי הכשרת פיזיותראפיסטים ותרומה לשיכלול העזרה המיקצועית ולהגברת כוח־האדם המטפל.

מיד לאחר שחלה אוהד נערכה ועידת־רופאים בארץ, ואוהד שימש להדגמת שי־טות טיפול. בדרך זו זכה לטיפול חדשני מידי רופאה גרמנית. לאחר הוועידה היו בארץ שתי פיזיותראפיסטיות, שקיבלו מידי הרופאה תוכנית עבודה שנתית. בתום הוועידה הוחלט שהמשך הטיפול ייערך עם תום השנה, והרופאה תשוב לארץ. התוכנית בוטלה מטעמי תקציב. למנדלר לא נותרה ברירה, אלא לנסוע לגרמניה עם בנו, לשם קבלת תוכנית־עבודה פיזיותראפית לשנה הבאה.

הוא שהה בקלן חודש ימים, ולמד כיצד עליו לנהוג בבנו. „שיטת הטיפול, שעל־פיה נוהגים באוהד, היא מן החדישות והטובות בעולם," אומר גיורא. „אילו יכלו לממן הבאת מומחים לארץ לסידרה של השתלמויות, היו מגיעים לתוצאות נהדרות. לכן חייבים לנתב את הכספים לכיוון זה."

לדעתם של הורים רבים, הכסף צריך להינתן להגברת כוח האדם, שהוא בסדר עדיפות ראשוני. זאת גם דעתם של רוב נציגי המוסדות. הוועדה קבעה אחרת. „אני מקווה שקביעת הוועדה היא גמי־שה, ולאחר ה־3 במאי נדע יותר," אומרת אורית אבנשטיין מאילן, „ואני מקווה שה־וועדה, לאחר שתשמע מהם הצרכים של כל מוסד, תדע לאן לכוון את הכספים, אם לא, נילחם." **נורית מאנה**

הורה מנדלר והילד אוהד

„נסעתי לגרמניה על־מנת ללמוד כיצד להמשיך בטי־פול פיזיותראפי באוהד," מספר גיורא מנדלר, „את הטיפול בשיטה חדשנית החלו בארץ, ובתום שנה היא תיפסק מחוסר תקציב. לכן חייבים לנתב כספים לכיוון הזה.

מגבית־הענק הטלוויזיונית נערכה מבלי לדעת מה לעשות בכסף – ועכשיו נמושות עליו מילחמות היהודים

הפצצה של סרטאווי

(המשך מעמוד 41)

חבש להסתפק במקום אחד בילבד, ש־נמסר לאבו־מאהר (אחמד אל־ימני).

הוועד־הפועל החדש מונה 15 חברים. לאירגונים הקיצוניים יש רק נציג אחד לכל אחד. לא רק חבש, אלא גם אירגונו של נאיף חוותמה („החזית הדמוקרטית"), אל־צעיקה הסורית, האירגון הפרו־עיראקי ואירגונו של אחמד ג'בריל נאלצו להס־תפק במקום אחד לכל אירגון. אירגונים קיצוניים יותר לא זכו בשום ייצוג.

לפת"ח הוקצו שלושה מקומות. גם בהם חל שינוי משמעותי. נוסף על יאסר ערפאת עצמו ופארוק קדומי, נכנס לוועד־הפועל אדם ש־הפך סמל המגמה המתונה ב־אש"ף: אבו־מאזן (מוחמד עבאס), איש האירגון והכספים של האיר־גון, „פיתחם ספיר הפלסטיני", ה־ירוע כאחד מעמודי־התווך של ה־מחנה המתון, שבהשראתו נפתחו המגעים.

נוסף על שמונת נציגי ה„אירגונים", נבחרו לוועד שיבעה אישים בלתי־תלויים. גם בהרכב זה חל שינוי בעל משמעות רבה. במקומו של ראש עיריית אל־בירה, בעל המגמה הקיצונית, נבחר כנציג ה־שטחים הכבושים תגא נאצר, נשיא אוני־ברסיטת בית־זית, שהיה ידוע כאחד האי־שים הנכונים והמתונים בגדה המערבית. הוא גורש בשעתו על־ידי משה דיין, ביגלל השמעת דיעותיו הפוליטיות ה־מתונות.

נציג בלתי־תלוי אחר: אחמד צדקי אל־דג'אני, שנפגש עם אורי אבנרי ב־רומא כאשר עמד בראש מישלחת־אש"ף בוועידה, שבה השתתפה גם מישלחת של כוחות־השלום הישראליים.

חביב אל־קהווג'י, איש־עכו הפרו־סורי הנחשב כקיצוני, לא נכלל.

מעבר לטכסיסים פרלמנטריים חולפים, יצא אש"ף ממושב זה של מועצתו כשמנהיגותו של ערפאת מחוזקת, וכשהזרם המרכזי, ה־מתון, שולט בכיפה.

לא זה בילבד שלא היתה „הקצנה", כפי שבישרו השופרות הישראליים המתודרכים — כהצדקה להתערבות בלבנון — אלא נמשכה המגמה העיקבית לעבר עמדה מתונה.

אך ברוחו הפשרנית הרגילה, כשהוא משתדל לשמור על קונסנזוס רחב ככל האפשר, דאג ערפאת לכך שלא תתקבלנה החלטות פוליטיות ברורות. למעשה לא התקבלה במושב עצמו שום החלטה מס־שית. ערפאת השתמש בטכסיס פרלמנטרי ישן, גרם להעברת כל הצעות־ההחלטה לוועדת־ניסוח, להשגת ניסוח מוסכם.

גיבור הוועידה

לא היה ספק כי גיבור־הוועידה היה האיש שלא נוכח בסיומה: עיצאם סרטאווי.

לפי תקנון אש"ף, אין תוקף להתפטרות אלא אם כן התקבלה רשמית ע"ידי המועצה הלאומית. הוא זכה בניצחון אישי מרשים כאשר יו"ר המועצה הלאומית הכ־ריז מעל הדוכן כי התפטרותו לא התקבלה.

לפיכך נשאר, רשמית, חבר המועצה. לעומת זאת, הוא לא חזר בו בינתיים מ־התפטרותו, מאחר שלא התקבלה החלטה חד־משמעית המאשרת את הקו שלו.

אם לא נחל עיצאם סרטאווי ניצחון מכריע במושב זה, רובץ חלק מן האשמה לכך על מחנה־השלום הישראלי. אחרי שנים של מגעים, לא יכול היה סרטאווי להצביע על גידול משמעותי של מחנה־השלום הישראלי. להיפך, זה עתה היתה לפעילי שלום עכשיו, חסידי המערך, עזות־המצח להדיח חברים משום שנפגשו פעם עם סרטאווי. איש מן המדיחים לא סיכן מעולם אף את חוט־השערה שלו למען השלום — בעוד שסרטאווי סיכן את חייו פעמים ללא־ספור, מול פני הקנאים הלאומניים שרצחו את קודמו, סעיד חמאמי.

לאור המציאות שנוצרה בעיק־בות המושב, אין ספק שההידברות תימשך, ומן הסתם תעבור לפסים ממשיים יותר. אך המושב הוכיח כי הדרך אינה קלה, וכי בשני ה־עמים קיימים נוגדנים חזקים — הן קנאים מקומיים, הן סוכנים ה־משרתים את האינטרסים של שתי מעצמות־העל.

(המשך מעמוד 52)

כבול. האחראי על היחידה המובילה אסירים לא הסכים. וכך השתתפי בהצגה לכלי־התקשורת כשחקן ראשי. העליון הוציא החלטה עקרונית שרכטמן אינו מסוכן ושאין סכנה שיברח ולכן אין לכבלו. אז הסוהר התרגז ואיים עלי. אחר כך עזבתי את העניין. לא רציתי לנקום בסוהר. החלטתי לשכוח מכל העניין.

● מדוע הוכנסת לצינוק?

מצאו אצלי בכיס מאה לירות. מישהו שתל לי את הכסף.

● מי?

אני יודע מי, אבל אני לא רוצה להיכנס לזה. הייתי היחיד מאסירי הצוואורון הלבן שישב בצינוק. אני אפילו לא ידעתי שיש

האסירים הביטחוניים מוציאים פסקי־דין מוות בחוץ הכלא

לי כסף, באו למעיל החורפי שלי, הוציאו מאה לירות. אמרתי: לא היה לי כסף, אני לא זקוק לכסף. שלחו אותי ל־24 שעות לצינוק. אמרתי למנהל הכלא: אני מזהיר אותך, אתה עושה שגיאה איומה. היה ברור לי שהכוונה היא להראות לכל האסירים שבכלא שאין איפה ואיפה, גם את רכטמן מכניסים לצינוק.

● תאר לי את הצינוק?

חדר מטר על שני מטר, סגור וחם.

● איך הרגשת בצינוק?

נפגעתי, אבל לאט־לאט החלטתי לנצל את שהותי בצינוק, להרגיש מה זה להיות בצינוק, אם כבר אז כבר להיות אסיר לכל דבר.

את יודעת, הולכים מקצה אחד של הצינוק לקצהו השני, צועקים לאסירים היושבים בצינוקים האחרים, נכנסתי לעניין והייתי מדבר עם האסירים בצעקות, בקללות. דווקא מצא־חן בעיני. בחודשים האחרונים לשהותי בכלא רציתי לבקש העברה לכלא רמלה לחודשיים, כדי לראות מה זה לחיות בכלא סגור ונוקשה יותר, כדי שאוכל להשלים אחר כך פרקים בספר שלי.

● חלית בכלא?

כן, קיבלתי סוכרת, כנראה ממתחים. וסבלתי מדיכאון ומכאבי ראש נוראיים. אמא שלי לבד בבית, בשלבי עיוורון, אני מאוד קשור אליה, כל זה השפיע עלי קשה. אושפזתי פעמיים בלחץ־דם גבוה מאוד, עבר את ה־200, וכאבי ראש מחרידים.

אושפזתי בבית־החולים של כלא רמלה, שם כתבתי את הפרק על האסירים הביטחוניים. שהיתי בבית־החולים קרוב לעשרה ימים, ולמדתי רבות על צורת חייהם של החבלנים. הם ידעו שאני חברי־כנסת, היה להם עניין לדבר איתי. יש אצלם כמה תופעות שאני ממש מקנא בהן, הלוואי שהאסירים שלנו ילמדו מהם. הם לומדים מהבוקר עד הערב. מעניין אותם כל נושא, יושבים שעות ומנתחים כל בעיה. יש להם בתוך הכלא סולם הירארכייה עם מפקדים ומישמעת חמורה ביותר, יעשה אדם תה לכולם.

כל מחבל חדש שמגיע אליהם עובר עשרה מדורי גיהנום, עד שמוכח שאינו שתול. הם חשדניים ודקדקניים בצורה בלתי־רגילה. כל מחבל חדש נמצא בתקופת מעקב. הם מוציאים פסקי־דין מוות בכלא עצמו. יש להם בית־מישפט משלהם. כולם ללא יוצא מהכלל אמרו לי שהם עושים את מה שהם עושים בהכרה מלאה ומתוך שליחות. הם גם אמרו לי שברגע שישוחררו יצטרפו אל אירגוני החבלה, וימשיכו לחבל במדינת ישראל.

● מהו יחסם של האסירים היהודיים לאסירים הביטחוניים?

לדעתי מצויין. המאסר מאחד את כל האסירים. כמובן שקיימים ויכוחים אינסופיים, אבל הטיעון של הביטחוניים הוא: לפני שהיתה לכם מדינה גם לכם היתה מחתרת, גם אתם רצחתם.

■ ■ ■

● האם פגשת בבית־הכלא את עמוס אוריון או את עזר כהן?

את עמוס אוריון לא פגשתי, אבל עזר כהן ישב איתי יותר מחצי שנה במחנה גימ"ל. הייתי אתו בידידות רבה, וחששתי לעתידו. הוא סיפר לי את הסיפור של אוריון, אמר לי שהם ידידים טובים ושיום אחד ייפגשו.

● איך יצרת איתו קשר?

התחבר עם עזר כהן בחור צעיר, שנאשם באונס. אני לא יודע אם את זוכרת את המיקרה, זה היה אנס יוצא־דופן, אלי קובו שמו. באמת בחור שקט, עדין, טוב־לב. אמרו לי שעזר כהן הוא מראשי הפשע, וחששתי שבעצם הידידות עם קובו תגרום להידרדרותו, והוא בסך הכל בחור טוב, לא ידעתי באיזה קו ינקוט כשישתחרר. הוא אמר לי שהוא רוצה לעזוב את הארץ, יעצתי לו לעזוב לכמה שנים, שהמישטרה תרד מעליו, ושלא ישייכו אותו לכל פשע שיתבצע כאן. הוא היה עלם יפה, שקט, אדיב, עדין וזהיר מאוד. הוא נזהר במיוחד עם הנהלת הכלא, שלא יאשימו אותו שהוא מנסה להשליט סדר, שלא יתקל עם ההנהלה.

● איך הגיבו האסירים כשהתגלו גופותיהם של אוריון וכהן?

כל מה שקורה בעולם הפשע זוכה מיד לניתוח והערכה מצד כל אחד מהאסירים. הם נעשים עורכי־הדין הטובים ביותר, לומדים משגיאות, מנתחים, לומדים טכניקה. כך גם עם פרשת הרצח הכפול, היו הערכות־מצב וניתוחים, דנו בזה רבות.

● מהי המשמעות הפוליטית של האסירים, איזו מפלגה זוכה לאהדה הרבה ביותר?

לדעתי בית־הסוהר הוא חתך של הסוציולוגיה.

● בכתבי־הסוהר קיימת תופעות של מישכב זכר ומעשי סדום. האם נתקלת בהן?

התופעה הזו קיימת בבתי־סוהר סגורים. במעשיהו, אם היתה קיימת, היא היתה נעשית באופן דיסקרטי מאוד. לא שמעתי על מיקרים של אינוס או ניצול.

■ ■ ■

● בוא נדבר על הפרשה שבגללה ישבת 26 חודשים בבית־הסוהר. הוא התנפל עלי ובכה. חמישה אנשים ראו את זה — ארבעה יהודים שלי ויריב פוליטי אחד. אמרתי לגיבור: אין לי אליך טענות. אבל אני רוצה לדעת רק דבר אחד: למה שיקרת שנתת לי 70 אלף לירות? ואת יודעת מה ענה לי? תבין, הוא אמר, לא היתה לי ברירה, אני מבקש ממך סליחה.

● אם כך, למה אינך מוציא את צידקתך לאור?

אני רוצה לשכוח מכל העניין. כשלגבור יהיה נוח, הוא יעשה את הצעד. תראי, זו היתה פשלה, כל העניין היה פשלה. אבל עכשיו יש פסק־דין של בית־המישפט, שילמתי מחיר, יבוא יום וגיבור יגיד את האמת.

● תבקש מישפט חוזר?

לעולם לא. מבחינתי הפרשה נסתיימה. אני רק מקווה שתושבי רחובות יסלחו לי.

● שמעתי שראש עיריית־רחובות, יחזקאל הרמתי, חושש מהפופולריות שלך, ושלא היה מרוצה מהביקור שלך בעיריה ומהפסטיבל שנערך בכיבך?

אין לו סיבה לפחוד. אמרתי לו באופן אישי: אני לא מתכוון לחזור לעיריה או לפוליטיקה, אני מתכוון להקדיש את זמני לפעילות וולנטרית למען הקהילה לשיקום האסיר ולמלחמה בתאונות־דרכים. אמרו לי שהוא לא ישן בלילות, הרגעתי אותו ואמרתי לו, שלא יתכן שאני לא אבוא לבקר את העובדים במיפעל שעבדתי בו. אם הייתי עובד בתנובה, הייתי בא לתנובה, אבל מה לעשות, אני עבדתי בעיריה. האמת היא שנמנעתי מלבקר בלישכה, אבל מה אני יכול לעשות, דחפו אותי לשם.

רכטמן ביום השיחרור עם בתו סיגל
„אותי מעניינים רק אזרחי רחובות"

● מתי התחלת לעסוק באמנות?

הייתי אחראי על חדר־התחביב. ביקשתי מאסיר שילמד אותי ציור. מההתחלה היה ברור לי שיש לעבודה שלי מטרה. החלטתי שכשאשתחרר אערוך תערוכה ואמכור את הציורים, ואת הכסף אקדיש לשיקום האסיר. כל הכסף יושקע במילגות ובשיקום אסירים. אני רוצה לאמר לך בהן צדק, שכל־כך התלהבתי לרעיון, שבתוך ליבי אמרתי, שלא איכפת לי לשבת עוד חודש ולגמור עוד אוניה.

● האם מצפים ב„מעשיהו" לבואם של אסירי צוואורון לבן שמישפטיהם מתנהלים בימים אלה?

את מתכוונת לפלאטו ולאבו־חצירא? כשהייתי בכלא שאלו אותי, אם הייתי רוצה שיבואו, בשביל להעלות את הרמה. אמרתי: בפירוש לא. אני יודע מה שהמישפחה שלי עברה.

● והאסירים האחרים.

שתדעי לך דבר אחד, בכלא אין דבר כזה צרת רבים חצי נחמה. אסירים לא אוהבים שאסיר חדש מצטרף אליהם.

● אתה מצטער על תקופת מאסרך?

באופן אישי מאסר הוא לא נורא למי שהוא גבר. אבל האכזבה שגרמתי בעצם מאסרי לאלפי תושבים שהעריצו אותי, חבל היה לי שנפגעו. לא איכפת לי מה חושבים עלי כל אזרחי המדינה, אותי מעניין רק אזרחי רחובות. האכזבה שגרמתי להם היא האיומה והכואבת ביותר.

ציור שצייר רכטמן בכלא
יבול 26 החודשים

האם אתה עדיין טוען ש־אתה חף מפשע?

אני כתבתי לשופט שטיינברג, ששפט אותי ולתובעת, שרה סירוטה, ולתת־ניצב זיגל, שאין לי שום טינה לאיש מהם, כל אחד מילא את חובתו. אני מעביר קו על מה שהיה. כשהייתי בכלא התכתבתי עם שלושתם. הם כתבו לי שהם מקווים שאעבור בקלות את התקופה. אני לא רוצה להתייחס למישפט. יגיע יום שעזר־המדינה, גיבור, ביוזמתו הוא, יבוא ויאמר לפני בית־המישפט ששיקר.

● למה לדעתך שיקר?

לפי דעתי היה נתון בבעיות עם מסחריים. שהיתי בבית־החולים קרוב לעשרה ימים, ולמדתי רבות על צורת חייהם של החבלנים. הם ידעו שאני חברי־כנסת, היה להם עניין לדבר איתי. יש אצלם כמה תופעות שאני ממש מקנא בהן, הלוואי שהאסירים שלנו ילמדו מהם. הם לומדים מהבוקר עד הערב. מעניין אותם כל נושא, יושבים שעות ומנתחים כל בעיה. יש להם בתוך הכלא סולם הירארכייה עם מפקדים ומישמעת חמורה ביותר, יעשה אדם תה לכולם.

כל מחבל חדש שמגיע אליהם עובר עשרה מדורי גיהנום, עד שמוכח שאינו שתול. הם חשדניים ודקדקניים בצורה בלתי־רגילה. כל מחבל חדש נמצא בתקופת מעקב. הם מוציאים פסקי־דין מוות בכלא עצמו. יש להם בית־מישפט משלהם. כולם ללא יוצא מהכלל אמרו לי שהם עושים את מה שהם עושים בהכרה מלאה ומתוך שליחות. הם גם אמרו לי שברגע שישוחררו יצטרפו אל אירגוני החבלה, וימשיכו לחבל במדינת ישראל.

● מהו יחסם של האסירים היהודיים לאסירים הביטחוניים?

לדעתי מצויין. המאסר מאחד את כל האסירים. כמובן שקיימים ויכוחים אינסופיים, אבל הטיעון של הביטחוניים הוא: לפני שהיתה לכם מדינה גם לכם היתה מחתרת, גם אתם רצחתם.

■ ■ ■

● האם פגשת בבית־הכלא את עמוס אוריון או את עזר כהן?

את עמוס אוריון לא פגשתי, אבל עזר כהן ישב איתי יותר מחצי שנה במחנה גימ"ל. הייתי אתו בידידות רבה, וחששתי לעתידו. הוא סיפר לי את הסיפור של אוריון, אמר לי שהם ידידים טובים ושיום אחד ייפגשו.

● איך יצרת איתו קשר?

התחבר עם עזר כהן בחור צעיר, שנאשם באונס. אני לא יודע אם את זוכרת את המיקרה, זה היה אנס יוצא־דופן, אלי קובו שמו. באמת בחור שקט, עדין, טוב־לב. אמרו לי שעזר כהן הוא מראשי הפשע, וחששתי שבעצם הידידות עם קובו תגרום להידרדרותו, והוא בסך הכל בחור טוב, שאחרי שיירצה את עונשו, יחזור לחיים נורמליים ולא יהיה עבריין. אמרתי לקובו: מדוע לך להתחבר עם עבריין מועד ככהן. זה נודע לעזר כהן, והוא ביקש לשוחח איתי.

הוא הסביר לי שהוא פוגש את קובו לטובתו של הבחור. קובו, אמר לי כהן, הוא נאיבי, תמים, אני שומר עליו. אין לי כוונות לגרום להידרדרותו. וכך התיידדנו והטינה בינינו נפלה.

דיברתי אתו הרבה, הוא סיפר לי על עולם הפשע ועל פרשת עמוס אוריון. שאלתי אותו: האמנם אוריון חף מפשע? והוא אמר לי אלו הם סודות עליהם לא מדברים, אבל אתה עוד תשמע על הפרשה. ככה זה היה כשדיברתי עם לווייתני הפשע, יש להם סיגנון מיוחד שכזה, כשאתה שואל שאלה מיותרת. הם חותכים עניין, לא מדברים. כאילו חוששים שאם אני חוקר, סימן שיש לי מטרה.

את אוריון לא פגשתי מעולם, אבל כשעזר כהן השתחרר הוא עבר בין הבתים, לחץ ידיים ונפרד ממני בחיבה.

עזר כהן סיפר לי על עולם הפשע ועל עמוס אוריון

הכנסה ומס־ערך־מוסף, בעיות שהחזיקו אותו בגרון. כל בן־אדם אחר היה עושה כל דבר, על־מנת להציל את עורו. הוא היה מסובך בסכומים בלתי־רגילים. אמרו לו: תעיד נגד רכטמן ונוציא אותך מחובות.

פגשתי אותו, במיקרה, בחופשה שלי

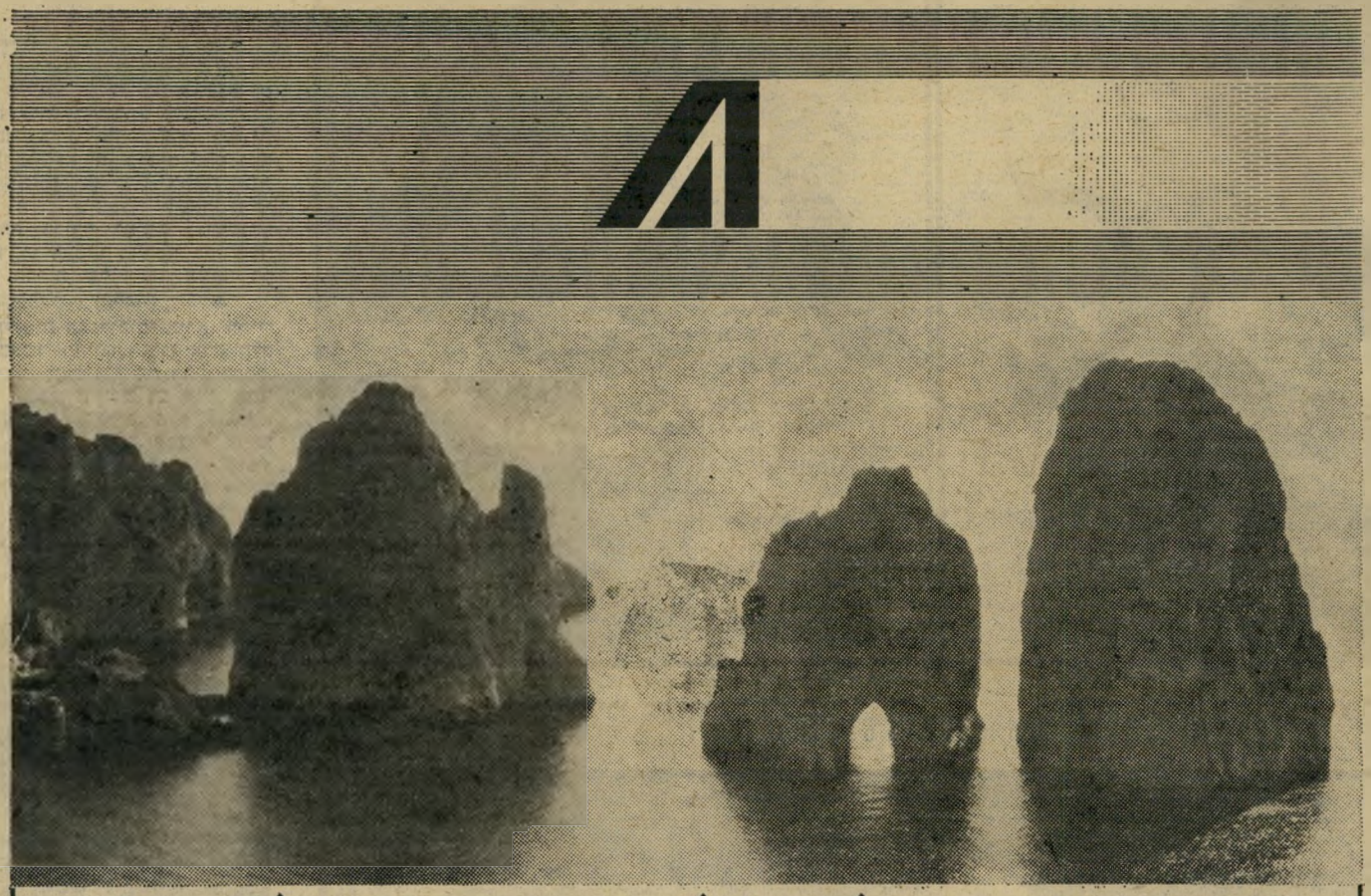

שבוע של שלוה באיטליה:

קאפרי
האי הקסום

סורנטו
העיר הציורית

כל מה שאיחלת לעצמך לקיץ - מתגשם עכשיו בתוכנית הנופש החדשה של "אליטליה", החל ב-1 באפריל 1981.
טיסה ישירה לרומא ולינה בנאפולי. למחרת, לפי בחירתך - לקאפרי או לסורנטו. שבוע שלם של מנוחה משולבת בטיולים, של ארוח איטלקי חם, של הנאה בלי גבול.

קאפרי
החל מ-$577

סורנטו
החל מ-$580

המחיר כולל טיסה תל־אביב־רומא־תל־אביב, העברה מנמל התעופה ברומא למקומות הנופש וחזרה, איכסון במלון לפי בחירה, 8 לילות. 2 ארוחות ביום, מע"מ והרבה הנאה.
אפשרות שהיה נוספת ברומא - לפני או אחרי החופשה.

לאיטליה. עם מי, אם לא עם "אליטליה".

Alitalia
AT HOME IN THE SKY

הזמנות ומידע נוסף בכל משרדי אליטליה.
תל־אביב: רחוב הירקון 104, טלפון: 244141-6.
ירושלים: רחוב הלל 23, טלפון: 228653.

הזמנות ומידע נוסף לטיולים בדרום איטליה בכל סניפי קופל נסיעות.
משרד ראשי: רח' פרישמן 14, ת"א, טל. 03-246121.

קולנוע

סרטים

דם, דם, דם

השור הזועם הוא אחד הסרטים האלימים ביותר של השנים האחרונות, ולא רק משום שהוא עוסק באיגרוף. סרטים רבים קדמו לו בנושא זה, והיו בהם סצינות רבות של קרבות בזירה. ברבים מהם נמתח היחס שבין הזמן שהוקדש להתגוששות עצמה לבין הזמן שהוקדש לשאר חלקי הסרט, בצורה ברורה לטובת „הספורט האצילי". כדברי הבמאי מארטין סקורסזה: „מתוך 120 הדקות של השור הזועם רק 15 דקות מוקדשות לקרבות עצמם."

אלא שמהלומות האגרופים בזירה, תהייגה חזקות כאשר תהיינה, אינן אלא חלק קטן ומישני מן האלימות השוררת בסרט. נוכח הקהל הזועק, התובע דם ויזע, מובנת האלימות כמעט מאליה. אלא שבסרטו החדש של סקורסזה קשה למצוא אפילו רגע אחד שבו אין האלימות מושלת בכיפה. אין רגע של רגיעה, של תוגה, של מחשבה או של מנוחה. כמי שאחוז באובססיה של אלימות, אין סקורסזה מרפה מדמויותיו, מפתיחת הסרט ועד סיומו, בונה עולם שבו אין דרך אחרת לתיקשורת בין אדם לחברו מלבד האגרוף השלוף, האיום בהתנקשות והסטירה המצלצלת.

מישחק מכור. „האיש הזה חי ומתנהג על רמה כמעט חייתית, ומשום כך הוא חייב להיות מודע לדברים מסויימים שאנחנו, הסוחבים על גבנו מיטען מוגזם של אינטלקטואליות ושל רגשנות, איננו מבחינים בהם." כך מסביר סקורסזה את העניין שעוררה בו הדמות הראשית בסרט, ג'ק לה־מוטה. העלילה מבוססת על עלילות המתאגרף המפורסם והידוע לשמצה (ראה אנשים בעולם, עמ' 23—24), ש־החל דרכו בביבי השופכין של הברונקס, ישב בכלא בעוון התנקשות בחייו של מהמר מקומי, התגלגל במשך שנים מקרב־זוטא אחד למשנהו ולא הצליח לזכות בתואר העולמי, משום שסירב לשלם ל־מאפיה. ולבסוף זכה בתואר העולמי הנכסף, אחרי שהסכים בכל זאת למכור קרב אחד למהמרי העולם התחתון. שחצן, רב־רבן, עקשן, קנאי עד כדי חולניות, בעל כושר סבל בלתי רגיל (הוא גאה עד עצם היום הזה על שמעודו לא הופל לקרשי הזירה). הקהל נהר כדי לראותו מובס. אחרי שבעה חודשים הוא איבד את כתרו לשוגר ריי רובינסון, אחד המתאגרפים האגדיים של שנות הארבעים והחמישים. יריבו של לה־מוטה ומי שהכריעו בחמישה מתוך ששת הקרבות שניהלו השניים.

„כשראיתי את הסרט הגמור, התרגזתי תחילה," מודה לה־מוטה, שנשכר על־ידי סקורסזה להיות יועץ מייוחד בזמן ההסרטה ומדריכו של רוברט דה־נירו בכל הקשור לתורת האיגרוף ולכללי ההתגוננות בסרט. „אני מוצג בו כנבל. אבל במחשבה שנית, זה היה כך. הייתי באמת נבל. היום כבר איני כזה, אבל אז זה היה כך."

התפרקות מוחלטת. מה שחמור הרבה יותר מן הגבלות, לגבי הדמות של לה־מוטה בסרט, הרי זה סירובו של התסריט ושל הבמאי להיכנס לתוך אישהו ניתוח פסיכולוגי, שיסביר מדוע לה־מוטה הוא כזה, ויצדיק את התנהגותו בצורה זו או אחרת. סקורסזה נוטל את החומר הגלמי, שמצא באוטוביוגרפיה של לה־מוטה, שיצאה־לאור לפני יותר מעשר שנים, והופך אותו לכרוניקה קפדנית של חיי אדם, שאין לו שום דרך אחרת לבטא את עצמו, חוץ מן האלימות. הזירה, כך נדמה, היא עבורו המקום שבו הוא מרגיש חופשי ביותר, ולו רק משום שמהלומת אגרוף שם היא לא רק חוקית, אלא אפילו מומלצת, ואין שום צורך בשליטה־עצמית. ואכן, סקורסזה מדגיש את ההתפרקות המוחלטת של לה־מוטה בזירה, את הפתיחות המוחלטת שבה הוא מחלק מהלומות ומקבל מהלומות, ונדמה כאילו הוא נהנה משני הדברים באותה המידה.

סקורסזה עוקב אחרי לה־מוטה מאז שהיה בן 19, בחדר מעופש בברונקס, עד לזכייתו בתואר העולמי, ההצלחה, הוויתורים, ומכוניות־הפאר, וממשיך לרדוף אותו אחרי פרישתו — כשהוא כבר בעל מיסבאה כרסתן בפלורידה, מספר בדיחות

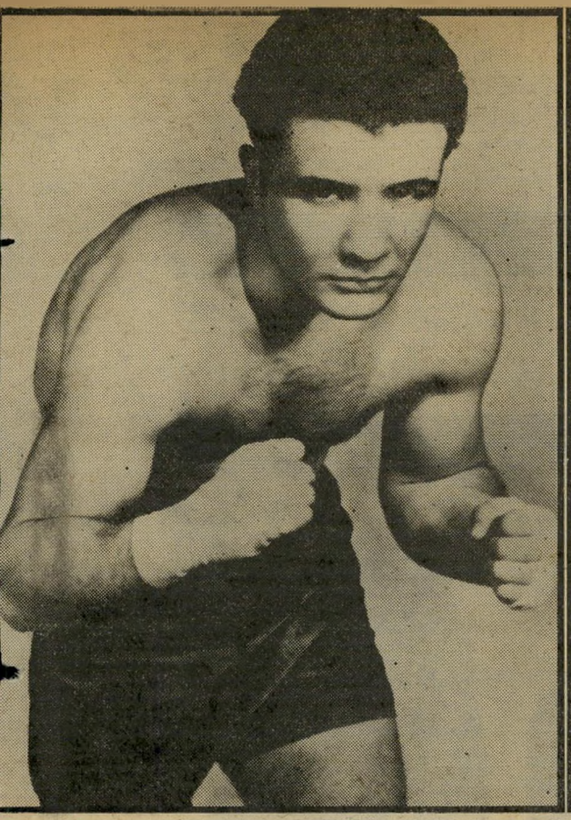

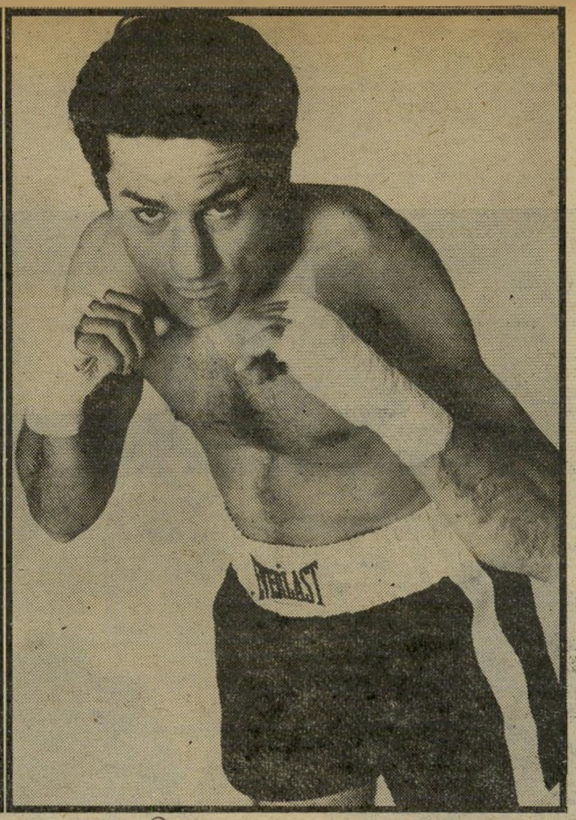

השחקן רוברט דה־נירו בתפקיד לה־מוטה **המתגרף ג'ק לה־מוטה בנעוריו**
„באותם ימים הייתי באמת נבל"

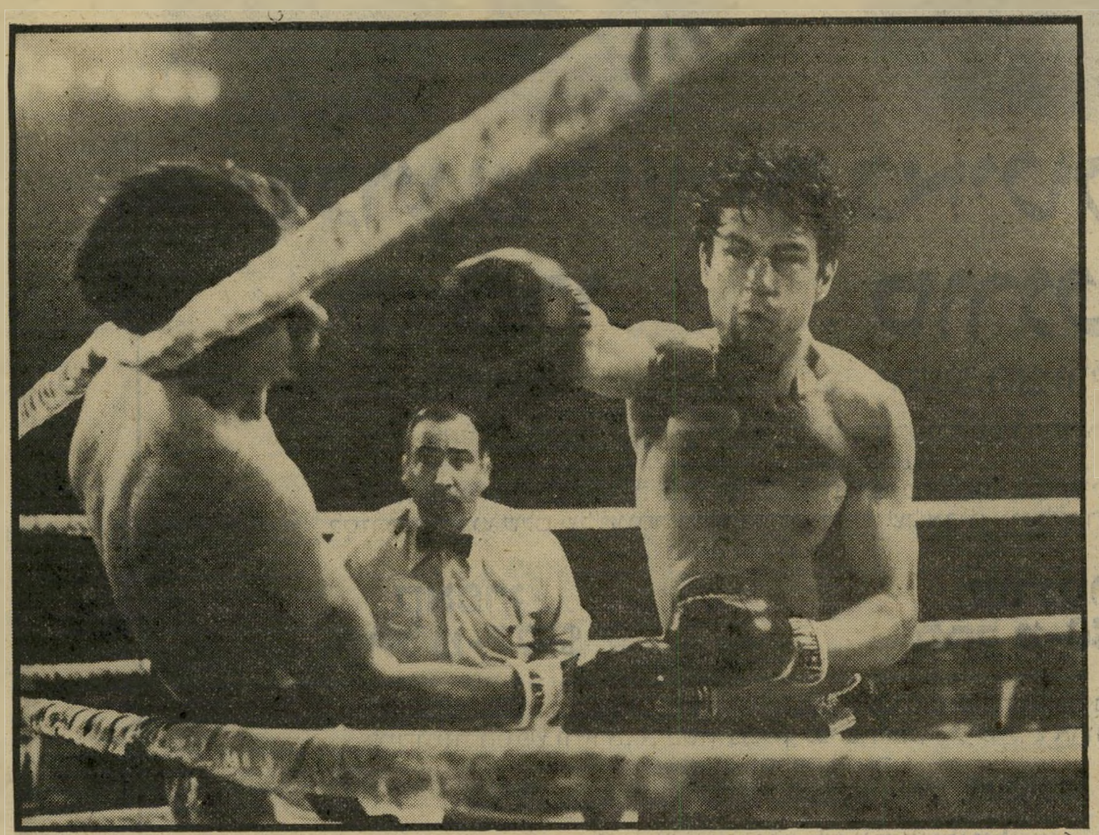

דה־נירו בתפקיד לה־מוטה באחד הקרבות ב„שור הזועם"
התפרצות של בהמיות

רוברט דה־נירו ב„שור הזועם"
„מתאגרף הייתי"

דה־נירו וקתי מוריאטי
פצצה טעונה

ללקוחותיו, ונאסר כאשר יצאנית קטינה נלכדת ליד הבאר שלו, ועד לשובו מן הכלא, בדרכו הצולעת וספוגת האלכוהול, אל עולם הבידור.

הסרט מוגש כיומן, כאשר דמויות מו־פיעות ונעלמות בו, כפי שטיבעי כי ייעל־מו כאשר מדובר ביומנו של אדם, הרואה את כל העולם כפונקציה של עצמו, קופץ מתקופה לתקופה, לעיתים בשרירותיות רבה, מצביע על נקודות בולטות בהיס־טוריה של האיש, ועוסק פחות במיבנה עלילה רציף.

החיה הנוהמת. זהו כנראה חלק מן המאמץ של סקורסזה לשמור על ניכור מסויים של הקהל לכל אורך הסרט. הסרט מצולם בשחור־לבן — כמו אותם קיטעי יומנים שנהגו להציג בקולנוע על קר־בות־איגרוף — כאשר סקורסזה הנער היה דבוק למושב שלו, מדי יום, ובלע בצמא את הצללים הנעים על המסך („מארטין אוכל סרטים לארוחת בוקר, צה־ריים וערב," אומר עליו ידידו, מייקל פאואל).

אבל, שלא כבקטעי היומנים, סקורסזה והצלם שלו נזהרו היטב שלא לעשות רו־שם ריאליסטי. התאורה, המוזיקה סר־טים אקספרסיוניסטיים, העשן האביך, ה־מיתמר ללא־הרף, התאורה המשוטה לכ־אורה והמסוגננת עד לפרט האחרון, כדי שתתאים לאופי של הדמויות, אולמות־האיגרוף הענקיים והחשוכים, שבהם חות־כות אלומות־אור מן התקרה, שאינן מס־פיקות אלא כדי ליצור רושם של מאסה רוגשת, נוהמת, צורחת ומשתוללת, נראים כמו גהינום, המכיל בתוכו את כל תאוות החיה המשתוללת, שמסתתרים בתוך המין האנושי.

פס־הקול מגזים את האפקטים בכוונת תחילה, מערבב מוסיקה אופראית עם ג'אז. הכל מטופל ומתוכנן כך, שהסרט אמנם מספר את חיי לה־מוטה, אבל בסופו של דבר הוא מעין מחקר של החייתיות בהת־גלמותה. מי שזוכר את התפרצויות ה־אלימות הקיצוניות ברחובות אל־מים, את ההשתוללות של האיווי קייטל באלים לא גרה כאן יותר, את נהג מונית, מודע כבר לעניין המיוחד שיש לסקורסזה בנושא. האלימות היא אחד המרכיבים העיקריים בכל סרטיו של סקורסזה, אבל הפעם היא תופסת את מרכז הבמה, ואינה מניחה לשום דבר אחר להסיח את הדעת ממנה.

פרס אוסקר. מן הדין, במקרה זה, להזכיר את התרומה של רוברט דה־נירו, שלא בכדי זכה בפרס אוסקר עבור תפקיד זה. דה־נירו הוא זה שגילה את אוזנו של סקורסזה לנושא, אחרי שקיבל את האר־טוביוגרפיה של לה־מוטה לעיון, לפני כשבע שנים, כאשר צילם את הסנדק, פרק ב' באיטליה. מזה ארבע שנים מפת־חים השחקן והבמאי את הנושא, נוטלים עיבוד ראשון, שאינו מספק אותם, ומע־בירים אות לתסריטאי שני (פול שראדר, מחבר נהג מונית), ואחרי שהשני מסיים את העבודה, מתבודדים ומתקנים גם את עבודתו. על בימת הצילומים נדמה היה כאילו הם מחלקים ביניהם סוד, שאינו ידוע לאף אחד אחר זולתם.

דה־נירו, שחקן שנראה תמיד כמו פצצה טעונה, שכל הסובבים אותה חיים באימה שמא תתפוצץ בזה הרגע, לא מיצה את נתוניו אף פעם, בעבר, ביסודיות רבה כל־כך. כדי לגלם את לה־מוטה המזדקן וה־מפוסס, בילה דה־נירו שלושה שבועות בדרום צרפת ובאיטליה, זלל כמטורף, ו־העלה קרוב ל־30 קילו על גופו, שאותם הוריד מיד עם סיום הסרט. הזדהותו עם התפקיד היא כל כך מוחלטת, שאפשר על נקלה להבין לרוחם של אלה הפוחדים לגשת אליו ברחוב, או לסירוגין, לחשדם של שוטרי־גבול איטלקיים, אשר ניסו לעצור אותו לאחרונה, כאשר ביקר שם, בחשד שהוא טירוריסט.

מחוץ לסרט, כאשר מנסים להבין את הדמות של ג'ק לה־מוטה, אפשר לספק לה הסברים. „גדלתי בבית שבו הוסבר לי ששום דבר אינו מגיע לי", הוא מספר, כשהוא נזכר באביו האלים ובאווירת ה־עוני הקודר שבבית ההורים. משום כך הוא אינו יכול להאמין כל חייו במה ש־היה בידיו, ונדמה היה לו שהוא חייב להעניש את עצמו על כל מה שהוא קיבל. משום שבסופו של דבר הוא נהנה מ־דברים לא לו. זאת הסיבה שהוא הרס ב־שיטתיות כל חלקה טובה בחייו, שראה בפולחן ספיגת המהלומות חשיבות גדולה לא פחות מזו של הענקת מהלומות.

זהו נער הרחוב, שרוצה בכל מחיר לה־יות בראש, הדרך היחידה שבה הוא יודע להגיע לראש היא בעזרת אגרופיו, וכאשר

קבר עתיק ב„מזימה"
יוצא דופן

הוא מגיע לשם, הוא מתייסר על שכל זה בעצם אינו מגיע לו.

בסרט עצמו קשה למצוא סיבה כלשהי לחבב את האיש, להתקרב אליו, להבין לרוחו. הוא תימצות של תכונה אנושית, השוכנת אולי בכל אחד מאיתנו, אבל רק מעטים מוכנים להודות בקיומה, או בכלל לבחון את צפונותיה.

מצרים מרתקת

סרטים מצריים על בדי ישראל אינם מהווים חידוש. במשך שנים קנו אותם מכל מיני סוכנים בעולם, הבריחו אותם מעבר לגבולות, והציגו אותם לפני קהל אשר אינו מתעניין כלל בפליני, ברגמן ו־בוניואל. היו אלה מלודרמאות מן הסוג שמיוצר במצרים על סרט נע, ורובן דור־מות זו לזו כטיפות מים.

לכן צריך לציין בהבלטה את יוזמת מוסיאון תל־אביב, אשר הביא — הפעם ממצרים וברשות מלאה — את אחד ה־סרטים החשובים ביותר שנעשו שם, סרט אשר יבואני הקולנוע המצרים הרגילים ודאי לא טרחו עד עכשיו להביא, למרות שהוא נעשה לפני תריסר שנים. הכוונה היא לתומיה של שאדי עבד־אלסלאם, במאי המעיד על עצמו ש„אינו מסוגל לעשות סרטים כל שנה", (זה יוצא דופן במציאות המצרית), ומסביר שהוא זקוק לזמן להרהר בדברים, משום ש„איני נמנה על המגיבים ספונטאניים בחיים".

סרטיו הושוו על־ידי מבקרים לאלה של היוזני, אנגלוסולוס ושל ההונגרי, מיקלוש יאנקוס, בכך שהוא משתמש באירועים היסטוריים אותנטיים, משחזר אותם ב־צורה מאוד מסוגננת על המסך, ומסיק מתוך מה שקרה פעם מסקנות שנוגעות בעצם למה שקורה בימינו. „האקטואליה אינה מדברת אלי", נוהג עבד־אל־סלאם לומר כדי להסביר את גישתו, והתומיה הוא אולי הדוגמה המוצלחת ביותר לגי־שה המאפיינת אותו.

העלילה מתרחשת בסוף המאה הקוד־מת, בתקופה שקדמה במיקצת לכיבוש הבריטי, ובה היה מרד איכרים בהנהגתו של קצין בשם אחמד ערבי, אשר סימן את השאיפה לחידוש הרוח המצרית ה־עצמאית.

באותה תקופה גילתה הרשות לשמירת עתיקות, שאוצרות מקבר מצרי עתיק נמ־כרים בשוק־השחור. עד מהרה מסתבר שהמקור הוא קבר נסתר, שהדרך אליו ידועה רק לבני שבט מסויים, השומרים בקנאות על הסוד, והמשתמשים באוצרות הקבר כדי להשלים את הכנסותיהם ה־דלות.

כאשר הולך ראש השבט הישיש לעול־מו, יורש בנו את הסוד הכמוס, וזה, מזועזע משוד הקברים, מגלה את הסוד לארכיאולוגים, ומציל את האוצרות. בכך הוא הופך לאוייב השבט כולו, אשר אינו יכול לסלוח לו על בגידתו.

למרות שמדובר באירוע היסטורי אמי־תי, הסרט מדבר למעשה על מערכת ה־יחסים שבין המורשת העתיקה של תרבות הפרעונים ובין מצרים המודרנית, על ה־עימות שבין רשות מוסמכת ומסורת עתי־קה, ועל המשמעות של תרבות חדשה וקשריה עם הישנה.

כדאי לציין עוד פרט אחד בקשר לשאדי עבד־אל־סלאם. בשנת 1973 צילם סרט תעודי, ובו ראיונות עם חיילים מצריים בחזית, סרט שנמנע מכל נקיטה של עמ־דות פוליטיות, ושמדבר רק על בני־אדם במלחמה. אולי כדאי להציע למוסיאון תל־אביב שסרט זה, צבאות השמש, יהיה המוזמן הבא ברשימתם להקרנה בישראל.

עירית שלג ועמי ויינברג: מיסתורי התחנה

עיניים גדולות

לא לשידור (הוד, תל־אביב, ישראל) — שדרן בתחנת רדיו צבאית נוטש את אשתו הראשונה, חי עם אשה שנייה, מפלרטט עם שלישית ומנסה לפתור את בעיותיו הפיננסיות על־ידי הפקת תקליט לזמר־נשמה מזרחי. על הנייר זה נשמע קצת כמו „עיניים גדולות" של אורי זוהר. סרט על אדם שרוצה הכל — נשים, קאריירה והצלחה כלכלית — אבל מסרב לשלם את תמורתן.

בסרט של יעוד לבנון זה נראה קצת אחרת. ראשית, גדליה בסר (שהוא שותף לכתיבת התסריט), חסר את הנתונים הטבעיים הדרושים למי שרוצה לגלם דמות של גבר שכל הנשים מוקסמות למראהו. שנית, קשה להבחין במהלך הסרט בגישה המיקצועית של הדמות הזו, או באהבתו לעבודתו, דווקא זמר־נשמה מזרחי? שאלה ללא מענה, שכן קשה להבחין בהבנה מוסיקלית כלשהי מצידו של איש זה.

ושלישית — לגבי סרט המתרחש רובו ככולו סביב תחנת־שידור צבאית, עצם הפעולה של התחנה היא בבחינת מסתורין. כל מיני הערות־בניים על תסכיתים שמפיקים או על צילומים של האולפן לא יעזרו לצופה שאינו קרוב לנושא, להבין מה בדיוק עושים בתחנה.

השימוש שעושה גיבור הסרט בשידורי־התחנה כדי לקדם את הזמר שלו רומז, כמובן, על שחיתות רדיופונית, אבל איך זה עובד באמת, לא רואים בסרט. ואילו הצי־זורה מלמעלה המוטלת על השידורים היא נטולת עוקץ במידה רבה, מכיוון שמפקד התחנה מוצג כאידיוט מושלם.

גיבורי אנטרפרייז: הנחות פסבדו מדעיות

תחבולות בחלל

מסע בין כוכבים (חן, תל־אביב, ארצות־הברית) — באיחור של תריסר שנים הפכה סידרת הטלוויזיה המפורסמת לסרט קולנוע. הוסיפו לה דמויות, ובמיבצע טכנולוגי אדיר הפכו את התפאורות הצנועות למערכת מסבכת של אביזרים. כמו כן השתמשו בכל שיכלולי הטכניקה המודרנית כדי לשלב את מה שבנו על בימת צילומים עם מה שתיכננו במעבדות ועם מה שהשיגו בעזרת אפקטים מיוחדים. כל זה כדי ליצור את אווירת המאה ה־23 בחלל.

התוצאה היא, ללא ספק, מרשימה מבחינה חזותית. וזוהי, אולי, הבעייה הגדולה של הסרט כולו. המאמץ הטכני היה כה גדול, עד שנדמה כאילו הבמאי רוברט וייז החליט להקדיש את עיקר זמנו לטיולים בתוך התפ־אורות, סביב התפאורות ומבעד לתפאורות. בעשותו כן הציג לראווה את כל מעלותיהם של דאגלס טראמבול וג'ון דיקסטרא, שני המומחים הגדולים ביותר היום לאפקטים מיוחדים בחלל. הם שחתמו, בין היתר, על האפקטים של סרטים כמו „אודיסיאה בחלל" ו„מילחמת הכוכבים". העלילה, לעומת זאת, דלה ביותר.

המכורים לסידרה — ובאלה יש למכביר — ישמחו לפגוש בסרט את כל מכריהם. תוספות כמו פרסיס קאמ־בטה, ההודית היפהפיה שראשה מגולח, לא יעוררו התנגדות.

בסולם סרטי המדע הבדיוני סירטו של רוברט וייז אינו ניצב על שלב גבוה במיוחד.

המירדף הדרמתי אחרי הזונה בעיר העתיקה של גאליפולי - בנו של איש לח"י שנעלם נמצא במלוויזיה - גירסתו של המזכיר הראשי, ג'ון שאו, על פיצוץ מלון „המלך דויד", שלא נכללה בסידרה - וייצמן בכה מרוב הערצה למפוצצים - מאחרי הקלעים של הסידרה

זונה ושמה לוצ'יה

זונה לוצ'יה בימי ה„בריחה"
פחד גבהים

הפרק ה־16 של עמוד האש, שכותרתו היא המאבק (1947—1946), נפתח בשיא פעולותיה של „תנועת המרי העברי", ה־נערכת ב„ליל הגשרים". כתגובה עוצרים שילטונות הצבא הבריטי ב„שבת השחור־רה" את רוב מנהיגי היישוב העברי בארץ, ורבים מלוחמי הפלמ"ח.

בציבור מתפתח ויכוח בין מתונים ל־בין אקסטיבסטים, על דרכי־המאבק, כאשר האסון הכבד, המתרחש בעת פיצוץ מלון המלך דויד, גורם לפירוק תנועת המרי העברי.

מחתרות אצ"ל ולח"י שבות לפעול ב־מיסגרות עצמאיות, בלא קבלת מרותה של ההסתדרות הציונית. הפיגועים הבלי־תי־פוסקים של מחתרות אלה בצמתי שילטון־המנדט מערערים אותו.

באותו זמן מתרכז הפלמ"ח בפעולות של התיישבות והעפלה. המילחמה בספי־

נות־המעפילים מצליחה לעורר נגד בריטניה את דעת־הקהל העולמית.

בשלב זה גובר הלחץ האמריקאי להתיר את כניסתם של היהודים העקורים מאירופה לארץ־ישראל. כל הגורמים האלה מחישים את החלטתה של בריטניה להעביר את הטיפול בשאלת ארץ־ישראל ל־הכרעת אירגון־האומות־המאוחדות.

קולו של הקריין

השתנה

הפתיח של הפרק המאבק הוא תצלום־קולנוע משוחזר. זהו קטע הממחיש את „ליל הגשרים", בסירטו של יוסף מילוא הוא הלך בשדות. זהו אחד מקטעי־השיא־זור המעטים בסידרה, ומיד אחריו באים קטעים מתוך יומני־קולנוע שהוקרנו ב־לונדון, זמן קצר אחרי פיצוץ הגשרים.

על הגורמים ל„ליל הגשרים", ולסידרה של פעולות תוקפניות של תנועת המרי העברי, כתוב בתסריט עמוד האש: „הו־דעתו של ארנסט בווין, שר־החוץ של בריי־טניה, כי לא יוכל להעלות ארצה 100 אלף פליטים, כפי שהמליצה הוועדה... הביא את תנועת המרי להחלטה, כי המשך ההס־גר על שערי הארץ יעלה גם הוא לאנג־לים ביוקר... חמישה ימים אחר הודעת בווין, ב־17 ביוני, פוצץ הפלמ"ח 10 גש־רים איסטרטגיים — ביניהם גשר אלנבי — וכך נותקה הארץ בן־לילה מן הארצות השכנות. למחרת תקפה יחידה של לח"י את בתי־המלאכה של הרכבת בעמק זבו־לון..."

השילטון הבריטי ניצב לפני מכשב של לחץ, וזהו „המאבק" ככותרת הפרק הזה — לחץ שעליו מעיר עורך־הסידרה, יגאל לוסין: „ישנם כאן שלושה אפיקים. האחד הוא אפיק של פעולות המחתרת, בין אם במיסגרת תנועת המרי של כל המחתרות, ובין אם במיסגרת עצמאית ומאבק למען העליה. השני הוא המאבק הפוליטי, לאלה מצטרף הלחץ האמריקאי והניסיונות של הדיפלומטיה הציונית להגיע למטרות שלה.

„החומר החזותי שמצאנו על ההעפלה והמחתרות היה עצום. אני לא חושב ש־השתמשנו בכולו. למשל, בנושא ההעפלה מצאנו קרוב ל־80 כתבות־יומן, אם כי רוב הכתבות צולמו בנמל חיפה. רק צוות־צילום אחד צילם את ההעפלה מתוך ספי־נת־מעפילים. זה היה הצוות של מאיר לוזין בלא תפחידונו, חומר שבו כבר השתמשנו בפרק הקודם.

„אבל מהרגע שהבריטים התחילו ללכוד את ספינות־המעפילים בלב־ים, הם צילמו את הגעתן לנמל חיפה. היומנים הבריטיים מאותה תקופה דיווחו על פלסטין בנוסח של דיווח על מעשה טרור זה או אחר, ולכידת ספינת־מעפילים כלשהי. הספינות היו מגיעות בתכיפות, והן היו בבחינת סיפור שלא ירד מיומני־הקולנוע הברי־טיים. אבל בקריינות של יומנים אלה ניתן להבחין בשינויי הקול של הקריין הברי־טי. כאשר הוא היה מדבר על הטרור, הוא דיבר בזעם — וכאשר היה מספר על ספינת־המעפילים היה קולו מתרכך. והוא היה מדבר על הטרגדיה של האנשים ה־אלה, וכל מה שעבר עליהם עד הלום."

הנערה שהצילה

את לובה

מאות אנשים שנתפסו במהלך העוצר הגדול על־ידי הבריטים בלא תעודה, השיבו על נסיונות הבריטים לזהותם, בתשובה אחת ואחידה „אני יהודי מארץ־ישראל!" במשך שנה, מאז תום המיל־חמה העולמית, ועד אוגוסט 1946, הברי־חה ההגנה ארצה כ־12 אלף מעפילים ש־באו ב־19 ספינות. מערכת ההעפלה, לאו־רך דרכי אירופה, ומנמלי איטליה לארץ־ישראל, גדלה והשתכללה.

בעיקבות אחד מנתיבי־ההעפלה יצאה עורכת הראיונות של הסידרה, נעמי קפ־לנסקי, והיא שבה ממנו כשבפיה אחד הסיפורים המופלאים ביותר.

הנה:

הייתי אמורה לצאת לאיטליה ולראיין אנשים שהיו קשורים בבריחה.

הלכתי אל עדה סירני, אלמנתו של אנ־צו סירני. קראתי קודם את הספר שלה, ודרכה קיבלתי שמות של אנשים. היא נת־נה לי קשת שלמה ורחבה של אנשים ש־היו קשורים בזה, החל בדרגים הממשלתיים הרשמיים, כמו ג'וליו אנדריאוטי, שהיה מאוחר יותר ראש־ממשלה באיטליה. בסוף המילחמה העולמית הוא היה מזכירו האי־שי של דה־גאספרי, מנהיג המיפלגה הנוצ־ריתי־דימוקרטית.

היו לי שלושה סוגים של אנשים שר־ציתי לראיין. האדם הפשוט — המלחים, ספנים שעזרו לבריחה. אחר־כך את הקאדר הצבאי. ידעתי שהצבא וחיל־הים האיטל־קיים, שהוקמו על־ידי האמריקאים בסוף המילחמה, היו מעורבים עד למאוד ב־בריחה. היה שם האדמירל קאלוסי, שהיה ראש שירותי־הביון של חיל־הים, איש־אצולה איטלקי, שנתן הוראות לפקחי ה־נמלים ולמישטרת־החופים לעצום עין כאשר אוניות הבריחה היו מפליגות. הוא היה גם מעורב בניטרולה של המישטרה האי־טלקית.

עדה סירני נתנה לי כל מיני שמות של אנשים שכדאי להיפגש עימם לראיין או־תם. שלחתי את הרשימה ליאיר קורן, שלי־חנו באיטליה. אבל היו שמתו, והיו שהוא איתר. אבל פיתאום, יום אחד, שאל אותי יגאל לוסין אם אני מכירה את סיפרו של לובה אליאב הספינה אלואה. הוא מספר שם על איזו זונה איטלקית, שהחביאה את

רמ"א סנה עם אשתו ודויד כן־גוריון בפאריס
בעמוד הראשון — תמונה בגודל גלויית־דואר

אנשי הבריחה. לוסין ביקש שאנסה לאתר אותה.

צחקתי עליו, אבל אחר־כך טילפנתי ל־לובה אליאב, ספק בבדיחה ספק ברצי־נות, ושאלתי אם הוא זוכר אותה. הוא זכר ששמה היה לוצ'יה, והוא העיר שה־כתובת המופיעה בסיפרו היא כתובתה: רחוב גאריבאלדי בעיר גאליפולי שבתת־תית המגף האיטלקי, לא גאליפולי שב־תוּרכיה.

לקחתי מלובה את התמונה, שיכפלתי, הגדלתי ושלחתי כמה עותקים ליאיר קורן. ביקשתי ממנו שינסה לאתרה. יאיר נסע לגאליפולי והתחקה על עיקבותיה. עד מהרה הוא למד שכל בחורה שניה בדרום־איטליה שמה לוצ'יה, וכל בחורה שלישית היא זונה. במישטרה שם צחקו עליו.

כאשר השלמנו את הראיונות האיטלקיים לעמוד האש, אחרי שעלינו מהחוף המע־רבי דרך מילאנו עד לקאזרה שבגבול איטליה־אוסטריה וירדנו לרומא — שם ראיינו את אנדריאוטי — נותרו לנו עוד יומיים. אז החלטנו לקחת את הסיכון. נסע־נו עם כל הצוות, במשך שמונה שעות, מרומא עד לגאליפולי, והגענו למחרת.

נכנסנו למישטרה. קציך־המישטרה, ש־התעורר ושראה את יאיר, ידע מיד את מה שאנחנו מחפשים, ואמר שהוא עוד לא מצא אותה. אבל הוא החליט לתת לנו לעזרה בלש, שלדבריו מצליח לאתר אפילו אנשים שנפלו לתוך ביב של שופכין.

נכנסנו לעיר־העתיקה של גאליפולי, מקום שדומה במקצת לעכו העתיקה. רחו־בות צרים, בתים ישנים, ממש מקום מימי־הביניים. בראש הלך הבלש, אחריו יאיר קורן, אחריהם הצלם והמקליט, ובסוף אני.

מצאנו את רחוב גאריבאלדי. המקום ממש תאם לתיאור שלובה אליאב הביא בסיפרו. היינו מאוד מאושרים. אז יצאה אלינו איזו אשה זקנה. הראינו לה את התמונה. שאלנו אם היא מכירה. היא אמ־רה ,לא!' אחר־כך יצאה גם אחותה, גם היא זקנה, וגם היא לא הכירה. שתיהן היו לבושות בשחורים. אבל המקום נראה לי כמקום שאין בו תחלופה גדולה של דיירים. המקום נראה כמקום שאדם נולד ומת בו, ולכל היותר עובר לפינה השניה של הרחוב. היתה לי הרגשה שלוצ'יה נמצאת בקירבת מקום.

בינתיים יצאו כל הנשים לחלונות ול־מרפסות, לשאול מי, מה ואיך. ואף אחד לא מכיר.

ואז אמר הבלש שכדאי ללכת לחנות־מכולת. שם תמיד יודעים את הכל. הוא נכנס ויצא כעבור רגע, ואמר שבעלת־המכולת מבקשת ש,הסיניורה תיכנס'. אז נכנסתי והצגתי את עצמי ב,בונז'ורנו, איו, טלוויזיוני יזראלינה, ג'רוזלימינה...' ושאלתי על לוצ'יה בבליל לשונות של עברית, ערבית, אנגלית ואיטלקית. היא הבינה אותי מצויין.

הסברתי לה שהיא עזרה לאיש חשוב מאוד בירושלים בימי המילחמה, והאיש רוצה להודות לה, ללוצ'יה. אז היא הת־בוננה בתמונה, ואמרה שהיא לא מכירה את לוצ'יה, אבל אולי השכן מכיר. היא שלחה את בעלה לשכן. שני הגברים שו־חחו ביניהם עם התמונה בידיהם.

אז אחד מהם אמר ,אונה מינוטה', והלך וחזר עם אשה שמנה, יפה, עם שיער שחור, עם שדיים ותחת גדולים. משהו ים־תיכוני. וזאת היתה לוצ'יה.

הסתכלתי עליה ואמרתי שיש לה דרי־שת־שלום מאליאב, והיא מיד אמרה ,אהה, סיניור אמנון!' ושתינו התחלנו לבכות מהתרגשות ונפלנו אחת אל זרועות האחרת.

היא לקחה אותנו לבית שלה. היא כ־נראה עוסקת עדיין באותו מיקצוע, וגם היה לה שם איזה קליינט, שאותו הציגה כ,בן־דוד' שלה. היא מתגוררת במין חדר־מרתף גדול, שבמרכזו מיטה ענקית, ועליה כיסוי של משי ומלמלה. פרחים מפלס־טיק, וישו מסביב על הקיר.

היא שבה וסיפרה לנו את כל הסיפור של לובה אליאב. סיפרה כיצד בעלת בית־זונות אחת הסגירה את כל אלה שהסתתרו אצלה, ולעומתה, כיצד שהיא, לוצ'יה, עשתה את הכל מפני שהארצישראלים נראו כל־כך מיסכנים. היא גם סיפרה ש־קפיטן מריו, שהיה חבר שלה, ביקש ממנה לשמור עליהם, מפני שהם בחורים טובים.

אבל היה דבר מאוד עצוב, כאשר לפ־תע היא שאלה מדוע לא שמע מכל אלה שהצילה במשך כל השנים הללו. מדוע הם לא כתבו לה? והשאלות שלה נאמרו בעצבות. ואחרי שצילמנו, לקראת הסוף, לא ידעתי איך לשלם לה. לשלוח לה שיק של רשות־השידור, את שכר־המרואיינים העלוב. אז הלכתי לחנות־מכולת, קניתי שם 2 קילו קפה, בונבוניי־רה גדולה, שקית גדולה של סוכריות ו־נקניק איטלקי גדול, והבאתי לה את זה כמתנה.

אחר כך, כאשר חזרתי לארץ, טילפנתי ללובה אליאב ואמרתי לו שמצאנו אותה. הוא השתגע מזה. סיפרתי לו את כל עניין החיפוש והפגישה, ואמרתי לו שיהיה מאוד יפה כלפי לוצ'יה אם ארבעת אלה שהיא הצילה יזמינו אותה לביקור בארץ. הקדר־שה לה כנוצריה. כעבור שבוע טילפן אלי־אב וסיפר כי קיבל מאל־על כרטיס טיסה ללוצ'יה, והם, הארבעה שנצלו על־ידה, סיכמו לארח אותה בארץ, ולהתחלק באי־רוח. הוא שלח לה מיכתב לאיטליה, שבו הזמין אותה. כעבור זמן הגיעה ממנה תשו־בה, שבה היה כתוב שהיא עסוקה מדי.

לדברי יאיר קורן, לוצ'יה פשוט פחדה. היא מעודה לא יצאה מתחומי עירה, גא־ליפולי. היא אף פעם לא נסעה אפילו לרומא. אז שהיא תטוס לארץ־ישראל ב־אווירון?

מונולוג של לוחמת לח"י

יותר מ־40 לוחמי לח"י השתתפו בהת־קפה על בתי־המלאכה של הרכבת. הם השמידו קטרים, מנופים ומיתקנים. בנסי־גתם נתקלו במארב, שבו נהרגו 19 מחב־ריהם. 23 לוחמים — בהם ארבע בחו־רות — נפלו בשבי. במישפט נפסק לבחו־רים גזר־דין מוות ולבחורות מאסר־עולם. אחת הבחורות היא אסתר בקמן, שקטע קצר מעדותה מופיע בפרק זה.

הנה עדותה:

כל הפעולות בלח"י נערכו בלילות, כאשר הישוב ישן. אנחנו יצאנו לפעולות. הייתי בדרך כלל מתחמקת בלילות מה־מישה, על הפיג'מה לובשת מכנסיים, וכ־אשר הייתי מסיימת הייתי מסתננת חזרה למיטה.

והנה, באחד הלילות, פעלנו באיזור של דרום תל־אביב... ואני מרגישה צעדים, וכ־אשר התקרבתי לאחת מפינות־הרחוב, הת־בוננתי וראיתי את אבי. הדבקנו אז כרו־זים. הוא ניגש אל הקיר, קרא את הכתוב... כאשר שבתי הביתה, נכנסתי חזרה למי־טה... כעבור כמה ימים אבא תפס אותי לבד, ואז הסתבר לי שהוא כל העת ידע, זאת אומרת הוא הרגיש שבלילה אני נעל־מת. הוא רק לא ידע בדיוק מה אני עו־שה. ואז הוא אמר לי: „אני גאה ואני חרד...״

...השתייכתי למחלקת־הפעולות. אני גם קודם (לפעולת בתי־המלאכה) השתתפתי בכמה פעולות. זו לא היתה הפעולה הרא־שונה שלי. מי שהחליט החליט שאני בין המשתתפות...

למעשה זו היתה הפעולה הראשונה ש־בה כל־כך הרבה אנשי־לח"י השתתפו ב־יחד. זאת אומרת מבחינת המימדים... בדרך כלל פעלנו בקבוצות הרבה יותר קטנות...

קודם כל קיבלנו לפני הפעולה הסבר על אופי הפעולה. האנשים שנבחרו להש־תתף נלקחו כמה פעמים למקום, כדי להכיר את דרכי הנסיגה. ביום הפעולה הת־אספנו — אני כבר לא זוכרת את שם המקום, ליד כפר־אתא, באיזושהי חורשה, ששם קיבלנו הסבר אחרון...

אני הייתי צריכה, ביחד עם עוד בחור אחד, להניח מוקשים לאורך מסלול מסויים.

כך יצאנו חוליות חוליות. קיבלנו את סיסמת הנסיגה. כולנו תודרכנו איך לח־זור... התידרוך שקיבלנו, במיוחד אלה ש־היו צריכים לפרוץ לתוך בתי־המלאכה, היה להשתדל שלא יהיו קורבנות. לעשות את זה במהירות המכסימלית.

הם נתקלו מיד במישמר, וגברו עליו. הם ביצעו את הפעולה, וחזרו ונסוגו. כאשר שניים לא חזרו, חיכינו להם במקום ה־נסיגה...

לא היה תיאום בזמנים. הפעולה בתוך בתי־המלאכה קצת התעכבה, מפני שהם רצו לפרוץ... היה אורי... היה אחד פתחיה, משה. היה עוד אחד שבאמת איני זוכרת כרגע את שמו. הם חזרו, ופתחיה לא חזר. הם פוצצו. פתחיה נפצע, והם הלכו לאסוף אותו.

הענייין עם פתחיה הוא תעלומה גדולה מאוד. כי עד היום אין יודעים היכן הוא. הוא לא הובא לקבר ישראל. פשוט לא מצאו אותו. הגופה נעלמה.

היו כל מיני שמועות על זה. אותו פת־חיה היה בחור בלתי־רגיל. הוא היה נשוי. זמן קצר לפני הפעולה נולד לו בן. דרך אגב, הבן שלו עובד בטלוויזיה — אלי רייבנבך — זה היה האבא שלו...

היינו שש בנות, ותפקידן של הבנות היה תפקיד מיבצעי. הן חולקו ביחד עם הבנים לזוגות, להניח מוקשים, לאורך כל דרך הנסיגה...

„פתחיה היה היחיד שחסר. בדרך עוד הורדנו כמה בחורים שהיו פצועים, ואמרנו להם שיסתדרו בשטח, כי אנחנו היינו אמו־רים להגיע לקיבוץ יגור, שצריך היה לק־בל אותנו. ובאמת, אלה שירדו לא נתפסו.

הנסיגה החלה. אנחנו לא הספקנו להת־קדם הרבה (במשאית מכוסה בברזנט) כאשר הוקפנו. זה היה קשה ממש להאמין מאיפה צצו כל־כך הרבה בריטים. היתה הרגשה שכל הבריטים הנמצאים בארץ־ישראל נמצאים באותו מקום...

קודם הם תקפו את המכונית, ואנחנו המשכנו לנסוע. לא ידענו שתוך כדי הקרב הזה, מפקד הפעולה נהרג. המכונית ירדה לתעלה, ואז מי שהיה סגן מפקד הפעולה, שישב בתוך המכונית, בעצם כבר לא היה לו מה לעשות, מפני שאנחנו היינו מוקפים בהמון־המון צבא, וציוו

(המשך מעמוד 59)

עלינו לעצור... הבריטים לא פסקו מלירות במכונית. גם כאשר היינו עם ידיים למעלה הם המשיכו לירות. היתה הרגשה שהם גם נדהמים מאוד וגם די מבוהלים. היתה הרגשה שהם לא מאמינים למראה עיניהם. בבת־אחת לתפוס כל כך הרבה חברי לח"י...

לי אישית לא קרה דבר. אני ישבתי בתחתית, באמצע, וכל הפצועים נפלו עלי. שכבה עלי מלכה גרנביץ, שהיתה פצועה בעמוד־השדרה... כל האוטו היה כמו מרחץ־דמים... הבריטים הוציאו את כל הפצועים קשה... אחר כך ירד לילה והם אספו את כל הפצועים, ולקחו גם אותי למישטרת קריית־חיים...

"בקישלה בילתי כמה ימים. יום־יום היה בא הקצין מרטין, זה שמאוחר יותר נהרג על־ידי הלח"י. הוא בא לחקור אותי... הם לא עינו אותי, זאת אומרת עינויים פיסיים, אבל הוא ניסה לעבוד עלי, שאני אומר לו כל מיני דברים... מובן שאני נשארתי יושבת ולא עניתי... ואז הוא, כפי הנראה, יצא מכליו, פקעה סבלנותו, ואז הוא אמר שיעשו לי כך... יתלו אותי...

(אחר כך) הביאו אותנו לחיפה. היינו 18 בחורים וארבע בנות. כאשר בית־המישפט נכנס, קם אחד מאיתנו, ומסר הצהרה שתוכנה היה בערך כזה: אנחנו איננו רואים זכות לבית־מישפט זה לשפוט אותנו, ואנחנו תובעים לנהוג בנו כבשבויי־מילחמה.

מאותו רגע התחיל המישפט להתנהל בעכו. לצורך זה הם גם חוקקו עוד חוק, שאפשר לשפוט את הנאשם שלא בפניו. ואכן פסק־הדין ניתן ואנחנו לא ידענו... כל אותו שבוע שרנו. שרנו הרבה מאוד ושרנו כולנו, צרודים, ואז נודע לנו שאת הבנים שפטו למוות, ולבנות פסקו מאסר־עולם..."

השבת השחורה

ב־29 ביוני 1946 שותקה הארץ על־ידי עוצר כללי, שנכנס להיסטוריה בשם "השבת השחורה".

מטרת הבריטים היתה לסלק את הנהגת ההגנה, לאסור את ראשי הסוכנות היהודית, לגלות מיסמכים שיוכיחו את פעילותה הבלתי־חוקית של הסוכנות ולפגוע בפלמ"ח.

הצבא הבריטי הקיף 27 ישובים, וערך בהם חיפושים אחר אנשים ונשק.

החיפוש הארוך והיסודי מכולם נערך ביגור. מחסן־הנשק נמצא, ובו 325 רובים; 96 מרגמות; 78 אקדחים; 425 אלף כדורים; 5000 רימונים; 5200 פגזי־מרגמה; 800 ליטראות חומר־נפץ. מיד הוגבר הצוער, והחיילים הבריטים חפרו מתחת לכל עץ וריצפה והצליחו לגלות עוד 32 סליקים של נשק.

בכל היישובים שבהם טיפל הצבא ב־"שבת השחורה" הובלו החברים למיכלאות, וכאשר נדרשו לזהות את עצמם, השיבו באחידות: "אני יהודי מארץ־ישראל!"

2700 חברי פלמ"ח נשלחו בלי מישפט למחנות. הנציב העליון קרא לחיים וייצמן ורמז על הצורך בהקמת הנהלה חדשה ומהונה לישוב. וייצמן, ויתר חברי הנהלת הסוכנות, סירבו להיענות לכל משא־ומתן עם הממשלה הבריטית, כל זמן שחבריהם נמצאים במעצר. דויד בן־גוריון שהה בפאריס ולא נאסר, וכן גם משה סנה, ראש המיפקדה הארצית (הפוליטית) של ההגנה, שירד למחתרת. סנה טען אז: "ההגיון המדיני מחייב להפעיל שוב את כוחנו מיד אחרי ה־29 ביוני, כדי להוכיח שכוחנו לא נשבר, וכדי להביא את השילטון בסופו של דבר לידי ההכרה, כי אין לחסל אותנו, ומן ההכרח לוותר לנו..."

פיצוץ מלון "המלך דויד"

הרמ"א משה סנה הצליח להשיג את אישור המוסדות לתוכנית "המשך" מאבק. על פי התוכנית היה על הפלמ"ח לפשוט על מחסני הצבא הבריטי בבת־גלים ליד חיפה, לשם הועבר הנשק שנתפס ביגור. על לח"י הוטל לפוצץ את מישרדי הממשלה בבניין האחים דויד בירושלים, ואילו אצ"ל קיבל על עצמו את המשימה הראוותנית ביותר: לחדור אל לב ליבו של השילטון הבריטי ולפוצצו. המטרה: האגף הדרומי של מלון המלך דויד, שם היה מושב המזכירות הראשית של ממשלת־המנדט והמיפקדה הצבאית הראשית בארץ. בידי מפקדת אצ"ל היתה הוראה בכתב־ידו של משה סנה "לבצע בהקדם את המלונצ'יק".

ראיון בילעדי, שנערך בידי מיכאל אלמן, נציג עמוד האש באנגליה, עם ג'ון שאו, המזכיר הראשי של ממשלת פלשתינה (מישרה המקבילה למישרת ראש־הממשלה כיום, בצד הנציב העליון) הביא את גירסתו של שאו לפיצוץ מלון המלך דויד — גירסה שלא הובאה בפרק זה:

"...מישרדי היה בקצה המיזרחי של הבניין, בקומה השלישית או הרביעית. אני חושב שזו היתה הקומה הרביעית. עמדתי והסתכלתי על העיר העתיקה... אחר כך הלכתי והתיישבתי ליד מכתבתי, והתחלתי לעסוק בניירות שלי...

"שמעתי פיצוץ עמום, אך רב־עוצמה, אשר זיעזע את כל הבניין, והפיל חלק מהתיקרה ואת כל התמונות שהיו תלויות על הקירות בחדרי. כל המקום התכסה ב־אבק...

"מפלים של עשן ולהבות ואבק הביאו עלטה גמורה על החדר. כל האורות כבו. כאשר התבהר מעט, קמתי ופילסתי דרכי דרך כל המהומה הזאת אל החדר השני, שם ישבה, בדרך כלל, מזכירתי, מרג'ורי קינג. גם מיס קינג היתה עטופה באבק ובעלטה, וקראתי לעברה, האם את בסדר?' ושוב קראתי לעברה, האם את בסדר?' והמשכתי לגשש דרכי לעברה, במיטב

בנין בתחפושת רב
הראש התחיל ללכת סחרחר

יכולתי, ושוב צעקתי, האם את בסדר, מרג'ורי?' ואז קול נשי וחלוש השיב לי, כן, אני בסדר!'

"המשכתי והתקדמתי הלאה לאורך המיסדרון, כאשר לפתע חשתי במתלול כזה. הגעתי כמו לקצה צוק, למקום שבו הריצפה נפערה. אני לא זוכר אם ראיתי את זה, או החשבתי בזה, אבל פשוט נישבתי מול תהום... כל הריצפה לפני התמוטטה...

"זה קרה בגלל הפיצוץ... כל האגף הזה של הבניין פשוט נעלם..."

מתחת לעיי־המפולת הוצאו 91 גוויות (לפי ההודעה הרשמית הבריטית, 80 לפי ספר תולדות ההגנה, ו־82 לפי חוקר אצ"ל, דויד ניב). מישרדי המזכירות הראשית ו־המיפקדה הצבאית של ארץ־ישראל נמחו.

היתה זו מהלומה אדירה. השילטון הבריטי הוצג עירום וחסר־אונים.

אבל ההרג הרב היכה את היישוב בתדהמה. מנהיגים, שלא ידעו את שקדם לפעולה, פירסמו גילוי־דעת המביע את "רגשי זוועתם על מעשה־התועבה שלא היה דוגמתו..."

גם ההגנה יצאה בחריפות נגד הפעולה, ועוד שנים רבות אחר־כך לא רצתה להודות כי ראש־המטה שלה בעצמו נתן את ההוראה.

ריצ'ארד קרוסמן מספר על פגישה שהיתה לו כמה ימים אחרי הפיצוץ עם חיים וייצמן, כאשר המנהיג הזקן אמר בדמעות זולגות מעיניו: "איני יכול שלא להתגאות בחבורות שונים. אילו היתה זאת מיפקדת גרמנים, היו מקבלים את צלב ויקטוריה..."

במשך השנים התפתח ויכוח היסטורי על השאלה אם אנשי אצ"ל הזהירו את הבריטים אחרי הטמנת הפצצות, או לא. מפקד אצ"ל, מנחם בגין, אומר בעדותו "הם לא שעו לאזהרותינו." ג'ון שאו טוען בסיפורו כי לא הוזהר.

צוות עמוד האש איתר את חברת אצ"ל, שעליה הוטל לטלפן ולהזהיר.

עדינה ניסן: "כשבוע או יותר לפני זה, קרא לי מפקד המחוז ואמר שעלי לזכור שלושה מיספרי־טלפון, ושלושה

פרידמן־ילין כמבוקש
בריא־בשר ושפם שחור

מקומות שונים, והוא אמר לי לאן: למלון המלך דויד, פלסתין פוסט והקונסוליה הצרפתית... הוא בחן אותי כמה פעמים, יום־יום, כאשר היינו נפגשים, בתוקף תפקידי כמקשרת שלו, היה בוחן אותי לגבי מיספרי־הטלפון, ומה שעלי לומר...

"היה עלי לומר: 'פה מדברים מטעם תנועת המרי העברי. שתלנו פצצות במלון, תהיה התפוצצות, אנא פנו את המקום. ראו — הזהרנוכם' וזהו...

"טילפנתי למלון המלך דויד... משם טילפנתי לקונסוליה הצרפתית, וביקשתי מהם, כפי שנאמר לי לומר: 'אנחנו הנחנו פצצות — כאן מדברים מתנועת המרי העברי. הנחנו פצצות. אנא פיתחו את החלונות, שלא ייגרם לכם נזק. תודה.' סגרתי..."

בתגובה על הכחשתו של ג'ון שאו לטענת ההודעה: "אני רק יכולה לומר, שאני עדינה חי ניסן, מי שהיתה חברת האירגון הצבאי הלאומי, טילפנתי למזכירות של מלון המלך דויד. דיברתי איתם בשלוש שפות, כפי שאמרו לי לומר... טילפנתי גם לשגרירות הצרפתית, למערכת פלסתין פוסט. הם טענו שהם קיבלו את ההודעה, ואני לא יכולה להבין איך אדם כשאו, לאחר מה שנעשה, לאחר מה שנשכח, וראיינתם אותו, יכול לשקר שקר גס שכזה..."

עדות מסייעת לסיפורה של עדינה ניסן מביא עורך הסידרה, יגאל לוסין: "באנו לעדינה ניסן בפעם הראשונה, ואמרנו לה, תשמעי, את טוענת שטילפנה ושאו מכחיש, אז קיימת אפשרות שטילפנת והטלפון לא הגיע אליו. אז הפסיק אותנו בעלה של עדינה ניסן, שישב עד אז בשקט, ואמר, אתם יודעים מה, אני הייתי מלצר במלון המלך דויד, ואני בעצמי שמעתי את מנהל המלון, המבורגר, מצלצל בטלפון ואומר, ג'ון, יש ידיעה של האירגון שיש פצצות בבניין!..."

פיצוץ מלון המלך דויד הביא קץ לשיתוף־הפעולה בין אירגוני־המחתרת. אצ"ל ולח"י סירבו לקבל את דין היישוב והמאורגן, והוסיפו להילחם בשילטונות הבריטיים על פי דרכם.

העוצר הגדול

אחד הסרטים המרגשים ביותר בסידרה כולה מצוי בפרק זה: קטע הסרט המראה את אנשי אחת המחתרות מדביקים בחשאי כרוזים על הקירות.

יגאל לוסין: "מצאנו את הסרט הזה בארכיון ז'בוטינסקי. הכרוז דומה לכרוזים של לח"י, אבל אני לא בטוח, קשה לזהות אותם בסרט.

"ניסינו לברר אצל אנשי ארכיון ז'בוטינסקי מה מקורו של הסרט, אבל העלינו חרס. חשבנו שאולי מדובר בו בשיחזור, שנעשה בימי המדינה. הסתכלנו בסרט עשרות פעמים, קדימה ואחורנית, ולא גילינו דבר. נראה שהסרט אותנטי, והוא מתאר את מדביקי הכרוזים. אחד מדביק והשני מאבטח. הסרט צולם מתוך חלון מכונית נוסעת.

"זהו אחד הסרטים הנדירים שצולמו על המחתרת בארץ בפעולה. בקריינות לקטע הסרט הזה אנחנו מנצלים את ההזדמנות, ואומרים מה אירגון־מחתרת אחד אומר על השני. הרי היו מילחמות בין האירגונים, והביטויים ביניהם היו איומים וחריפים. ניצלנו את ההזדמנות להביא את זה בקריינות, מפני שכיום כל היריבים מאתמול התייחסו ליריבויות בכפפות של משי. אפילו גולדה מאיר. בראיונות שנערכו עכשיו קשה היה לנו למצוא את החריפות של אותם ימים. לכן ניצלנו את סרט מדביקי המודעות, לשם מסירת החריפות והמרירות של אותם ימים, בדברי הקריינות."

הבריטים ניצלו את המשבר שבא על תנועת המרי העברית אחרי פיצוץ המלך דויד. שמונה ימים אחרי כן הסתער הצבא הבריטי בכוח אדיר על תל־אביב. 27 אלף צנחנים מן האוגדה השישית, בשיתוף עם שריון, שוטרים ובלשים נטלו חלק בכיבוש העיר העברית.

ב־4 לפנות בוקר הכריזו מכוניות־רמקולים על עוצר. התושבים הוזהרו שלא לצאת מפיתחי בתיהם. לתושבים נאמר כי ייערך זיהוי קפדני מבית לבית, ומאיש לאיש, כדי למצוא את מבצעי ההתנקשות במלון המלך דויד. רק ביום ה־שלישי ניתנה הפוגה בת שעתיים, כדי לאפשר לתושבים להצטייד בצורכי־מזון.

החיילים עברו מבית לבית, כשהם מסתייעים באלבומי הבולשת, ובהם תמונות תיהים של שלושת הפושעים הראשיים: מנחם בגין, נתן פרידמן־ילין ומשה סנה. משה סנה היה כבר בפאריס. אבל שני המבוקשים האחרים מצאו עצמם במלכודת.

בדירתו של מנחם בגין, ברחוב יהושע בן־נון, ערכו הבריטים חיפוש מדוקדק, ולא גילו אותו במקום הסתר שם שכב, מתייבש מחוסר נוזלים, כפי שהוא מביא בעדותו בהמשך: "השמש הארצישראלית היכתה בלי רחמים. המחנק היה בלתי־חדיר, ומים לא היו לי. אפילו טיפה לא. עובר יום ועובר לילה, והבריטים ממשיכים להשתכן אצלנו, ומים אין. עובר עוד יום ועוד לילה... הראש מתחיל ללכת סחרחר... והשמש מכה, והגוף מתייבש, מה יהיה?

"פיתאום... מה הרעש שקם מסביב? האין זאת שהבריטים מתחילים להסתלק?"

מפקד לח"י, נתן פרידמן־ילין (ילין־מור), שצבע את שערו בשחור, נתפס ונלקח לזיהוי, והוא מתאר זאת: "הגיע תורי, הושמתי את תעודתי, שהוכנה בשבילי במחלקת־הזיופים של המחתרת. נשאלתי לפרטים אישיים. תשובותי התאימו לכתוב בתעודה. הבלש האנגלי נעץ בי את עיניו ולחש משהו באוזני השוטר. הרגשתי כי לבי מתחיל הולם בחוזקה...

"נשאלתי שאלות נוספות, והשבתי בשקט, לבל ירעד קולי. הבלש לא גרע עין ממני... השוטר פתח פינקס של תצלומים, והסתכל בפני ובפינקס, ופסק שאכנס למכונית... התקירה ארכה דקות אחדות...

"לפתע נחרדתי. הקצין פתח אלבום של צילומים. דף ראשון: תמונה בגודל גלויית דואר — ד"ר משה סנה. הצצה בפני. הקצין הפך את הדף. דף שני — מנחם בגין. עתה המיבחן. הקצין הפך גם את הדף השני, ולנגד עיניו תמונה שלישית: נתן פרידמן־ילין — ודמותו של אשר ווילינסקי, הניצב לפניו. פרידמן־ילין היה גבר צנום, בהיר־שיער. אשר ווילינסקי בריא בשר, שערו ושפמו שחורים... אין דמיון בין השניים... מבט אחרון. הנה מושטת לי תעודת־הזהות המזויפת, ואני שומע, 'בסדר גמור, אתה יכול ללכת'..."

בסיכום חיפושי העוצר הגדול כתוב בתסריט עמוד האש: "ההצלחה היחידה של הבולשת באותו שבוע היתה תפיסתו של יצחק יזרניצקי, כיום שר־החוץ יצחק שמיר. הוא היה מחופש כרב, אבל קצין הבולשת מרטין זיהה אותו מייד על־פי גבות־עיניו העבותות. כעבור ימים אחדים הוטס למחנה־מעצר באריתריאה."

(המשך בעמוד 62)

אברהם גינדי

בתוכנית ל' בתל-אביב

בצפון תל-אביב, ברחוב בורלא. מציע אברהם גינדי דירות - יוקרה מפוארות ומרווחות בבנין בן 5 קומות.

לרגל המבצע
משרדי המכירות פתוחים
בתל-אביב ובראשון לציון
במוצאי-שבת מ-19.00

משרד מכירות בת"א
ככר המדינה ה' באייר 10

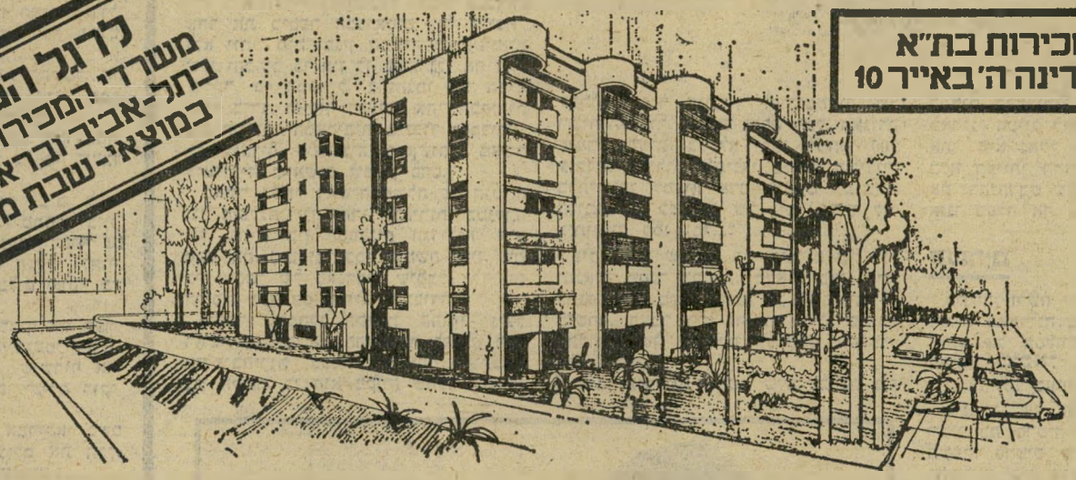

לרגל המבצע-
מחירים נוחים מאוד
ותנאי-רכישה
נוחים במיוחד,
ל-5 דירות בלבד:

- **הרשמה**
  10,000 שקל
- **עם חתימה החוזה**
  40%
- **משכנתא**
  200,000 שקל
- **היתרה**
  18 תשלומים חודשיים.

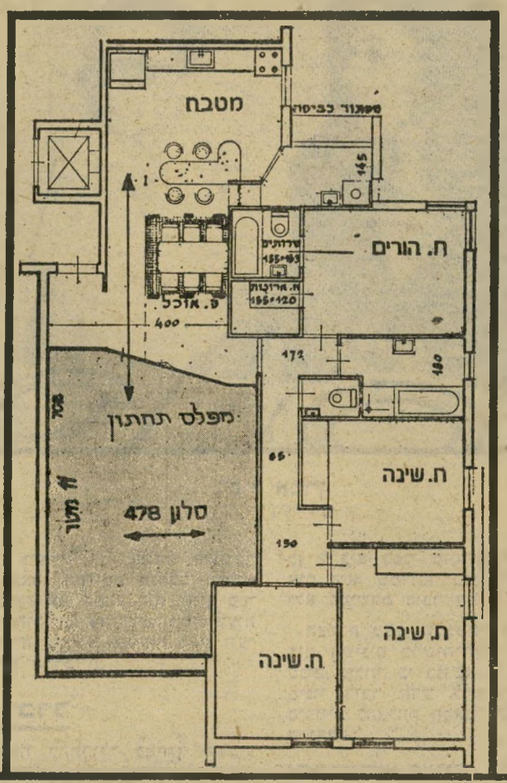

שפע של שיכלולים:
- בכל דירה אינטרקום עם טלוויזיה לזיהוי האורחים.
- ריצוף כהה מיוחד בסלון, שטיחים מקיר אל קיר בחדרי השינה.
- שני מיפלסים בכל דירה.
- קרמיקה בריצפת האמבטיה ובשרותים, חרסינה פרחונית וכלים סניטריים צבעוניים.
- 2 חדרי רחצה
- חימום ניפרד לכל דירה.
- מיתקני-מישחקים ותאורה דקורטיבית.

<u>תיכנון</u>: ע"י אדריכלים
רשקס-גולדמן
<u>תיכנון ועיצוב חזיתות</u>: ברמה
בינלאומית המייחדת את בניני
אברהם גינדי, ע"י משרד
אדריכלים אבי רסקין והרי המלי.

אברהם גינדי

תל-אביב	רמת השרון	פתח-תקוה	ראשון-לציון
ככר המדינה ה' באייר 10	סוקולוב 84	חיים עוזר 28	הרצל 62

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

עמוד האש

(המשך מעמוד 60)

שריד ושמו שריד

אחת האוניות המעטות שהצליחו להב־קיע את ההסגר הבריטי היתה הספינה שבתאי לוז'נסקי, שעלתה על שירטון ב־חוף ניצנים. למעפילים המתין במקום כוח של הפלמ"ח, שאותו תיאר אחד מחבריו, דני מס, כך: „ילדים בני שמונה־עשרה, תשע־עשרה, כשהם עומדים במים הסוע־רים, נלחמים בגלים ומעבירים עולים אחד־אחד, 750 איש, מן הספינה אל החוף...“ אחד המעפילים הוא יצחק שריד, שאותר על־ידי צוות עמוד האש.

סיפורו של שריד:

אנחנו הפסקנו להיות אובייקטים של רחמים, שצריך לרחם עליהם, והתחלנו להיות אנשים שלקחו את הגורל בידיהם, ושהיו מוכנים להקריב את נשימתם...

אחרי כל מה שהגויים עוללו לנו, עדיין לא הגיעו למסקנה שהם צריכים לפתוח את השערים. השערים היו נעולים. כשהתקרבנו לחוף וכשראינו את האורות דולקים... זה היה ממש חלום, דבר פשוט, דבר שלא יתואר...

התקרבנו לחוף, ראינו את החשמל, את היישובים המוארים, שקמנו לגו ממש לתחיה כמו איזה תחייה־המתים...

מאמין ולא מאמין, זה אמת ולא אמת, אני הגעתי, זה אני! אחרי כל מה שעבר עלי הגעתי ארצה...

אבל פה אומרים לי קפוץ למים, קפצ־תי, קפצתי, לקחתי את החבל מתחת לבית־השחי והוא צרב אותי. הגעתי לחוף עם החבל. הגלים זרקו אותי. הגעתי לחוף, בחוף מחכים אנשים, ומקבלים אותי ב־זרועות פתוחות...

סיפתאום עוברת פקודה לשרוף את תעו־דות־הזהות. מי שיש לו איידנטטי־קארט, כמו שקראו לזה באנגלית, שישרוף אר־תה... שורפים את התעודות, וכולם רוק־דים הורה מסביב.

היה איתנו גם עיתונאי אמריקאי בשם סטון מהפרווידנס*. הוא צילם את הכל, ופשוט לא האמנו למראה־עיניים...

הנה אנחנו רואים שכבר יש ציבור רחב. התאספו אנשים מכל היישובים. אנשי פלמ"ח מותחים חבלים, וזורקים חבל מ־האוניה לחוף... אני הרגשתי נציג של אלה שלא זכו. קיבלתי למעשה שתי מתנות בחיי, מתנה אחת זה החיים... ודבר שני, זה שהגעתי ארצה, החלום שחלמתי עליו שנים רבות...

עברתי כל שיבעת מדורי הגיהינום והצ־לחתי בכל זאת להגיע הנה. זה דבר שהת־גשם. חלום ששטוט אי־אפשר היה להא־מין בו, והדבר הזה מחייב. הוא מחייב לדורות הבאים שידעו את מה שקרה לעם הזה, ולכן גם נתתי את שמי שריד, כדי שידעו שהדורות הבאים קמו משריד... ואני עומד על אדמת מולדת.

נשקתי את האדמה... החלפתי למעשה מייד את בגדי־הגלות שלי עם בגדי־עבודה של חבר יבנה. הוא נתן לי את בגדי־העבודה שלו, ואני נתתי לו את הבגדים הרטובים שלי, כדי שפשוט יהיה קשה יותר לאנגלים לזהות אותי, שאני מעפיל שהגעתי רק עכשיו.

אחרי זה באה פקודה „כל אחד עונה רק תשובה אחת — אני יהודי מארץ־יש־ראל — עוד מעט יבואו לחקור, וירצו לזהות מי הוא מעפיל ומי הוא מציל, ואתם יכולים לענות רק תשובה אחת — אני יהודי מארץ ישראל.“ ובכן, כך היה. באו האנגלים, והם רצו לזהות את היש־ראלים, ולזהות את אלה שבאו. זה כבר היה בשבילי מישחק. אני בארץ, אני אשאר בארץ, שום דבר לא יהיה לו כוח לגרש אותי מכאן. אבל המומנט הזה בכל זאת בא, וגורשנו לקפריסין, ובקפריסין שוב התחילה אותה ההכנה.

דן עומר

בשבוע הבא: הפרק ה־17, „מישפט האומות“ (1947), ובו ההפתעה הגדולה ביותר של עצרת האומות המאוחדות — תמיכתה של ברית־המועצות.

ועדת אונסקו"פ, חיוצאת לארץ־יש־ראל, מתרשמת מן המיפעל הציוני, אבל תעודת הטובה ביותר היא, כדברי אחד מחבריה, חופעת האוניה „אכסודוס“ ב־נמל חיפה. חוועדה ממליצה על חלוקת ארץ־ישראל והקמת שתי מדינות, יהודית וערבית, בתחומי ארץ־ישראל.

* העיתונאי האמריקאי הראדיקלי אי־אף סטון, שפירסם גם ספר על עדותו מ־ארץ־ישראל ומפריצת ההסגר הבריטי. כיום דוגל סטון בשלום ישראלי־פלסטיני, והוא מושמע בחריפות על־ידי המימסד הציוני באמריקה.

שידור

מאחרי הקלעים

המוקד המצונזר של בגין

תוכנית מוקד, שבה רואיין ראש־הממ־שלה מנחם בגין בשבוע שעבר, ריכזה הרכב מלא של צמרת רשות־השידור. מאחורי חלון־הזכוכית של האולפן נכחו יו"ר רשות־השידור, הפרופסור **ראובן ירון**, מנכ"ל הרשות, **יוסף לפיד**, מנהל־הטלוויזיה, **יצחק שימעוני** ומנהל חטי־בת־החדשות, **טוביה פער**.

החלק המרתק של מוקד זה נערך אחרי שהקלטת התוכנית הסתיימה. ראש־הממ־שלה הרצה לפני צוות המראיינים ושאר הנוכחים באולפן את הערכותיו האופטי־מיות בדבר סיכויי מיפלגתו בבחירות ה־קרובות. כאשר נשאל מנחם בגין על ההפ־רש שיהיה בין מיפלגתו למיפלגת העבו־דה, הוא העריך כי המערך יעבור במנדאט אחד את מיספר המנדאטים של הליכוד, ולא יותר מזה. בגין המשיך באופטימיות שלו והבהיר כי אין לו ספק, ולו אף הקל ביותר, כי המפד"ל, בהנהגתו של הד"ר יוסף בורג, ימשיך להעניק אחר הבחירות את תמיכתו המאסיבית בליכוד ובמדיניו־תו, ויעדיף קואליציה בראשותו, מאשר קואליציה בראשות שמעון פרס.

כאשר נשאל ראש־הממשלה על הנטייה של מיפלגת־דיין אחרי הבחירות, במיקרה של שוויון בין המפלגות הגדולות, הוא קבע את ביטחונו בכך שמשה דיין, עם כל מיספר של מאנדטים שיקבל, ילך עם הליכוד ולא עם מיפלגת־העבודה.

מאחר שבמהלך הקלטת המוקד ניצל ראש־הממשלה את ההזדמנות להביא תע־מולת־בחירות בכמה מניסוחיו, שקבעו, בין השאר, כי הוא מקווה שהעם יתן בו את אמונו, ויעניק לו מאנדט להרכבת הממשלה הבאה, החליטה הנהלת רשות־השידור למחוק את הקטע הזה מתוך פס־הסרט של התוכנית, שהוקלטה כמה שעות קודם לשידורה, כנדרש, על־ידי ראש וע־דת הבחירות המרכזית.

פרשת רבדל

משבר עשוי להתחולל במהלך השבוע הקרוב בין נציגי אגודת העיתונאים בירו־שלים ובראשם **אלי ניסן**, לבין הנהלת רשות־השידור, על כוונת ראשי הרשות לדחות את המיכרז הפנימי למינוי דובר־הרשות, ולהעברתו למיכרז חיצוני, שבו תמונה עסקנית חרות ודוברת משרד־הקליטה, **אריאלה רבדל**.

במהלך השבוע תשב ועדת־המיכרזים של רשות־השידור, שהיא מייצגת בבלעד־יות את מגמות ההנהלה, וזו תדחה את המועמדים הפנימיים שהציגו את מועמדו־תם לתפקיד — הגב' רבקה בחירי ואיש הספורט, דני דבורין — וזאת במטרה לאשר במיכרז־החיצוני את קבלתה של רבדל.

בכוונת אלי ניסן להציע למוסדות אגו־דת־העיתונאים בירושלים קביעת עמדה עקרונית נגד הניסיון לפוליטיזציה של רשות־השידור. טענת היסוד של האגודה עומדת להיות, כי לא יתכן שמתוך 700 עובדים בדירוג עיתונאי ברשות־השידור, בלתי־ניתן למצוא אדם מתאים למישרת הדובר, או כניסוחו של ניסן: „יש לנו עיתונאים כמו זבל...“

ניסן טוען שבעבר היו מינויים של עי־תונאים מתוך הרשות, בלא מיכרז, אלא בתוקף של מינוי לשנה או לשנתיים ל־מישרה. בעבר היה זה צבי גיל, שמונה לתקופת זמן מוגבלת למישרת הדובר, בלא מיכרז.

טענה עקרונית נוספת שיש בכוונת ני־סן להביא בפני מוסדות אגודת העיתונ־אים היא, שמדובר במישרת דובר־הרשות ולא במישרת דובר המנכ"ל.

הערכת מצב, שנעשתה בין נציגי הוועי־דים השונים ברשות־השידור ובין מישפ־טנים, גילתה כי בנושא זה של בחירת או מינוי דובר חדש לרשות־השידור ישנם סיכויים להצלחת המאבק של העובדים על ההנהלה.

ירח־דבש מצרי

עם 35 נשים

אחד מחסיפורים העוברים בימים אלה בלחש רב מפה לאוזן בבניין הטלוויזיה הוא סיפור ירח־הדבש היוצא־דופן של מפיק התוכנית מהון להון, **חנינה אמוץ**.

אמוץ, שנשא באחרונה לאשה את חבר־תו, **ניל'י**, רכש כמתנת־נישואין שני כר־טיסים לטיול מאורגן של עובדי־הטלוויזיה למצריים. מאחר שרוב עובדי הטלוויזיה כבר סיירו במצריים, נרכשו רוב הכרטי־סים לטיול זה בידי עובדי הטלוויזיה עבור נשותיהם.

יום לפני תחילת הטיול חלתה נילי אמוץ, ונאלצה לוותר על השתתפותה בטיול. למרות הפצרותיו של חנינא אמוץ בפני מארגני הטיול לאפשר לו לדחות את יצי־אתו, הוא נאלץ לצאת לירח־הדבש שלו, בלא רעייתו החדשה, והוא נאלץ לבלות את ירח־הדבש שלו עם 35 נשים — שהוא אינו בעלה אף של אחת מהן.

קשרים

סידרה חדשה של הפקות, שאושרה עק־רונית באחרונה במחלקת התוכניות העב־ריות של הטלוויזיה, נמסרה לידיו של הבמאי **מיכאל בר־טוב** (במאי הפר־קים 18—16 בעמוד האש).

כינוייה של הסידרה יהיה „קשרים“, ויהיו בה סרטים, שיימשכו עד למחצית השעה. סרטים שיהיו מבוססים על הת־קשרויות בין אנשים לבין חפצים, ובין בני־אדם לבני־אדם אחרים.

פסקול

קירשנבוים חזר

במחלקת החדשות של הטלוויזיה מצויים שניים ששם משפחתם הוא יערי. הרא־שון הוא הפרשן לענייני המרחב, **אהוד יערי**, והשני הוא הכתב לענייני שיכון, **אליעזר** („גיזר“) **יערי**. בסלנג של מחלקת־החדשות מקובל להבדיל ביניהם, בכינוי „יערי הגדול“, כינויו של אליעזר, ו„יערי הקטן“, כינויו של אליעזר ●● דמות אשר נעדרה קרוב לשבתיים מבניין הטלוויזיה היא דמותו של **מרדכי („מו־טי“) קירשנבוים**, ששהה בחופשה־ללא־תשלום. בימים אלה מסתובב קירשנ־בוים שוב בתחנה, כאשר הוא נושא עימו רעיון להפקתה של תוכנית חדשה, רבת היקף ויוקרה לטלוויזיה. בקרוב עומדים להצטרף אל קירשנבוים, מנהל מחלקת־החדשות־לשעבר, **דן שיבון**, העומד לשוב מארצות־הברית, **וירון זונדון**, וכן גם שדר הטלוויזיה, **רם עברון**, המשלים בימים אלה את כהונתו כנספח ישראל לענייני תרבות בלונדון. על הנהלת הטל־וויזיה יהיה למצוא תעסוקה לכל אלה ●● צלמת האולפן המוכשרת, **רחל פריסקו**, מתאוששת בימים אלה בלונדון מניתוח שנעשה בעיניה. בתומנית זכה סרט שהכי־נה במיסגרת לימודיה בבית־הספר לקול־נוע בפרס של הצטיינות. עובדי רשות־השידור, שביקרו באחרונה את פריסקו בלונדון, סיפרו כי היא שינתה את תס־רוקתה, והתאימה אותה לאופנת התלת־לים, כמקובל באחרונה בלונדון ●● זעם רב הביא שוטר צעיר, שהסתובב במיס־דרונות ליד 200 הטלפניות, שהתנדבו לע־בוד עבור הטלתרום, על כמה מהן. השו־טר היה עוצר מדי פעם את אחת הטלפ־ניות שיצאה למנוחה, ושואל: „את עוב־דת רשות־השידור?“ וכאשר הטלפנית היתה משיבה תשובה חיובית, היה השו־טר אומר לטלפנית: „בקרוב אחותי תבוא לעבוד אצלכם כדוברת. קוראים לה **אריאלה רבדל**“ ●● הדובר הפורש, **משה עמירב**, יוצא לשנה של חופשה ללא תשלום, בניגוד לידיעה קודמת, כאילו הוא עומד להיות דוברה של רשימת **משה דיין**, אין הוא מתכוון לעסוק בדוברות פוליטית. אמנם הוצע לו לכהן כדוברו של דיין, אך הוא סירב, באומרו: „אני איש הליכוד, אך לא אהיה פעיל פוליטי.“

ראש־אגודה ניסן
700 עובדים בדירוג עיתונאי

מפיק אמוץ
ירח־דבש בלי רעייה

העובדות שהוציאו את האוויר לכל האופניים האחרים:

1. **ראלי**-הקניה הטובה ביותר 1981
2. **ראלי**-האופניים המנצחים ב"טור דה פראנס"
3. **ראלי**-האופניים הנמכרים ביותר בעולם

יבואני אופניים זולים של יצרנים חובבים מרבים להזכיר את השם "ראלי" במודעות הפרסומת שלהם. הם יודעים היטב ש"ראלי" הוא שם דבר לאיכות ולאמינות בעולם כולו, ושאופני "ראלי" מתוכננות על-פי ידע הנדסי מתקדם, לפי מיטב מסורת האיכות הבריטית, ומיוצרים אך ורק מהחומרים המעולים ביותר, תוך ביקורות איכות חמורות ביותר. יבואנים אלה מנסים באמצעות תעלולים זולים לשכנע אותך כי אופניים באיכות ירודה מהמזרח הרחוק או אפילו מאירופה יכולים להתקרב לאיכות של "ראלי". אבל אתה הרי יודע את האמת. ואם אתה זקוק להוכחות – הרי הן לפניך: ראלי זכו שוב בתואר הקנייה הטובה ביותר 1981. אופני ראלי זכו במקום הראשון במירוץ האופניים המפרך ה"טור דה פראנס" וכתמיד נשארו ראלי האופניים הנמכרים ביותר בעולם. אל תסתכן בקניית חיקוי זול ובלתי מוצלח, כשהמקור בהישג ידך.
קנה לעצמך "ראלי".

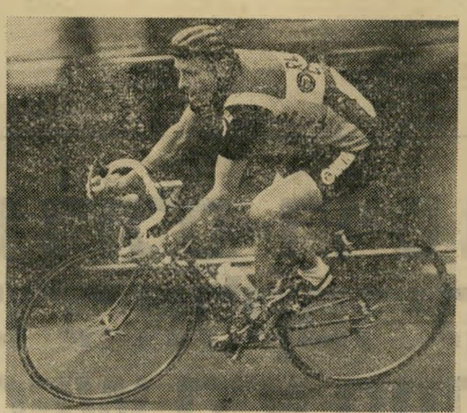
יפ זוטמלק, אלוף טור דה פרנס 80', רכוב על אופני ראלי.

15 דגמים לגברים, נשים וילדים.
פאר תוצרת בריטניה

RALEIGH
ראלי האופניים הטובים ביותר בעולם

סוכן בלעדי לישראל: **„טכניקה" י. בוקשטין חברה בע"מ**
הפצה ומכירה לכל הארץ: מ. מצמן - אולמי התצוגה לאופני "ראלי", דרך פתח-תקוה 110–112, תל-אביב, טל. 251789.

כמו רולס-רויס במכוניות וג'נרל אלקטריק במקררים, WEGA היא מעל לכל תחרות.

העיצוב, התיחכום, האיכות - עושים את **WEGA** לטלוויזיה המעולה ביותר בעולם.
מה שאצל האחרים נקרא "דגם יוקרה" - אצלנו זהו הסטנדרט, ויש לנו הרבה יותר מזה!
גם בגרמניה, בה היא מיוצרת, טלוויזיה **WEGA** היא במקום הראשון.
ל-**WEGA** אין טלוויזיות "זולות".

ג'נרל מהנדסים בע"מ
נציגים בלעדיים של ג'נרל אלקטריק ארה"ב
1981-1951
30
שלושים שנות שרות

יבוא, אחריות ושירות —
ג'נרל מהנדסים בע"מ
WEGA COLOR
מקבוצת חברות בנק דיסקונט.
אולמי תצוגה: תל-אביב, רח' אחד העם 11, טל. 653143; ירושלים, רח' הלל 24, טל. 227381
ואצל הסוחרים המורשים מטעמנו. משרד ראשי: הרצליה ב', אזור התעשיה, רח' משכית, טל. 77691—052;

יום רביעי

22. 4

● **וודט דיסני (5.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** המשך הסרט קר־ מאנשו. הנער מגלה את המח־ נה שבו נמצא הסוס.

● **מדע בידיוני: חלוי־ צי החלל (6.15 — שידור בצבע, מדבר עברית):** נולד לפני כשנה וחצי אצל הבמאית אסתר דר (בית־ שמש), לרגל יובל השיבעים של דגניה א', „אם הקבוצות", שרבים רואים בה ומתייחסים אליה כאל מיתוס. הסרט צור־ לם בתוך האחרון להכנות יובל השיבעים, והוא מנסה לבדוק את המיתוס של דור הראשונים על רקע הקיבוץ כיום. צוות הטלוויזיה ניסה להיות שותף ללבטים של חב־ רי הקבוצה, לסימני השאלה, ליפה, למלהיב. הסרט מביא

ברגמן: אנמטסיה
יום רביעי, שעה 10.05

ניתוחו של קפטיין אותר מצ־ ליח. חלוצי־החלל יורים במיפ־ לצת ומחסלים אותה.

● **דת: הגדות מצויי־ רות (8.03 — שחור־לבן, מדבר עברית):** ההגדה של פסח זכתה לעיטורים ולקישור־ טים יותר מכל ספר אחר. במ־ רוצת הדורות הופיעו הגדות מעוטרות יקרות־ערך, והן ידו־ עות בעולם האמנות היהודי. בין ההגדות בולטות הגדת סאריבר, הגדת הציפורים מה־ מאה ה־14, הגדת נירנברג ו־ הגדות אחרות.

● **בידור: חחכובות מארחות את קארוך באנט (8.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** גם השבוע לא מתנהלים הענ־ יינים בהתאם לתוכניתו של קארמיט. האורחת שלו היא הקומיקאית והשחקנית הרב־ גונית קארול בארנט שציפתה בלהיטות להופעתן בתוכנית. אך לגונזו הגדול יש תוכניות אחרות. הוא מארגן מרתון רי־ קודים, וכולם מתלהבים מה־ רעיון. ההשתוללות גוברת וה־ טנגו הופך לצ'ה צ'ה, הטוויסט לרומבה, וכושר העמידה של הרקדנים עומד במיבחן עליון. קרמיט מסרב לרקוד, ומנסה בייאושו להעלות את „החזי־ רים בחלל".

● **סרט קונגוע: אנפ־ טסיה (10.05 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** אינגריד ברגמן מופיעה בתפ־ קיד הראשי וזכתה בפרס ה־ אוסקר על משחקה בסרט זה. הסרט מגולל את סיפורה של אשה, הטוענת שהיא בתו ה־ נעלמת של הצאר הרוסי, ש־ הוצא להורג בידי המהפכנים הסובייטיים. היא נאלצת להת־ ייצב בפני מיבחנים, שאותם יוזמת מישפחת הצאר.

יום חמישי

23. 4

● **תעודה: דגניה בת שבעים (9.30 — שידור בצבע, מדבר עברית):** הרעיון להעביר את מהות ה־ קיבוץ בשעה של חשבון־נפש

דגניה: צוות הסרט
יום חמישי, שעה 9.30

ראיונות, קטעי־תיעוד ושאר מרכיבים של סיפור החלוציות של הראשונים.

● **סידרה: שרוק הולמס ודוקטור ווטסון (11.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** עוד פרק מסיפוריו של הבלש הנודע ו־ ידידו הרופא.

יום שישי

24. 4

● **ילדים: עושה הנפ־ לאות (3.00 — שחור־ לבן, מדבר עברית):** עיבוד לטלוויזיה, שנעשה על־ פי סיפורו של י. ל. פרץ. בין המשתתפים: אילי גורליצקי, מירי פביאן, דבורה קידר, יהודה פוקס, אברהם ניניו ו־ אחרים. את התסריט כתב שמואל בונים.

● **סרט ערבי: ימי חייהם הספורים (5.32 — שידורי בצבע, מדבר ערבית):** כאמל (פאריד שו־ קי) עובד בחברת־הובלות, ומ־ פרנס בכבוד את מישפחתו המאושרת. הוא נאלץ לעזוב את מקום־עבודתו לאחר תאו־ נה, ואשתו (נאהד שריף) נוט־ לת יוזמה ויוצאת לעבודה.

לשינוי זה יש השלכות טרג־ יות על חיי המישפחה.

● **דת: שיר השירים (8.00 — שחור־לבן, מזמר עברית):** הזמרת שושנה דמארי מגישה שירים מתוך שיר השירים בליווי תיזמורת.

● **מחזמר מקורי: מג־ פיים (8.30 — שידור בצבע, מדבר ומזמר עב־ רית):** מושבניקים מכל קצ־ ווי־הארץ וקיבוצניקית אחת התקבצו יחדיו להופעה במיס־ גרת חגיגות ההתיישבות העו־ בדת. חברי להקת מגפיים, ש־ הם עובדי אדמה ורפת, מופי־ עים על בסיס התנדבותי בכל חגיגה איזורית בחבל ארץ זה או אחר. הטלוויזיה ערכה ו־ הפיקה בשיתוף עם המועצה האיזורית באר־טוביה מחזמר, שאותו כתב יורם טהר־לב ו־ הלחין ובייים שי לביא, שהוא גם היזום, המקים והמלכד של הלהקה. המחזמר צולם ביד־ לבנים, כפר־נחום.

● **סרט קונגוע: אהו־ בי הכופר (10.30 — שי־ דור בצבע, מדבר אנג־ לית):** סרט המבוסס על סיפ־ רה של הרכילאית ההוליבודית שילה גראהם. סרט שבו היא מספרת על הרומן שאותו ני־ הלה עם הסופר האמריקאי ה־ נודע סקוט פיצ'גרלד, מחבר

יום ראשון

26. 4

● **תעודה: לחופו של ים (8.03 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** הקיץ בפתח, ועוד מעט יתחי־ לו המוני בית־ישראל לנהור לחופים — לרחצה, לשיזוף או סתם להנאה. בחופים אלה פור־ חים צמחים, ונמצאים בעלי־ חיים שונים. צוות הטלוויזיה, בראשותו של הצלם המעולה פיטר לאהן, יצא לחופים, ומ־ ביא בצבעים את אורח־חייהם של בעלי־החיים שם.

● **אמנות: אגם (8.35 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** סיפור חייו ויצי־ רותיו של האמן הישראלי ה־ יושב בצרפת, ומקורות יציר־ תו. בסרט מובאות יצירות רבות של האמן.

● **סידרת טלוויזיה: זו גראנט (10.00 — שי־ דור בצבע, מדבר אנג־ לית):** בעיותיהם של ילדים הם הפעם נושאו של פרק זה בסידרה. המחבר בילדה, שח־ קנית צעירה, שלחצים מצד הוריה ומצד האולפנים מבי־ אים אותה לברוח מן הבית. כך גם סיפורו של ילד, שהו־ ריו גרושים, ולאמו אין פנאי לטפל בו כראוי, וכתוצאה מכך פונה הילד לאלימות. הילדה יוצרת קשר מיוחד עם רוסי, כתב הלוס אנג'לס טריבון.

● **דיון: שיחה ב־ שניים (10.50 — שחור־ לבן, מדבר עברית).**

● **בידור: בועות (11.25 — שידור בצבע,**

מחזמר: מגפיים
יום שישי, שעה 8.30

מדבר אנגלית): ג'סיקה טייט עודנה מצויה בבית־החו־ לים, ונערכים בה ניסיונות שו־ נים. רופאה האישי מציע לה נישואין, ובעיקבותיו היא זו־ כה לאותה הצעה משני מחז־ ריה האחרים. השריף בארט ועוזרו, דני, מנסים להתמודד עם הבעיות שאליהן נקלעו ב־ תפקידים עם השריף הקודם. פולי מנסה לדובב את דני, ו־ הוא מתמלא במבוכה. קורין מבקרת את ג'סיקה בבית־החו־ לים, ומספרת לה על כוונתה לעבור להתגורר בקליפורניה. התינוק וונדי נחטף.

יום שני

27. 4

● **בידור: זה הסוד שלי (8.03 — שחור־לבן, מדבר בעברית).**

● **בידור: מום"ף**

לקראת שידור: שלוש פנים לחווה

ביום שישי (1.5) יוק־ רן בלילה הסרט האמריקאי תנודע „שלוש פנים לחווה", בכיכובם של השחקנית האמ־ ריקאית הנחדרת ג'ואן וודוורד, שזכתה ב„פרס האוס־ קר" על הופעתה בסרט זה. הסרט מגולל את סיפורה של אשה, הסובלת מפיצול־האי־ שיות, ובעלה, איש פשוט, אי־ כר, שאינו מסוגל להבין את סוג מחלתה ואת הסיבות לכך. במאי הסרט הוא נו־ נאלי ג'ונסון.

(8.30 — שחור־לבן, מדבר עברית): ירחון, ה־ עוסק הפעם בענייני סיפרות, בהנחיית משה דור (קלינוב). המראיין סופרים ומשוררים.

● **בידור: איש מפתח (9.30 — שחור־לבן, מדבר עברית):** תוכנית בידור חדשית, המציגה פר־ שייה מתולדות ארץ־ישראל והישוב, כאשר אדם החי כיום הוא איש־המפתח.

● **סרט טלוויזיה: לחיות את חיינו (10.40 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** סרט טלוויזיה, ה־ עוסק בחיי המישפחה, המבוסס על מחזה נודע בשם זה.

יום שלישי

28. 4

● **תעודה: עמוד האש (8.03 — שידור בצבע, מדבר עברית):** הפרק „מישפט האומות".

● **צרכנות: כוכבוטק (9.30 — שחור־לבן, מדבר עברית).**

● **בידור: בידור מוזי־ טה קארדו (10.00 — שי־ דור בצבע, מדבר אנג־ לית):** בהשתתפות הזמר ה־ נודע יואל גרייי.

● **סידרת מתח: קא־ נון (10.50 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** השחקן ויליאן קונרד בדמותו של הבלש השמן, בעוד פר־ שייה נוצצת של פיענוח מיק־ רה רצח.

ם אומרים ... מה הם אומרים ... מה הם אומרים ... מה הם אומרים ..

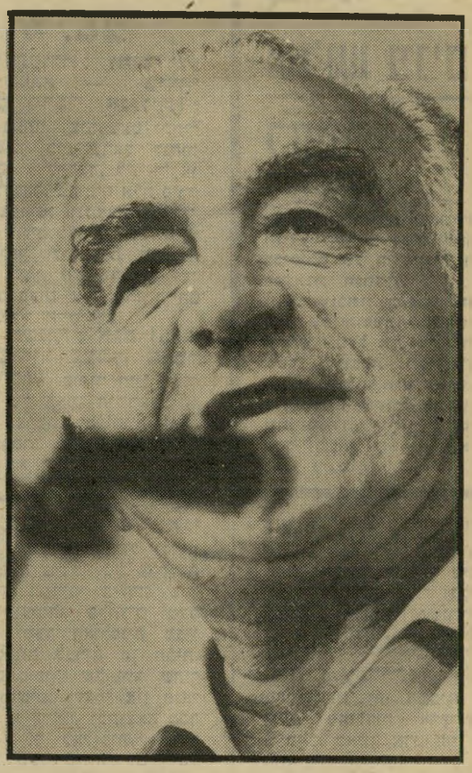

נפתלי בלומנטל:

„שתי מינהרות באותו כסף!"

מנכ"ל „כור" נפתלי בלומנטל הפתיע כאשר הסכים לקבל על עצמו את תפקיד סגן שר־האוצר בממשלת הצללים שהקים יושב־ראש מיפלגת העבודה שימעון פרס. המנכ"ל הסימפאטי היה אחד המועמדים לתפקיד שר־האוצר, יחד עם ח"כ גד יעקובי והפרופסור חיים בן־שחר. שאלתי אותו:

● מדוע הסכמת לקבל על עצמך את תפקיד סגן שר־האוצר, כלומר, את תפקיד הכי נור השני?

מפני שאני מאמין שלצוות שהקים שימעון פרס הסיכוי הטוב ביותר לגרום לשינוי חיובי בכלכלת ישראל. אספר לך סיפור.

פעם היה מיכרז בינלאומי לחפירת מינהרה בין אנגליה וצרפת. ניגשו כל מיני חברות ואת ההצעה הזולה ביותר העלתה חברת כהן את כהן. שני אחים. האחד, מוריס כהן, היה צרפתי והאחר, ליאון כהן, היה אנגלי. הוחלט שמוריס יתחיל לחפור את המינהרה מהצד הצרפתי ושליאון יתחיל מהצד האנגלי. שאלו אותם: ואיך תיפגשו? הרי גם להיפגש באמצע הדרך זו בעייה הנדסית מסובכת. השיבו כהן: אם ניפגש, מה טוב. אם לא ניפגש, הרי שבאותו הכסף יהיו לכם שתי מינהרות.

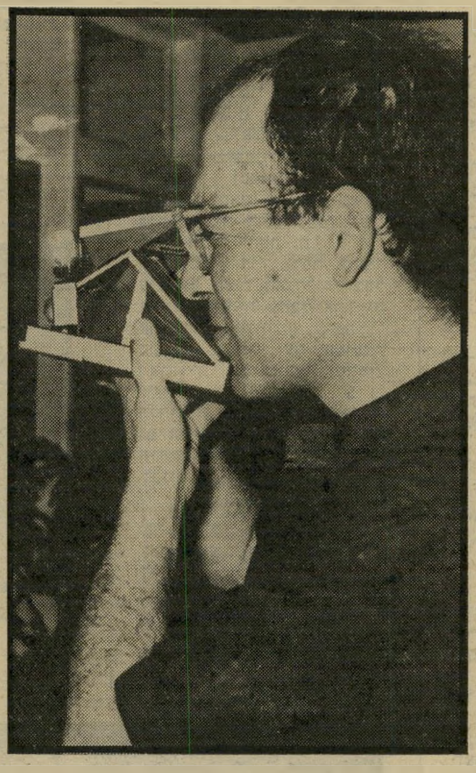

דויד טרטקובר:

„אי־אפשר לשבת על המנורה!"

הגרפיקאי דויד טרטקובר, „טרטה", הפתיע הרבה מאוד מחבריו כאשר התגלה להם, כי הוא האיש העומד מאחרי העיצוב של מודעת־הבחירות של השר דויד לוי — „האיש החזק". טרטה, שהיה בין ממציאי השם „שלום עכשיו", ואף עיצב את סמל התנועה, ידוע בדיעותיו הפוליטיות הרחוקות מרחק רב מדיעותיה של המיפלגה של דויד לוי. במדור „אנשים", בשבוע שעבר, פירסמה העמיתה שלי, תחיה אדר, כי טרטה קיבל על עצמו את הטיפול בצד הגרפי של מערכת הבחירות של הליכוד. שאלתי אותו:

● האם עמדת מאחרי הרעיון של „האיש החזק"?

עמדתי מאחרי הגרפיקה בלבד. המחשבה והתיכנון לא היו שלי. קיבלתי נתונים מפירסומאים וביצעתי.

● ומה עם היושר המצפוני?

היו לי לבטים לא מעטים, לבסוף החלטתי לעשות את העבודה — בשביל הכסף.

● וזהו?

לא. רציתי לראות אם אפשר לעשות את העבודה ולהסתכל על העסק מבחוץ. הגעתי למסקנה שאי אפשר.

● האם באמת קיבלת על עצמך את תיכנון העבודה הגרפית של מערכת הבחירות של הליכוד כדי לכנסת?

בשום פנים ואופן לא! אני לא יכול לספק אפילו שרותים טכניים לדברים שאני לא מאמין בהם ושאני נגדם.

● אתה מצטער שנטלת חלק בתעמולת הבחירות של הליכוד להסתדרות?

אני לא מצטער. עשיתי מה שעשיתי ואני לא רוצה לירוק לבאר של אנשים ששתיתי מהמים שלהם. אני לא חבר הסתדרות, ולכן אולי היה לי יותר קל. בסך הכל היה לי ניסיון מעניין שלא אחזור עליו.

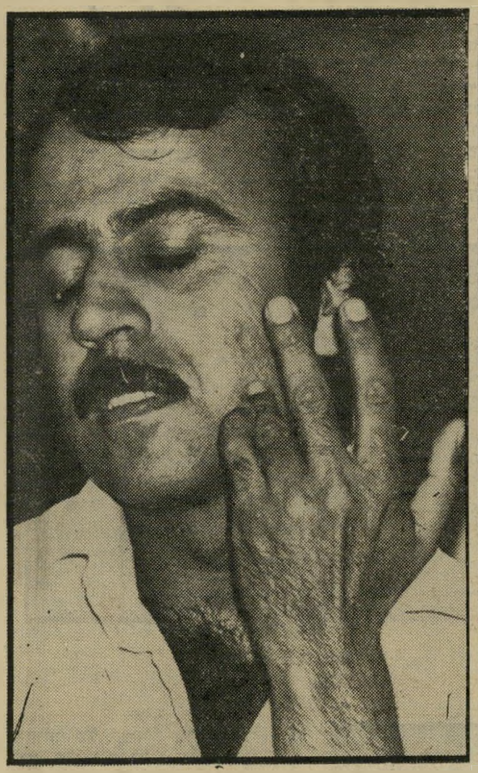

רפיק חלבי:

„הסרטן מחפשט בכל הגוף!"

רפיק חלבי, חכתב הכישרוני של הטלוויזיה, שומר על פרופיל נמוך, אבל אך ורק מעל גבי המירקע. בגרמניה, לעומת זאת, הוא מאוד בעניינים. בימים אלה יצא לאור סיפרו „סיפור הגדה המערבית — למות למען האדמה וכבוד האחות". רפיק כתב את הספר בעברית והוא תורגם לגרמנית ולאנגלית.

● למה הספר לא יוצא לאור בישראל?

למרות שהספר עבר צנזורה, אני חושב שבארץ פרחדים ממה שאני כותב. הספר עדין מאוד ורגוע, ולא כתוב על סכינים, כי אני מאמין שמה שאומרים בשקט נחדר עמוק יותר בלב.

● מה אתה אומר בספר?

אני מראה בצורה ברורה מה עשתה הגדה המערבית לערבים וליהודים גם יחד ואיך הסרטן התפשט בכל הגוף. אני מספר את סיפור הגדה מנקודת ראות אישית, לא פוליטית ולא מדעית. אבל המסר ברור מאוד.

● בוא נדבר על מה שקורה עם העדה הדרוזית בישראל. מה דעתך על התקפת הדרוזים על כפר יאסיף?

העסק הזה לא חדש. האלימות של קבוצות הכדורגל הן רק תירוץ למה שמתרחש בפנים עמוק בלב. אצל הדרוזים מתעוררים בימים אלה רגשות פאנאטיים רדומים. הם מרגישים דפוקים מכל הכיוונים — גם הערבי וגם הישראלי. החברה הולכים לשחק כדורגל בכפרים הערביים ואלה מתגרים בהם. הם שבים לכפרים ומספרים מה הולך, וזה מתסיס את הצעירים המרגישים מושפלים ביחס לערבים. זה לא צחוק מה שקרה לחברה מג'וליס, שהלכו לשחק בכפר יאסיף. אחד האוהדים נרצח בסכין והשני, כך שמעתי, עומד למות או גוסס מרימון. זה הכל התחיל כאילו מכדורגל, אבל השורשים הרבה יותר עמוקים.

● מה לדעתך יקרה הלאה?

אני מתבייש להגיד לך, אבל לדעתי אנשי כפר יאסיף לא יעזו לעלות על ג'וליס ויש להניח שתהיה סולחה.

● מה דעתך על האלימות הדרוזית־ערבית?

מרטין בובר אמר, שאם אתה מגיע לביתך ורואה מישהו מאיים על ילדך בנשק, אתה צריך להרוג אותו. אבל אם האיש הרג את ילדך ואתה רודף אחריו והורג את הקרובים שלו, אתה והוא רוצחים באותה מידה.

אני מתנגד לאלימות, אני נגד שימוש בנשק מכל סוג שהוא.

ה הם אומרים ... מה הם אומרים ... מה הם אומרים ... מה הם אומרי

אביבה פז:

„לאט־לאט, בעזרת השמש!"

לאביבה פז יש את העיניים הכי־יפות־בארץ. היא חיתה עשר שנים באנגליה ובצרפת והצליחה שם כצמד, ביחד עם שוקי לוי. הצמד זכה במקום הראשון בפסטיבל יאמהאה ביפאן, שם ייצג את אנגליה דווקא. היו לו שלושה תקליטי־זהב והופעות ב„אולימפיה" ובראבי אירופה. בעוד ששוקי נשאר בגולה הדווייה, חזרה אביבה ארצה. שאלתי אותה:

● **אם זכית להצלחה בינלאומית באירופה, למה חזרת?**

בגלל הבן שלי. כשהיינו פה בקיץ, הוא בכה ואמר לי: אביבה אני נשאר פה. חשבתי, חשבתי, חשבתי, ואמרתי בסדר. זה לא היה קל. אחרי ככלות הכל הקאריירה שלי, העבודה שלי, הכסף שלי באירופה. לא הייתי כאן עשר שנים. אף אחד לא מכיר אותי. אבל החלטתי בשביל הילד. לאט לאט, ובעזרת השמש, אני אסתדר.

● **אף פעם, במשך עשר השנים, לא חשבת לחזור הביתה?**

חשבתי. את אף פעם לא מפסיקה לחשוב. גורא התגעגעתי ובאתי לכאן כל שנה, אבל זה לא פשוט. בייחוד אחרי שאת בונה קאריירה וקשרים, הפיתוי גדול מדי.

● **מה יש פה שאין שם?**

השמש הנהדרת הזאת, והחברים. אין בשום מקום בעולם חברים כמו שיש בארץ, כאלה שעוזרים ואיכפת להם. אני נמצאת כאן כבר שבעה חודשים. לא רציתי לדחוף, לא רציתי לרוץ. החלטתי לקחת את הזמן שלי. חברים עזרו לי, ולאט לאט אני מתחילה להסתדר. הילד מאושר. הוא מקשקש בעברית, מחק לגמרי את האנגלית והצרפתית. ישראל זו ארץ הילדים.

● **לא מפריע לך שאף אחד לא מזהה אותך ברחוב?**

לא מפריע לי. את השלב הזה עברתי. אני נותנת לעצמי שנה. בעוד שנה אהיה כוכב גם בישראל.

● **מה את עושה בשביל זה?**

אני מכינה תוכנית־יחיד, שתכלול קטעי ריקוד ושירה בסיגנון אירופי, שאינו מוכר בארץ, ואני משתתפת בהצגה חדשה בשם דקמרון.

● **מה את מציעה למי שחוזר אחרי עשר שנים לישראל?**

שילך הרבה לים ויקח את זה לאט לאט. זה באמת בא לבד. אבל זה לוקח זמן.

דונובן לייץ':

„לאהוב את אלוהים במקום הבקבוק!"

לא יודעת מה אתכם, אבל בשבילי דונובן הוא חלק מהתרבות שגדלתי עליה. או נכון יותר להגיד, שהתגברתי עליה. כמו דילאן, כמו הביטלס, כמו הרולינג־סטונס. לכן, כשפגשתי אותו לארוחת־בוקר ב„לה בוהם" התרגשתי ממש. הוא נראה כאילו השנים לא נגעו בו בכלל. אותן עיניים, אותם תלתלים. רזה כזה, ויש לו כבר בן בגיל שבע־עשרה. שאלתי אותו:

● **לאן נעלמת?**

בשנות השישים חשבנו שנוכל לשנות את העולם. דחסנו לתוך עשר שנים מה שבן־אדם נורמלי דוחס לתוך תקופת חיים שלמה. בשנות השבעים התעייפתי, כמו רבים אחרים. הייתי מוכרח לנוח, לארגן לי את המחשבות. ולקראת שנות השמונים אני מרגיש שאני יכול להתחיל מחדש.

● **אתה חושב שחצלחתם לשנות את העולם?**

כן, דפוסי־חיים השתנו, ואפילו השוטרים הולכים היום בשיעור ארוך. אנחנו חיפשנו כל מיני דרכים. התעניינו בדתות מזרחיות, במדיטציה. נסענו בעיקבות הביטלס להודו, רצינו לדפוק בדלת ושמישהו יפתח אותה. אך במקום לדפוק בדלת של הכנסייה, דפקנו על הדלת של המאהרישי. כשגילינו שהוא רק בן־אדם, התאכזבנו מאוד.

● **כמשך שנים חישוו אותך לבוב דיאן. האם אתה אוהב את ההשוואה הזאת?**

כשהיינו צעירים זה הרגיז אותי. היום אני שמח על ההשוואה.

● **למרות שהוא הפך נוצרי אדוק ושינה בכלל את הסיגנון שלו?**

לדילאן קרה משהו שקרה להרבה מאוד אנשים משנות השישים. הוא הגיע לשיא והתחיל לחפש את עצמו. אחדים הפכו נרקומנים, אחדים הפכו אלכוהוליסטים. אני מעדיף שדילאן יאהב את אלוהים ושלא יאהב את הבקבוק.

● **כיצד השפיע עליך מותו של ג'ון לנון?**

המחשבה הראשונה שעברה בראשי היתה, הלוואי והיה איתו מישהו. לא יוקו אלא נהג או מנהל־דרכים (מה שקוראים באמריקה „רודי"). אבל ג'ון לנון חיפש בימיו האחרונים את הפרטיות והיו סביבו כמה שפחות אנשים. אולי אם מישהו היה מגן עליו הוא לא היה מת.

● **מי זו לנייה?**

ללנייה היא גברת של הלילה, העובדת בעסקי־שעשועים ואינה אוהבת ילדים.

● **מניין השם?**

אני המצאתי אותו. הוא מורכב משני שמות ספרדיים — ללה ולנייה.

שלום חנוך:

„פעם אחת ולתמיד שירים שאני אוהב!"

בערב של ה„טלתרום" עמד שלום חנוך עם הגיטארה על הבמה ושר את „מאיה", ואני חשבתי איך שהזמן רץ. רק אתמול הוא כתב את השיר הזה, למחרת הולדת בתו, וכבר חלפו שנים ומאיה היא כבר בת אחת־עשרה. „והנה היא בת עשרים, ומה היא חושבת ומה היא אומרת". בימים אלה יצא לאור ספר נוסטלגיה של השירים הכי־יפים של שלום חנוך. מילים ותווים והרבה תמונות מהופעות עם אריק איינשטיין, ועם ג'וזי כץ, ולבד. ותמונות של שלום עם מאיה, התינוקת השותה מבקבוק. שאלתי אותו:

● **מה זה עושה לך, הספר הזה?**

הציעו לי לרכז בספר את כל השירים הישנים שלי. אני עצמי לא הייתי מעלה בדעתי לעשות את זה. חשבתי, למה לא לתעד פעם אחת ולתמיד את השירים הישנים שהתפרסמו. באיזשהו מקום ההקלטות של השירים כבר לא מושמעות כל כך, וזוהי איזושהי דרך להוציא אותם לאור. שלכל מיני אנשים, שבא להם על השירים שלי, יהיה ספר כזה והם יוכלו ליהנות ממנו. אז נתתי את הסכמתי ואני די שמח. נראה לי נחמד כל העניין, למרות שאני לא הייתי הממציא שלו ולא עבדתי על הספר באופן אישי.

● **מה אתה עושה כעת?**

אני מכין משהו חדש. לא יודע מה. אפשר להגיד על זה, אולי, שהערב יורכב כולו משירים חדשים — חומר שלי.

● **ערב יחיד?**

לא. כלומר אני לא מופיע עם אריק איינשטיין, אבל אני לא אהיה לבד על הבמה. תהיה איתי להקה שתנגן ושתשיר יחד איתי.

מיכאל עקילוב
סלון אלנבי 113
מבצע חגים בצבעים
PHILIPS
במחירי מבצע
★ טלויזיות ★ מקררים
★ מקפיאים ★ מכונות כביסה
★ אספקה מיידית
מיכאל עקילוב, סלון אלנבי 113
הסלון הראשי לאמוון למוצרי חשמל
רח' אלנבי 113 ת"א, טל. 615902, 611966
(ליד המשביר לצרכן)

JORDACHE
תל-אביב, רח' יהודה המכבי 57 טל. 456351
סוכני שיווק
יבוא ושווק
תוצרת ארצות הברית סוג א'
JORDACHE LEE LEVIS
מכנסי ג'ינס וקורדרוי
סרבלים וחצי סרבל בשלל צבעים
חולצות ומכנסי ג'ורדאש
הג'ינס המקורי
חנויות סופר ג'ינס:
תל-אביב: רח' יהודה המכבי 57 טל. 456351
רחובות: רח' הרצל 181 טל. 054-76274
רמת-גן: רח' ד"ר כהן 2, פינת ביאליק 66, טל. 734730
ירושלים: רח' יפו 50 בנין העמודים טל. 02-233559
פרסום רם

שוב אפשר להשיג!
ספרו החדש של גבי רוזנבאום
מגרות
שבוע של התאבדות
לחשיג בחנויות הספרים הטובות
הוצאת ראשית: בית־עולים

במדינה

דרכי אדם

שומר אחי אנוכי

האח המת
רוצח מדי יום
ביומו את האח החי

עמרם מולסון לא רצח את אחיו. אבל כל עורכי־דין ובאי בתי־המישפט מכירים את האיש רדוף הגורל, המסתובב כל הזמן ומנסה לעניין את העיתונאים ועורכי־הדין במיסתורין האופף את מות אחיו.

עמרם עלה לארץ מצפון־אפריקה ב־1956, וקיבל דירת צריף עם אמו בחולון. אחים ואחיות נוספים שלו נותרו במרוקו וגם בצרפת. רק אחיו הצעיר, אלי, עלה לארץ ב־1969, והתגורר תקופת מה עם אחיו הבכור. אחר כך גוייס האח הצעיר, שהיה אז בן 24, לצה"ל.

כשגה אחרי גיוסו, כשהשתחרר אלי מכלא 6 שליד חיפה, נמצאה גופתו מרוטשת על פסי־הברזל, ב־22 בפברואר 1972 הובאה הגופה למכון הפתולוגי באבו־כביר ונתחה על־ידי הד"ר גבריאל מאיר־סון.

מימצאי המנתח היו כדלהלן: גופת גבר צעיר שזהה כאלי מולסון.

● הגופה חתוכה לחלוטין. הראש נפרד לגמרי מהגופה. החלק העליון של הצוואר מוכתם על־ידי חומר שמנוני שחור.

● הגפיים העליונות נפרדות לגמרי. החלק התחתון של הגופה נפרד באיזור המותן והגפה התחתונה השמאלית נפרדה מייד מתחת לאיזור הברך.

● כל האיברים הפנימיים קרועים ושסועים וכל השלד שבור. המוות נגרם כתוצאה מהנזקים הקשים במיוחד.

מתחת לחוות־הדעת נוסף מישפט אחד: „בשעת הניתוח נודע, כי המגוח נדרס על־ידי רכבת."

אזר בלום בגוף. הגופה נקברה והאח הבכור, עמרם, ביקש לראות את גופת אחיו לא הורשה לעשות זאת. מאז תום השיבעה הפך מותו של אלי לחלום הבלהות הפרטי של אחיו.

הוא לא השלים עם מסקנות הוועדה שמונתה לחקור בעניין, ושקבעה כי אלי מולסון נדרס על־ידי רכבת. לעמרם היתה אידאה פיקס, שהפכה במשך השנים לשיגעון של ממש. הוא בטוח כי אחיו נרצח, וכי המניע לרצח היו חלקי פלאטינה יקרים שהושתלו בגופו בעת ניתוח שבוצע בו במרוקו. אלי נפצע בתאונת־דרכים בעת שהתגורר עדיין במרוקו. עצמותיו אותו בניתוח, והוחדר לגופו חומר זר לשם איחוי העצמות. האח, עמרם, משוכנע כי אחיו לא שמר על פיו ופיטפט וסיפר בכלא הצבאי על האוצר הבלום הטמון בגופו. לדבריו, מישהו רצח אותו, ריטש את הגופה באכזריות כדי להוציא את המתכת היקרה.

עמרם אמנם הצליח להשיג תעודות רפואיות המוכיחות כי אחיו עבר ניתוח במרוקו, אולם בשום מקום לא נאמר כי הושתלו בגופו חלקי פלאטינה יקרים. בעת הניתוח־שלאחר־המוות, לא נמצאו, כמובן, חלקים כאלה.

אבל מאז אין כל דרך הגיונית לשכנע את עמרם כי אחיו נהרג בתאונה. הוא הפסיק לעבוד, התמכר לשתיה, והפך אורח קבוע בבתי־המישפט. הוא מחפש את הצדק. שוב ושוב הוא פונה לעורכי־דין שיעזרו לו להפעיל את המערכת ולהתחיל בחקירה חדשה. שוב ושוב הוא פונה לעיתונאים, שיגלו עניין בפרשת אחיו ויעוררו את דעת הציבור.

סודות הכתב. תשע השנים שעברו ממותו של אלי הפכו את עמרם למת החי. גופו נראה היום שחוף ושברירי, מפיו נודף בקבי־עות ריח כבד של אלכוהול, ועיניו גראות כעיני כלב נרדף.

בתחילה פנה בכוחות עצמו למישרד־הביטחון, אך לא נענה. שנים היה עומד בשערי מישרד־הביטחון ופונה לכל מי שמסכים לשמוע אותו, ומספר את סיפורו. אבל רק אחרי שעורך־הדין ישעיהו הירש פנה בשמו למישרד־הביטחון, הורשה לו לעיין בחומר החקירה שערך מצ"ח בנידון.

בין המיסמכים שנפלו לידיו של מולסון היה גם מיכתב ההתאבדות שנמצא ליד הגופה, ומיסמכים בכתב־ידו של סרן ליאון בכר (היום סגן־אלוף), שהיה חוקר המוות מטעם מצ"ח צפון. מולסון טוען, כי חש מייד בדמיון המסתיע בין כתב־ידו של החוקר לבין כתב־היד של מיכתב ההתאבדות. הוא לא האמין כי אחיו, שהיה עולה חדש, היה מסוגל לכתוב מיכתב בעברית, ובוודאי שלא האמין כי אחיו התאבד. לכן העביר את דוגמות כתב־היד לגרפולוג מוסמך, אברהם לוי מתל־אביב.

ב־5 במארס 1979 קבע הגרפולוג: „מיכתב המחלוקת (מיכתב ההתאבדות) לא נכתב על־ידי אלי מולסון המגוח; כושר הכתיבה שלו טרם הגיע לדרגה של כתב בוגר ושוטף. מצאתי זהות בין דוגמת כתב־ידו של סרן בכר ובין כתב־היד המופיע במיכתב שבמחלוקת, ולפי דעתי המיכתב אשר במחלוקת נכתב כולו, כולל החתימה, בידי סרן בכר, אותו אדם אשר כתב את המיסמכים." (שנבדקו על־ידי הגראפולוג).

היכן הפלאטינות? תוצאה זו רק הפכה את מולסון נחוש יותר בדעתו. מצויד במיסמך זה פנה לעיתונאי יוסי בר וזה פירסם את סיפור המוות המיסתורי. אחרי שהופיעה הכתבה טילפן אלמוני לבר, רצה לספר לו משהו על מותו של אלי מולסון. אולם הקו נותק.

הגיהינום הפרטי של עמרם מולסון הביא אותו גם לידי סיכסוכים עם המישטרה ועם מישרד־הביטחון והפך אותו ליצור בלתי רצוי בין העיתונאים ועורכי־הדין.

„מדוע הם לא בודקים?" הוא חוזר ושואל את כולם, „היכן הפלאטינות של אחי? מדוע לא חוקרים מחדש? הרי יש חומר גראפולוגי, ויש מימצאים על שמן שחור שלא הגיע לגופה מהרכבת."

אם תיערך חקירה יסודית בעניין, ויובהר מעל לכל ספק כי אחיך אמנם נדרס על־ידי רכבת, ויביאו לידיעתך את התוצאות הללו, האם תשתכנע? נשאל עמרם. אך האיש המצומק, רדוף הרוחות, רק חזר על דבריו: „אבל יש הוכחות, יש בדיקות גראפולוגיות, ורכבת אינה מפרקת את הגופה בצורה כזאת."

אולי לא יוודע לעולם מי רצח את אלי מולסון, אם אמנם נרצח. אבל ברור מעל לכל ספק, כי אלי מולסון הוא שרוצח את אחיו.

דרכי חיים

משעה מגונה

בחשבון החשמל
בתואנה של בדיקת מונה
נעשה מעשה מגונה
בילדה בת שמונה

„זה לא הוא," אמרה הילדה בת השמונה. שעה קודם לכן התלוננה

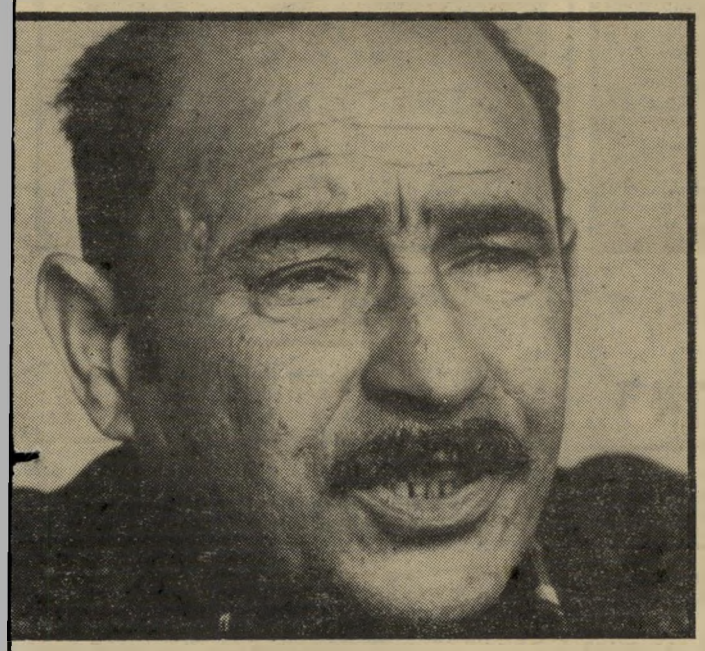

רוזף־צדק מולסון
„הגופה חתוכה לחלוטין..."

הקטנה כי בעת שישבה בדירתה ברעננה דפקו בדלת, וגבר ביקש ממנה שתקרא עבורו את מונה החשמל. הוא הרים אותה אל ארון החשמל ותוך כדי כך ביצע בה מעשה מגונה.

המישטרה ביררה כי עובד חברת־החשמל שביקר באותו בוקר בשכונה זו של רעננה, ושהגיח שם את חשבונות־החשמל, היה יהודה גיאת, העובד באותו איזור כבר שנים אחדות. הוא הובא מייד לבית המתלוננות והוצג בפניה, והיא אמרה כי לא זה האיש.

המישטרה המשיכה לחקור. אחרי כחודש החליטה בכל זאת לעצור את גיאת ולהאשימו בעשיית מעשה מגונה בקטינה. בינתיים גבתה חוקרת נוער מפי הילדה עדות שבה זיהתה את סנדליו ומכנסיו הקצרות של גיאת, והדבר הספיק להגשת כתב־אישום.

„כך אחד מביך אותי". בעת מעצרו השתכנע איש חברת־החשמל למסור הודאה, ואולם אחרי שעה קלה חזר בו וביטל אותה, וחזר על כך שלוש פעמים.

סניגורו ישראל אלטרש הביא בפני שופט השלום את גירסת הנאשם. הוא סיפר כי אמנם חילק את חשבונות החשמל באותו בוקר, אולם לא ראה את הסעוטה ולא נגע בה.

„אני עובד שם הרבה זמן, וכל אחד מכיר אותי, הילדה היתה מזהה אותי מייד, אילו הייתי אשם", טען גיאת. הוא העלה את ההשערה

כי עובר־אורח ראה את חשבון החשמל התקוע בדלת, וניצל את ההזדמנות להיכנס לדירה באמצעותו.

אבל השופט, אדמונד לוי, לא קיבל את גירסתו. הוא הרשיע את גיאת ופסק לו ארבעה חודשי מאסר בפועל, ושמונה על־תנאי.

בית־המישפט המחוזי בתל־אביב דחה את עירעורו של הנאשם, והשאיר את העונש על כנו.

מישפט

בריחתו של העד

העד ברח, או הוברח עלידי המישטרה?

באסם מחאג'נה היה עצור במישטרת גבעתיים והצליח להימלט מתוך תאו השמור. בחקירה הוברר כי הוברחה אליו משורית, שבאמצעותה ניסר את סורגי החלון. הוא הסתתר זמן מה בדירה שהוכנה לשם כך בקירבת מקום ואחר־כך נעלמו עקבותיו.

הוא היה עצור באשמת היותו שותף לכנופית המפוצצים ביפו. לפי העדויות בבית־המישפט היה באסם המפוצץ העיקרי. הוא היה מומחה למילכוד מכוניות בחומרי־נפץ וידע גם היכן להשיג את החומר.

כיצד הצליח נאשם חשוב ומסוכן כל כך להימלט מתוך תא שמור במישטרה? זוהי תעלומה גדולה. הסניגורים במישפט המפוצצים העלו השערות כי באסם לא נמלט, אלא קיבל את חופשתו 'במתנה'.

מחתרת חומיניסטית. במישפט המתנהל בימים אלה כספיח לפרשת המפוצצים, הועלתה סברה חדשה באשר לבריחתו של מחאג'נה. במישפט זה, המתנהל בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב נגד צעיר יפואי בשם עומר כלבוני, הנאשם בעיסקות־נשק שונות, העדות העיקרית היא עדותו של מחאג'נה, העד שברח.

מסתבר כי בעת שנעצר באסם על־ידי המישטרה, סמוך לפיצוץ האחרון ביפו, בספטמבר 1980, הוא לא שמר על פיו. שעות ספורות אחרי מעצרו החל לדבר ולספר. הוא מסר למישטרה את כל הידוע לו על כל המעשים הפליליים שבהם היה מעורב. הוא מסר עדויות נגד מוחמד טורק וחסן כחיל בעניין פיצוצי המכוניות ביפו. כמו כן מסר עדויות על מקורות שונים שסיפקו לו נשק וחומרי־חבלה או שקנו ממנו חומרים כאלה. ובתוך כדי כך גם גילה למישטרה הכל אודות מה שמכונה "המחתרת החומיניסטית" מאום אל־פחם.

מישפט המפוצצים מצוי עדיין בתחילת הדרך. ביניתיים נשמעה רק עדותו של עד־המדינה כחיל. לכן עוד לא ידוע אם וכיצד תשמש התביעה בעדותו של באסם בתיק זה.

מישפט המחתרת החומיניסטית מתנהל בדלתיים סגורות, בבית־דין צבאי, ולכן לא ברור מה גורלה של עדות באסם בתיק זה. המיקרה בראשון שבו הביאה התביעה את עדותו של מחאג'נה לבית־המישפט וביקשה לקבלה בעדרו, היה במישפטו של כלבוני.

החוק אינו חוקי. האפשרות להביא עדות שנגבתה בתחנת המישטרה, בלי שהעד עצמו יבוא לבית־המישפט, קיימת מזה כשנה, מאז תוקנה פקודת הראיות על־ידי סעיף 10 המפורסם. אולם כדי לעשות בו שימוש חייבת התביעה להסביר מדוע אינה מביאה את העד עצמו לבית־המישפט. התורבע הסביר כי מחאג'נה ברח מן הכלא, ו"איננו יודעים אם הוא חי עדיין".

אלא שאז העלה סניגורו של כלבוני, יוסף שוהם המתולתל, טענה מישפטית מהפכנית. סעיף 10 הפך במשך השנה האחרונה ללהיט גדול. משתמשים בו לעתים קרובות מאוד במישפטים פליליים. אבל הסניגור החרוץ בדק את תיקון החוק בכל שלבי חקיקתו בכנסת, וגילה כי הסעיף הזה הוסף להצעת־החוק המקורית רק אחרי שעברה כבר את הקריאה הראשונה בשונה.

הצעת־החוק עברה אחר כך את הקריאות השניה והשלישית, כאשר התיקון כבר כלול בה. "אולם" טוען שוהם, "לא היה בכך כדי לרפא את התקלה הראשונית, וחוק שלא עבר קריאה ראשונה אינו חוק."

השופט דויד ולך שמע בעניין רב את הטענה החדשנית, וכן הקשיב לדברי התובע שטען כי אחרי שהחוק פורסם כדין ברשומות, הפך לחוק מדינת־ישראל ואין עליו עירעור.

אולם מכיוון שבמדינת־ישראל אין חוקה פורמלית, לא מצא השופט כל דרך לבדוק את חוקיות הסעיף. הוא דחה את טענת הסניגור, וקבע שאין זה מסמכותו לפסול את הסעיף, ואולי הערכאה המתאימה היא הבג"ץ.

מי שמכיר את שהם מוכן להתערב, כי הוא לא יפסיק את מילחמתו, וילך גם לבג"ץ.

הקפה המר

אסור לשתות קפה במקום שבו מוטמן נשק

יצחק מגדישי שתה קפה בחברת ידידו הרפד, ולא שיער כלל את התוצאות.

באותו בוקר תיקן מגדישי, טכנאי טלפון ומדריך־נוער בשעות הערב, כמה טלפונים בדרך יפו—תל־אביב. כאשר סיים את מלאכתו החליט לשתות קפה בחברת ידיד ותיק, בעל מרפדיה בסביבה. בעודם יושבים ומשוחחים, פרצו שוטרים למקום, ובעיקבות מידע חסוי ערכו חיפוש מקיף. בקרמה השניה, חבוי בתוך ערימת גלגיליות לכורסאות, מצאו השוטרים אקדח טעון.

הם עצרו את כל מי שנמצא באותו רגע במרפדיה, ללא כל הבחנה. את בעל המקום, את העובדים, וגם את טכנאי הטלפון. וכאשר הביאותו בפני השופט יורם גלין, ביקש נציג המישטרה יוסף רותם לעצור את מגדישי לעשרה ימים.

"האם המידע בקשר לנשק מתייחס גם אל מגדישי?" שאל הסניגור דרור מקרין. "לא." ענה רותם בכנות.

"לולא נמצא שם במיקרה בעת החיפוש האם הייתם עוצרים אותו בכלל?" שאל שוב הסניגור. גם על שאלה זו קיבל תשובה שלילית.

"אם כך," קבע השופט, "ישוחרר החשוד מייד, ללא ערבות."

מגדישי הלך הביתה, אולם מאז אותו היום אינו שותה קפה ככה סתם, בחברת ידידים, מבלי שיברר תחילה אם הדבר אינו כרוך בסיכון כלשהו.

עלילת האזעם

חיך לקנות שווארמה ונעצר באשמת אונס

עד היום יושב שאול בראונשטיין המום מהדבר הנורא שקרה לו בדרך לשווארמה. לפני כמה ימים, בשעות הערב, ביקשה ממנו אשתו שיביא לה מנה שווארמה. כבעל טוב ירד בראונשטיין לרחוב, ובעודו מחכה ליד הקיוסק,

(המשך בעמוד 70)

פרקליט שוהם
קדימה, לבג"ץ

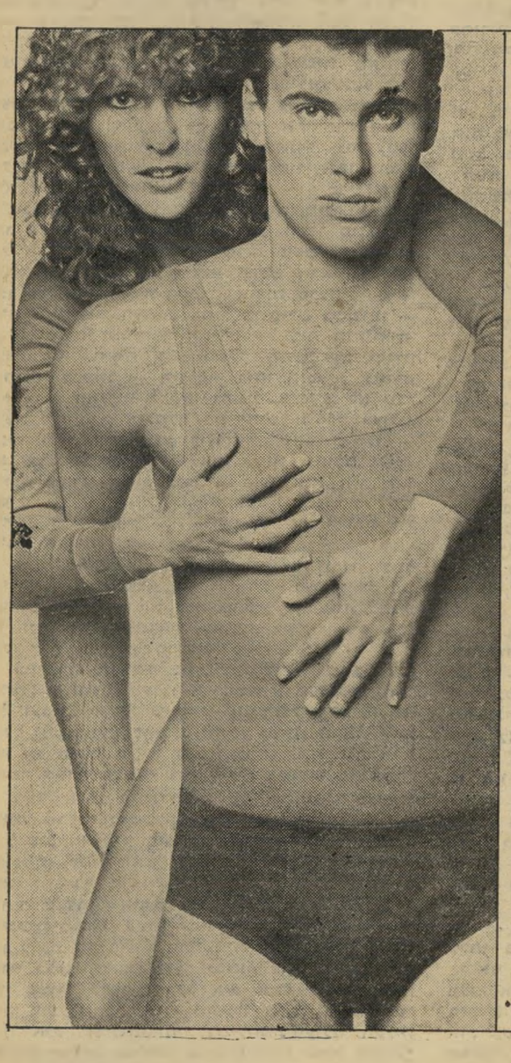

שלום. אביב בחוץ ונעים. זה הזמן להשתחרר מהבגדים הכבדים של החורף. זה הזמן לדלתא. התחתונים והגופיות של דלתא קלים ונעימים ונותנים לי הרגשה טבעית ואבירית, ממש מזמינים לגעת; הם רכים, אופנתיים, צבעוניים ומחמיאים – 100% כותנה סרוקה, 100% הרגשה טבעית וחפשית. אני מזמינה אותכם להרגיש כמוני, להתפנק ולפנק את כל המשפחה בדלתא. להשיג בחנויות המוזן בשרות עצמי, בחנויות הכל-בו ובחנויות ההלבשה המובחרות. התחדשו!

יש כאן משהו שמזמין לגעת. דלתא.

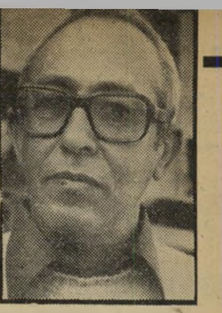

יעקב שרת / איש ממאדים
היה או לא היה

לא מזמן פתחתי את התיבה המדברת — לחבדיל מן המרצדת — והנה הגמד שבתוכה דיבר בקולו של שאול רוזולו (מפ"ל, שגריר, ראש התאחדות התעשיינים). הקול היה קודם כל נעים, ושנית מוכר, ושלישית מעניין, ובמשך איזו חצי־שעה או יותר התראיין אינטליגנטית ושיקף מבעד לבבואת חייו תחיכת היסטוריה של היישוב („היי־שוב" בעגת התיבה המרצדת, המשמשת בסידרה „עמוד האש", זה שם־הצופן של „ההגנה"; אגב, כידוע, „ההגנה" היתה אחת מיני מחתרות רבות. היו שם, כפי שסיפרה לא מכבר מודעה ממלכתית על „חידון המחתרות", כל מיני מחתרות, לרבות אצ"ל ולח"י ופלמ"ח ו„הבריחה" והמחתרות של ההתגוננות העצמית בארצות ערב — כאילו שה־פלמ"ח ו„הבריחה" והמחתרות בארצות ערב לא היו אלא זרועות של „ההגנה" — אותה מחתרת אחת לא מיוחדת מיני רבות, שהשד יודע כיצד נתגלגל שמה לשמו של צה"ל).

ובכן, דיבר לו הגמד הזעיר מתוך התיבה בקולו הנעים של שאול רוזולו ושפע נתחי היסטוריה. ובין השאר התעכב על שירותו בחיל הנוטרים, הוא מיסגרת מישטרת היישובים העבריים, שם החל לטפס בגרמי הפיקוד. איני זוכר אם בתשובה ל־שאלה, או שמא ביוזמתו הוא, שאול רוזולו העיר, כי הבריטים הקימו את חיל הנוטרות כאחת מן התשובות למרד הערבי בסוף עשור השלושים, וה־יהודים ניצלו אותו היטב לצרכיהם, שכן הוא שימש כיסוי נפלא בנשק „החוקי" שלו לאימונים נרחבים, שלא לדבר על עצם הנשק שהעמיד לרשות היישו־בים.

הכל טוב ויפה, חוץ מדבר אחד קטן, ואולי לא כל כך קטן: הבריטים הקימו את היחידה החשובה הזאת? כלומר, ה ם הנו אותה בדמיונם הפורה הפרוי־יהודי? לפי רוזולו כן. לפי שידוע לי — לא.

אולי מבחינת „היריעה ההיסטורית הרחבה", מצד „המברשת הרחבה של ההיסטוריון", די לציין כי חיל הנוטרים היה, ככלות הכל, כוח עברי במיסגרת בריטית ובפיקוד עליון בריטי, ומה זה חשוב, בעצם, מי הגה את הקמתו ומי שיכנע את הבריטים להקימו — העיקר שהוא היה והעלה את תרומתו לבניין הארץ והגנתה. אבל הכבוד והיקר ליריעה, להיסטוריה הנכתבת בלועזית באות ראשונה גדולה, אינם צריכים להשכיח מאיתנו, כי מדובר בזרימה של בני־אדם, מפעילים ומופעלים, משפיעים ומושפעים, שהיעדר יחס כלפיהם כאל אי־שים עם פרצוף ועם שם הופך את ההיסטוריה למשהו חסר־משמעות. למשהו לא־אנושי. נסו לספר את ספר שופטים, או כל ספר היסטורי אחר בתנ"ך ללא שמות. מה יישאר?

ובכן, כפל שידוע לי, את רעיון חיל הנוטרים הגה איש יהודי אחד ושמו יהושע גורדון, מי שהחל את הקאריירה שלו בארץ־ישראל כסמל בגדוד ה־עברי האמריקאני במלחמת־העולם הראשונה. וכך כתב עליו משה שרת בספרו „אורות שכבו": „מיש־טרת היישובים העבריים וחיל הנוטרים בכללותו — זו המיסגרת החוקית היחידה של כוח ההגנה ה־עברי, שלא היתה אלא החלק הנגלה של אירגון „ההגנה" הנסתר — היו פרי רוחו היוצרת, כישרון האמצאה האירגונית שבו נתברך..." איש לא יוכל לדעת מה היה אילמלא בא יהושע גורדון לעולם, אבל מותר לדעת, וצריך לדעת, שהמוח שלו — לא של „הבריטים" — הגה רעיון מחוכם ויעיל. יהושע גורדון חשוב כמת — אבל הוא היה, ויש רגעים נדירים שהזכרתו, מתבקשת לא רק למען הדיוק ההיסטורי אלא למען קיומה הרופס של תרבות אנושית.

אגב, באותה רשימה של יהושע גורדון כתב עליו אבי משה שרת בין השאר: „בעוברו על פני ישובים ומיפעלים לא היה מחמיץ הזדמנות להגיב על המתרחש והמתרחש בתוכם, ועל־ידי ניב אחד קולע היה מתאר עולם מלא."

במיקרה או לא במיקרה, יִדוע לי ניב אחד שכזה: מעשה שנסעו הוא ומשה שרת בעמק יזרע־אל, ועברו על פני שימרון, מושב־נפל שהקימו בני נהלל ומשה דיין בתוכם. יהושע גורדון היפנה לרגע פניו אל הישוב הקטן שעל הגבעה, החזירם, ולאחר דממה קצרה הפטיר שתי מילים: „ויעש באושים".

בשל אותו לימוד־זכות על ההאנשה כבעניין יהושע גורדון ומישטרת היישובים העבריים — וגם בשל סיבה אישית מובחקת — הייתי סקרן לחזות בתוכנית „עמוד האש" שנסקר בה פרק „הבריגדה", היא החטיבה היהודית הלוחמת. שוב, היה א י ש א ח ד ש„חף" אותה, כלומר את הרעיון מזה ואת האנשים מזה, ולבסוף השיג אותה, את „הבריגדה". אין לדעת מה פרצוף סופי היה הגיוס בארץ־ישראל לובש בלעדיו, אבל ידוע, ולפחות צריך שיהיה ידוע למי שצריך לדעת, שהיה איש אחד שהעניין הזה היה מיפעלו־הוא, אולי מיפעלו הגדול ביותר; ש־היה איש שבזכותו היו במילחמת־העולם השניה חיילים יהודים, שלחמו בנאצים תחת הדגל התכול־לבן. אף מילה על זה ב„עמוד האש", המיסכן מרוב קובלנות מימין ומשמאל.

כדי להיות אישי קצת פחות (במשמע המיש־פחתי, לא העקרוני), אתבע זכותו של עוד יהודי ש„עמוד האש" שרף אותו (או לא הדליק אותו). יהודה ארזי. אין זה מענייני להספיד פה את יהודה ארזי, מגדולי הבצענים שקמו לעם ישראל בדור כינון המדינה, מאותם אנשי מעשה ותושיה ללא־חת, שהוזות להם אנו נושמים, פשוטו כמשמעו — כי י ש אנשים כאלה בהיסטוריה, שהם היו הדבר, המעשה, המיפעל, ההישג (או להיפך).

אני רק רוצה להעיר, כי מה שקרה בנמל לה־ספציה שבאיטליה, כפי שהוראה וסופר לעם צופי ישראל ב„עמוד האש", היה כולו, מראשית ועד אחרית, פרי יוזמתו, תיכנונו, אירגונו וביצועו של איש אחד. יהודה ארזי. הוא, יהודה ארזי (ולימינו עדה סרני) ה י ה ש ם, ולא עמוד ולא אש ולא בטיח. בן־אדם אחד, ברוך־דמיון עד תימהונות, נועז עד הסתמכות מוחלטת על עצמו, „עשה" את מילחמת לה־ספציה וניצח קיסרות ללא יריה אחת — על מישור הומני — וכאשר ה ו א שילח לחיפה את שתי ספינות המעפילים, קרא להן בשמות אנשים שחיו נערצים עליו מנעוריו — אליהו גולומב ודב הוז (אגב, מאנשי המחתרת ההיא, מה שמה?) ואילו שאול אביגור היה גם הוא במתים. אפשר שהיה קורא עוד ספינה על שמו, כדי ש„עמוד האש" לא יהרוג אותו על־ידי אי־איזכורו בפרשת מיפעל „הבריחה" שבראשו עמד.

כאשר „עמודי אש" הופכים למסכי־עשן זה מכאיב למי שיודע, אבל לא מבטל את ידיעתו. לשאינו־יודע זה לא מכאיב בכלל. אותו זה מרושש.

תמיד מיספר העניים גדול יותר.

חזק ונתחזק

דויד לוי איש חזק עשה להם משהו, לאחשתרצי מילחמת הבחירות של „המערך". מאז החזק הזה — ועוד במשקפיים — התנוסס מולם על כל גיבעה ותחת כל עץ רענן, הם כבר החליפו שלוש סיסמות בחירות, ועוד חיד (או נכון יותר, חידים — חרבות מדי מלשון רוב ומלשון ריב גם יחד — והשמאליות) נטויה.

אני משער, שב„עבודה" רבים עכשיו חוקרי־לב, ויש מי שמהלך שם בשק ואפר על ראשו על שלא הגה בעוד מועד את הרעיון העצום והמוחץ „יוחם משל איש חזק" — עם או בלי משקפיים. בשביל להגות רעיון שכזה אין צורך במנהיגות, כלומר באיזשהו חוזק, שבכוחו ייקבע חד וחלק, כי יוחם משל „לא עובר", מזמן „לא עובר" אל הרחוב, ולכן הוא פשוט צריך ללכת ולפנות מקומו למי שכן „עובר", או יכול „לעבור".

לא, לצפות להחלטה חזקה ומנהיגותית שכזאת מחבר הדחיינים שבראש „העבודה" זה אולי קצת יותר מדי. ברוסיה ברז'נייב אולי כבר „לא עובר" ואולי מעולם „לא עבר", אבל כנגד זה אין שם בחירות (שם המציאו בחירות שאין בהן שום בחי־רה), ולכן אפשר להניח לו לדשדש בקרמל עד שיתפורר לאבק. אצלנו, הצירוף של אי־מנהיגות ורחמנות שלומיאלית במקום שאין לה מקום יוצר מצבים משונים, שאיש חזק עם משקפיים הוא הפתרון הטוב ביותר בשבילם. לכן ברור, שלא היה צריך להחליף את ירוחם משל. היה צריך רק להרכיב לו משקפיים ולעשות אותו איש חזק.

אבל מה שלא עושה השכל עושה הזמן. הנה אני רואה ש„המערך" הרכיב לעצמו משקפיים ויוצא לרחוב בסיסמת „יחד ישראל חזקה". לא, חלילה, „ישראל טובה", או משהו כזה. ישראל חזקה. מזכיר את דויד לוי, מה? שיזכיר. עליו אולי אפשר לומר: יחד נתגבר. כי את מילת המפתח הזאת, מילת הקסם של בחירות 1981 — ח ז ק — אסור לזנוח יותר, אסור להניחה לאויב.

אבל, סיסמאים חביבים שלי, אם כבר אתם מתחילים לחשוב נכוחה, מדוע לא עד הסוף? הבן־אדם לא רוצה מ מ ש ל ה חזקה. ממשלה חזקה תעשה לו צרות נוראות. ממשלה חזקה לא תיתן לו מנוח, לא תחניף לו ולא תשחד אותו בשום מכירה אריזורית כללית. ממשלה חזקה עלולה לשלוט ברמטכ"ל, לעצור אמוק התנחלויות, להסתבך פחות בלבנון. לא. הבן־אדם רוצה מ נ ה י ג חזק. א י ש חזק (כמו דויד לוי במשקפיים, למשל). למה? ככה. זה עניין פסיכולוגי עמוק — הצורך בדמות אב רבתי וכו'. לכן, אם נא רק תשמעו בקולי, החליפו חיש קל את הסיסמה. החלפתם שלוש פעמים? יהיה עוד פעם.

אני רוצה לראות את דיוקנו של שימעון פרס מציץ אלי מכל שלט, ומתחתיו „שימעון פרס איש חזק"? לא ניחשתם היטב! הגימיק הפעם הוא זה: „שימעון פרס איש י ו ת ר חזק!" לחזק יש תשובה. ל י ו ת ר חזק — אין.

במדינה

(המשך מעמוד 69)

עצרה לידו ניידת. שני שוטרים קפצו מתוכה ועצרוהו.

בראונשטיין מעולם לא נתקל במישטרה לפני כן, ולא הבין כלל מה קורה. לפני שהספיק לברר דבר הובא לפני שופט המעצרים, ונכלא לחמישה ימים באשמת אי־נס. מסתבר, כי בעודו הולך ברחוב בפתח־תיקווה, ראתה אותו אשה שנאנסה חודש קודם לכן על־ידי אדם שהבטיח לה עבודה ושאותו לא הכירה. כאשר ראתה את בראונשטיין, ואת התיק שנשא ב־ידו, חשבה כי זהו האיש שאנס אותה. היא מיהרה למישטרת פתח־תיקווה, סיפרה את הסיפור, וה־שוטרים מיהרו לעצור את האיש.

סניגורו, סמי יונה, לא הסכים למעצר זה והגיש ערר. שולחו שכנע אותו כי נגרם לו עוול משוע, וכי לא היה לו כל קשר לעניין. בדיקה בגלאי־שקר העלתה כי בראונשטיין דיבר אמת, ולא היה לו כל קשר למקרה.

המישטרה שיחררה אותו ללא ערבות, אחרי שהשתכנעה כי אמנם לא הוא האיש. בינתיים פורסם שמו, נפגעו אשתו וילדיו, וכל זה בגלל תיק דומה שנשא בידו בלכתו ברחוב.

יותר מדי חוקים

ספריות השופטים אינן מעודכנות, מרוב חוקים חדשים

עורך־הדין אריה רוטר ביקש מהשופט שמואל קוארט לסגור את הדלתיים. „מה פתאום?" שאל ה־סניגור במישפט, חיים משגב, „לפי איזה חוק?"

„יש חוק חדש המתיר לסגור את דלתות בית־המישפט, כדי לש־מור על שלומו של עד," הצהיר התובע.

הסניגור, התובע והשופט חיטטו בספרים. איש מהם לא מצא את החוק החדש. השופט שלח את ה־מתמחה לספריית בית־המישפט

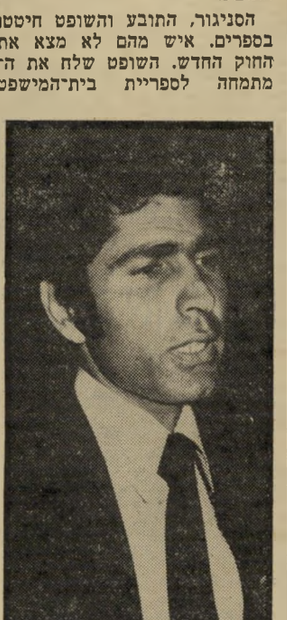

פרקליט יונה
לאכול שווארמה

כדי לחפשו, וביניתיים נמשך המיש־פט בדלתיים פתוחות.

באין כיפה. העד שנחקר היה איש מישטרה, שנשאל על־ידי ה־סניגור על פעולות שביצע בתא־ריכים מסויימים. למשמע אחת ה־תשובות התרגז הסניגור. „אני חו־שב," הרעים בקולו, „כי העד מש־קר, אני רוצה להשביעו על ספר התנ"ך, כדי שירגיש שהוא חייב לדבר אמת."

כאן היה זה תורו של התובע לשאול: „לפי איזה חוק?" וה־סניגור אמר כי החוק אמנם אינו נמצא בפנינו, אבל הוא זוכר שהיה תיקון לחוק, אשר ביטל את הצו־רך בשבועה בעת מתן עדות בבית־המישפט. בתיקון נאמר, לדבריו, שאם רוצה אחד הצדדים, אפשר להשביע את העד. „אבל אינני זו־כר לשונו המדוייקת של החוק," אמר התובע. גם השופט לא מצא את החוק החדש בפנינו. אבל מכי־וון שכולם זכרו קיומו של סעיף חדש כזה, הושבע העד על ספר תנ"ך שנמצא במיקרה באולם ליד השופט. כיפה לא היתה באולם, ולכן הניח העד את ידו על שערו ונשבע על התנ"ך.

בשלב זה חזרה המתמחה מה־ספריה והצהירה, כי גם שם לא מצאה את החוק החדש שחיפשה, אלא רק את הצעת־החוק.

המישפט נמשך.

אצבע של מכשף

גם ביד חסרת ארבע אצבעות אפשר לספור כסף

בתנועה דרמאתית הצביע עו־רך־הדין ישראל כלוף על רוני המכשף. „קום ממקומך והראה את ידך לשופט!" ציווה עורך־הדין. רוני קם, הושיט את ידו לעבר ה־

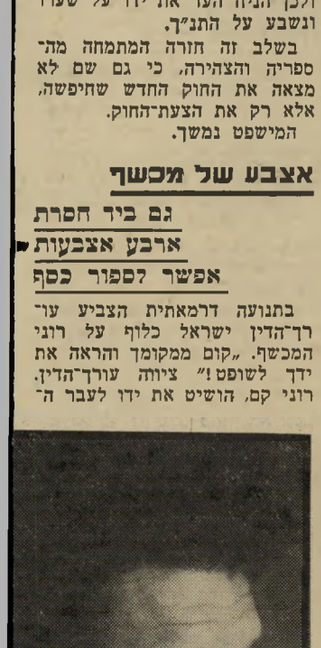

פרקליט משגב
לסגור את הדלתיים

שופט אורי שטרוזמן, וחשף כף יד חסרת ארבע אצבעות. אצבע יתומה הצביעה אל פני השופט.

„האם יתכן שהשוטר לא ציין מום בולט כזה בדו"ח שלו?" שאל הסניגור. לדברי בא כוח התביעה, עורך־הדין המזוקן אברהם לנדי־שניין, מכר חיים חבורה, בעל המיסעדה מגנדה בכרם התימנים, חצי גרם הרואין בסכום של 8,500 לירות לשוטר מחופש. הוא מכר את הסם באמצעות רוני המכשף, שלדברי התביעה מסר לשוטר את הסחורה וקיבל תמורתה את הכסף. כאשר מסר לו השוטר את השט־רות אמר לרוני: „תספור אם זה בסדר."

שאל הסניגור: „לו היה מקבל הכסף סופר את הסכום ביד חסרת אצבעות, האם לא היה השוטר מב־חין בכך ומציין זאת מייד בדו"ח? האם אפשר שיתעלם מיד שכזו?"

אולם לתובע לא היה קושי להי־שיב. „זה היה נכון מאוד," אמר לנדשטיין, „לו היה רוני סופר את הכסף, אולם לדברי השוטר נמנע בכוונה מלספור את הכסף, ולכן לא הבחין השוטר במום שלו."

השופט החליט כי עד שיתבררו פרטים נוספים יישאר חבורה ב־מעצר. התרגיל באצבע אחת לא עלה יפה — בינתיים.

משטרה

השע"ה מוזרה

רק אחרי שהתלונן הושעה השוטר מתפקידו

במרס 1980 החלה להתברר ב־נפת השומרון פרשה מסובכת של מיקרי שוד, והועלו תלונות נגד שוטרים אשר לכאורה שיתפו פעו־לה עם השודדים. החקירה נמש־כה זמן רב ולא הניבה בינתיים פרי. השוטרים החשודים, וביניהם רס"ל חנניה אברגיל, המשיכו כל אותה עת לשרת במישטרה.

אברגיל חשש כי מישהו במיש־טרה מתנכל לו ומנסה לבדות עדויות נגדו. לכן פנה לעורך־הדין דויד אופק, איש מישטרה לשעבר, וביקש את עזרתו.

באוקטובר 1980 שלח עורך־הדין אופק תלונה ליועץ המישפ־טי. הוא פירט בה את ההאשמות נגד השוטר, שלדברי אברגיל בדה ראיות נגדו.

תגובת־ביניים. התוצאה ה־מיידית של מיכתב־התלונה: אב־רגיל הושעה לפתע מכל תפקידו במישטרה. הדבר הפתיע את סני־גורו, שלא יכול להבין מדוע היה אברגיל כשר לתפקידו שמונה חו־דשים אחרי תחילת החקירה נג־דו, ורק כאשר העז להתגונן ולהש־מיע את גירסתו באוזני היועץ ה־מישפטי הושעה מתפקידו.

בדצמבר 1980 פנה אופק שנית ליועץ המישפטי, בבקשה לברר את עניין ההשעיה. בתשובה קיבל מיכתב חתום על־ידי הד"ר יעקב בן־אור, סגן בכיר לפרקליט המ־דינה, שציווה על אגף החקירות במטה הארצי של מישטרת ישר־אל להמציא בדחיפות את תגובו־תיהם לתלונתו של אופק. כדי למנוע אפשרות דחיה והתחמקות, ציווה בן־אור להגיש תגובת־בי־ניים, אם טרם נסתיימה החקירה.

כיוון שחודש אפריל כבר מגיע לסופו, ושום תגובה לא התקבלה מהמישטרה, שוקל עורך־הדין או־פק אפשרות לבקש מבית־המיש־פט הגבוה לצדק לזרז את המיש־טרה, לתגובת־ביניים לפחות.

תעופה

להיות ציפור

אנטולי קוהן ניסה לייצר דאון כברית־המועצות כדי לברוח משם — והיום יש לו מיפעל לייצור דאונים בארץ

„שבועיים אחרי שהמחבלים חד־רו לגליל עם דאונים ממונעים, חבר שלי הלך לדאות בכרמליה, שליד חיפה. כשהוא נחת חיכתה לו ניידת מישטרה. השוטרים היו משוכנעים שיש להם חבלן ביד."

השימוש בכלי־התעופה הזה נפוץ והולך. וזהו ה„האנג־גלייי־דר", גלשן־האוויר. כאשר הוא ממונע, הדאייה קשה יותר, במיו־חד ההמראה. הוא יכול לשאת 30 קילוגרמים נוספים, ואז הוא הופך למין מטוס קטן.

נושא הדאייה עדיין לא נפוץ בארץ כמו בארצות אחרות, וחברי האגודה הישראלית לגלישה אווי־רית מתלוננים על הדיעות הקדו־מות שיש לאנשים על הספורט הזה.

מספר יושב־ראש הדואים בארץ, אהרון שגיא (34), שהוא עצמו טייס אל־על, על בעיות הדואים בארץ: „יש תדמית גרועה ל־ספורט הזה, בעיקר אחרי התאו־נות הקטלניות שהיו. אנשים נהר־גו בגלל פאשלות שלהם. לצער־נו, כל התאונות קרו בגלל חוסר משמעת וחריגות חמורות של מיג־בלות־טיסה ומזג־אוויר של הדו־אה עצמו. התאונות היו בתחילת התפתחותו של הספורט. הידע היה קטן. ספורט הדאייה התחיל להת־פתח רק ב־1967, כשהתחילו לב־נות דאונים בשיטת עשה־זאת־בעצמך."

משהו משוגע יגמרי. היכר־תי את כל האנשים שנהרגו ב־תאונות בארץ," מגלה אנטולי קו־הן, יצרן הדאונים היחיד בארץ. „כולם עשו מישגים שחרגו מ־התקנון של האגודה. הראשון נהרג, כי הדאון שלו התעקם. והוא תיקן אותו בעצמו. זה אסור. ואז, בהיר־תו באוויר, הכלי נשבר והתרסק. השני בנה בעצמו דאון עשוי מ־פלסטיק, שרוח בינונית היתה קר־רעת אותו בקלות. זה היה ממש מעשה התאבדות לא־הכרתי. הוא לקח סיכון לא סביר. אני בעצמי סילקתי אותו פעמיים ממקום ה־המראה. עד שתפס יוזמה והוא הגיע למבוא־חמה. השלישי היה חסר נסיון, הוא ניסה דאייית־רכס, שמצריכה נסיון רב. הסתבך ונס־חף לאיזור מערבולת. הוא לא ידע לתפקד שם ואז נפל."

אנטולי, יליד רוסיה, הגיע לארץ לפני עשר שנים. הוא מכיר את נושא הדאונים עוד מברית־המוע־צות. „זה היה בשבילי הובי, עד שפגשתי חבר שלי, מיואש אחד, שהקנ"ב התלבש עליו בגלל שהעז להשמיע את דיעותיו האנטי־קו־מוניסטיות, ועוד בפומבי. הם פיט־רו אותו ממקום עבודתו וחסמו בפניו כל אפשרות לעשות משהו. ואז חלם על התעופפות ממקום מושבו באיזושהי צורה — הלך על בניית מטוס תוצרת־בית, משהו שיתקפל ויטוס. משהו משוגע לגמ־רי וחסר כל בסיס מציאותי.

„ראיתי שבדרך הזאת אין לו שום סיכוי. הצעתי לו את רעיון הדאון הממונע. ה„הנג־גליידר". הוא נדלק על הרעיון והתחיל לאסוף חומרי־גלם וספרות בנושא במרץ רב. כחצי שנה נמשך המי־רוץ לבניית הדאון. בתקופה זו הרגשתי שיש פעילות רבה סביבי.

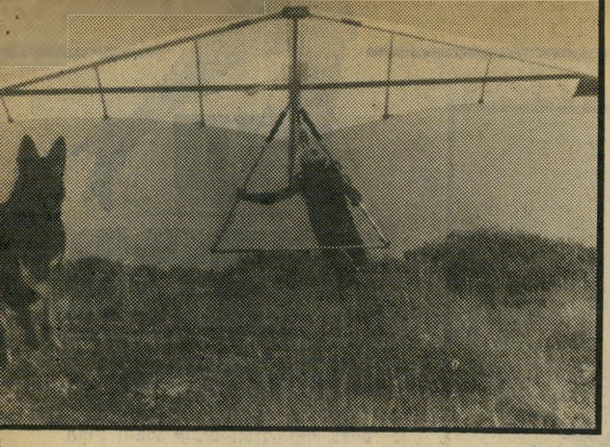

דואה ודאון של קוהן

הכרתי את האנשים שנהרגו..."

כל מיני אנשים, שלפתע רצו להיות חברים שלי, הציעו לי הצעות. יום אחד חבר טוב שלנו בא וסיפר לנו על החשדות נגדנו. יותר מאוחר התבקשנו לעזוב את אדמת רוסיה. כל זה קרה ב־1972, כשברקע התנהל מישפט גדול נגד קבוצת יהודים שניסתה לחטוף מטוס ולברוח איתו. הנושא היה רגיש ביותר."

לבד עם הטבע. היום מייצר קוהן דאונים במיפעל משלו. 90% מהדאונים שהוא מייצר מיועדים לייצוא. הדאונים הראשונים היו ממקלות במבוק ויריעות פלסטיק, אבל אז קפצו מגובה של עשרה מטרים. כיום הדאונים משוכללים, עשויים בד־מיפרשים ואלומיניום וברגים תעופתיים, שצריכים לע־מוד בסטנדרט גבוה מאוד כדי לקבל אישור מכירה.

עם דאונים כאלה אפשר להמ־ריא לגובה של עד חמישה קי־לומטר, ולמרחק של עד 111 ק"מ. זהו השיא העולמי.

היום עולה דאון כ־1300 דולר. כדי לדאות צריך גם מצנח, קס־דה, ריתמה ואביזרי־מדידה שו־נים. זהו ספורט לאותם שהכסף מצוי בכיסם, או למשוגעים לדבר. אחד מהם היה יורם מהילבר (32), אדריכל במיקצועו, שהגיע לדאייה באמצעות כתבה שקרא ב־ירחון האמריקאי פלייבוי.

„נדלקתי על זה," הוא מספר. „קניתי דאון ולמדתי לדאות בעצ־מי. הייתי בין הראשונים. זה היה משוגע לגמרי לעשות את זה לבד. מזל שנשארתי בחיים. היום אני יודע שזה היה מאוד מסוכן. אני לא מציע לאף אחד להתחיל כך. משום מה, אז לא פחדתי. להיפך, זה נראה לי טבעי.

„אני ידוע באופיי ההרפתקני. זה יישמע מוזר, אבל אני מרגיש טוב באוויר. מין שלווה כזאת. להסתכל על העולם מלמעלה בשקט, להיות לבד עם הטבע".

כיום יש בארץ כ־200 דואים. בין הדואים טייסים רבים מחיל־אוויר ומאל־על, וסתם כאלה ש־חולמים לטוס.

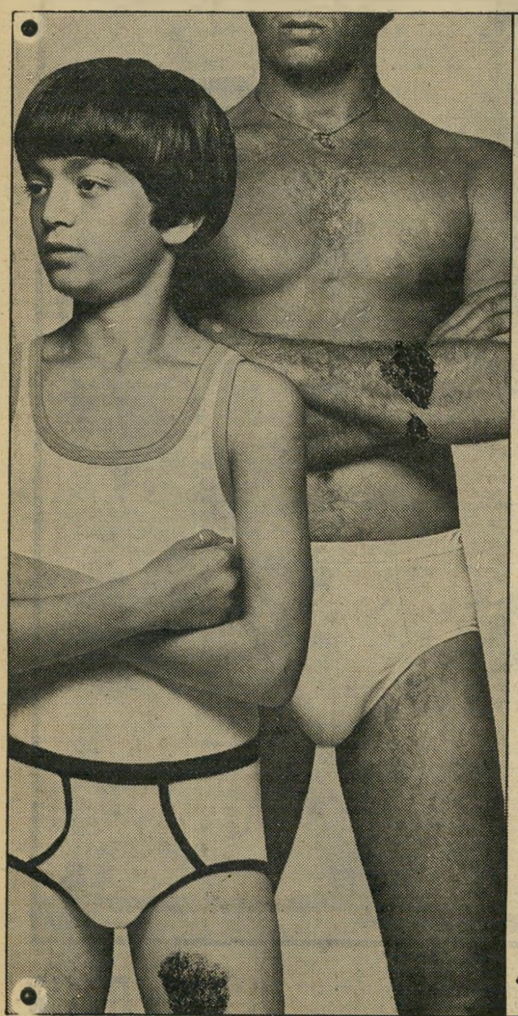

שלום. אביב בחוץ ונעים. זה הזמן להשתחרר מהבגדים הכבדים של החורף. זה הזמן לדלתא. התחתונים והגופיות של דלתא קלים ונעימים ונותנים לי הרגשה טבעית ואבירית, ממש מזמינים לגעת; הם רכים, אופנתיים, צבעוניים ומחמיאים – 100% כותנה סרוקה, 100% הרגשה טבעית וחפשית. אני מזמינה אותכם להרגיש כמוני, להתפנק ולפנק את כל המשפחה בדלתא. להשיג בחנויות המזון בשרות עצמי, בחנויות הכל–בו ובחנויות ההלבשה המובחרות. התחדשו!

יש כאן משהו שמזמין לגעת. דלתא.

לגעת. שלושים כלאחר

על המסלול

הוואי לגבר

הוואי 0:5 היא תוכנית טלוויזיה, שבה החוק והסדר זוכים תמיד, ואף על פי כן יש לה קהל־צופים עצום ברחבי־תבל.

הוואי 2000 הינה חברת־בת חדשה של תישלובת מיפעלי אריגי יעד. חברה זו מתמחה בעיקר בייצור חולצות גברים. החולצות מיוצרות בקו אלגנטי וגם ספור־טיבי־אלגנטי. האריגים חלקים, משובצים ופסים משולבים, ועשויים מדיאולן כות־נה, ויסקוזה, סריג, פשתן, לקוסט, פוטר ופרוטה.

העובדה שייצור האריגים ותפירת החול־צות נעשים תחת קורת־גג אחת, מאפשרת מעקב ופיקוח על כל שלבי הייצור, ובק־רת איכות וטיב קפדניים ביותר.

מחירי החולצות נעים בין 101 שקלים עד 201 שקלים לצרכן.

אם אתם מתעניינים בסיפורים מאחרי הייצור, אוכל לספר לכם, שחברה זו, למ־רות שנוסדה רק בסוף 1980, כבר ייצאה חולצות לחו"ל בסך 200.000 דולר.

מיני והדפסים

חברת ניבה הציגה בימים אלה את דג־מיה לאביב/קייץ 81'. הקו החדש בדגמים אלה מתבטא בקו אופנתי צעיר יותר וב־מיבחר בדים אופנתיים חדשים. בולטים במיוחד בדי הכותנה ותערובות הכותנה, המתאימים לקייץ הישראלי. ניתן היה לרי־אות חליפות ספארי עם מיכנסי ברמודה, חליפות־מיכנסיים מעוטרות במסמרות ציבעוניות וחצאית קומות, שניתן להשיג בשני אורכים, עד הברך ומיני. אני אהבתי במיוחד חצאית צרה עם ארבעה שסעים, אחד בכל כיוון, בצירוף חולצה רומנטית בסיגנון חולצות הסבתא — שרוולים קצ־רים תפוחים — כשהחולצה הזאת מוצגת בשני צבעים. האחד ורדרד בהיר והשני ירקרק בהיר. סיגנון המלחים גם הוא היה מהנה מאוד את העין.

רעיון מוצלח הוצג בתצוגה זאת. שימ־לה שחורה, כשעליה אפליקציה, ואפשר ללובשה גם כשהאפליקציה מלפנים וגם כשהיא מאחור. הסיגנון הספרדי בשמלות־הערב היה מעניין ויפה למראה. שמלות אלה הוצגו גם בלבן וגם בשחור.

סיגנון הטוניקות בלט בעיקר לשעות־הערב, כשהוא עשוי מבד וואל שקוף, כש־עליו הדפס קייצי מעניין.

ספורטיבי

הוא הקו האופנתי של חברת החולצות הוואי 2000. החולצה היא מסריג בדוגמת פסים, עם כיס אחד בחזית ומיגוון צבעים מפוליאסטר.

אוריגי

ונעים לגוף הוא הסריג שממנו עשויה חולצת זו, הצווארון בגזירת בד. חברת הוואי 2000 מציגה לקיץ 81' מבחר חולצות ספורטיביות, מבדים שונים.

גיזרת החביות

בשימלת מיני — היא אחת מצעקות האופנה האחרונות בעולם. חברת **ניבה** הציגה בין דגמיה לאביב קיץ 81' גם גיזרה זו, עם הדפס פנל בגווני שחור, אפור ואדום על רקע לבן. בין הדגמים גם אוברול סטרפלס, עשוי סריג סינטטי מבריק, המתאים לשעות הערב. בין הדגמים הספור־טיביים — חליפות: ספארי מבד כותנה, מערכות מיכנסיים וחולצה ,עם קישוטים צבעוניים. בולטים במיוחד בדי הכותנה ותערובת הכותנה, המתאימים לקיץ הישראלי.

מנן מיליונר-מרגישים מיד...
האפטר-שייב המבדיל אותך מאחרים.
אי אפשר לטעות בניחוח הנברג השונה.
מנן מליונר
MENNEN MILLIONAIRE
AFTER SHAVE
3.5 FLUID OUNCES (104 ML)
MENNEN MILLIONAIRE
AFTERSHAVE
3.5 FLUID OUNCES (10
רק נכנסת-מרגישים מיד.
גם באריזת שי מיוחדת
הכוללת דיאודורנט ואפטר-שייב.
טוב יותר ממיליון מתנות.

הדרך אל עולם החלומות שלך עוברת בפיס.

מפעל הפיס

מפעל הפיס

חישוף

וחיד גרגור נהרג בשלוש דקירות סכין בחזהו -
האיש שהרגו נדון לארבע שנות מאסר - ואמו זועקת:

דם בנגב הפך הפקר!

וחיד גרגור

פני שלושה חודשים ישבה חבורת צעירים בבית־הקפה אירופה שבחד־רה, וביניהם הצעיר הערבי וחיד גרגור, בן ה־19. לפתע הופיע צעיר ערבי אחר, ניגש אל וחיד וביקשו להתלוות אליו לגן, באמתלה שהוא רוצה לדבר איתו באופן פרטי על עניין כלשהו. וחיד הסכים, וה־שניים ניגשו לגן הסמוך, המרוחק מבית־הקפה כמאה מטרים.

כשהיו השניים לבדם, שלף לפתע מו־ניר (מורד) סכין, ודקר את וחיד שלוש דקירות בחזהו וברח. בן דודו של וחיד, שנתלווה לשניים ושהתבקש לחכות בפתח הגן, עד שתיגמר השיחה ביניהם, שמע צעקות, רץ לראות מה קרה, ומצא את וחיד שוכב שותת־דם, כשמוניר הבורח צועק: „תן לי לחסל אותו."

בן הדוד רץ מיד להזעיק עזרה. וחיד, שנלקח לבית־החולים כשהוא שותת־דם, הספיק, לדברי המישפחה, למלמל לפני מותו: „אני רוצה לחיות. מורד עשה את זה, אני לא יודע מדוע." ונפח את נשמתו.

גזר־הדין הקל שקיבל מוניר (מורד) בן־חליל — שש שנות מאסר, מהן ארבע בפועל ושתיים על תנאי — זיעזע את מישפחת הנרצח, וגרר אחריו את תגובת העיר חדרה כולה.

בעוד המישפחה האבלה יושבת שיבעה ומבכה את מותו של בנה, התחילו להגיע אל המישפחה שליחים מטעם המישטרה, המבקשים מהאב השכול לעשות סולחה עם מישפחת האחראי למותו של בנם. ה־אב השכול, שכאבו גדול מנשוא, סירב, והחליט שבית־המישפט הוא־הוא שיעשה דין צדק, ויעניש את האחראי בכל חומ־רת־הדין. לאחר שמיעת גזר־הדין התהל־כה המישפחה בהרגשה שלא נעשה כאן דין צדק, אלא עיוות־דין משווע.

„ההורג אחי מקבל סוכריה?"

מ ספר מופיר, אחיו של הנאשם: „המישפט התנהל בצורה מוזרה ביו־תר. עד יום המישפט סירב הנאשם להו־דות בפשע שביצע. ביום המישפט הודה לפתע הנאשם בפשע, כיוון שהתביעה הגיעה להסכם עם ההגנה, ובעיקבותיו החלפה האשמה מרצח להריגה. עקב ה־הודאה התנהל המישפט ללא עדים, ועוד באותו יום ניתן גזר־הדין, השולח את מוניר לארבע שנות מאסר בלבד. עם התנהגות טובה בכלא, ירד לו שליש, ול־סיכום הוא ישב שנתיים וחצי בלבד. הרי על גניבה מקבלים יותר. מה קרה כאן? ההורג אחי מקבל סוכריה?"

על הסיבה שהניעה את מוניר לגרום למותו של בנו, מספר בכאב האב הש־כול: „בני, וחיד, עבד במסגריה בנווה־חיים, שכונת־ישראל. עשר שנים התמיד בעבודתו, והגיע לדרגת אחראי על המס־גריה. הוא היה זה שהמציא פסנטים וחל־קים לטרקטורים, ועבור כלים שונים שנו־עדו לחקלאות.

„למוניר יש אח קטן, שאף הוא עבד באותה מסגריה. יום אחד התפרע האח במסגריה, ווחיד פיטר אותו מעבודתו. ביום שישי פוטר האח, ביום ראשון אחר־הצהריים, בשעה 4.30 לערך, ניגש מוניר לבית־הקפה ברטה שבחדרה, שם ישבה אותה שעה קבוצת צעירים, שאחד מהם ידוע כאיש החוק של חדרה. מוניר ביקש את עזרתו, כדי לחסל חשבון עם מישהו. שאל אותו הבחור החוק: ‚כמה אנשים ברצונך לחסל?' ענה לו מוניר: ‚אדם אחד'. אמר לו: ‚בשביל לחסל אדם אחד אתה יכול ללכת לבד'." כל זאת לפי עדו־תו של האיש שסיפר את הסיפור לאחיו של וחיד, מופיד, לאחר שנודע לו על הרצח, ומי היה הנרצח."

ואכן, באותו ערב ניגש מוניר לבית־הקפה אירופה, שם ידע שימצא את וחיד, כמינהגו כל יום ראשון, וביקש ממנו להתלוות אליו לגן, שם ביצע את זממו.

האח מופיד מקשיב לדברי האב, לא יכול לעצור בעד זעמו ומוסיף: „אני לא יכול להבין את מוניר, כיצד יכול היה מיד לאחר שביצע את מעשהו הנתעב לחזור לבית־הקפה, שם עוהג היה לשבת, לשתות קפה, כשפלג גופו העליון עירום והוא מחזיק את חולצתו בין שתי ידיו, כפי שהעידו אנשים שראו אותו כעשרים דקות לאחר המעשה, ולהיכנס לשירותים, ליטול את ידיו, לסיים את שתיית הקפה, להיכנס לבית־קולנוע לראות סרט."

„את מישפחתו ידע להזהיר מיד לאחר הרצח; ועובדה, הם ברחו כולם מחדרה, לאחר שנודע להם המעשה." מוסיף האב השכול.

שופט המועדון

מ ספרים ע' וחיד, שהיה בחור מקו־בל מאוד בחברה, ושעשה חיל בעבו־דתו. את בית־הספר נעורים סיים בהצ־טיינות, ואף זכה בפרסים. בעת צרה היה מוכן לבוא לעזרת חבריו, ותמיד היווה עבורם אוזן קשבת לבעיותיהם.

וחיד, כיתר אחיו, גדל בחברה יהודית, והיה מקובל עליהם מאוד. הוא היה סמל לבן מישפחה ערבית ישראלית, שנקלט היטב בחברה היהודית, שהיה מקובל עליה מאוד. במועדון שבנווה־חיים נבחר וחיד לשופט המועדון. את תעודת האומן, שזכה בה עבור המצאותיו, קיבלה אימו לאחר מותו. „וחיד רצה להיות עצמאי, והתכונן לפתוח מפגריה משל עצמו, עכ־שיו הכל ירד לטימיון," מקוננת האם.

מישפחת גרגור היא אחת המישפחות השקטות והאהודות ביותר בנווה־חיים. חבריו החיילים של וחיד נקבצו כולם לאחר המיקרה, והביעו את הזדעזועותם העמוקה. גם תושבי חדרה גבעת־אולגה והסביבה באו כולם לחתום על עצומה, כשהם מתריעים נגד העוול המשווע שנ־עשה לדעתם למישפחה. עקב גזר־הדין

(המשך בעמוד 76)

פוזיה גרגור, אמו של ההרוג

„דם בנו הפך הפקר!"

(המשך ממעמוד 75)

הקל שקיבל מבצע הפשע. רה — לאחר שברחה מאחד הכפר־מעשים טובים, מספר, שכאשר הגיעה מישפחתו של מוניר לחדרים, כי אביו של מוניר פצע מישאב המישפחה, שרגיל לעשות הו בדקירות סכין, ומפחד הנקמה ברחו לחדרה — היה זה הוא ש־סידר לאבי המישפחה עבודה ב־אחד המשקים בסביבה. „זוהי ה־תודה שקיבלתי עבור מעשי הטו־בים," מתמרמר האב.

מישפחת גרגור חיה אף היום בפחד מפני מישפחתו של מוניר.

אב גרגור

וחיד גרגור בכיתתו בבית־הספר היהודי

את הפחד הזה מסביר האח פואד: „אם חלילה יקרה היום דבר ל־מישפחה הזאת, מייד יאשימו או־תנו, ויאמרו שהיתה כאן נקמת־דם. הם גם יכולים לבצע עוד פש־עים, ולהעליל עלינו, כי יאמרו שאנחנו מחפשים נקמה. אנחנו לא מעוניינים בנקמת־דם, רוצים דין צדק, שלדעתנו נמנע מאיתנו."

„אופי אלים"

מ ישפחת גרגור, שגזר־הדין הקל שקיבל האחראי למותו של בנם הוא כסטירת־לחי בפרצופם, פנתה, בעזרת עורך־דין, ליועץ המישפטי לממשלה ב־מיכתב, שבו מועלות מיספר תמי־הות:

בית־המישפט הנכבד ציין, אמ־נם, את חומרת מעשיו הנפשעים של הנאשם, שקיפד חיי־אדם, נכ־תב במכתב זה, מנה את הנסיבות להקלת עונשו של הנאשם והם: הודאת הנאשם בעובדות, והנסי־בות האישיות.

בית־המישפט שגה, לדברי עו־רך־הדין, במיכלול הנימוקים. ה־נאשם לא הודה במהלך החקירות הממושכות במישטרה. מתי אם כן הודה הנאשם? רק לאחר שהת־ביעה היתה מוכנה לוותר לו על סכנת ההרשעה בעבירת רצח, ב־גינה היה צפוי למאסר עולם. אפי־לו אז לא הביע הנאשם את חרט־תו על מעשיו הנפשעים בפני בית־המישפט.

כל תכליתה של הודאה כזאת היא תועלתיות ותו לא. אין היא הודאה הכרוכה בחרטה כנה ועמו־קה של הנאשם, שכבר בהזדמנות הראשונה שנקרתה בדרכו מכה על חטא וועץ: „חטאתי, טעיתי, לא ידעתי מה אני עושה". הלזאת יקרא הודאה? שואל עורך־הדין, ומוסיף: הנאשם הוא זה שהזמין את וחיד להתלוות אליו, לקח אותו למקום מבודד מאדם (לגן הסמור), ושם דקר אותו בסכין. המסקנה הברורה היא שהנאשם יזם ותיכנן את מעשיו הנפשעים, והכין לעצמו מכשיר קטלני.

עובדה נוספת וחמורה, שנעלמה מעיניהם של השופטים, הינה, ש־וחיד נדקר בחזהו שלוש דקירות סכין עמוקות, שפילחו את חזהו וגרמו לאיבוד דם פנימי קשה. ה־שאלה הזועקת מאליה היא: מדוע לא הסתפק הנאשם בדקירה אחת והמשיך לדקור את וחיד שותת־הדם פעמים נוספות?

האם ישנן נסיבות חמורות מ־אלו? היעלה על הדעת לתמוך ב־גירסה התמימה של הסניגור, בד־בר קטטה שפרצה בין השניים ו־במיקרה נפגע וחיד בצורה חמורה יותר מדי?

הנאשם אינו טלית שכולה תכ־לת, רק כשמונה חודשים לפני ש־ביצע מעשה נפשע זה הורשע ה־נאשם בעבירה אחרת, הנושאת ב־חובה אופי אלים (בעילת קטינה), והוטל עליו פיקוח קציין־מבחן למ־שך שנה וחצי. עונש זה לא הר־תיע את הנאשם כלל, ובהיותו נתון בהשגחה ובפיקוח קציין־מב־חן קיפד חיי־אדם.

ולבסוף, נטען במיכתב, העונש, בהתאם לנסיבות, שניתן לנאשם, הינו אחד העונשים הקלים שהוט־לו בשנים האחרונות. הוא נוגד את גישתו העכשווית של בית־המיש־פט־העליון, בדבר הצורך בענישה מרתיעה וחמורה, נוכח גל האלי־מות ההולך וגואה בחברתנו, כש־על בית־המישפט לעמוד בפרץ.

עד לפירסום דברים אלה לא הגיב היועץ המישפטי לממשלה על פנייתו של עורך־הדין של מישפ־חת הנרצח, שנשא את התאריך 13.3.1981. בינתיים עברו 45 ה־ימים מיום מתן גזר־הדין, שבהם ניתן על־פי החוק להגיש ערעור, בין על־ידי הפרקליטות — על קלות העונש.

ספורט

כדורגל

מי משלם כמה?

מחירי הכרטיסים בבלומפילד האמירו פלאים במשך העונה.

בתחילתה עלה כרטיס 240 לירות בשער מס' 1, ו־170 לירות ביתר השערים. כיום משלמים אוהדי ה־כדורגל סכום של 500 לירות ב־שער היוקרתי, מס' 1. מי ששמר על ערך כספו הוא זה שקנה מינוי שנתי למישחקים בבלומפילד, ושישילם עבורו 3600 לירות, לפי חשבון של 15 מישחקים במחיר של 240 לירות למישחק.

היריבות ההיסטורית בין הפועל ומכבי מתבטאת גם בסידור המיש־חקים בבלומפילד. כאשר משחקת מכבי תל־אביב מישחק־בית, מש־חקת גם שימשון בבלומפילד, בעוד שהפועל תל־אביב משחקת את מישחק־הבית שלה בבלומפילד סולו, ללא מישחק אחר באותו יום. אוהדיה של הפועל תל־אביב משל־מים עבור כרטיס למישחק־בית שלה 450—550 לירות. אוהדי מכבי, לעומתם, וגם אוהדי שימשון, משל־מים 300—500 לירות עבור כרטיס. מסתבר, איפוא, שאוהדי הפועל תל־אביב משלמים יותר כסף, וחו־זים במישחק אחד בלבד.

עסקני הפועל תל־אביב טוענים שהם לוקחים מחיר ריאלי. לדעתם, אין להם צורך לרדת מהמחיר, מכיוון שאוהדיהם אינם נרתעים ממנו. למכבי יש פחות אוהדים, הם אומרים, לכן הם דורשים פחות כסף, כדי למשוך קהל.

השכר הגבוה ביותר

„מדוע קובעת החוקה שאין לשתף כדורגלנים זרים בקבוצות?" שואל שלום גניש, הממונן את קבו־צת בית"ר תל־אביב. הוא מתמרמר על כך שבכדורסל אפשר, על־פי החוקה, לשתף אותם — דבר שאי־נו קיים בכדורגל.

גניש הוציא על בית"ר סכומים גדולים, כדי שתגיע חזרה ללאו־מית. כך קיבל מאמנה, מרדכי („מו־טלה") שפיגלר, את השכר הגבוה ביותר בליגה, בעוד הכדורגלנים עצמם מקבלים מדי פעם מענקים ופרמיות.

חמישה מחזורים לפני סיום הלי־גה הבטיחה לעצמה בית"ר תל־אביב סופית את עלייתה מהליגה הארצית לליגה הלאומית. גניש אינו קופא על שמריו. הוא החתים את שפיגלר על חוזה לאימון ה־קבוצה גם בעונה הבאה, וגם ה־פעם ישלם לו את שכר־המאמנים הגבוה ביותר שישולם למאמן ב־ליגה הישראלית. גניש עומד גם לפתוח במגעים עם התאחדות ה־כדורגל, כדי לנסות ולהשפיע על חבריה לשנות את החוקה.

הבא בתור

עוד לא תמה תקופת כהונתו של מיכאל („מיקה") אלמוג כיושב־ראש התאחדות הכדורגל, וכבר מחפ־שים לו מחליף. אם לא ישונה הסעיף הקובע מכסימום של שלוש קדנציות, שאותן מסיים אלמוג, יהיה צורך למצוא מישהו המעורה היטב בספורט, שיתן לו רוח חדשה.

לא תהיה לו מלאכה קלה. בע־יות כמו הכנסת כדורגלנים זרים, או הפשרת ההקפאות, יגררו אח־ריהן ספיחים לקדנציה הבאה, מה עוד שאין איש יודע עכשיו איך הן יסתיימו.

אחד המועמדים הרציניים ביותר הוא עוזי ברעם, חבר־כנסת ממפ־לגת־העבודה, המבקש לדחות את העניין עד אחרי הבחירות לכנסת.

גורמים בהתאחדות מקווים, שאפי־לו יישאר אלמוג בתפקידו, יימצא מקום גם לברעם, הידוע בהש־קפותיו הליברליות.

על המיגרש

רווח והפסד

הכנסה נוספת:

● לארבע קבוצות הכדורסל, שיגיעו למקומות הראשונים בליגה הלאומית בסוף העונה, השנה, אח־רי הפסקה בת שנתיים, החליטה ההתאחדות לחדש את מישחקי הפליי־אוף בין ארבע או שש ה־קבוצות הראשונות בליגה. פירושו של דבר: הארכת עונת מישחקי הכדורסל לתוך הקיץ, והכנסה נו־ספת לקבוצות שתגענה למיש־חקים.

● למיקי ברקוביץ ומוטי ארו־אסטי, מקבוצת הכדורסל של מכבי תל־אביב, שיפתחו במשותף סניף של חנות־הספורט של מיקי ב־מדינת־הילדים.

● לשחקני קבוצת־הכדורגל של הפועל ראשון־לציון, שיקבלו בו־נוס מיוחד מהמאמן שלהם, אב־רהם גינדי, עבור 17 מחזורים ללא הפסד. לא ידוע עדיין מה יתן להם הקבלן המצליח. היו שהציעו לעשות מדליות מזהב טהור, והיו גם הצעות אחרות. גינדי פוסח על שני הסעיפים.

הפסדים:

● להתאחדות הכדורגל, שהפ־סידה מיליון ורבע לירות במיש־חקה של הגבחרת הלאומית נגד הרומנים.

מאמץ גינדי
17 מחזורים ללא הפסד

מאמן שפיגלר
מדוע לא זרים?

בעל־חנות ברקוביץ
סניף במדינת־הילדים

זקן, בריא ורענן

קו הזינוק האצנים כסופי השיער ממתינים לשריקת המזניק. הגוף כבר לא כל כך ישר, העירנות יורדת, אבל הרוח הספורטיבית נשארת, למרות הכול, והרצון לנצח חזק מתמיד. כך נראה מיפגש האתלטים הוותיקים.

בעוד המתחרים עומדים על קו הזינוק לריצת 800 מטר, נופף המזניק באקדחו לעבר קבוצת אנשים שעמדו בסוף המסלול. „אתה לוקח את הראשון ואני את השני," אמר האחד לחברו. „אני לוקח את השלישי," הוסיף האחר, „ואני מהנוכחים בדרן־לשעבר וחוזר־בתשובה.

„זה הסיפור של הוותיקים," אמרו שם, מצביעים על זוהר, הבנוי לתפארת. זו ההוכחה, שאפשר לעסוק בספורט גם בגיל מתקדם, ואפילו לשמור על רמת־הישגים טובה.

שמות כמו יאיר טאו — מורה לחינוך גופני, שהוא בן 41, היה אלוף ישראל בריצת 400 מטר משוכות, ושיחק 15 שנה בנבחרת הכדורי־יד הלאומית — הסתובבו חופשי באיצטדיון אוניברסיטת תל־אביב. מאחורי השמות אפשר היה לחזות בספורי־טאים אמיתיים, בעלי גוף אתלטי, מר־שנקטע לפני שהקופץ הגיע לרף. ירד קצת גשם, שגרם לשלוליות ובוץ. היה גם בלאגן בחלוקת התעודות בסוף ה־התחרות, אבל למי היה איכפת. הפנים נהרו, וכולם אמרו לכולם: „להתראות בשנה הבאה, תשפרו הישגים, אל תביישו את הפירמה..."

ביתי גורביץ ■

את האחרון," אמר זה שניצב בתחתית הסולם. יריית אקדח הזניקה את הרצים. קבוצת השופטים הביטה בהם בדריכות, עד שהסתמן מרחק בין רץ אחד לשני, וכל אחד מהשופטים התכונן ללחוץ על שעון־העצר.

היתה זו רק תמונה אחת מני רבות במיפגש האתלטים הוותיקים המסורתי, ש־מארגנת היחידה לספורט של אוניברסיטת תל־אביב מדי שנה.

ריצה זו, כמו האחרות, לא הולידה כוכב חדש בשמי האתלטיקה בארץ. עש־רות אתלטים מגיל שלושים ומעלה התחרו ביום השבת האחרון. „מודיעים לנו שלו־שה חודשים לפני התחרות," אמר אחד מהם, „כך אנחנו נכנסים למישטר אימו־נים חזק יותר, על־מנת שלא לרדת ב־הישגים שלנו. חבל שלא עושים את זה יותר מפעם אחת בשנה, כי ככה היינו בכושר תמיד."

„המיפגש מהווה דוגמה לקמפוס — איך אפשר לעסוק בספורט בגיל מתקדם," אומר אריה רוזנצוויג, ממארגני ההת־חרות. „אנחנו מפעילים 6000 אנשים ב־שבוע באוניברסיטת תל־אביב, ומעבר למיפגש הספורטיבי של הוותיקים, זוהי דוגמה לכל סטודנט איך לשמור על כושר ולא לחדול מפעילות ספורטיבית."

לפגוש את ההיסטוריה

אפשר היה לפגוש שם את ההיס־טוריה של האתלטיקה בישראל. משה זוסמן, למשל, הוא בן 71, והיה אלוף ישראל לריצות קצרות בשנים 1932—1938, כשארץ ישראל נקראה עוד פלשתינה. הוא השתתף בכל המכביות, ועדיין כוחו במותניו. כך גם יוסף ביין, זקן־המשתת־פים, שהוא בן 73. קוראים לו „איש המרתון". הוא השתתף בכל ריצות ה־מרתון בארץ, כולל המרתון האחרון של תל־אביב.

לפני ההתחרות עושים האתלטים חימום. זה לוקח היום יותר זמן. פה ושם העצמות חורקות, קשה להתכופף עמוק, אבל בסך הכל אין מה להתבייש בהם.

אפשר היה לראות את אורי זוהר הגדול הותיק כדור ברזל. הוא בן 44, ועדיין נמצא בשורה הראשונה של האת־לטים בארץ. זוהר ריכז סביבו תשומת־לב, ולו רק בגלל שמו, שהזכיר לכמה

קו הסיום את ההתחרות חזותמת ריצה המונית של כל המישפחה, אבות ואמהות, ילדים וילדות, למרחק של 400 מטר. היו ילדים בני שנתיים שרצו עם הסבא בן ה־70. גם האתלטים הוותיקים שהשתתפו בכמה מירוצים נתנו את הנשמה והאנרגיה שעוד נותרה, כדי לא לבייש את הפירמה ולרוץ עוד ריצה אחת לסיום.

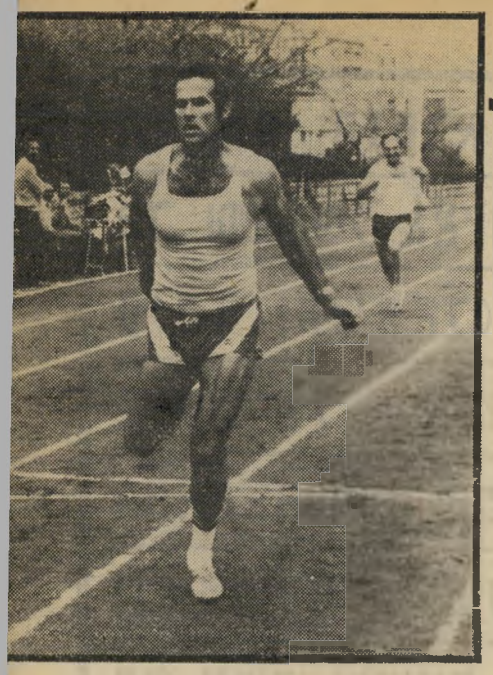

בנבחרת יאיר טאו בן ה־41, מורה לחינוך גופני ושחקן לשעבר בנבחרת הכדור־יד.

האלוף משה זוסמן, בן ה־71, אשר היה אלוף פלשתינה (ארץ־ישראל) לריצות קצרות.

הניתוח, הנקרא בטעות על שמו של גאיוס יוליוס קיסר (משמאל) מנצח בישראל לאורך כל החזית - השיעור קפץ בארץ ובאמריקה פי שלושה - כל אשה שמינית היולדת בארץ, וכל אשה ששית היולדת בארצות־הברית, עושה זאת בניתוח

הקרב הקיסרי

„ת נו לנו ללדת בלידה רגילה!" קראו נשות אמריקה ואף הקימו אגודה כדי לשבור את המיתוס הרפואי שקבע „פעם ניתוח — תמיד ניתוח". משמעותו של המיתוס: כל אישה שילדה פעם אחת בניתוח קיסרי תישלח באופן אוטומטי, בכל הלידות הבאות לחדר־ניתוח, לביצוע לידה בניתוח קיסרי חוזר. הסיכון לקרע בצלקת הניתוח הראשון, שנותרה בדופן הרחם, שיכנע את הרופאים ההיריים שלא לקחת סיכון. ואמנם בדיקה מחודשת של הנושא גילתה כי שיעור הניתוחים הקיסריים שולש בשנה האחרונה.

כל ילד שישי בארצות־הברית, כל ילד חמישי בניו־יורק וכל ילד שמיני בישראל נולד בניתוח קיסרי.

גם הגינקולוגים עצמם היו המומים מהמימצאים. הם לא חשו במגמה החדשה ומחאת הנשים גרמה להם לשוב ולבדוק עצמם מחדש. הדוקטור פרדריך זוטמן, גינקולוג ועורך העיתון הרפואי היוקרתי ביותר ביבשת אמריקה, בעל מוניטין בין־לאומי, העז להודות בכותרת ראשית בעיתונו: „אני חושב ששיעור הניתוחים הקיסריים לא מתקבל על הדעת..." ונשים החלו לחפש את הגינקולוג אשר יבטיח להן לידה ואגינאלית ויגאל אותן מהתווית של לידה דרך דופן הבטן.

כתוצאה מהסערה הציבורית, שהחלה דווקא באמצעי־התיקשורת, התכנסה השנה הוועדה המיוחדת של מכון הבריאות הלאומי בארצות־הברית כדי לבדוק מחדש את הנושא. גם בישראל נהגים הגינקולוגים בכינוסים הרפואיים בשנה האחרונה, לבקר הן את המפריזים והן את הממעיטים בביצוע ניתוח קיסרי.

ללחוץ על הבטן

ב בית־החולים רמב"ם שבחיפה, ערך הדוקטור מנחם פישר את הנתונים של העשור האחרון בגרף שהראה עלייה חדה — פי שלושה! — במיספר הניתוחים הקיסריים שבוצעו בשנתיים האחרונות בבית־החולים שלו.

„זהי מגמה המאפיינת בית־חולים אוניברסיטאי," הסביר הד"ר פישר, „בית־חולים שבו עובדים יחד הפרופסורים המנוסים יחד עם סטודנטים סקרנים, השואלים וחוקרים כל אירוע ויוצרים פתיחות למגמות חדשות."

דוגמה אחרת נחשפה לידיעת הציבור בעדותו של הד"ר אורי יערי, במישפט המתנהל נגד הד"ר מנשה דולברג, מי שהיה המנהל בפועל בבית־היולדות בכפר־סבא. ד"ר יערי סיפר בעדותו, שכתוצאה מהתפיסה של ד"ר דולברג, שיש למעט בניתוחים הקיסריים, נזיקו נשים ועוברים בלידות תראומטיות. בעדותו הזכיר מיקרה שבו הגיעה יולדת ללידה שנייה, לאחר שבלידה קודמת אובדה את ולדה. הרינונה המיוחד חייב ביצוע ניתוח קיסרי מייד. כל הרופאים שנכחו בחדר הלידה תמכו בכך, אך דולברג סרב לבצע ניתוח קיסרי. תחת זאת הורה על לידה רגילה.

הלידה, ציין הד"ר יערי בעדותו בבית־המישפט, הגיעה למצב שבו גוף העובר היה בחוץ ורק הראש היה עדיין כלוא בפנים. אחד הרופאים ניסה לחלץ את הראש בכוח ולא הצליח. אז הגיע ד"ר דולברג, ותפס את התינוק ברגליים. רופא אחר עלה על היולדת, כדי ללחוץ על ביטנה ולדחוף את ראש העובר החוצה. דולברג משך בכוח את התינוק ופתאום הראש נחלץ. התינוק סבל ממצוקה קשה ומריסוק איברים ומת כעבור זמן קצר. „אילו היולדת היתה מופנית לחדר־ניתוח מייד, לא היה האירוע מסתיים במות העובר," סיכם הד"ר יערי את עדותו בבית־המישפט.

„ניתוח קיסרי נוצר כתוצאה מהכרח," הסביר הד"ר פישר מרמב"ם. „אנחנו מעדיפים להימנע מסיכון בלידה קשה וממהרים להעביר את היולדת לחדר־ניתוח." הרופאים במחלקתו התרגלו למצב שבו לא מערערים על החלטה להעביר יולדת לחדר־ניתוח, בעוד שמקובל לשאול ולערער על קביעה, לפיה תלד האשה בלידה ואגינאלית.

חוק הקיסר

ע בודתו של הד"ר פישר, שהדגימה את העלייה החדה בשיעור הניתוחים הקיסריים בשנה האחרונה, הדהימה את חבריו למיקצוע ודירבנה אותו לחקור מהי משמעות המצב החדש שנוצר. האם העלייה בשיעור הניתוחים הקיסריים הביאה לירידה בתמותת העוברים ולשיפור ברירי אותם?

מקור השם „ניתוח קיסרי" אינו בשמו של יוליוס קיסר, שחי במאה הראשונה לפני הספירה. בעבר חשבו שהוא נולד בניתוח קיסרי, אך גירסה זו הופרכה כשמצאו מיכתבים ששלח קיסר לאמו בצרפת. הגינקולוגים יודעים היום, שלא יתכן שהאם נותרה או בחיים אחרי שיילדה בניתוח קיסרי. המקור העתיק ביותר שדיבר על ניתוח קיסרי היה בגאה השמינית לפני הספירה. אז הופיע המושג חוק המלך (חוק המלך הוא חוק הקיסר, וייתכן שזה מקור השם). החוק קבע שאם אשה נפטרה, מותר להוציא את העובר מרחמה בניתוח. בתלמוד מצאו את המושג „ילד יוצא־דופן", אותו פירשו כך: עובר היוצא דרך דופן הבטן של אמו.

שינוי בגישה

ד ו"ח ראשון על לידה בניתוח קיסרי, שבו היולדת נותרה בחיים, הופיע ב־1610. החולה נפטרה אז 25 יום אחרי הניתוח. ניתוח קיסרי מוצלח ראשון בוצע ב־1794. היה זה רופא בשם באנס, שביצע ניתוח בלידה ראשונה של אשתו. אחרי שלושה ימים של צירי־לידה ללא התקדמות, הוא החליט על ביצוע הניתוח, אולם הוא הוציא באותה הזדמנות את השחלות, כדי למנוע מאשתו הריון נוסף.

ב־1876 ביצע הד"ר פורו באיטליה ניתוח קיסרי יחד עם הוצאת כל הרחם, כדי להציל את חיי האם והעובר. עד למאה הנוכחית היתה תמותת היולדות בהתערבות ניתוחית זו בשיעור של 50%—100% למרות זו שיטה כירורגית עתיקה, מחוייבת המציאות כשנשקפת סכנת־חיים ליולדת. שינוי הטכניקה הניתוחית, הביטחון המירבי ברפואת ההרדמה, עירוי הדם ותרופות האנטי־ביוטיקה הפכו את הניתוח בטוח יותר עם תמותת אמהות נדירה. התקדמות הרפואה בימינו הפכה את הניתוח הקיסרי לניתוח בחירה.

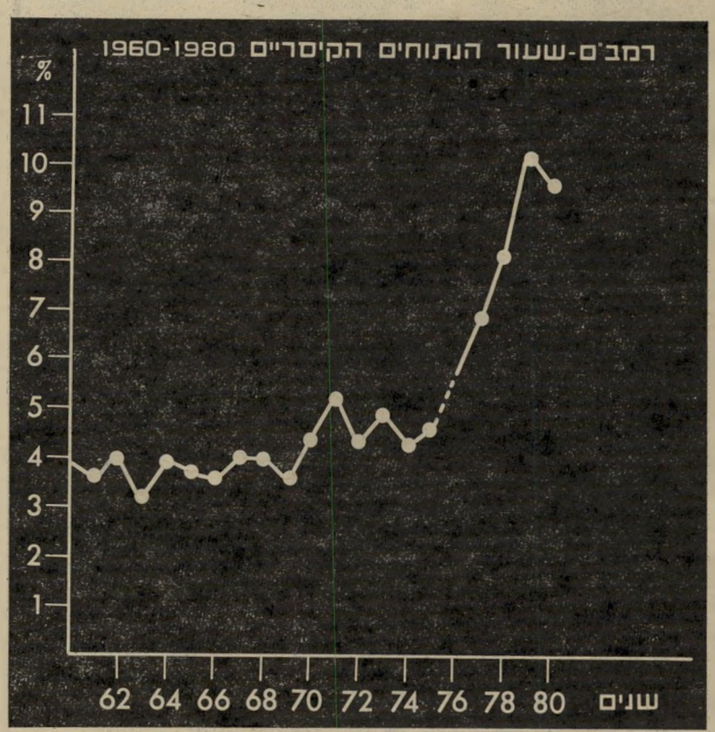

עקומה שחורה או ורודה

שואלים הרופאים הגינקולוגים בכינוס הארצי שערכו השנה, כדי לדון במגמת העלייה החדה שחלה בשיעור הניתוחים הקיסריים. בתי־החולים בארץ, הן המפריזים והן הממעיטים במיספר הניתוחים, זכו לביקורת קשה במידה שווה.

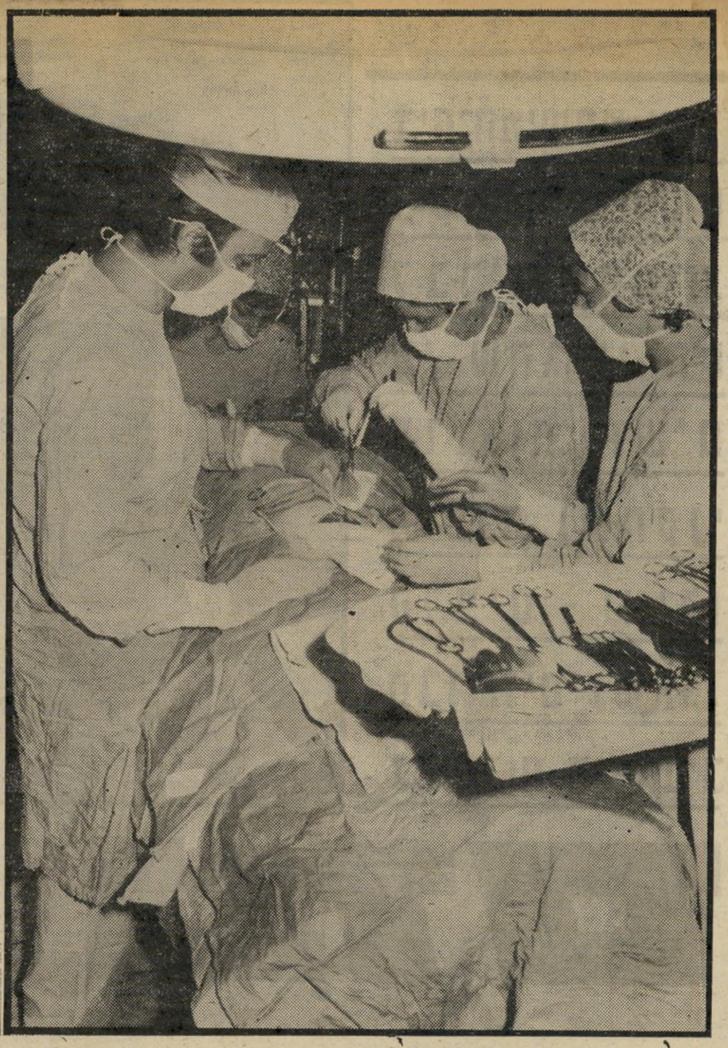

חתך בדופן הבטן להוציא ילד בריא

מחבצע בניתוח הקיסרי, כדי להגיע לרחם ולהוציא את העובר. רחם האשה לא מסוגלך לסבול יותר מארבעה ניתוחים חוזרים, וכך מוגבלת פוריות האשה ואפשרותה ללדת עוד. ולא רק ילד חי, זוהי המגמה החדשה של הגינקולוגים, אשר הביאה לעלייה בשיעור הניתוחים, כדי להפחית את סבל העובר בלידה קשה, סבל העלול לפגוע בבריאות הנולד.

פי שלושה

ניתוחים קיסריים בשנה האחרונה, גילה הד"ר מנחם פישר, גינקולוג בבית־החולים **רמב"ם** בחיפה.

רה — שיטה תחליפית ללידה ואגינלית רגילה.

„הרופאים החלו לערוך ניתוח כאמצעי מוקדם, הבא למנוע בעייה, ולא כבריחה אחרונה" מסביר הד"ר פישר. מצב חדש זה שימש בסיס לשינוי משמעותי בפיזיולוסופיה הגניקולוגית שהחל בשנות ה־70. לאם לא נשקפה עוד סכנה בניתוח, והרופאים החלו לחשוב על היתרון שבניתוח לשם הוצאת ילדים יותר בריאים. פעם ביצעו ניתוח קיסרי כדי להציל את היולדת. אחר־כך התקדמה טכניקת הניתוח ואפשר היה לחשוב יותר על העובר החי מאשר על האם היולדת — שהרי כבר לא נשקפה לחייה. עתה אין מסתפקים עוד בסתם עובר חי, אלא שואפים לבצע ניתוח שבו יוולד ילד בריא.

גישה חדשה זו מוצאת את ביטויה בעלייה נוספת בשיעור הניתוחים הקיסריים.

הפרופסור עמנואל פרידמן, שגילה את „עקומת הלידה" המאופיינת בגרף עולה, קובע שהלידה הנורמלית נמשכת בין 8 ל־12 שעות. במחקריו החדשים מצא שיש קשר בין התפתחות הילדים ומשך הלידה. ילדים שסבלו בלידה שנמשכה יותר מהזמן המקובל לא הגיעו למיצוי הפוטנציאל השיכלי, שיכלו להגיע אליו.

„קחי את ילדך הביתה!"

היום סבורים הגינקולוגים שכדי להבין באם שילוש שיעור הניתוחים הקיסריים בשנה זו היה מוצדק יש לבדוק את מיצוי הפוטנציאל השיכלי אצל ילדים בגיל בית־הספר היסודי. יש לבדוק את הילדים שנולדו בשנים קודמות לעומת הילדים שנולדו בשנה זו, ולהתרשם בעתיד, האם פחות ילדים יגיעו ללמוד בכיתות החינוך המיוחד.

ביניתיים, שיקול מחודש, בנושא הניתוחים הקיסרים, הביא את הגינקולוגים להכין את הנשים שילדו בלידה הראשונה בניתוח קיסרי בתוך חדר־הלידה, ללידה ואגינאלית. מימצאים ראשונים הראו ש־10% מהנשים הללו מופנות, מחוסר ברירה, לניתוח קיסרי חוזר בחדר־הניתוח. 90% מקבוצת נשים זו, שהופנו לחדר לידה לאחר מהלך הצירים; מהן כ־65% הצליחו ללדת בלידה רגילה, וכ־35% חזרו לחדר הניתוח, לביצוע ניתוח קיסרי חוזר.

„היום אסור לבדוק את התקדמות הרופאה במיספרי התמותה העוברית," מסביר הד"ר פישר. „כי גם ילד שנולד עם מום מוחי, שנגרם עקב לידה קשה, מהווה כישלון במיקצוע המילדות. היום השתנו המושגים בחדר־לידה. אין זה הישג רפואי לקחת ילד הביתה. „קחי את ילדך הביתה' היתה בעבר הסיסמה המקובלת ברחבי כל העולם. היום רואים אותם גינקולוגים המצדיקים את הניתוח הקיסרי בהולדת ילד בריא את עיקר משימתם.

ריבוי הניתוחים הקיסריים מחייב, לדעת גניקולוגים רבים, בארץ ובעולם, בדיקה מחודשת של כל הנושא — לרבות ברירות האם והילד.

גילה רזין ■

Norma and Steven Shulman with daughters Jessica, right, who was born by Caesarean section, and Dana, who was delivered vaginally

BREAKING THE CAESAREAN CYCLE

קריאת מחאה

השמיעו נשות אמריקה, שביקשו לשבור את מעגל הניתוחים הקיסריים. המחאה עוררה את הגינקולוגים לבדוק את תפיסתם מחדש. נורמה שולמן (**בתצלום**), שילדה בלידה רגילה, אחרי ניתוח קיסרי בלידה הראשונה, זכתה בכותרת הניצחון בעיתונות האמריקאית.

בית־המישפט עמד ריק. השופט המתין לבריוני העיר. מי שהגיעו היו פרוצות, נשים מוכות ושחקני קלפים - ואילו הבריונים נשארו ברחובות תל־אביב

צדק נמהם

אתה אינך חייב להישפט בלילה

גם אם הנך נאשם באחת העבירות המנויות בתיקון לחוק, לפיהן אפשר להביאך לדין מייד עם הגשת כתב־האישום, אינך חייב לחישפט באותו הרגע.

(1) אם הינך צעיר מגיל 18, אין לבית־המישפט סמכות לדון בעניינך, כיוון שאין לו מינוי של בית־מישפט לנוער, ודרוש זמן כדי להכין תסקיר של קצין־מיבחן ל־נוער.

(2) אם אתה בתחום הגילים 18—21, והשופט חפץ להטיל עליך עונש מאסר בפועל, הוא חייב לד־חות את הדיון לשם מתן תסקיר קצין־מיבחן.

(3) אם אינך מודה באשמה, חייב התובע להביא את העדים למעשה. אם אלה אינם כולם ב־חישג ידו של בית־המישפט, יש לדחות את הדיון.

(4) אם אתה דורש סניגור, חייב בית־המישפט לדחות את ה־דיון כדי לאפשר לך להיות מיוצג.

(5) גם אם אתה מודה באש־מה, ואינך דורש סניגור, אלא רק מבקש להביא עדי־אופי, ואלה אינם בבית־המישפט, חייב השו־פט לדחות את הדיון.

מי נשאר?

מי שמעל גיל 18, מודה באש־מה, אינו מבקש סניגור ואינו מז־מין עדים.

עד לפני שלושה שבועות היתה תל־אביב כסדום. נערות לא יכלו לטייל ברחובות, כיוון שבריונים צעירים נטפלו אליהן. זקנים וזקנות הותקפו בבתיהם. ארנקים נחטפו מעל כתפיהן של נשים ברחובות, ובבתי־הקולנוע התגלגלו הבק־בוקים באין מפריע.

ואז, במטה קסם, השתנה הכל. בית־המישפט לבריונות החל בפעולתו הנסיו־נית בשעות הערב, באולמות בית־המישפט העירוני בתל־אביב, ובמחי־יד עברו כל הפשעים מן הארץ. השופט יורם גלין, שופט צעיר וחדש, הניף את מטה הקסם שניתן בידו, ובשיפוט מהיר ויעיל סילק את הביריונות מתל־אביב.

בערב הראשון היתה אווירת קרנבל ב־היכל המישפט. האורות דלקו, שוטרים ו־חוקרים הסתובבו בחשיבות לידם של שתי זונות וקוקסינל אחד, שהובאו למיש־פט כשפני ניסיון. התובעים המישטרתיים הכינו כתבי־אישום במהירות הסרט הנע, והעיתונאים המשתאים יכלו לראות את גלגלי הצדק נעים כמו מכונה משומנת.

סיכום תוצאות הערב הראשון היה מר־שים. 15 תיקים נפתחו בבית־המישפט, רו־בם נגד פרוצות. שתי פרוצות נשפטו על עבירה של מיטרד לציבור, ונידונו לקנס של 500 שקל כל אחת ולמאסר על־תנאי. קוקסינל שלא הבין מדוע הוטרד במקום עבודתו הקבוע, בשעות העבודה, נקנס ב־250 שקל וחזר מייד לעבודה, כדי להר־ויח את סכום הקנס. צעיר ששיחק מישחק־מזל בקלפים בשכונת התיקווה, שילם ל־קופת בית־המישפט 1000 שקל.

יתר 12 התיקים נדחו. חלקם החל כבר להשמע בפני השופט גלין, כמו המיקרה של אותו צעיר שנאשם כי תקף את שכנתו. הוא הלך לישון את שנת הצדי־ריים שלו, אבל השכנה הטורדנית מהקומה העליונה החליטה להקים שאון דווקא ב־שעות המנוחה. והוא לימד אותה לקח.

מיספר מזל ומילת הקסם

הוא עלה לדירתה והסביר לה באופן משכנע, שלא כדאי להפריע את מנוחת השכנים. המישטרה שהוזמנה למקום החי־ליטה כי זהו מיקרה מתאים לבית־המישפט לבירויונות. השכן והשכנה זומנו למייד ל־בית־המישפט. הנאשם קיבל את כתב־האישום ותוך דקות ספורות מצא עצמו יושב על ספסל הנאשמים — לפניו השופט ולמולו קהל עיתונאים וצופים סקרנים.

החובע הלילי

עמיר פלד (למעלה) וחברו עודד אילו חיכו להז־דמנות להגיש כתבי־אישום ולתבוע במישפט. אך לאכזבתם הרבה נסתיים רק מישפט לילי אחד במקום, באשמת מישחקי־מזל.

מחקוטטים

במאפיית פיתות שני צעירים ערביים, שהובאו לבית־המישפט כשהם שרוטים. הוגש כתב־אישום נגד אחד מהם, אך הדיון נדחה כיוון שהעדים לא היו במקום.

שלדברי יודעי־דבר היה גדול יותר מזה שבא לצפות בדיוני הרצח הכפול.

לנאשם לא היה סניגור. הוא שמע את התובע המישטרתי פולט את מיספרו של סעיף החוק שבו נאשם, ונשאל אם הוא מודה באשמה. הוא ניסה לחשוב אם המיספר הוא מיספר־מזל ואם כדאי לו להודות, אבל לא הצליח להחליט. ואז עלתה השכנה והחלה בעדותה.

הדברים היו טריים בזכרונה. הם התרחשו רק לפני כמה שעות. אבל הנאשם רצה לשאול שאלות. להפתעתו גילה כי גם לשאלות בבית־המישפט יש פרוצדורה מיוחדת. עורכי־דין אפילו לומדים פרוצדורה זו במשך שנים ארוכות באוניברסיטה. הוא ראה את השופט והתובע מחליפים מבטים, וחשב שיש בוודאי איזו מילת־קסם שתשחרר אותו מאינסטנט צדק. ואז הוא אמר לשופט: „אבל אני לא יודע איך לשאול אותה, אני חושב שאני צריך עורך־דין.“ זו היתה מילת־הקסם.

השופט יורם גלין הפנה את מבטו לתובע המישטרתי, חייך חיוך מסויים, ואמר: „זהו, הוא אמר את זה. כעת אנו חייבים לדחות את המשך הדיון.“ הנאשם המופתע, שלחץ על הכפתור הנכון במכונת המישפט, נראה נבוך. הוא לא ידע מה בדיוק אמר ועשה כדי לזכות בדחייה, אבל זה עבד. המישפט המהיר שהחל בערב, והעדות שנפסקה באמצע, ימשכו בבית־מישפט רגיל, בשעות היום, בתאריך מאוחר יותר.

המערכה השניה של בית־המישפט הניסיוני נערכה כעבור שבוע. התפאורה לא שונתה. בית־המישפט הואר באור יקרות, וניידות אחדות סובבו בשטח. אולם הפעם נזהרו הזונות והקוקסינלים. הם לא יצאו לעבודה בשעות העבודה של בית־המישפט.

בחליפת פסים אנגלית

המישטרה התקשתה למצוא קליינטים למערכה השניה. גבר צעיר שנעצר בשעות הצהריים על שהיכה את אישתו, הובא לבית־המישפט לבית־המישפט על־ידי שוטרי גיבעתיים. גם אישתו וכל ידידויו באו למקום. זה בהחלט בידור בלתי רגיל ומיוחד, וגם לא עולה בכסף.

העציר שוטט ברחבת בית־המישפט ושוחח עם חבריו. אישתו שוחחה עם חבריה. אך כיוון שהמיקרה אירע בשעות הצהריים, הספיקו בני המישפחה לטלפן לעורך־הדין צבי סער ולהזמינו לייצג את הבעל. וכך יש לו עורך־דין וחיכה ש־המישטרה תחליט אם רצונה להעמיד את הצעיר לדין בלילה, או להחזיקו במעצר עד הבוקר, ואז להביאו לדין כרגיל.

„סוף־סוף אני אשתך...“

האשם הראשון היה נעים דבורה. קצת מבולבל ישב ליד שוטר צעיר והמתין לבאות. אשתו, דייזי, שעינה היתה חבושה, ישבה בקהל וחיכתה. המישפט התחיל. השוטר שגבה את עדותו של דבורה לפני כעשר דקות, נקרא לדוכן העדים. הוא העיד כי גבה את עדותו של הנאשם וכי זו ניתנה מרצון חופשי.

השוטר הקריא את העדות: „הייתי יושן, כי שלושה לילות לא ישנתי, אני עובד לילה במאפיה. פתאום אשתי באה להעיר אותי לאכול. אמרתי לה שאני עייף, נתתי לה שתי סטירות כי היא הציקה לי, אז היא תפסה משקוף ורצתה לזרוק עלי, וכך קיבלה מכה בעין.“

האשה, דייזי דבורה, עולה על דוכן העדים. היא מבקשת פיסת נייר וכותבת כמה מילים. את הפתק היא נותנת לתובע. „זה מה שהוא אמר לי, ואני לא רוצה שכולם ישמעו,“ היא אומרת. השופט מחליט להתייחס לפתק כאילו ניתן בדלתיים סגורות. הוא קורא בו ומעבירו לנאשם. הנאשם מציץ בו ומכריז: „קודם כל, אני לא יודע לקרוא!“ השוטר היושב לידו מקריא לו את הכתוב.

דייזי מספרת את סיפורה: „באתי בשתיים להעיר אותו לאכול. הוא ענה לי ‚תיכף‘, ואחר כך צעק עלי וקילל. אמר לי את המילים שכתבתי בפתק. אז אמרתי לו ‚סוף־סוף אני אשתך, ולא יפה לדבר עלי ככה‘. הוא מלכלך עלי את הפה שלו כל היום ומאיים עלי.“

בשלב זה קם הנאשם על רגליו וצועק: „זה שקר! תשבעי בתורה! אני לא מפחד מאף אחד, תתלו אותי אם אתם רוצים.“ השופט מחליט להוציאו מהאולם, ודייזי ממשיכה להעיד.

השעה כימעט עשר. חלק מהצופים מפקק. דייזי מספרת על המכות שקיבלה ועל אחיו של בעלה, שהיה נוכח בעת מתן המכות. התובע המישטרתי, עמיר פלד, מגיש תעודה רפואית. מחזירים את הנאשם לאולם כדי שיחקור את אשתו בחקירה נגדית.

מוכה

דייזי דבורה, העידה כי בעלה חבל בעינה. המישפט נדחה לשם הבאת עד־הגנה.

הביריונים הלכו לישון

„אני רוצה שיביאו את אחי,“ אמר דבורה. השופט מפנה את מבטו המחייך לתובע, ובעיניו נראה מבט האומר: הוא עשה זאת, הוא מצא את מילת הקסם.

„אין מנוס מדחיית המישפט,“ אומר השופט, „צריך להזמין את העד.“ המישפט נדחה והנאשם, הרואה את אשתו יוצאת מהאולם, צועק: „רגע, רגע, אין לה כסף לנסוע הביתה.“ הוא שולף מכיסו שטר של 50 שקל ומבקש מהשוטרים לתתו לאשתו.

עורך־הדין סער, שבלוריתו האדמונית מתנפנפת, רוצה לבקש מהשופט בקשה מיוחדת. כאשר גילה כי המישטרה התחרטה, והחליטה שלא להעמיד את מרשו למישפט־לילה, הרי הוא הופך את הקערה על פיה ומבקש לשחרר את שולחו בערובה. „הוא היה כאן, בקשתי שיביאו אותו לפני בית־המישפט. אבל השוטרים הבריחו אותו מכאן,“ צועק הסניגור. השופט שומע בסבלנות הן את הבקשה והן את תשובת התובע המישטרתי, ומחליט כי לפי סדרי בית־המישפט יש להפנות בקשה כזו לשופט־תורן בביתו. סער יוצא כועס מהאולם.

שני צעירים חובשי כיפות מוכנסים לאולם. הם נאשמים כי יום קודם לכן, בשעות אחר־הצהריים, שיחקו משחקים אסורים בקלפים בחצר בבני־ברק. הם מודים באשמה. הם אינם מבקשים עורך־דין, ואין להם צורך בעדים. המישפט מסתיים תוך עשר דקות. השעה כבר כמעט אחת־עשרה. השופט גוזר על כל אחד מהם שלושה חודשי מאסר על תנאי וקנס של 500 שקל. האורות כבים, בית־המישפט הולך לישון, כנראה להרבה הרבה זמן.

גם תל־אביב וכל הביריונים שלא הובאו לדין הולכים לישון.

אילנה אלון

הפרקליט הזועם

צבי סער (מימין), בעל רעמת תלתלים אדמונית, ושולחו (משמאל) חיכו זמן רב להחלטת המישטרה אם להעמיד את הצעיר לדין באותו לילה. כאשר התברר כי לא יעשו זאת, כעס הפרקליט וביקש מהשופט להחליט על שיחרור בו במקום של לקוחו, שנחשד בהכאת אשתו.

אמנות

אהבה לכינרת.

לואן גוך ולצילום

גלרית הקיבוץ בתל־אביב התחילה בסידרת תערוכות חדשה, שעניינה צילום. זוהי תפנית חשובה בכיוון של הגלריה, כששטה הציבור מקבל לגיטימציה, לה זכה במרוצת רבות בעולם זה מכבר. התערוכה הראשונה מצליחה להדהים ולעורר את הקהל לכל סוגיו. באולם הראשון מציג צעיר מוכשר תערוכה, המשלבת ציורים עצמו, שעליהם הוסיף וצייר בצבע. הרעיון של **יהודה פורי בוכראי** הוא מדהים. הוא מזדהה בתערוכתו עם גאון־הציור **ואן גוך**, ומצייר את עצמו כאילו היה כרות־אוזן וחבוש.

מסכת־חייו של הציור מגלה צעיר משכונת עוני בנס־ציונה, שהגיע במו ידיו להגשמת כישרונו. הוא גדל מגיל עשר ללא אב, נאלץ לעבוד בגיל שבו ילדים אחרים חובשים את ספסל הלימודים, וסבל תמיד. הסבל של יהודה פורי בוכראי אינו יומיומי, כזה שרגילים לראותו. הוא היה תמיד ילד חריג, בודד ורק ציוריו הביאו לו שלווה. את פרנסתו הוא מוצא כיום בשטיפת־כלים במיסעדה, ובקרים הוא מצייר במרץ את ציוריו המעולים. שלבים רבים הוא עבר בציוריו ובצילומיו, ומבט אל עבודותיו הישנות מגלה קשר עמוק ל**פרנסיס בייקון** האנגלי. מכאן יש להבין את הסבל המובע בעבודותיו. אין פה התלות ברעיון, או גימיק של פירסום. הוא כזה — אמיתי, לא מתחזה, וזעקתו מגיעה ללב כל צופה.

באולם השני בגלרית הקיבוץ מציגים כמה אמנים בעת ובעונה אחת. **חגית גל־עד** היא צעירה שנולדה ליד הכינרת, ואת כמיהתה לרחש גלי הכינרת ולמראות ילדותה היא ממחישה בצילום ובאמצעים נוספים. חגית הציבה גליל נייר ענק, שרוחבו כמטר ואורכו מטרים רבים, ליד שפת הכינרת. הצבעים שהיו על הנייר הלכו והתערבבו כששמה את קטע הגליל על פני המים. תחושה כזו של עירבול ואפשרות לשמוע רחשים הנמצאים אך ורק על פני המים היא מביעה באותו הגליל שהיא הציבה בגלריה. בסידרת צילומי שיקופיות ובקסטה מוקלטת היא משתדלת לספר על רחשי־ליבה אלה.

הצילומים היפים ביותר באותו אולם שייכים ל**איתמר כפרי**. איתמר הוא בן קיבוץ עין־החורש, האמן בצילום ובציור בארצות־הברית, וצולמו רובן בעין־החורש.

צילומיו הנהדרים של איתמר ותערוכת צילומיו־ציוריו של יהודה פורבוכראי מעניקים לגלרית הקיבוץ גושפנקה של גלריית־יוקרה, המציגה עבודות של אמנים רציניים, בלי להיות מיסחרית.

התערוכה הבאה תהיה גם היא אפתעה לכל שוחרי־האמנות, ותגרור בעיקבותיה התעניינות רבה של הציבור, בהיותה כוללת מעורבות של האמן המצלם עם עשרה אמנים, ובתוכם מהידועים ביותר. על כך ידווח בקרוב.

כמו סינדרלה

יום אחד, לפני כשלוש שנים, זה קרה לה. בעת טיול בגשם, בין עצי אקליפטוס, היא גילתה את המיוחד להם, והתאהבה בזה. **בתיה בן דויד** מציגה בגלריה דוגית בתל־אביב צילומים מיוחדים במינם, שבהם היא חושפת תהליך מיוחד, שמתרחש אך ורק בעונת האביב, ורק לעצי האקליפטוס. לאחר שיורד גשם, והעצים עדיין רטובים, הם מקבלים ציבעוניות מיוחדת, שקיומה תלוי בגשם. כמו סינדרלה, שהיתה ליפה פיה זוהרת רק עד חצות, כך עצי

גזיז נייר של חגית גל־עד
ביטוי לרגשות

אקליפטוס של בתיה בן־דויד
עטרת זוהרת של צבעים

חקלאי ועוסק בהוראת ציור. בציורים היפהפיים הוא קולט בעדשתו רגעים, מצבים ובעיקר מצבים שונים של אור, ומצליח להעניק בצילומיו את אותו רטט האוחז בצופה כשהוא חוזה בציור מעולה. עבודות אלה הן פרי השתלמות האקליפטוס — שבדרך־כלל קליפת הגזע שלהם היא אפורה־חומה — לובשים עטרת־זוהר של צבעים ודרדרים־חומים־אדומים ואף ירקרקים.

המיקרה שקרה לבתיה היה לעת ערב, כשקרניים־השמש הרכות מו־

תיעוד רגע של איתמר כפרי
צילום עצמי

סיפות לרכות חצבעים, ויוצקות על העצים גוונים כמו לא מה־עולם הזה. באותו יום תקף אותה יצר עז „לנסות ולתפוס את זה", כדבריה. הצלמת, שהקדישה עד אז את זמנה לצילום בשחור לבן בלבד, עברה במיוחד קורס נוסף לצילום בצבע, ומאז, כל אביב מוקדש להנצחת התהליך המופלא המתרחש בטבע, שאורך חייו הוא קצר מאוד. כשהעצים מתייבשים מטיפות הגשם — הם חוזרים כ־במטה־קסמים למראה החולין של־הם. ממש כמו אגדת סינדרלה.

אירוע כמו זה שסופר, היכול לשנות ראיית־עולם של אמן תוך דקה, קרה לה בעבר, כשהחליטה ללמוד בקורס לצילום, בעיקבות מידע על קורסים כאלה שמקיים אוהל שרה (המיכללה של העמק). רק כשהחלה לצלם באופן מיקצועי, חשה שהיא מגשימה את יעודה, ושהיא חיה כפי שצריכה היתה לחיות, לאחר שבמשך כמה שנים היתה בתיה בן דוד מורה, ואחר הקדישה את זמנה לביתה ולילדיה. בתיה הגיעה לישראל מרוסיה, עם הוריה שהיו מגורשים. אביה בילה כמה משנותיו בסיביר, וכשהרשו להם לצאת משם, נאלצו לחתום על מיסמך, שלעולם לא ישובו עוד לרוסיה.

מאקלים חברי כל־כך סימפטי הגיעה בתיה לתל־אביב. כאן התחנכה בבית חינוך הידוע, ואחר כך בסמינר לוינסקי. אולם, כ־אמור, את עצמה גילתה רק לפני כחמש שנים, בעת שהתחילה לצ־לם. אמנם, במשך שנים נוהגת היתה לצלם את הפרחים שמגדל בעלה, ולכן אין פלא שהיא נתפ־סה לעניין האקליפטוסים מאוחר יותר.

בתיה גרה בבית־לחם הגלילית. עצם שמו של המקום מעורר אסו־ציאציות היסטוריות. הישוב העב־רי שכן בימי בית ראשון בגבול שבין שלושת השבטים: נפתלי, זבולון ויששכר. בימי בית שני היתה בית־לחם מקום מישכנם של נשיאי־הסנהדרין ושכנה בין בית־שערים וציפורי. כיום שוכנת בית־לחם על גיבעה, כשיערות אלר־נים מקיפים אותה. שרידי היישוב העתיק נמצאים ליד הבתים ש־הקימו הגרמנים, ושבהם גרו עד מלחמת השחרור, עת נמלטו ל־סוריה.

אין פלא שתערוכתה של בתיה בגלריה דוגית מצליחה להרשים כל כך את המבקרים. תצלומים כה רגישים ויפים, שבהם הנציחה רג־עים ספורים של יופי אגדתי, הם חוויה לכל צופה. ולתושב העיר, שאיגו מתפנק במראות־טבע מק־סימים, על אחת כמה וכמה.

על בסגת ההימלאיה

כדי להעפיל אל פיסגת הרי ה־הימלאיה צריך פשוט זוג רגליים טובות, הרבה זמן, ורצון לעלות ברגל. את זה עשתה הציירת ה־צעירה (25) והדינמית **מאיה כהן־לוי**. מסתבר, שבכל רחבי מדינת נפאל, שבה סיירה מאיה, יש רק שני כבישים. את כל היתר תחושת הגדל והגובה העצומים. כמותם יש רק בהרי־טיבט. הציב־עוניות הנפלאה והחושנית, המה־ממת ביופיה, של שכבות הקרקע של ההרים, שמאיה היטיבה לציי־רם בפורמאטים צרים וגבוהים, ש־כה אופייניים, מקסימה את לב ה־רואים. אף סיפור במילים לא יוכל לתאר בצורה טובה יותר את הר־פתקותיה, חוויותיה ותחושותיה של מאיה בחבל עולם נידח זה.

מה הביא נערה צעירה, שאך זה סיימה את לימודי הציור שלה,

הזדהות עם ואן־גוך של יהודה פורכוכראי
מצייר על עצמו

יש לתור ברגל. בין מדינות ענק כהודו וסין נחשבת נפאל לזעירה — אך למטיילת מישראל קסמו מימדיה של המדינה, שבה האדמה מגיעה לשמים, ושבה ההרים מת־נשאים לגובה תישעה ק"מ.

את תוצאות תחושותיה בביקו־רה, שארך כשמונה חודשים, תלמה מאיה בגלריה ארגמן שבדיזנגוף סנטר בת"א. הציורים גדולי המימ־דים מצליחים להעניק לצופים את ציור. את שלוות־הנפש הפילוסו־פית נסעה לחפש בהודו ובמזרח.

מאז ומתמיד, מימי היות עולם, היו האנשים בונים את מיקדשי־הם במקומות הגבוהים ביותר. רק רחוק משאון חיי היומיום, בחיק־הטבע וקרוב ככל האפשר לרוחנ־יות, התבודדו אנשים ומצאו של־וה. לאנשים שחיים בנפאל אין כמעט מושג על הציוויליזציה. הם פוסעים יחפים בקור ובשלג. כשזר בא להתארח אצלם, תמורת חמש רופיות, שהן כחצי דולר, הוא יאכל וישתה עד שישבע, והלינה נכללת באירוח. כה צנועים ופשר־טים הם.

הטיול שעשתה מאיה פתח לפ־ניה צוהר לעולם בלתי־ידוע, והו־תיר לה עבודות קטנות שעשתה שם, רישומי הכנה, שמהם יצרה יצירות גדולות אלה וצילומים. את עבודותיה היא יוצרת על־ידי צבי־עת עיתונים בכל מיני צבעים, אחר כך היא עושה מהם קולאז'ים, מדביקה על הבד, מציירת על כל זה שוב, ונותנת לציורים טיפול נוסף. התוצאות פשוט מרהיבות. לפי כל חוקי הקומפוזיציה וחלר־קת השטח החלים על ציורים מוס־שטים, היא מציירת נוספים ריאליס־טיים ומרשימים אלה.

באמתחתה של הציירת הצעירה כמה תערוכות נוספות, מעבודות על נושאים שונים, שעליהם היא עבדה ועדיין עובדת. דוגמה: בעת ביקורה בתאילנד אושפעה עמר־קות ממראה עיני־הקוקוס הגיש־אים. החומריות המיוחדת של עצי הקוקוס, שגזעיהם מתפצלים בכעין טבעות־טבעות, שבינותם יש קווים אנכיים, גרמה לה לצייר סידרה על נושא עצים אלה.

מאיה, שגדלה בחולון ומתגוררת שם עד היום הזה, מספרת שחיים־שה ביוגה ובכל מיני מיסטיקות את השלווה, אבל רק כשחזרה מ־המזרח הבינה שהשלווה נמצאת בלב האדם פנימה, שאין לו להר־חיק־נדוד כדי למצאה. מזכיר את אגדת הציפור הכחולה.

כחמים

במוסיאון ישראל מוצג אוסף ש־נרכש בשנים האחרונות, כשבין הייתר מוצגות עבודות של צייר־רים ישראלים לאר־דווקא במיט־בם, ולעומת זאת, כמה יצירות של ענקי־הציור האמריקאי, אך בגד־לים קטנים, שאינם יכולים לתת מושג למי שלא מכיר את היצירות האופייניות לאמנים אלה — על מלוא כוחם וערכם.

לחפש בחלק זה של העולם? מאיה כהן לוי היא דור שני לבוג־רי ביה"ס הגבוה לציור. אמה, רנה, שנפטרה כשמאיה היתה בכת 13, היתה אחת הבוגרות המצטיינות של בית־הספר, ותלמידתו האהובה של **מרגושילסקי**, מייסד בית־הספר. מאיה היא אם כך ממשיכה דרכה הרוחנית של אמה. למרות שהחלה ללמוד ציור ופילוסופיה גם יחד, סיימה רק את לימודי ה־

"התענוג כולו שלי"

אירופה-דלת ניקוטין בעישון עשירה בטעם.

נמר של שיר

המשוררת הערביה מישראל כותבת על „היציאה מעזה והשיבה אל האיש האופטימי" ✶ פרוטוקול זקני הספרות העברית ✶ בדיחה אבסורדית על אשה ושני גברים ✶ על מחבר „הדת והחיים" ועל אחרים

שירה

הו פלסטין

סיהאם דאוד נחשבת כיום למשוררת הפלסטינית החשובה ביותר, ולאחת המשוררות הישראליות הבולטות ביותר. דאוד, בדומה למשוררים ישראליים אחרים בני המיעוט הערבי, אינה חברה באגודת הסופרים ואינה זוכה בתמיכה ציבורית כלשהי. בימים אלה ראה אור קובץ מתורגם משיריה, אני אוהבת בדיוק לבנה, בתרגום לעברית, מעשה ידיו של הפרופסור **ששון סימך**, בליווי איורים מעשה ידו של הצייר **אורי ליפשיץ***.

שיריה של דאוד הינם תערובת קסומה של ליריקה צרופה עם מסר פוליטי־חברתי, שהוא בבחינת עידית שירי המחאה הפלסטינים עד כה. כבר בשיר הפתיחה ראיתיך היא כותבת: **„ראיתיך שמש נוסקת, כעין־הזית / כארצי / ראיתיך במחלפתי / מתוק מציין הלימון / נישא מהכרמל..."** שירתה עשויה מארג לשוני־שירי מעודן של אהבת אשה המהולה באהבת הארץ, כפי שהיא מציגה זאת בשירה אני מתגעגעת אל אהבה שתניב, שם היא כותבת: **„אני מתגעגעת אל אהבה ישנה, ישנה / שאני שזורתה כמחלפתי / כדי שתניב על מתני מפל של ענבים / ותפנים ללא איומים..."** וממשיכה אל משא שירי של כאב: **„הו ארץ אבני־רית, שופעת כאבי / אני עשויה להתרחק או להתקרב. / איני שם מזוייף בתיקיהם של נואמים. / אוסיף־אהב את תמימתם של נרקיסים ותרנגולת. / השיר כך לי את תמימותי, כאשי השבעתיכם. / השיבו לי את תמימותי שהפריצתני על פני ארץ."**

היאוש של בני־דורה, דור של בני מיעוט בישראל החי משאריות של עבר מפואר, מובא בשירה המרתק והמעולה המתאבדים בצהריים: **„ניצבים כעצי צליבה המתחדשים־עד, הלילה ארוך / וכשנוחת הערפל על הנמל / וכשכובים הבריות, העננים וירדי־הזאבותים־המפנים־פים־פרידה / מתאבדים אז פני הלבנה על החוף / התחייה זוועת בינינו לאשפתות / ואני מקששת שאריות הציפורה מעל המדרכה, מעל האבוקות. / יעמוד־לו הבית כאשר יעמוד — לעולם יצפה לאוהבו. / מראות בבל ללא גוון, ללא תפזיזם נובלים..."**

מדד של עוצמה שירית מצוי בדרך כלל בשירים קצרים ומתמציתיים. בשירה הקצר על כי ממחישה דאוד את עוצמת כתיבתה ותחושותיה: **„על כי הקול מלמדי הוא, ונזרע הוא בסגר עורב / אהוב אהבתי את אשר שחמני ותלה אותי / במכלאות המילחמה / קורבן־עולה."**

שיר אופייני ומעולה הוא השיר התגרות, בו היא מאחדת את כל מרכיבי שירתה — האהבה, היסורים, הכובש העריץ, והסמל החוזר של השירה והספרות הפלסטינים, סמל התפוז המר: **„כשרצתי לקראתך, חשופה, / ללא כיסופים, שכחתי כי השומר השחית / את קלסתר פניך, שיחה את גון התפוזים / אבל כתבתי אליך מתוך ראתי: / לא ימלו מזיתים את ירקותם / כי דמעתי, כצבע עיניך, / ירוקה."** ובשיר אחר, שכותרתו היא הארץ הווה כשמש, היא מוסיפה: **„מחפשת את מפתי בעשונך / וגיפי מתייבר / ואני ריאה אותך רחוק, רחוק / כארצנו הקטנה / אבל אני קרובה יותר."**

העימות בין המסורת הערבית לתרבות המערבית מצוי בשיר שאלתי את הרוח, הנפתח ב**„שאלתי את הרוח על משפחתי / ועל טעם הזיתים בקולי / כי מנגינות הג'ז טופחות על פני..."** עד מהרה עוברת דאוד אל העצב שלה, עצב המעוגן בתחושותיה הלאומיות המדוכאות: **„והלא הם עדיין / מצוירים את מילדתי על נייר / ושימחת העשב בעיני / שגנת..."**

בשיר נושקת לארץ בדואר מציגה דאוד ראיית עולם, שבמיסגרתה היא מגדירה את שהיא תובעת מהשירה ומהמשוררים: **„אבל אני מיילדת עכשיו עם הכלבים המזכסים / מוכרת את הצדק ואת החוקים הדימיתניים / כי האהבה בעיר העריצים הפשע / תענת היא, המשכיח ממני את חרפת העשים / והגמדים, והמטפחות הצהובות, הקמצניות... בכל לווייה, לקחי מלשון — דיכוי / מתופף ומשורר / כדי שיחרוט ברחובות את המיקרה / ישנה את המנהגים, את הספרים, את סימות / הנכורה / כדי שהעדה המתה תקמול, כמרם מות..."**

השיר אני אוהבת בדיו לבנה נפתח כך: **„בערב, ללא מועד, ללא עיתוי, / הזיכרון פורץ ממצחי / מברחת מכלא אל כלא / מפחר, כמשכי הרוח של ארצי..."** והיא מוליכה את מכאוביה עד **„כל המילים היו עצורות / אי אילי כתובות היו בדיו לבנה."** ומייד אחרי זה היא כותבת בדיו השחורה שלה: **„מקרתי את ההיסטוריה הערבית / לא מצאתי שום חלום ללוותי..."** והלאה, אל **„המולדת המעונה המתננה ביגות לרוח / ולכנפי הציפורים / בתוכי / ואני אין לי אלא שירי / וחלום בדיו לבנה / ועיניים גדולות,**

סיהאם דאוד
מצייר את מולדתי על הנייר

ככרמל. / כל אשר היה בינינו / קומתי הניצבת / ומזעדים חולפים / לפי שעון פלסטין..."

במחזור שירי הסיום של הקובץ מסכמת סיהאם דאוד את עולמה, תשוקותיה, הזיוותיה והדיכוי הפיסי שבו היא נתונה. בשירה התחיה היא כותבת: **„איבדנו את שירי הקינה בתפילות / עם חושי האור, / לישון בשדה־התעופה במקום בבית־העלמין / והמיורה פוער לכל עבר על הדלתות / והתאווה הרעב חוזרים עם הדמעות / מכים בתופים / בלא ערוץ ובלא שירים חוזרים. / לא המתנתי אז לתרגול / שיודיע את דבר תבוסתנו מחדש / בעוד היום נתלה מאחורי חומתי / והעלם מכסה את המתים / ואני ועשתורת מתים כלי צידה / מתים כהצטלבות הערגות / ושבים עם שירי הקינה / אני והמוות ועשתורת..."**

שירה האחרון, היציאה מעזה והשיבה אל האיש האופטימי, נפתח ב„מדוע ישנה אני במיזוודה שכה אסרו / את תושבי יפו / ואת שורשי האלון? / מדוע אני ישנה? / מדוע ישנה אני במיזוודה שבה אסרו / את גלימת סבי, את נשיקות אחיכי / ואת מיכתבי הנעדרים?..." וממשיכה דאוד וכותבת: **„ואחזפי פורה ורב / הולדתו בוערת בגופי / ועל עורי מציור /**

מלתעות

הפוחלצים מ„בית טשרניחובסקי"

כמו בסרט מתוחכם של מדע־בידיוני, אחת לשנתיים ניתן לראות בשערי בית טשרניחובסקי, מעונם של עסקני אגודת הסופרים העבריים בארץ־ישראל, שורה ארוכה ומתמשכת של פוחלצים ספרותיים, גזע אחרון לשיעבוד של חיות מיתולוגיות. כסופי־שיער, שאיש אינו מכירם, פוסעים הם בשורה אחת ארוכה אל תוך אולם בית טשרניחובסקי ומעניקים שם כיבודים וליטופים עצמיים, ומדמיינים עצמם לדור ראשון של גאולה בספרות העברית.

תמונה עכורה זו חוזרת, כאמור, אחת לשנתיים, בחול־המועד פסח. בתמונה זו אין למצוא את מיטב הספרות העברית של ההווה — **יצחק בן־נר, עמוס עוז, פינחס שדה, יהודה עמיחי, ס. יזהר, עמוס קינן, יהושע בר־יוסף** ואחרים. למרות שעסקני אגודת הסופרים מדמיינים עצמם לאגודת סופרים לאומית, הרי שנפקד מקומם של סופרים ערביים כ**סיהאם דאוד** (ראה: שירה), **סמיח אל־קאסם** ואחרים.

בית טשרניחובסקי נראה במשך שני ימי הוועידה הנ"ל כמקום שנלקח מתוך סיפור רפאים של **אדגר אלן פו**. קורי העכביש נקרעו, בבניין שאין בו שימוש, למעט, הקומה שהושכרה למינהלי ההסברה, שמתוכה גורשו מישרדי האקדמיה ללשון העברית.

סופרים עבריים המכבדים את עצמם חדלו מזה שנים לשלם מסי־חבר לאגודה הנ"ל, מכיוון שאין להם עניין כלשהו לסבסד את המשכורות, הפרסים והפירסומים של עסקני אגודת הסופרים. פקידי האגודה אינם מעזים להטריד סופרים מפורסמים שחדלו לשלם דמי־חבר (אבל הם העזו להפסיק את חברותו של המשורר המוכשר **הארולד שימל** באגודתם בשל אי־תשלום דמי־חבר). איש מאותם סופרים נודעים, שעסקני האגודה לא סילקו מאגודתם, אינו מגיע לוועידה ולדיונים. הסופרים הנודעים אינם משתתפים בתכנים במיסדרונות בית טשרניחובסקי.

בנימין מיכלי הוא דמות אגדית, המאפיינת את פוחלצי אגודת הסופרים. הוא אינו סופר, ושמעו גם לא הגיע להיכלי האקדמיות והאוניברסיטות, אבל על פיו ישק כל דבר בוועידה זו. מזה שנים הוא עורך מאזניים, ביסאון עסקני הספרות, ומשמש גם כיושב־ראש אגודת הסופרים, לידו מסייע **מרדכי אות־יקר (אותיקר)**, מי שהיה נושא־כליו של היושב־ראש הקודם **יש־ראל כוהן**, בימים שבהם שימש כוהן כעורכו של הפועל הצעיר.

שוחרי הספרות ואוהבי המילה המודפסת קונים באלפי עותקים את ספריהם של הסופרים והמשוררים ששכחו את כתובתו של בית טשרניחובסקי. שכן הספרות העברית חיה וקיימת, אינה גוססת ומתפוררת כאגודת הסופרים, שלאיש אין חפץ בה.

פנים מתרחבים של אמיה / וכל צעני האותות בעזה / רשימחת־דמעה של נופל אופטימי...״ ועוד: ״אכן, ככל שאתה נדחם בגופי / אני מאבדת את תעודת זהותי, / הנני מגונלת להיות מוחבת בשחיטות, / שחרר איפוא, את רוחותיך...״

אני אוהבת בדיוק לבנה הוא מספרי הי־ שירה המעולים ביותר שראו אור בשנים האחרונות בעברית; ספר שירה המעמיד בצל שיריי את מרבית קובצי השירה שנכ־ תבו בארץ בעברית. סיהאם דאוד היא משוררת בעלת עוצמה שירית אוניברסא־ לית, עוצמה המתגברת על מיכשולי לשון ותרגום. שירתה היא בבחינת אות כבוד לשירה הישראלית, שדאוד היא חלק ממנה. תרגומו של ששון סומך לוקה במעט חוסר־שיריות, אך עוצמת תיאוריה וחוויותיה וכוחה של דאוד מכסים גם על חסרון זה.

תרגום

ז׳יל וז׳ים

בראשית היה זה ספר שנועד להביא עדנה למחבר זקן, שכתב אותו בהיותו בן 74. אחר־כך היה זה סרט קולנועי, מה־ מרגשים והרומנטיים שבסרטי שנות השי־ שים. באחרונה תורגם, מטיבות לא־ברו־ רות, לקשון הנביאים. הכותרת היא ז׳יל וז׳ים, סיפורו של העיתונאי **אנדרי־פייר רושה**, במאי הסרט הוא **פראנסואה טרוף**.

ז׳יל וז׳ים מביא את סיפור חייהם של **ז׳יל**, שנולד במרכז אירופה, ושל **ז׳ים**, שנולד בצרפת. שניהם סופרים צעירים שנפגשו בפאריס ב־1907 וטוו מסכת מור־ כבת של יחסי ידידות — עם עימותים — על רקע הנשים המתחלפות ביניהם: ליפ, גרטרוד, אודיל ולבסוף קאתרין, היא קאת. ״ז׳ים החל מספר: ׳לפני שנים רבות היה היו שני עלמים...׳ והוא תיאר, כלי לנקוב בשמותיהם, את ז׳יל ואת עצ־ מו, את רעותם, חייהם בפאריס לפני בואה של נערה מסויימת, הופעתה הבלתי־ צפויה, איך נגלתה להם ומה אירע אחר־ כך...״

ספר זה הוא מארג של החמצות ספרו־ תיות. שהבמאי פרנסואה טריפו נטל ממנו את הלב, את החלק הבשרי, והרכיב לפיו את סרטו הנהדר ז׳יל וז׳ים. סרט מעולה שנעשה על פי ספר הנע בין בינוני ל־ גרוע, ובקטעים רבים הוא אף גרוע בין־ תר. מעלתו היחידה של הסיפור מצויה בניסיון ההתמודדות של משולש האוהבים, ז׳יל, ז׳ים וקאת: ״באוקטובר נסעו לעיר היסטורית — עליה לרגל רוחנית, שבה היה השבע צלול וזך. הספק החל מכרסם בהם כאשר ליעדם כהורים. אפילו ז׳יל הזדיד מהר מזה. היה עליהם להמשיך בהליכים להסדרת נישואיהם. אך קאת שכחה את מיסמכיה וז׳ים פירש זאת כ־ אות. למראה תצלומה בהריונות קודמים ולפי סיפורי ז׳יל ספר ז׳ים, כי קאת אי־ נה לחלוטין קאת אלא כשהיא הרה. ז׳ים חש מעין צורך להתמסר לקאת שלגלגה, פוריה ורגועה. חלל הלך ונתהוה ביניהם, וחיבוקיהם וגיפופיהם לא היו ממלאים חלל זה אלא לרגע קט... קאת התוירה לו די והותר פנאי למחשבות: היא שבה, מחייכת חיוך רחב, רק בשתיים לפנות בוקר. היא הלכה, לשחק מישחק־קלפים רציני עם המתאגרף חבריו. הכחשבה להכותה חלפה בראשו של ז׳ים, אך לא היו בו די כוח והכרה מוצקה. הוא השי־ תוקק להימלט על נפשו. הוא אמר לקאת, כי הוא תרשש שמא המתאגרף ישפיע עליה. ׳ספרתי את תלאותינו למתאגרף (ז׳ים נצטמרר), והוא הציע לי לעשות לי תיתוק, כלי ידיעתך. (ז׳ים שמע והת־ פלץ), אבל אני מחכה לתינוק ממך!׳...״

אחרי השתפכות זו מתוארת סצינת פרי־ דה, אחת מני רבות בסיפור זה: ״ז׳ים ראה, לראשונה, קאת דומכת, קפואה, והתמסר לה בארחשק. ז׳ים ליחה את קאת לרכבת. הם לא נופפו בממחטותיהם. ז׳ים היה מאושר על כי היא שבה אל ז׳יל. מי יתן וכישלונם יחזירה אל ז׳יל אחת ולתמיד...״

• אנדרי־פייר רושה — ז׳יל וז׳ים; הו־ צאת כתר; 162 עמודים (כריכה רכה).

הרקע של הגזענות באירופה שבין שתי מילחמות־עולם אינו נעדר מסיפור זה: ״אך גם קאת וז׳יל לא היו בני גזע אחד. קאת היתה גרמאנית מהורה, תרנגולת לוחמת׳. ז׳יל היה יהודי אשר פרט לכמה חברים כלב ובנפש, נמנע על־פי־רוב מל־ התרועע עם יהודים...״

בדומה למשולשים ספרותיים אחרים, גם משולש זה מגיע לסיומו בטרגדיה, כאשר קאת מסיבה את ז׳ים אל גשר רופף. היא והוא מתים במימי הסינה, ואילו ז׳יל נותר מאחור תוהה על מותם. בפרק האחרון נכתב: ״מקץ שעה שבה מרכבת־הכרול ויצאה. שלדה המלוכן של קאת עדיין הזכיר את צורת גופה. היא דמתה בקורבן מנצח. השלד ככה והיה לעפר ואפר. פיסת גולגולת נותרה שלמה, פריכה. מקבת של כסף השלימה את ה־ מלאכה. ואחר־כך בא תורו של הקורבן השני, ז׳ים, גם מגולגלתו נותר שריד. האפר הועבר לצנצנות; אלה הושמו בתי־

ז׳יל, ז׳ים וקאת בפרט ״ז׳יל וז׳ים״
״ז׳ים היה מאושר על כי היא שבה אל ז׳יל״

בה, שנחתמה. לו היה לבדו היה ז׳יל מערכב את אפרם. קאת שאפה, מאז ומ־ תמיד, כי אפרה ייזרה לרוח מפיכתה של גיבעה רמה. אך הדבר לא היה מותר...״

דבר שאינו ברור: מהי הסיבה שהביאה את הוצאת כתר להשקיע בתרגום של ספר, שרק קטעים ספורים מתוכו ראויים ל־ קריאה ערכית. חבל שהוצאה זו מתמודדת עם חומר ירוד כזה.

עיון

המעגנן

כתב־עת שמבצר בשנים האחרונות מעמד של כבוד בין כתבי־העת המתמוד־ דים על נושאי ספרות הוא ביקורת ופר־ שנות, בהוצאת אוניברסיטת בר־אילן וב־ עריכת **אברהם שאנן***. בניגוד לכתי־ בי־עת ישראלים אחרים במדע הספרות, מתמקד זה בספרות העברית לדורותיה. וזו מעלתו העיקרית.

המאמר הראשון בחוברת מס׳ 16 של ביקורת ופרשנות הוא של **שימחה קו־ גוט**, על ״מצב המחקר של העברית של ימי־הביניים״. במהלכו מפרט קוגוט כמה מתכונות לשון־הפיוט של ימי־הביניים, שירת החול ולשון הפרוזה של אותה תקו־ פה, תוך הצגת קשת רחבה של דוגמות וציטוטים מתוך חוקרים אחרים ב־ נושא זה. **נפתלי טוקר**, ברשימתו ״קול המספר בספר בראשית״, בוחן את המיב־ נה הספרותי של הספר: ״זה ספר תול־ דות אדם: ביום ברוא אלוהים אדם, בדמות אלוהים עשה אותו: זכר ונקבה בראם, ויברך אותם, ויקרא את שמם אדם ביום היבראם...״ טוקר מביא גם את הבחינה הספרותית של ״והכנעני אז ב־

• ביקורת ופרשנות; בעריכת אברהם שאנן; הוצאת אוניברסיטת בר־אילן; 167 עמודים (כריכה רכה).

ארץ״ (בראשית י׳׳ב, 6) ופרשנות רד״ק, ״כמבקשת להדגיש, שלמרות שהכנעני היה בארץ, לא היו עושים לאברם דבר בעברו בארץ עם מקנה רב. והכיר אברם כי היה מקוים לו האל מה שייעדו לו האל בברכה. בשינוי־מה אברבנאל וה־ מלבי״ם: אף־על־פי שהכנעני אז בארץ והיתה סכנה, לא נמנע אברם ללכת בדרכו במצוות ה׳...״

במדור ״ספרות ימי־הביניים״ מתפרסם מאמרה של **יהודית דישון** ״מקאמת השודד׳ לאלחריזי — מקורה ודרכי עי־ צובה״. היא משווה בין המקאמה של אל־ חריזי לבין מקאמה דומה של **אלחמי־ זי**, ובדברי הסיכום היא מעירה: ״המקאמה אף ספוגה באירוניה דקה, ה־ מושגת בעיקר על־ידי הכנסת ניגודים ושימוש מרוכז בחומים מקדמים. אחד הניגודים הראויים לציון הוא הפער ה־ עמוק שבין תחילת המקאמה לסיפה. ב־ ראשית המחברת עומדת נערה יפהפיה

ומסכנה, שברחה ממני פריץ אכזר, מזל חברת בני־חיל מזומדי מיחמה, שנש־ קם שלוף. הנערה האמללה נתונה לחס־ דיהם, לשבט או לחסד. סימואציה זו מת־ הפכת לקראת סוף היצירה, כאשר למרי־ בה הלעג, שוכבים הפעם גיבורי החיל חפרי־אונים, מפורקים מנשקם, לרגלי ה־ נערה־השודד, והפעם הם נתונים לחסדה. בסיפור הדמיוני שמספרת הנערה (הפרש) על הריתת הפריץ יש אירוניה ורמזים מקדמים לסופה. אלחריזי אף משתמש לשם כך באותם הכימויים ממש. בשם שבפתיחת המקאמה, ׳הרה׳ היא בעורמה את הפריץ, כך הרג חבר (הקוני) אותה (את הפרש) בעורמה, בסוף המחברת. היא ׳תקעה חרב׳ בגופו של הפריץ וכן עושה חבר. בשני המיקרים נופל הנדקר ׳ארצה על נחזנו׳, ובשני המיקרים מופר ראשה מעליו. האכזריות הגדולה עוד יותר בסיפור הבידיוני של הנערה, והעורמה רבה יותר ממעשו של חבר. נראה כי מזה רוצה המחבר להדגיש את אכזריות הפרש מחדש (אם כי אכזריותו כאן נופלת מזו שבמקאמה הערבית), ואת עורמתו הגדו־ לה של חבר מאידך — עורמה שעלתה על זו של יריבו...״ לסיכום, עבודה זו מציגה נושא, שכימעט אינו מצוי במער־ כת הלימודים של בית־הספר הישראלי: הדו־שורש התרבותי הקיים בין העברית לערבית, שהתרבות הישראלית מחמיצה אותו.

במדור ״ספרות ההשכלה״ אין **משה פלאי** מחדש דבר ברשימתו ״לראשיתו של הז׳אנר האפיסטולרי בספרות העברית החדשה: יצחק אייכל ואיגרותיו״. הוא מתייחס לטכסט המוכר, ״אגרות משולם בן־אוריה האשתמועי״, ומשווה אותו ל־ ״איגרות הפרסיות״ של **מנדלסקוויה**.

חשיבות רבה יש למאמרו של **בן־עמי פיינגולד** ״יצירתו של ר. א. ברודס וה־ רומאן האירופי״; פרק מתוך עבודת דוק־ טוראט, שבה עוסק פיינגולד ברומאנים רחבי־היריעה של ברודס, מחשובי סופרי ההשכלה, שספריו הדת והחיים ושתי קצוות לא זכו בשנים האחרונות לתשומת־לבה של ביקורת הספרות העברית. פיינגולד בוחן את ההשפעות של סופרים אירופים, כ**טורגנייב** ואחרים, על כתיבתו של ברודס ועל המשמעויות התרבותיות וה־ חברתיות של השפעות אלה.

אין ספק שגדול הסופר העבריים במאה העשרים, **ש״י עגנון**, יפרנס עוד שנים רבות את חוקרי הספרות העברית. בחו־ ברת זו של ביקורת ופרשנות מפרנס עג־ נון שניים: אחד ברשימה מעולה ואחר ברדידות מחרידה, הגובלת בנקרופיליה ספרותית. המעולה בין השניים הוא **יהו־ שוע ד. לבנון**, שרשימתו ״מוטיבים חב״דיים ב׳הנידה׳ לש״י עגנון״ מהווה מיון קפדני של גלריית הדמויות החסי־ דיות בכמה מסיפוריו של עגנון, ובעיקר בסיפורו הנידח. רשימה מדעית, קפדנית ועניינית. מורגש שמחברה של הרשימה מיצה את הנושא עד תום.

ולעומתה רשימתו של היורד **שימעון לוי**, מאוניברסיטת מקגייל במונטריאול,

מסיכת־מוות של עגנון
נקרופיליה ספרותית

השוהה עתה בישראל בשנת שבתון. רשי־ מתו ״לעגנן את עגנון״ היא שדופה ורי־ קנית, עמוסה בבנאליזמים כמו: ״דרך ביטוי המצבעה מתוך היצירה על יוצרה, על לבטי־יצירתו, על תהליך היצירה וכ־ עיקר על מודעותו להיותו יוצר...״ בבל״ת שנועד לספק פירסום אקדמי למחברו. את בורותו בספרות מציג לוי בפרשנות שלו לסיפור האגדה הסיני, שבו מספר עגנון על כניסתו של האדריכל מבעד לדלת המצויירת ועל היעלמותו. זוהי התעלמות משתי גירסות עבריות של הסיפור הסי־ ני — אצל **פינחס שדה** ואצל **עמוס קינן**. גם כותרת רשימתו של לוי נעדרת מקוריות. היא אינה מזכירה כלל את כותרת מאמרו ש־ס. **יזהר** ״מעגננים לא יהיו לך״ (בידיעות אחרונות, 20.2.1976). מתפרסמות רשימות מעולות ומחקרים חשובים. יחד עם זאת יש לומר, שעור־ כיו אינם מקפידים על איכות מיניומים, והדבר עלול להוות פגם.

בחטף

תודה!

●● תודה ל**אוריאל אופק**, שפגש בי בירידי הספרים הבינלאומי וטען שלא עשה פלגיאט מן הסיפור על חכמי חלם של **יצחק בשוויס־זינגר**. ●● תודה ל־ ד״ר **יהודה מצר**, שבירך אותי על שכתבתי בנמר של נייר על הפלגיאט של אופק. ●● תודה ל**אמנון שמוש**, שטען באוזני שאני שונא אותו ועוב את יריד הספרים אחרי שהסברתי לו מדוע איני שונא אותו. נראה כאילו הוא החל לש־ נוא אותי. ●● תודה ל**דן בן־אמוץ**, שהכחיש באוזני ב״ענווה רבה״ את ה־ שמועה כי קיבל מיקדמה של שני מיליון לירות בעבור ספרו החדש. ●● את ה־ דברים השמיע במעלית. בדרכו לפגישה עם המו״ל שלו, **אשר ביתן**, שאף הוא הכחיש באוזני בירידי הספרים את סיפור שני המיליונים. ●● תודה ל**יורם קניוק**, שנענעתי לו לשלום בראשי והוא לא השיב לי שלום.

מאת דן טומר

זה היה השולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

בגיליון „העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פורסמה כתבת־ענק תחת הכותרת „שבעה מתוך מיל־יון — המאורע הגורלי בחיינו". „העולם הזה" שאל נציג אחד מכל ארץ־עלייה, מה היה המאורע הגדול ביותר בחייו לפני עלותו ארצה. בין המרואיינים בן גוריון, פסל מפילדלפיה, עדה פקיולי ממצריים, רודי רוט מאוסטרליה, פלורנס יחזקאל מהודו, יוסף סימון מתריסיה, כלומה ויינשטיין מהונגריה ותרצה קופפר מפולין. מדור העורך, „הנדון", שהוכתר בשם „וגם הכלב", הוקדש לאינוד הניטראלות הישראלית ולהתקשרות של ישראל עם ארצות־הברית. המדור „ראיון מיוחד" הוקדש לשמואל מיקו־נים, מזכיר מק"י, שהבטיח: „ארץ ישוחרר!" כתב השבועון שרגא הר־גיל חקר פרשה של „תינוק למכירה" — אם זאב שנאלצו להציע את פרי־בטנם שטרם נולד לכל המרבה במחיר. במדור החברה תוארה „צברית בפארים" — תמונות מסיורה של אופירה ארז (כיום נבון) בפארים בצברית 56.

בשער הגיליון: מנהיג ברית־המועצות ניקיטה כרושצ'וב ומזכיר־המדינה האמריקאי ג'ון פוסטר דאלס.

„העולם הזה" 967
תאריך: 26.4.1956

הרוסים מציעים לתווך בין ישראל לערב ✱ מאבק האזרח

מרדכי מקסמיליאן שטטנר ✱ אגדה ושמה יואב רענן

העם

המיפנה הגדול

הרמזים הראשונים שהתגנבו לארץ בשבועות האחרונים, נשמרו בסוד כמוס ב־מישרד־החוץ. תחילה בא הרמז שברית־המועצות עשויה לספק נשק גם לישראל. אחר־כך באה המחמאה האישית של מולו־טוב (שר־החוץ הסובייטי) לשגריר הישי־ראלי הגידם, האלוף יוסף אגידר, מלווה ברמז עוקצני נגד משה שרת.

השבוע באו הסימנים הראשונים של מיפנה מכריע: ביקור המדינאים הסובייי־טיים בשגרירות הישראלית והצעתם לתווך בסיכסוך הישראלי־ערבי. הצעה זו היתה כמעט אחדת בגלוי לישראל, מאחר שלא דיברה על הצורך להחזיר את הפליטים הערביים לארץ, אלא על הצורך „לפתור את בעייתם".

מחיר ראשון. ברגע הראשון תפסו רק מעטים את משמעות המיפנה. אולם בשעה שהחל הוויכוח הגדול בישראל, כבר היה ברור כי ברית־המועצות שילמה מחיר יקר עבור הג'סטה. הודיע שר־החוץ הלבנוני: על הערבים להסיק את המס־קנה שאין לסמוך על ברית־המועצות ב־מאבקם נגד ישראל.

מה המריץ את ניקולאי בולגאנין וחב־ריו בהנהגה הסובייטית לבצע תפנית חדה זו, להפנות את גבם לידידים פוטנציא־ליים?

האינטרס הסובייטי הבולט במרחב הוא לסלק את הבסיסים הזרים, המאיימים על לבה התעשייתי של ברית־המועצות במיקרה של מילחמה. לצורך זה עליה לשבור את המצב הקיים, שבו מופיעות אמריקה וברי־טניה כאפוטרופסי המרחב בכל דבר, כו־לל סיכסוך ישראל־ערב.

צופה פאסיבי. כדי לחדור למרחב רשמית, כשותפה לכל ההכרעות, זקוקה ברית־המועצות להסכמת כל הצדדים, כולל ישראל. תמורת זאת היא מוכנה לסכן את האהדה העצומה שרכשה לאחרונה במחנה הערבי הלאומני.

בעוד שעד כה היה קיים מירוץ בין האנגלים, שזיינו את עיראק, לבין הסובייי־טים, שזיינו את מצריים, עשוי עתה להיווצר מצב הפוך: הסכמה הדדית להפ־סיק את המירוץ. הנהגה העיקרי, במיקרה כזה: ישראל, שגם הנשק העיראקי וגם הנשק המצרי מכוון נגדה.

כל זה הושג ללא כל השתתפות יש־ראלית. כמו תמיד, היתה ישראל צופה פאסיבית במישחק שנגע לעצם קיומה.

עיתונות

שאלת תם

הגבר השמנמן, שהתקשה בדיבור עב־רית, הפך לדמות ידועה בחוגי העיתו־נאים. הוא התרוצץ מכתב לכתב, פקד את מישרדי המערכות. שמו היה מרדכי מקסמיליאן שטטנר. הסיפור שנשפך מפיו היה פנטסטי. שטטנר, לשעבר פקיד־מכס גבוה ברומניה, הועסק במישרה נמוכה במכס החיפאי. הוא שם לב לכך, כי מסביבו התגהלו גיבות עצומות בפרהסיה. הוא התלונן, זכה לזניפה והועבר למח־לקה אחרת. שוב גילה גיבות, התלונן, זכה לנזיפה והועבר למחלקה אחרת. עד אשר, יום אחד, פוטר שטטנר מן המכס כאדם מסוכן.

אי־אפשר היה להשתיק אדם רודף־צדק. השילטונות נאלצו להקים ועדת־חקירה. זו שלחה את שטטנר לבית־החולים לחולי־רוח לבדיקה. התוודה שטטנר: „בדרך ל־עכו עלה לפתע על דעתי שיוכלו להחזיק אותי שם בלי סוף ולטעון שאני באמת משוגע. חזרתי לחיפה."

שטטנר ניגש לעורך־דין, הגיש קובלנה פלילית פרטית נגד הפקידים הגבוהים ב־מכס, על גניבות ומעילות. לפני כן עבר, לפי דרישת פרקליטו, בדיקה פסיכיאטרית מדוקדקת, בה הוזרקה לו זריקת־אמת *, נלקח נוזל מעמוד־שדרתו. הרופאים שוכ־נעו.

מאות עמודים דק. דבר אחד הפ־ליא את שטטנר יותר מכל דבר אחר: כל עורכי העיתונים סירבו פה אחד לטפל בעניינו. רק שני גופים במדינה שעו לדבריו: העולם הזה הציב חוליה לחקירת הפרשה, גילה את התוצאות בכתבת־ענק תחת הכותרת „דרייפוס בחושיסתאן", ו„שורת המתנדבים" ניהלה חקירה משלה ופירסמה באחת מחוברותיה כתבה קצרה על צורת העבודה של ועדת־החקירה הפ־נימית של המנגנון.

בינתיים החל המישפט. מאות עמודים של פרוטוקול הצטברו בתיק. שעות רבות הוקדשו לעדויות. כל עיתונאי חיפה ידי־עו את כל הפרטים, אולם שום עיתון לא הזכיר את המישפט אף במילה אחת. במידה שהכתבים כתבו כתבות, נזרקו אלה לסל על־ידי העורכים. הכל הבינו כי לפקידי־המכס המואשמים ישנם ידידים חז־קים מאוד במקומות הנכונים.

„האין זה מוזר...." בחודש שעבר קרה משהו מפתיע מאוד: שופט השלום החיפאי הצדיק את שטטנר, ותבע להעמיד לדין פלילי בבית־המישפט המחוזי את ה־פקידים שהואשמו על־ידו ואשר פיטרו אותו מעבודתו.

שטטנר ניצח ניצחון מזהיר ראשון. עתה התעוררה העיתונות הישראלית במלוא קו־מתה. הארץ נתן יד חופשית לכתבו, אליהו מרקוביץ הממושקף, שהקדיש סידרת מא־מרים ארוכה לכל הפרשה. הסידרה עוררה הד רחב, נציב מנגנון המדינה נאלץ להס־ביר מדוע לא סולקו עד כה ארבעת ה־פקידים, ומדוע לא הוחזר שטטנר למקום עבודתו אחרי חמש שנות אבטלה.

אולם שאלה אחת לא מצאה תשובה: מדוע שתקו כל העיתונים, כולל הארץ, בשעה ששטטנר עמד בדד במערכה? כתב הקורא יהודה קוטוביץ, במיכתב מעו־רר־מחשבה למערכת הארץ: „האין זה מוזר, כי איש שפוטר מעבודתו מכיוון שניסה לנהוג לפי צו מצפונו והחוק, לא מצא לו מגן במשך חמש שנים?... ומי יודע כמה שטטנרים כאלה נמצאים בארץ, כאלה אשר לא עמד בהם הכוח להילחם במנגנון ולא נמצא להם תומך?"

ספורט

צעיר בראש המיגדל

השבת עמד צעיר ישראלי ערום למחי־צה על אחד המיגדלים בלונדון. מאות צו־פים עקבו בחרדה אחרי נסיון הקפיצה מגובה 10 מטר. הצעיר לא התרסק, הוא קפץ אל בריכת המים שמתחתיו. זה היה בתחרות על אליפות אנגליה בקפיצה למים ממקפצה.

גם לפני שלוש שנים השתתף יואב („צ'יקו") רענן (30), אלוף ישראל בקפי־צות למים, באליפות זאת. אז זכה במקום השני, לאחר שבשתי שנים קודמות זכה במקום השלישי. כי כדי לשמור על רמתו, אין יואב יכול להסתפק בבריכות־השחייה שבארץ. הוא מנצל את עבודתו כאלחו־טאי במטוסי אל על, וקופץ בכל חנייה לבריכת־השחייה הקרובה, בה הוא עורך את אימוניו. הוא משתתף כמעט בכל תח־רות קפיצה למים הנערכת בעולם, והינו המוצג היחיד של ישראל בענף ספורט זה. כמעט בכל תחרות הוא זוכה למקו־מות נכבדים.

דווקא נציג ענף הספורט הנחשל ביותר בארץ זכה להביא לישראל את ההישגים הנכבדים ביותר בזירה הבינלאומית. באר־לימפיאדת הלסינקי זכה במקום התשיעי מתוך 40 קופצים, ואילו באליפות אסיה השיג לישראל את המקום הראשון.

מתנה מצרית. יואב הוא למעשה מתנתה של מצריים לספורט הישראלי. כי לרמתו הנוכחית הגיע בארץ הגילוס, בה נולד. הוא החל לקפוץ מגיל צעיר, משך את תשומת־ליבם של קפצנים ומאמנים בבריכת־השחייה הגדולה של קאהיר. היה חשש רציני כי הצעיר המבטיח יפסיק את קפיצותיו עוד בתחילת דרכו, לאחר שנפגע באופן רציני בעיניו בשעת קפיצה למים. אך שלוש שנים של התנזרות לא הרחיקוהו ממיגדל הקפיצה. בעזרת חב־רת־תעופה חבשית, בה קנה יואב את מיקצועו כאלחוטאי אוויר, הצליח לבחון מיגדלי־קפיצה בכל רחבי העולם, שיפר את סיגנונו מיום ליום.

אין ספורטאי שייצג את ישראל במיספר כה רב של תחרויות ומיפגשים כיואב. מאז עלה לארץ, בשנת 1947, זכה מדי שנה בשנה בתארים עולמיים. הוא טס מתחרות לתחרות. רק הסתיימו תחרויות אליפות בריטניה וכבר נמצא בדרכו לאר־צות־הברית, בה ייצג בעוד שבועיים את ישראל בפסטיבל עולמי של קפצני־מים.

אנשים

● מזכיר מפא"י **יונה כסה** נעשה חביב הקיוסקאים. מאז נמסר בעיתונות כי הוא מטפל אישית בבעיית מחירי הסוכ־דה והגזוז, רבים מהם מציעים לו בעוברו ברחוב כוס משקה צונן חינם.

* זריקה שנועדה בזמנו להשיג תוצאות דומות לאלה שמשיגים היום באמצעות גלאי־שקר (הפוליגרף).

ישראל ומצריים בפארים נציגות ישראל ומצריים לוחצות ידיים בפארים, במיסגרת המיפ־גש העולמי של כנס בנות העמים. הישראלית היא אופירה ארז, כיום רעיית נשיא המדינה, יצחק נבון, והמצריה היא זנייב אל־ביאלי. השתים נפגשו שוב בקאהיר השנה.

NL-NC.

חמש סוללות אחרות נגמרו

DURACELL

עדיין פועלת!

DURACELL-הסוללה האמריקאית שאורך חייה גדול פי 5* בממוצע
מכל סוללה רגילה.
נסה אותה — המבנה הכימי המיוחד של סוללת DURACELL מונע
נזילות והיא נותנת את כל העוצמה עד הרגע האחרון, ולא דועכת
כמו שאר הסוללות הרגילות שאתה מכיר. קח אותה — ניתן להשיגה
בכל הגדלים:
לפנס, לרדיו, לטייפ, למצלמה, למחשב כיס, לצעצועים של ילדיך.
בפעם הבאה שתקנה סוללה, (וזה לא יקרה בקרוב...)
שוב תקנה DURACELL.
DURACELL-סוללת קודקוד הנחושת. אף סוללה רגילה אינה נראית
כמוה...או מאריכה ימים כמוה.

DURACELL-חיה פי חמש מכל סוללה אחרת

* פי-4-5-6-, בהתאם לשימוש. מבוסס על תוצאות מחקר של Associated Testing Laboratories Inc. U.S.A. שנעשו בשמוש רציף בסוללה.

מפיצים בלעדיים של סוללות Duracell בישראל: דל—תה מוצרי איכות חשמליים בע"מ כיכר -המדינה 72 תל—אביב. טל: 5—453134
להשיג גם בחנויות החשמל והצילום המובחרות ובחנויות השק"ם.

88 עמודים

י"ח ניסן תשמ"א, 22.4.1981 מיספר 2277 שנה 45 המחיר: 13 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

בוטיקאית
עדה
תומר

ביגלל
אשה
זו

נהרסו חיי המישפחה של המלחין המפורסם